

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 10. juuni 2025
(OR. en)

6300/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2024/0259 (NLE)

COEST 154
POLCOM 31

SEADUSANDLIKUD AKTID JA MUUD DOKUMENDID

Teema: Ühelt poolt Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide ning teiselt poolt Usbekistani
Vabariigi vaheline laiendatud partnerlus- ja koostööleping

ÜHELT POOLT EUROOPA LIIDU JA SELLE LIIKMESRIIKIDE
NING TEISELT POOLT USBEKISTANI VABARIIGI VAHELINE
LAIENDATUD PARTNERLUS- JA KOOSTÖÖLEPING

PREAMBUL

BELGIA KUNINGRIIK,

BULGAARIA VABARIIK,

TŠEHHI VABARIIK,

TAANI KUNINGRIIK,

SAKSAMAA LIITVABARIIK,

EESTI VABARIIK,

IIRIMAA,

KREEKA VABARIIK,

HISPAANIA KUNINGRIIK,

PRANTSUSE VABARIIK,

HORVAATIA VABARIIK,

ITAALIA VABARIIK,

KÜPROSE VABARIIK,

LÄTI VABARIIK,

LEEDU VABARIIK,

LUKSEMBURGI SUURHERTSOGIRIIK,

UNGARI,

MALTA VABARIIK,

MADALMAADE KUNINGRIIK,

AUSTRIA VABARIIK,

POOLA VABARIIK,

PORTUGALI VABARIIK,

RUMEENIA,

SLOVEENIA VABARIIK,

SLOVAKI VABARIIK,

SOOME VABARIIK,

ROOTSI KUNINGRIIK,

kes on Euroopa Liidu lepingu ja Euroopa Liidu toimimise lepingu osalised, edaspidi „liikmesriigid“,

ja

EUROOPA LIIT

ühelt poolt

ning USBEKISTANI VABARIIK

teiselt poolt,

edaspidi koos „lepinguosalised“,

VÕTTES ARVESSE oma tugevaid sidemeid ja ühiseid väärtusi,

VÕTTES ARVESSE oma soovi tugevdada vastastikku kasulikku koostööd, mis on sisse seatud 21. juunil 1996 Firenzes allkirjutatud partnerlus- ja koostöölepinguga, millega sõlmitakse partnerlus ühelt poolt Euroopa Ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vahel,

VÕTTES ARVESSE oma soovi täiendada omavahelisi suhteid, et need kajastaksid uut poliitilist ja majanduslikku tegelikkust ning sisseseatud partnerluse edenemist,

VÄLJENDADES ühist tahet tugevdada, süvendada ja mitmekesistada koostööd kõikidel tasanditel vastastikust huvi pakkuvates kahepoolsetes, piirkondlikes ja rahvusvahelistes küsimustes,

KINNITADES VEEL KORD oma võetud kohustust tugevdada inimõiguste ja põhivabaduste edendamist, kaitset ja rakendamist ning demokraatia põhimõtete, õigusriigi põhimõtte ja hea valitsemistava järgimist,

KINNITADES oma pühendumust põhimõtetele, mis on sätestatud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas (edaspidi „ÜRO põhikiri“), 10. detsembril 1948 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga A/RES/217 (III) A vastu võetud inimõiguste ülddeklaratsioonis, Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsiooni (edaspidi „OSCE“) dokumentides, eelkõige 1. augustil 1975 Euroopa Julgeoleku- ja Koostöökonverentsil vastu võetud Helsingi lõppaktis (edaspidi „OSCE Helsingi lõppakt“), 16. detsembril 1966 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 2200A (XXI) vastu võetud kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelises paktis ning 16. detsembril 1966 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga 2200A (XXI) vastu võetud majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelises paktis, ning samuti muudele rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtetele ja normidele,

KORRATES oma võetud kohustust aktiivselt edendada rahvusvahelist rahu ja julgeolekut ning osaleda tõhusates mitmepoolsetes suhetes ja vaidluste rahumeelses lahendamises, eelkõige tehes koostööd ÜRO ja OSCE raames,

ARVESTADES oma soovi arendada korrapärast poliitilist dialoogi vastastikust huvi pakkuvates kahepoolsetes ja rahvusvahelistes küsimustes,

ARVESTADES oma võetud kohustust täita rahvusvahelisi kohustusi võitluses massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku vastu,

ARVESTADES oma võetud kohustust tugevdada koostööd õiguse, vabaduse ja turvalisuse valdkonnas, sealhulgas korruptsioonivastases võitluses,

ARVESTADES oma võetud kohustust aidata omavahelise koostöö kaudu kaasa poliitilisele, sotsiaal-majanduslikule ja institutsioonilisele arengule,

ARVESTADES oma valmisolekut tugevdada oma majandussuhteid vaba turumajanduse põhimõtete alusel ning luua keskkond, mis soodustab kahepoolsete kaubandus- ja investeerimissuhete laiendamist ja vastastikku kasulikku ühendatust,

TOETADES Usbekistani Vabariigi saavutusi ja jõupingutusi ettevõtluskliima parandamisel, korruptsioonivastases võitluses ning majanduskasvu ja tööhõive loomisel,

JULGUSTADES Usbekistani Vabariiki ühinema Maailma Kaubandusorganisatsiooniga (edaspidi „WTO“) ning õiguste ja kohustuste läbipaistva ja mittediskrimineeriva rakendamisega WTO raames ning kinnitades Euroopa Liidu kavatsust anda selles protsessis tehnilist abi, sealhulgas normide ja standardite sertifitseerimise, intellektuaalomandi kaitset käsitlevate õigusnormide ja õiguskaitsetavade valdkonnas,

VÕTTES ARVESSE oma pühendumust kestliku arengu põhimõtte järgimisele ning koostööle ÜRO kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 seatud eesmärkide saavutamiseks,

ARVESTADES oma võetud kohustust tagada keskkonnakestlikkus ja -kaitse, sealhulgas tehes piiriülest koostööd ja rakendades mitmepoolseid keskkonnalepinguid, mille osalised nad on, ning tugevdades koostööd kõikides kliimameetmete valdkondades kooskõlas Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni alusel 12. detsembril 2015 vastu võetud Pariisi kokkuleppe (edaspidi „Pariisi kliimakokkulepe“) eesmärkidega,

TÕDEDES, et igasugust tuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise alast koostööd käesoleva lepingu osaliste vahel reguleerib Euroopa Aatomiaenergiaühenduse (Euratom) ja Usbekistani Vabariigi valitsuse vaheline tuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise alane koostööleping, millele kirjutati alla 6. oktoobril 2003 Brüsselis, ning mis ei kuulu käesoleva lepingu kohaldamisalasse,

ARVESTADES oma soovi laiendada koostööd ja teabevahetust teaduse ja tehnoloogia, innovatsiooni ja hariduse, kultuuri ja spordi valdkonnas,

ARVESTADES oma võetud kohustust edendada piiriülest ja piirkondadevahelist koostööd,

MÄRKIDES, et kui lepinguosalisel otsustavad pärast käesoleva lepingu jõustumist sõlmida käesoleva lepingu raames vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala hõlmavaid erilepinguid, mida Euroopa Liit võib sõlmida vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) kolmanda osa V jaotisele, on sellised tulevased erilepingud Iirimaa suhtes siduvad ainult juhul, kui Euroopa Liit ja Iirimaa, võttes arvesse tema varasemaid kahepoolseid suhteid, teatavad samaaegselt Usbekistanile, et sellised tulevased erilepingud on muutunud Iirimaa kui ELi osa suhtes siduvaks kooskõlas Euroopa Liidu lepingule (ELi leping) ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolliga nr 21 Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes; märkides ühtlasi, et edaspidised Euroopa Liidu sisemeetmed, mida võidakse käesoleva lepingu rakendamiseks ELi toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise alusel vastu võtta, on Iirimaa suhtes siduvad ainult juhul, kui Iirimaa on teatanud oma soovist sellistes meetmetes osaleda või neid aktsepteerida vastavalt protokollile nr 21; ja märkides samuti, et sellised tulevased lepingud või edaspidised ELi sisemeetmed kuuluvad nimetatud ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokollile nr 22 (Taani seisukoha kohta) kohaldamisalasse,

ON KOKKU LEPPINUD JÄRGMISES:

I JAOTIS

EESMÄRGID JA ÜLDPÕHIMÕTTED

ARTIKKEL 1

Eesmärgid

1. Käesoleva lepinguga seatakse lepinguosaliste vahel sisse laiendatud partnerlus ja koostöö, mis põhineb ühistel väärtustel ja huvidel ning eesmärgil tugevdada omavahelisi suhteid kõikides lepingu kohaldamisvaldkondades, pidades silmas mõlemapoolset kasu.
2. See partnerlus ja koostöö on lepinguosalistevaheline protsess, mis välis- ja julgeolekupoliitika suurema lähenemise, tõhusa poliitilise ja majandusliku koostöö ning mitmepoolsuse kaudu edendab kestlikku arengut, rahu, stabiilsust ja julgeolekut.

ARTIKKEL 2

Üldpõhimõtted

1. Demokraatia põhimõtetest ja inimõigustest ning põhivabadustest kinnipidamine, nagu need on sätestatud eelkõige inimõiguste ülddeklaratsioonis, ÜRO põhikirjas, OSCE Helsingi lõppaktis ja muudes rahvusvahelistes inimõigusi käsitlevates dokumentides, mis on kohaldatavad mõlema lepinguosalise suhtes, toetab mõlema lepinguosalise sise- ja välispoliitikat ning moodustab käesoleva lepingu olulise osa.

2. Lepinguosaliselised kinnitavad veel kord oma pühendumust rahvusvahelistele tööstandarditele kooskõlas Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) konventsioonidega, mille osaliselised nad on või võivad tulevikus olla.
3. Lepinguosaliselised kinnitavad veel kord, et austavad hea valitsemistava põhimõtteid, sealhulgas korruptsioonivastast võitlust kõigil tasanditel.
4. Lepinguosaliselised kordavad oma võetud kohustust järgida vaba turumajanduse põhimõtteid, edendada kestlikku arengut ja võidelda kliimamuutuste vastu.
5. Lepinguosaliselised kohustuvad võitlema piiriülese organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi eri vormide vastu ning massihävitussrelvade ja nende kandevahendite leviku vastu ja tagama tõhusa mitmepoolsuse.
6. Lepinguosaliselised rakendavad käesolevat lepingut, tuginedes ühistele väärtustele, võrdse dialoogi, vastastikuse usalduse, austuse ja kasu põhimõttele, piirkondlikule koostööle, tõhusale mitmepoolsusele ja eelkõige oma ÜRO ja OSCE liikmesusest tulenevate rahvusvaheliste kohustuste täitmisele.

II JAOTIS

POLIITILINE DIALOOG JA REFORM; KOOSTÖÖ VÄLIS- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA VALDKONNAS

ARTIKKEL 3

Poliitilise dialoogi eesmärgid

Lepinguosalised arendavad tulemuslikku poliitilist dialoogi kõikides vastastikust huvi pakkuvates valdkondades, sealhulgas välis- ja julgeolekupoliitika ning sisemiste reformide vallas. Poliitilise dialoogi eesmärgid on järgmised:

- a) suurendada poliitilise koostöö ja lähenemise tulemuslikkust välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas ning edendada, säilitada ja tugevdada rahu ning piirkondlikku ja rahvusvahelist stabiilsust ja julgeolekut, tuginedes tõhusale mitmepoolsusele;
- b) tugevdada kestlikku poliitilist, sotsiaal-majanduslikku ja institutsioonilist arengut;
- c) tugevdada demokraatia põhimõtte, õigusriikluse ja hea valitsemistava, inimõiguste ja põhivabaduste järgimist ning suurendada koostööd nendes valdkondades;
- d) arendada dialoogi ja süvendada koostööd julgeoleku ja kaitse valdkonnas;
- e) edendada konfliktide rahumeelset lahendamist ning territoriaalse terviklikkuse, piiride puutumatus, suveräänsuse ja sõltumatuse põhimõtet ning
- f) parandada veelgi piirkondlikku koostöö tingimusi.

ARTIKKEL 4

Demokraatia ja õigusriik

Lepinguosalised tugevdavad dialoogi ja koostööd eesmärgiga:

- a) tagada demokraatia põhimõtete ja õigusriikluse järgimine ning tugevdada veelgi demokraatlike institutsioonide stabiilsust, tõhusust ja vastutust;
- b) toetada kohtu- ja õigusreformide rakendamisel tehtavaid jõupingutusi, et tagada õiguskaitse ja õigusemõistmise valdkonna institutsioonide tõhus toimimine, õiguskaitse kättesaadavus, õigus õiglasele kohtulikule arutamisele, kohtusüsteemi sõltumatus, vastutus ja tõhusus ning tugevdada menetluslikke tagatiseid kriminaalasjades ning ohvrite ja tunnistajate õigusi;
- c) edendada e-valitsust ja viia läbi avaliku halduse reform, et seada kõikidel tasanditel sisse aruandekohustuslik, tõhus ja läbipaistev valitsemistava;
- d) tugevdada valimisprotsesse ja valimiskomisjonide suutlikkust ning
- e) tagada kõikidel tasanditel tulemuslik korruptsioonivastane võitlus.

ARTIKKEL 5

Inimõigused ja põhivabadused

Lepinguosalised teevad koostööd inimõiguste ja põhivabaduste edendamisel ja kaitsmisel ning tugevdavad dialoogi ja koostööd eesmärgiga:

- a) tagada inimõiguste ning etnilistesse, usulistesse ja keelelistesse vähemustesse ning haavatavatesse rühmadesse, näiteks puuetega inimeste hulka kuuluvate inimeste õiguste austamine ja edendada sellist tegevust, samuti võidelda vägivalla ja igasuguse diskrimineerimise vastu;
- b) tagada laste kaitse vägivalla, ärakasutamise ja väärkohtlemise eest ja edendada sellist tegevust;
- c) tagada inimõiguste ja põhivabaduste, nii kodaniku- kui ka poliitiliste õiguste ning majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste kaitse ja edendamine, sealhulgas väljendus- ja meediavabadus, rahumeelse kogunemise vabadus, ühinemisvabadus, õigus olla kaitstud piinamise ja väärkohtlemise eest ning usu- ja veendumusvabadus;
- d) edendada majanduslikke, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi ning tagada tegelikult tööstandardite järgimine kooskõlas ILO konventsioonidega, mille osalised nad on või võivad tulevikus olla;
- e) kaotada naiste- ja tütarlastevastane vägivald ja tagada sooline võrdõiguslikkus, sealhulgas naiste ja tütarlaste tegelik osalemine ja nende võimestamine;
- f) tugevdada riiklike inimõiguste kaitse asutusi, sealhulgas nende sisulise otsustusprotsessides osalemise kaudu, ning

- g) tugevdada koostööd ÜRO inimõigusorganites ja inimõiguste nõukogu erimenetlustes ning rakendada nende soovitusel tulemuslikult.

ARTIKKEL 6

Kodanikuühiskond

Lepinguosalised teevad koostööd, et tugevdada kodanikuühiskonna jaoks soodsat keskkonda ja kodanikuühiskonna rolli avatud demokraatliku ühiskonna majanduslikus, sotsiaalses ja poliitilises arengus, eelkõige järgmise abil:

- a) tugevdada kodanikuühiskonna organisatsioonide suutlikkust, sõltumatust ja vastutavust;
- b) soodustada kodanikuosalust õigusloome ja poliitikakujundamise protsessides, seades sisse avatud, läbipaistva ja korrapärase dialoogi ühelt poolt avalik-õiguslike institutsioonide ja teiselt poolt kodanikuühiskonna esindajate vahel;
- c) süvendada kontakte ning teabe ja kogemuste vahetamist Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi kodanikuühiskonna kõigi sektorite vahel ning
- d) tagada kodanikuühiskonna kaasamine lepinguosaliste suhetesse, sealhulgas käesoleva lepingu rakendamisse.

ARTIKKEL 7

Välis- ja julgeolekupoliitika

1. Lepinguosaliselised kinnitavad veel kord oma pühendumust rahvusvahelise õiguse üldpõhimõtetele ja -normidele, sealhulgas põhimõtetele ja normidele, mis on sätestatud ÜRO põhikirjas ja OSCE Helsingi lõppaktis, ning muu hulgas järgmistele põhimõtetele: suverääanne võrdsus, suveräänsusega kaasnevate õiguste järgimine; hoidumine jõu kasutamisest või sellega ähvardamisest; piiride puutumatus; riikide territoriaalne terviklikkus; vaidluste rahumeelne lahendamine; siseasjadesse mitte sekkumine; inimõiguste ja põhivabaduste, sealhulgas mõtte-, südametunnistuse-, usu- ja veendumusvabaduse austamine; rahvaste võrdõiguslikkus ja enesemääramisõigus; riikidevaheline koostöö; rahvusvahelisest õigusest tulenevate kohustuste heauskne täitmine.
2. Lepinguosaliselised tugevdavad omavahelist dialoogi ja koostööd välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas, sealhulgas julgeoleku- ja kaitsepoliitika aspektides, ning käsitlevad eelkõige konfliktide ennetamise ning tugevdatud ja tulemusliku kriisiohje, riskivähenduse, küberturvalisuse, julgeolekusektori tõhusa toimimise, piirkondliku stabiilsuse, desarmeerimise, massihävitusrelvade leviku tõkestamise ning relvastus- ja ekspordikontrolli küsimusi.

ARTIKKEL 8

Rahvusvahelisele üldsusele muret tekitavad rasked kuriteod

1. Lepinguosaliselised kinnitavad veel kord, et kõige raskemad rahvusvahelisele üldsusele muret tekitavad kuriteod ei tohi jääda karistusetu ning et tuleb tagada süüdlaste vastutusele võtmine ja selleks tuleb võtta meetmeid riiklikul tasandil ja tugevdada rahvusvahelist koostööd.

2. Lepinguosalisel on seisukohal, et Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ja muude mitmepoolsete struktuuride asutamine ja toimimine aitavad edendada rahvusvahelist rahu ja õigusemõistmist. Lepinguosalisel teevad sel alal koostööd, sealhulgas dialoogi kaudu.

3. Lepinguosalisel teevad koostööd dialoogi pidamisel küsimustes, mis puudutavad genotsiidi, inimsusevastaseid kuritegusid ja sõjakuritegusid, kasutades selleks asjakohaseid kahe- ja mitmepoolseid raamistikke.

ARTIKKEL 9

Konfliktide ennetamine ja kriisiohje

Lepinguosalisel teevad koostööd konfliktiennetuse ja kriisiohje alal, et luua rahu ja stabiilsuse keskkond.

ARTIKKEL 10

Piirkondlik stabiilsus ja konfliktide rahumeelne lahendamine

1. Lepinguosalisel suurendavad oma ühiseid jõupingutusi, et parandada edasise piirkondliku koostöö tingimusi sellistes olulistes valdkondades nagu piiriüleste vee-, mineraali- ja energiaressursside kestlik majandamine, piirihaldus, mis hõlbustab inimeste ja kaupade seaduslikku piiriülest liikumist, kestlik ühendatus, heanaaberlikud suhted ning demokraatlik ja kestlik areng, aidates seeläbi kaasa stabiilsusele ja julgeolekule Kesk-Aasias. Lepinguosalisel teevad tööd konfliktide rahumeelseks lahendamiseks.

2. Lõikes 1 nimetatud jõupingutusi tehes järgitakse eesmärki säilitada rahvusvaheline rahu ja julgeolek, nagu on sätestatud ÜRO põhikirjas, OSCE Helsingi lõppaktis ja muudes asjakohastes mitmepoolsetes instrumentides, milles Euroopa Liit ja Usbekistani Vabariik on osalised.

ARTIKKEL 11

Massihävitusrelvade leviku tõkestamine

1. Lepinguosalisel on seisukohal, et massihävitusrelvade ja nende kandevahendite levik nii riikide kui ka mitteriiklike toimijate hulgas on kõige tõsisem oht rahvusvahelisele stabiilsusele ja julgeolekule.
2. Lepinguosalisel teevad koostööd massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku piiramiseks ning aitavad sellele kaasa, täites täielikult oma kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, mis käsitlevad desarmeerimist ja massihävitusrelvade leviku tõkestamist, ja muid vastavaid rahvusvahelisi kohustusi. Lepinguosalisel lepivad kokku, et see säte on käesoleva lepingu oluline osa.
3. Lisaks lepivad lepinguosalisel kokku, et teevad koostööd massihävitusrelvade ja nende kandevahendite leviku tõkestamiseks ja aitavad sellele kaasa järgmiselt:
 - a) võttes meetmeid kõikidele muudele asjakohastele rahvusvahelise õiguse aktidele allakirjutamiseks, nende ratifitseerimiseks või vajaduse korral nendega ühinemiseks ning nende täieulatuslikuks rakendamiseks;
 - b) luues tõhusa riigisisese ekspordikontrollisüsteemi, mille abil kontrollitakse nii massihävitusrelvadega seotud kaupade ekspordi kui ka transiiti, sealhulgas kahesuguse kasutusega tehnoloogia lõppkasutust massihävitusrelvades, ning mis näeb ette mõjusad sanktsioonid ekspordikontrolli normide rikkumise eest.

4. Kõnealuste meetmete toetamiseks ja kooskõlastamiseks seavad lepinguosalised sisse korrapärase dialoogi.

ARTIKKEL 12

Väike- ja kergrelvade ning tavarelvade ekspordikontroll

1. Lepinguosalised tunnistavad, et väike- ja kergrelvade ning nende laskemoona ebaseaduslik tootmine, vedamine ja levitamine ning nende ülemäärane kuhjumine, puudulik haldamine, ebapiisav ladude turvamine ja kontrollimatu levik on endiselt tõsine oht rahule ja rahvusvahelisele julgeolekule.
2. Lepinguosalised järgivad ja täidavad igati oma kohustust tegeleda ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide kohaselt väike- ja kergrelvade, sealhulgas nende laskemoona ebaseadusliku kaubanduse probleemiga, samuti oma kohustusi, mis on võetud vastu 20. juulil 2001 ÜRO tegevusprogrammi alusel, mis käsitleb väike- ja kergrelvade salakaubanduse kõikide aspektide ennetamist, tõkestamist ja likvideerimist.
3. Lepinguosalised peavad tähtsaks riiklikke kontrollisüsteeme, mida kasutatakse tavarelvade vahendamise suhtes kooskõlas kehtivate rahvusvaheliste standardite ja normidega. Lepinguosalised tõdevad, et on oluline teha sellist kontrolli vastutustundlikul viisil, kuna see aitab tagada rahvusvahelist ja piirkondlikku rahu, julgeolekut ja stabiilsust, vähendada inimkannatusi ning ennetada tavarelvade kõrvalesuunamist.
4. Lepinguosalised õhutavad koostööd ja koordineerimist, vastastikust täiendavust ja ühistegevust oma jõupingutustes reguleerida rahvusvahelist tavarelvakaubandust või parandada selle reguleerimist ning ennetada, tõkestada ja likvideerida ebaseaduslikku relvakaubandust, pidades selleks korrapäraselt dialoogi.

III JAOTIS

ÕIGUS, VABADUS JA TURVALISUS

ARTIKKEL 13

Isikuandmete kaitse

1. Lepinguosalisised tunnistavad eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse põhiõiguste tagamise ja edendamise tähtsust.
2. Lepinguosalisised teevad koostööd, et tagada lõikes 1 osutatud õiguste kõrgetasemeline kaitse ja tulemuslik jõustamine, sealhulgas õiguskaitseasutuste raames, et ennetada ja tõkestada rahvusvahelist terrorismi ja muid piiriüleseid kuritegusid.
3. Lepinguosalisised tunnistavad, et isikuandmete kaitse tagamine on üks põhitegureid, mis võimaldab majandus- ja kaubandussuhteid edasi arendada ja luua kodanikes usaldust digitaalmajanduse vastu.
4. Lepinguosaliste koostöö hulka kuulub praktiline abi nende vastavate õigusnormide ühtlustamisel isikuandmete kaitse valdkonnas, võttes arvesse Euroopa Liidu ja rahvusvahelisi õigusakte ja standardeid, sealhulgas 28. jaanuaril 1981 sõlmitud Euroopa Nõukogu isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsioon ning 8. novembri 2001. aastal sõlmitud isikuandmete automatiseeritud töötlemisel isiku kaitse konventsiooni järelevalveasutusi ja andmete liikumist üle piiri käsitlev lisaprotokoll ning koostöö andmekaitsenormide jõustamisel.

ARTIKKEL 14

Koostöö rände, varjupaiga ja piirihalduse valdkonnas

1. Lepinguosalisel kinnitavad veel kord, kui oluline on seada sisse igakülgne dialoog kõigis rändega seotud küsimustes, mille hulka kuuluvad seaduslik ränne vastavalt Euroopa Liidu ja liikmesriikide pädevusele, ebaseadusliku rände algpõhjused, rahvusvaheline kaitse ning ebaseadusliku rände, rändajate smugeldamise ja inimkaubanduse ennetamine ja tõkestamine.
2. Koostöö lähtub lepinguosaliste omavaheliste konsultatsioonide käigus kindlaks tehtud vajadustest ning seda tehakse lepinguosaliste asjakohaste õigusaktide kohaselt. Koostöös keskendutakse eelkõige järgmisele:
 - a) ebaseadusliku rände algpõhjustega tegelemine;
 - b) rahvusvahelist kaitset käsitlevate riigisiseste õigusaktide ja tavade väljatöötamine ja rakendamine kooskõlas üldiste põhimõtete ja standarditega ning tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtte järgimise tagamine;
 - c) 19. septembril 2016 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga A/RES/71/1 vastu võetud pagulasi ja rändajaid käsitleva New Yorgi deklaratsiooni asjakohasuse tunnistamine ning rahvusvahelise ja piirkondliku koostöö tugevdamine ÜRO ja asjakohaste piirkondlike foorumite raames;
 - d) riiki lubamise õigusnormid, samuti riiki lubatud isikute õigused ja seisund, seaduslikult riigis viibivate mittekodanike õiglane kohtlemine ja integratsioon, haridus ja koolitus ning rassismi- ja ksenofoobiavastased meetmed;

- e) tulemusliku ja ennetava poliitika kehtestamine ebaseadusliku rände, rändajate smugeldamise ja inimkaubanduse vastase võitluse valdkonnas kooskõlas 8. jaanuaril 2001 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga A/RES/55/25 vastu võetud rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemise ÜRO konventsiooniga ja selle protokollidega, mis on lepinguosaliste suhtes jõustunud, sealhulgas küsimus, kuidas võidelda smugeldajate võrgustikega, lõhkuda inimkaubandusega tegelevaid kuritegelikke võrgustikke ja kaitsta inimkaubanduse ohvreid;
- f) sellised küsimused nagu korraldus, koolitus, head tavad ja muud operatiivmeetmed rändega seotud probleemide lahendamiseks, eelkõige ebaseadusliku rände, dokumentide turvalisuse, kodanike liikuvuse hõlbustamiseks mõeldud viisapoliitika ning piirihalduse ja rände infosüsteemide alal, ning
- g) teise tegevusega seotud küsimused ning seaduslike rändajate ja nende pereliikmete õiguste kaitse vastavalt rahvusvahelistele normidele.

ARTIKKEL 15

Tagasivõtmine ja võitlus ebaseadusliku rände vastu

1. Lepinguosalised lepivad kokku, et ebaseadusliku rände ennetamiseks ja tõkestamiseks tehtava koostöö raames
 - a) kohustub Usbekistani Vabariik asjaomase liikmesriigi nõudmise korral põhjendamatult viivitusega tagasi võtma kõik oma kodanikud, kes ei vasta või enam ei vasta tingimustele, mis kehtivad liikmesriigi territooriumile sisenemise, seal viibimise või seal elamise suhtes;

- b) kohustub iga liikmesriik Usbekistani Vabariigi nõudmise korral põhjendamatu viivitusega tagasi võtma kõik oma kodanikud, kes ei vasta või enam ei vasta tingimustele, mis kehtivad Usbekistani Vabariigi territooriumile sisenemise, seal viibimise või seal elamise suhtes, ning
- c) liikmesriigid ja Usbekistani Vabariik annavad oma kodanikele selleks otstarbeks vajalikud reisidokumendid kolmekümne päeva jooksul alates kuupäevast, mil taotluse esitanud lepinguosaline esitas, sealhulgas elektrooniliselt, 3. lisas esitatud näidise kohaselt koostatud tagasivõtutaotluse (sealhulgas võimaluse korral kodakondsust tõendavad dokumendid).

Kui reisidokumenti ei ole selle tähtaja jooksul välja antud, võivad lepinguosalised kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1953¹ lisas esitatud „Euroopa reisidokumenti ebaseaduslikult riigis viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks“ või Usbekistani Vabariigi samalaadset reisidokumenti.

Kui tagasivõetaval isikul puuduvad dokumendid või muud tõendid oma kodakondsuse kohta, teevad asjaomase liikmesriigi või Usbekistani Vabariigi pädevad diplomaatilised või konsulaaresindused Usbekistani Vabariigi või asjaomase liikmesriigi taotlusel igakülgset koostööd, et isiku kodakondsus kindlaks teha.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. oktoobri 2016. aasta määrus (EL) 2016/1953, mis käsitleb Euroopa reisidokumendi kehtestamist riigis ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmiseks ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu 30. novembri 1994. aasta soovitus (ELT L 311, 17.11.2016, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1953/oj>).

2. Lepinguosalised võivad kaaluda võimalikke läbirääkimisi järgmise üle:
 - a) Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi vaheline leping, millega reguleeritakse liikmesriikide ja Usbekistani Vabariigi erimenetlusi ja -kohustusi tagasivõtmise valdkonnas;
 - b) leping viisarežiimi lihtsustamise kohta Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi kodanike jaoks.

ARTIKKEL 16

Rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamine

1. Lepinguosalised teevad koostööd, et vältida ja tõhusalt tõkestada oma finantsasutuste ja teatavate finantssektoriväliste ettevõtete ja ametikohtade kasutamist rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks.
2. Selleks vahetavad nad oma asjakohaste õigusaktide raamistikus teavet ja teevad koostööd, et tagada rahapesuvastase töökonna soovitude ja muude selles valdkonnas tegutsevate rahvusvaheliste organisatsioonide vastu võetud standardite tõhus ja täielik rakendamine. Selline koostöö võib muu hulgas hõlmata kuritegelikul teel saadud vara ja vahendite kindlakstegemist, jälitamist, arestimist, konfiskeerimist ja sissenõudmist. Selliseks teabevahetuseks kasutavad lepinguosalised turvalisi ja usaldusväärseid kanaleid, nagu need, mis on esitatud rahapesu andmebüroode Egmonti rühma hartas ja rahapesu andmebüroode Egmonti rühma rahapesu andmebüroode vahelise teabevahetuse põhimõtetes.

ARTIKKEL 17

Ebaseaduslikud uimastid

1. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et tagada ebaseaduslike uimastite ja uute psühhoaktiivsete ainete suhtes tasakaalustatud, tõenduspõhine ja integreeritud lähenemisviis.
2. Uimastipoliitika ja -meetmete eesmärk on tugevdada ebaseaduslike uimastite tõkestamise ja uimastivastase võitluse struktuure, vähendada ebaseaduslike uimastite pakkumist, salakaubavedu ja nõudlust ning parandada toimetulekut ebaseaduslike uimastite tarvitamise tagajärgedega, et vähendada kahju. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et ära hoida narkootiliste ning psühhotroopsete ja uute psühhoaktiivsete ainete ebaseaduslikuks tootmiseks kasutatavate keemiliste lähteainete ümbersuunamist.
3. Lepinguosaliselised lepivad kokku lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikes koostöömeetodites. Meetmed põhinevad ühiselt kokkulepitud põhimõtetel, mis on sätestatud ÜRO uimastikontrolli konventsioonides ja muudes rahvusvahelistes lepingutes, milles nad on osalised.

ARTIKKEL 18

Võitlus organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni vastu

1. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et ennetada ja tõkestada organiseeritud ja muud kuritegevust, sealhulgas rahvusvahelist kuritegevust, näiteks järgmist:
 - a) rändajate smugeldamine;
 - b) inimkaubandus;

- c) relvade, sealhulgas väike- ja kergrelvade salakaubavedu ja ebaseaduslik kauplemine nendega;
- d) ebaseaduslike uimastite, psühhotroopsete ainete ja lähteainete salakaubavedu ja ebaseaduslik kauplemine nendega;
- e) kaupade salakaubavedu ja ebaseaduslik kauplemine nendega;
- f) ebaseaduslik majandus- ja finantstegevus, nagu võltsimine, paralleelkaubandus ja intellektuaalomandi õiguste rikkumine, maksupettus ja pettused riigihangetel;
- g) rahvusvaheliste annetajate rahastatud projektide vahendite omastamine;
- h) igasugune korruptsioon avalikus ja erasektoris;
- i) dokumentide võltsimine ja valeandmete esitamine ning
- j) küberkuritegevus.

2. Lepinguosalised tugevdavad õiguskaitseasutuste kahepoolset, piirkondlikku ja rahvusvahelist koostööd. Lepinguosalised rakendavad tulemuslikult asjakohaseid rahvusvahelisi norme, eelkõige neid, mis on sätestatud 8. jaanuaril 2001 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga A/RES/55/25 vastu võetud ÜRO 2000. aasta konventsioonis, mis käsitleb võitlust rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse vastu, ja selle protokollides, milles nad on osalised.

3. Lepinguosalised teevad koostööd korruptsiooni ärahoidmisel ja korruptsiooni vastu võitlemisel kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste normidega, eelkõige nendega, mis on sätestatud 31. oktoobril 2003 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga A/RES/58/4 vastu võetud ÜRO korruptsioonivastases konventsioonis ja selle konventsiooni alusel tehtud hindamiste alusel antud soovitusetes.

ARTIKKEL 19

Terrorismivastane võitlus

1. Lepinguosalised kinnitavad veel kord terrorismivastase võitluse tähtsust ning lepivad kokku, et teevad kahepoolset, piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil koostööd terrorismi kõigi avaldumisvormide ja ilmingute ennetamiseks ning nende vastu võitlemiseks.
2. Lepinguosalised lepivad kokku, et on hädavajalik, et terrorismivastane võitlus toimuks ranges kooskõlas õigusriigi põhimõtte ja rahvusvahelise õigusega, sealhulgas rahvusvahelise humanitaarõiguse, ÜRO põhikirja põhimõtete ning kõigi asjakohaste rahvusvaheliste terrorismivastast võitlust ja inimõigusi käsitlevate dokumentidega, milles nad on osalised.
3. Lepinguosalised rõhutavad kõikide asjakohaste terrorismivastast võitlust käsitlevate ÜRO kokkulepete üldise ratifitseerimise ja rakendamise tähtsust. Lepinguosalised lepivad kokku, et edendavad dialoogi rahvusvahelise terrorismi vastase võitluse laiaulatusliku konventsiooni eelnõu küsimustes ning teevad koostööd 8. septembril 2006 ÜRO Peaassamblee resolutsiooniga A/RES/60/288 vastu võetud Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni ülemaailmse terrorismivastase võitluse strateegia ja kõikide asjakohaste ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonide rakendamisel.
4. Lepinguosalised kinnitavad veel kord õiguskaitse ja kohtu valdkonna tähtsust terrorismivastases võitluses ning lepivad kokku, et teevad koostööd terroriaktide ennetamisel ja tõkestamisel ning eelkõige
 - a) vahetavad teavet terrorirühmituste, terroristide ja nende toetusvõrgustike kohta kooskõlas rahvusvahelise ja riigisisese õigusega, muu hulgas andmekaitse ja eraelu puutumatuse kaitse alal;

- b) vahetavad kohaldatavate õigusaktidega kooskõlas kogemusi terrorismi ennetamise ja tõkestamise, selleks kasutatavate vahendite ja meetodite ning nende tehniliste aspektide ning koolituse kohta;
- c) vahetavad seisukohti radikaliseerumise ja värbamise, radikaliseerumise takistamise viiside ning deradikaliseerumise ja rehabilitatsiooni edendamise kohta;
- d) vahetavad seisukohti ja kogemusi terrorismis kahtlustatavate isikute piiriülese liikumise ja reisimise ning terrorismiohu kohta;
- e) vahetavad häid tavaid inimõiguste kaitse kohta terrorismivastases võitluses, eelkõige seoses kriminaalmenetlusega;
- f) tagavad terroriaktide kriminaliseerimise ja võtavad meetmeid terrorismi rahastamise tõkestamiseks ning
- g) võtavad meetmeid keemia-, bioloogilise, kiirgus- ja tuumaterroorsmi ohu vastu ning kohustuvad võtma meetmeid, et vältida keemia-, bioloogilise, kiirgus- ja tuumamaterjalide terroristlikel eesmärkidel omandamist, üleandmist ja kasutamist ning ebaseaduslikke tegusid kõrge riskiastmega keemiliste, bioloogiliste, kiirgus- ja tuumarajatiste suhtes.

5. Koostöö põhineb olemasolevatel asjakohastel hinnangutel ja toimub lepinguosaliste konsultatsioonide alusel.

ARTIKKEL 20

Õiguslane koostöö

1. Lepinguosaliselised tõhustavad senist koostööd vastastikuse õigusabi ja väljaandmise valdkonnas, lähtudes rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad on. Lepinguosaliselised tugevdavad olemasolevaid mehhanisme ja kaaluvad asjakohasel juhul uute mehhanismide väljatöötamist, et soodustada selles valdkonnas rahvusvahelist koostööd.
2. Lepinguosaliselised arendavad õiguslast koostööd vastastikuse õigusabi valdkonnas tsiviil-, kaubandus- ja kriminaalasjades, eelkõige kriminaalasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlevate kahepoolsete lepingute ja mitmepoolsete konventsioonide ning tsiviilasjades tehtavat õiguslast koostööd käsitlevate mitmepoolsete konventsioonide, sealhulgas Haagi rahvusvahelise eraõiguse konverentsi konventsioonide üle läbirääkimiste pidamisel, nende sõlmimisel ja rakendamisel.

ARTIKKEL 21

Konsulaarkaitse

Usbekistani Vabariik aktsepteerib, et iga Usbekistani Vabariigis alalist esindust omava liikmesriigi diplomaatilised ja konsulaaresindused võivad pakkuda kaitset ka selliste liikmesriikide kodanikele, millel ei ole Usbekistani Vabariigis alalist esindust, mis pakuks konkreetsel juhul tulemuslikult konsulaarkaitset, ja teevad seda samadel tingimustel nagu kõnealuse liikmesriigi kodanike puhul.

IV JAOTIS

KAUBANDUS JA KAUBANDUSKÜSIMUSED

1. PEATÜKK

HORISONTAALSED SÄTTED

ARTIKKEL 22

Eesmärgid

Käesoleva jaotise eesmärgid on järgmised:

- a) laiendada, mitmekesistada ja lihtsustada lepinguosaliste vahel kaubandust, eelkõige sätete kaudu, mis käsitlevad tolliprotseduuride ja kaubanduse lihtsustamist, tehniliste kaubandustõkete vähendamist ning sanitaar- ja füto-sanitaarmedeid, säilitades samal ajal mõlema lepinguosalise õiguse kehtestada avaliku poliitika eesmärkide saavutamiseks õigusnorme;
- b) lihtsustada lepinguosaliste vahel teenuskaubandust ja investeringuid, sealhulgas jooksvate maksete tasuta ülekandmise ja kapitaliliikumiste lihtsustamise abil;
- c) avada tegelikult ja vastastikku lepinguosaliste riigihanketurud;

- d) edendada innovatsiooni ja loovust, tagades kõikide intellektuaalomandi õiguste piisava ja tõhusa kaitse;
- e) edendada lepinguosaliste majandustegevuses tingimusi, mis soodustavad moonutusteta konkurentsi, eelkõige nendevahelise kaubanduse ja investeeringute alal;
- f) arendada rahvusvahelist kaubandust viisil, mis toetab kestliku arengu majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnamõõdet;
- g) luua tulemuslik, õiglane ja prognoositav vaidluste lahendamise mehhanism käesoleva jaotise tõlgendamise ja kohaldamisega seotud vaidluste lahendamiseks.

ARTIKKEL 23

Mõisted

Käesolevas jaotises kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „põllumajandusleping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv põllumajandusleping;
- b) „impordi litsentsimise protseduuride leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv impordi litsentsimise protseduuride leping;
- c) „dumpinguvastane leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe VI artikli rakendamise leping;

- d) „päev“ – kalendripäev, sealhulgas nädalavahetused ja pühad;
- e) „energiaharta leping“ – 17. detsembril 1994 Lissabonis sõlmitud energiaharta leping;
- f) „kehtiv“ või „olemasolev“ – käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval kehtiv;
- g) „GATT 1994“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv 1994. aasta üldine tolli- ja kaubanduskokkulepe;
- h) „GATS“ – WTO asutamislepingu 1B lisas sisalduv teenuskaubanduse üldleping;
- i) „meede“ – meede seaduse, määruse, normi, menetluse, otsuse, haldusmeetme või muul kujul¹;
- j) „lepinguosalise meetmed“ – meetmed, mille on võtnud või kehtima jätnud²:
 - i) keskvalitsus, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või nende tasandite ametiasutused ning
 - ii) valitsusvälised asutused, kasutades keskvalitsuse, piirkondliku või kohaliku omavalitsuse või nende tasandite ametiasutuste poolt delegeeritud volitusi;
- k) „isik“ – füüsiline või juriidiline isik;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et mõiste „meede“ hõlmab ka tegevusetust.

² Suurema selguse huvides olgu märgitud, et mõiste „lepinguosalise meetmed“ hõlmab punkti j alapunktides i ja ii loetletud üksuste meetmeid, mis võetakse vastu või jäetakse kehtima sel teel, et teistele üksustele antakse otseselt või kaudselt korraldusi või juhitakse või kontrollitakse otseselt või kaudselt nende tegevust seoses nende meetmetega.

- l) „muudetud Kyoto konventsioon“ – 18. mail 1973 Kyotos sõlmitud rahvusvaheline tolliprotseduuride lihtsustamise ja kooskõlastamise konventsioon;
- m) „kaitsemeetmete leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv kaitsemeetmete leping;
- n) „subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete leping;
- o) „sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete rakendamise leping;
- p) „tehniliste kaubandustõkete leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv tehniliste kaubandustõkete leping;
- q) „kolmas riik“ – riik või territoorium väljaspool käesoleva lepingu geograafilist kohaldamisala;
- r) „kaubanduse lihtsustamise leping“ – WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv kaubanduse lihtsustamise leping;
- s) „TRIPS-leping“ – WTO asutamislepingu 1C lisas sisalduv intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide leping;
- t) „rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioon“ – 23. mail 1969 Viinis sõlmitud rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioon;

- u) „Maailma Tolliorganisatsiooni Arusha deklaratsioon“ – 7. juulil 1993 Tansaania Arushas vastu võetud Tollikoostöö Nõukogu deklaratsioon tolli usaldusväärsuse kohta;
- v) „WTO asutamisleping“ – 15. aprillil 1994 sõlmitud Marrakechi leping, millega loodi Maailma Kaubandusorganisatsioon;
- w) „WTO“ – Maailma Kaubandusorganisatsioon.

ARTIKKEL 24

Seos muude rahvusvaheliste lepingutega

1. Lepinguosalised kinnitavad oma õigusi ja kohustusi teineteise suhtes, mis tulenevad rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad mõlemad on.
2. Ühtki käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalisi tegutsema vastuolus WTO asutamislepingu raames võetud kohustustega.

ARTIKKEL 25

Viited õigusaktidele ja muudele lepingutele

1. Kui ei ole märgitud teisiti, tõlgendatakse käesolevas jaotises sisalduvaid viiteid õigusaktidele, olgu tegemist üldise viitega või viitega konkreetsele põhikirjale, määrusele või direktiivile, viidetena õigusaktidele nende muudetud kujul.

2. Kui käesolevas lepingus on viidatud muudele lepingutele või õigusaktidele tervikuna või osaliselt või need on viitega tervikuna või osaliselt inkorporeeritud käesolevasse lepingusse, loetakse, et need hõlmavad järgmist, kui ole märgitud teisiti:

- a) nendega seotud lisad, protokollid, joonealused märkused, tõlgendavad märkused ja selgitavad märkused ning
- b) neile järgnevad lepingud, mille osalised lepinguosalisel on, või muudatused, mis on lepinguosalistele siduvad, välja arvatud juhul, kui viide kinnitab kehtivaid õigusi.

ARTIKKEL 26

Riigisisese õiguse kohane hagemisõigus

Lepinguosaline ei näe oma õiguse kohaselt ette hagemisõigust teise lepinguosalise vastu põhjusel, et teise lepinguosalise meede on vastuolus käesoleva lepinguga.

ARTIKKEL 27

Kaubanduskoosseisus tegutseva koostöönõukogu eriülesanded

1. Kui koostöönõukogu täidab talle käesoleva jaotise kohaselt antud ülesandeid, koosneb koostöönõukogu lepinguosaliste esindajatest, kes lepinguosaliste õigusraamistiku kohaselt vastutavad kaubandusküsimuste eest, või nende määratud isikutest.

2. Kaubanduskoosseisus tegutseval koostöönõukogul
- a) on õigus võtta vastastikusel kokkuleppel ja pärast lepinguosaliste õigusaktides sätestatud sisemenetluste lõpuleviimist vastu otsuseid, et muuta järgmist:
- i) 5-A, 5-B, 5-C ja 5-D lisa;
 - ii) 6. lisa;
 - iii) 7-A, 7-B ja 7-C lisa;
 - iv) 9-A lisa;
 - v) 14-A ja 14-B lisa;
 - vi) protokoll, mis käsitleb vastastikust haldusabi tolliküsimustes (edaspidi „protokoll“);
- b) ta võib vastu võtta otsuseid käesoleva jaotise sätete tõlgendamise kohta;
- c) ta võib moodustada lisaks käesoleva jaotisega loodud allkomiteedele muid lepinguosaliste esindajatest koosnevaid allkomiteesid ning määrata neile oma pädevuse piires kohustusi, sealhulgas muuta neile määratud ülesandeid või moodustatud allkomitee laiali saata.

3. Lõike 2 punktis a osutatud muudatused kinnitatakse diplomaatiliste nootide vahetamise teel lepinguosaliste vahel ning need jõustuvad viimase diplomaatilise noodi kättesaamisel, kui lepinguosalisel ei ole kokku leppinud teisiti.
4. Kaubanduskoosseisus tegutsev koostöönõukogu teeb otsuseid ja annab asjakohaseid soovitusi pärast lepinguosaliste õigusaktides sätestatud asjakohaste sisemenetluste lõpuleviimist.
5. Kui koostöönõukogu ei saa kokku tulla, võib lõikes 2 nimetatud otsused vastu võtta kirjaliku menetluse teel.

ARTIKKEL 28

Kaubanduskoosseisus tegutseva koostöökomitee eriülesanded

1. Kui koostöökomitee täidab talle käesoleva jaotise kohaselt pandud ülesandeid, koosneb koostöökomitee lepinguosaliste esindajatest, kes vastutavad kaubandusküsimuste eest, või nende määratud isikutest.
2. Kaubanduskoosseisus tegutseval koostöökomiteel on eelkõige järgmised ülesanded:
 - a) koostöönõukogu abistamine kaubandusküsimustega seotud ülesannete täitmisel;

- b) käesoleva jaotise nõuetekohase rakendamise ja kohaldamise jälgimine; selles osas võib kumbki lepinguosaline, ilma et see piiraks 14. peatükis sätestatud õigusi, edastada koostöökomiteele arutamiseks kõik käesoleva jaotise kohaldamise või tõlgendamisega seotud küsimused;
 - c) järelevalve käesoleva jaotise edasiarendamise üle, kui see on vajalik, ja jaotise kohaldamisel saadud tulemuste hindamine;
 - d) asjakohaste viiside otsimine käesoleva jaotisega hõlmatud valdkondades muidu tekkida võivate probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks ning
 - e) järelevalve kõikide käesoleva jaotise alusel loodud allkomiteede töö üle.
3. Koostöökomitee võib oma käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud ülesannete täitmisel esitada ettepanekuid artikli 27 lõike 2 punktis a osutatud muudatuste vastuvõtmise kohta või esitada artikli 27 lõike 2 punktis b osutatud tõlgendusi, kui koostöönõukogu ei saa kokku tulla.
4. Kaubanduskoosseisus tegutsev koostöökomitee teeb otsuseid ja annab asjakohaseid soovitusi, kui lepinguosaliste õigusaktides sätestatud asjakohased sisemenetlused on lõpule viidud.

ARTIKKEL 29

Koordinaatorid

1. Kumbki lepinguosaline määrab 60 päeva jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumist käesoleva jaotise koordinaatori ja teatab teisele lepinguosalisele koordinaatori kontaktandmed.

2. Koordinaatorid koostavad käesoleva peatüki kohaselt ühiselt koostöönõukogu ja koostöökomitee koosolekute päevakorra kavandi ja teevad kõik muud vajalikud ettevalmistused ning võtavad vajaduse korral kõnealuste organite otsuste suhtes järeloometmeid.

ARTIKKEL 30

Allkomiteed

1. Allkomiteed koosnevad ühelt poolt Euroopa Liidu ja teiselt poolt Usbekistani Vabariigi esindajatest.
2. Allkomiteed tulevad kokku ühe aasta jooksul käesoleva lepingu jõustumise kuupäevast arvates ja seejärel kord aastas või kummagi lepinguosalise või koostöökomitee taotlusel asjakohasel tasemel. Koosolekud võivad toimuda ka kaugosaluse teel lepinguosalistele kättesaadavate tehnoloogiliste abivahendite kaudu. Koosolekud, mis toimuvad isikliku kohalviibimisega, peetakse vaheldumisi Brüsselis ja Taškendis.
3. Allkomiteesid juhatavad mõlema lepinguosalise esindajad ühiselt.

2. PEATÜKK

KAUBAVAHEATUS

ARTIKKEL 31

Kohaldamisala

Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse lepinguosalise kaubavahetuse suhtes käesoleva peatüki sätteid.

ARTIKKEL 32

Mõisted

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „konsulaartoiming“ – menetlus, mille kaudu saadakse eksportiva lepinguosalise territooriumil või kolmanda riigi territooriumil asuva importiva lepinguosalise konsulilt konsulaararve või konsulaarviisa faktuurarvele, päritolusertifikaadile, manifestile, kaubasaatjate ekspordideklaratsioonile või muule kauba impordiga seotud tollidokumendile;
- b) „tollimaks“ – tollimaks või mis tahes muu maks, mis on kehtestatud kauba impordi suhtes või sellega seoses; see ei hõlma järgmist:
 - i) lõiv, mis on samaväärne artikli 34 kohaselt kehtestatud riigisisese maksuga;

- ii) GATT 1994, dumpinguvastase lepingu, põllumajanduslepingu, subsidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu või kaitsemeetmete lepingu kohaselt kohaldatav dumpinguvastane tollimaks, erikaitse-, tasakaalustus- või kaitsetollimaks ning
- iii) tasu või muu lõiv, mis on kehtestatud impordile või seoses impordiga ja mille suurus piirdub osutatud teenuste ligikaudse maksumusega;
- c) „eksporti litsentsimise protseduur“ – haldusmenetlus, milles eksportiva lepinguosalise tolliterritooriumilt eksportimise eeltingimusena nõutakse taotluse või muude dokumentide esitamist (muud kui tavaliselt tollivormistuseks nõutavad dokumendid) ühele või mitmele asjaomasele haldusasutusele;
- d) „lepinguosalise kaup“ – omamaine kaup GATT 1994 tähenduses;
- e) „harmoneeritud süsteem“ ehk „HS“ – kaupade kirjeldamise ja kodeerimise harmoneeritud süsteem, sealhulgas kõik selle õiguslikud märkused ja muudatused, mille on välja töötanud Maailma Tolliorganisatsioon;
- f) „impordi litsentsimise protseduur“ – haldusmenetlus, milles importiva lepinguosalise tolliterritooriumile importimise eeltingimusena nõutakse taotluse või muude dokumentide esitamist (muud kui tavaliselt tollivormistuseks nõutavad dokumendid) ühele või mitmele asjaomasele haldusasutusele;

- g) „parandamine“ – kauba töötlemine, et parandada kauba toimimise puudusi või füüsilisi kahjustusi, millega kaasneb kauba algse funktsiooni taastamine, või et tagada kauba vastavus tehnilistele kasutusnõuetele, milleta kaupa ei saaks ettenähtud otstarbeks enam tavapärasel viisil kasutada; kauba parandamise hulka kuulub restaureerimine ja hooldus, kuid ei kuulu toiming ega töötlemine,
- i) mille tulemusena hävitatakse kauba põhiomadused või luuakse uus või kaubanduslikult erinev kaup;
- ii) mis muudab lõpetamata kauba valmistooteks või
- iii) mida kasutatakse kauba tehnilise toimivuse parandamiseks või täiustamiseks.

ARTIKKEL 33

Enamsoodustusrežiim

1. Lepinguosaline kohaldab teise lepinguosalise kaupade suhtes enamsoodustusrežiimi kooskõlas GATT 1994 I artikliga, mis inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.
2. Lõiget 1 ei kohaldata kaupade sellise sooduskohtlemise suhtes, mida lepinguosaline kohaldab kolmanda riigi kaupade suhtes GATT 1994 alusel.

ARTIKKEL 34

Võrdne kohtlemine riigisisel maksustamisel ja reguleerimisel

1. Lepinguosaline tagab teise lepinguosalise kaupade võrdse kohtlemise kooskõlas GATT 1994 III artikliga ning selle märkuste ja lisasätetega. Selleks inkorporeeritakse GATT 1994 III artikkel ning selle märkused ja lisasätted käesolevasse lepingusse ning muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.
2. Usbekistani Vabariigi puhul kohaldatakse käesolevat artiklit tubakatoodete, alkoholsete jookide ning maitse- ja värvainelisanditeta valge suhkru suhtes alates kümne aasta möödumisest käesoleva lepingu jõustumisest või alates kuupäevast, mil Usbekistani Vabariik saab WTO liikmeks, olenevalt sellest, kumb saabub varem.

ARTIKKEL 35

Impordi- ja ekspordipiirangud

Lepinguosaline ei kehtesta ega jäta teise lepinguosalise kauba impordi suhtes või teise lepinguosalise territooriumile suunatud kauba ekspordi või ekspordiks müümise suhtes kehtima keelde ega piiranguid, mis ei ole kooskõlas GATT 1994 XI artikliga, sealhulgas selle märkuste ja lisasätetega. Selleks inkorporeeritakse GATT 1994 XI artikkel ning selle märkused ja lisasätted käesolevasse lepingusse ning muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

ARTIKKEL 36

Eksporditollimaksud, muud maksud või lõivud

1. Oma kaubanduspartnerluse arengu huvides ja selleks, et veelgi hõlbustada omavahelisi kauplemisvõimalusi, püüavad lepinguosalisel mitte kehtestada ühtegi uut tollimaksu, muud maksu ega lõivu, mida kohaldatakse kauba ekspordimisel teisele lepinguosalisele või seoses sellise ekspordiga, ega ühtegi riigisisest maksu ega muud lõivu, mida kohaldatakse teise lepinguosalise territooriumile eksporditava kauba suhtes ja mis ületab maksu või lõivu, mida nõutaks samasuguste kaupade eest, kui need on ette nähtud omamaiseks tarbimiseks, ega ühtegi muud samaväärse toimega meetet.
2. Kui lepinguosaline võimaldab eksporditollimaksude, muude maksude või lõivude osas oma ekspordile mõnda muusse kolmandasse riiki soodsamat kohtlemist, laiendab ta sama kohtlemist ka ekspordile, mis on suunatud teise lepinguosalise territooriumile.
3. Erandlikel asjaoludel võib lepinguosaline kohaldada teise lepinguosalise suhtes käesoleva artikli lõikes 1 osutatud meetet. Sellist meetet kohaldav lepinguosaline avaldab oma ametlikul veebisaidil 60 päeva enne sellise meetme jõustumist asjakohase teabe, sealhulgas kohaldamise eeldatava kestuse.

ARTIKKEL 37

Kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kontroll

Lepinguosalised lepivad kokku, et vahetavad kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi kontrolli küsimuses teavet ja häid tavaid, et edendada Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi koostööd ekspordikontrolli alal.

ARTIKKEL 38

Tasud ja formaalsused

1. Tasud ja muud lõivud, mille lepinguosaline on kehtestanud teise lepinguosalise kauba impordile või ekspordile või mis on seotud sellise impordi või ekspordiga, piirduvad osutatud teenuste ligilähedase maksumusega ega või kujutada endast kodumaiste kaupade kaudset kaitset ega impordi või ekspordi fiskaalset maksustamist.
2. Lepinguosaline avaldab viivitamata kõik tasud ja lõivud, mis ta on kehtestanud seoses impordi või ekspordiga, viisil, mis võimaldab valitsustel, kauplejatel ja teistel huvitatud isikutel nendega tutvuda.
3. Lepinguosaline ei nõua seoses teise lepinguosalise kauba importimisega konsulaartehinguid, sealhulgas nendega seotud lõive või tasusid.

ARTIKKEL 39

Parandatud kaubad

1. Lepinguosaline ei kohalda tollimaksu ükskõik millise päritoluga kauba suhtes, mis siseneb uuesti tema tolliterritooriumile pärast seda, kui see on parandamiseks ajutiselt eksporditud tema tolliterritooriumilt teise lepinguosalise tolliterritooriumile.

2. Lõiget 1 ei kohaldata kauba suhtes, mis imporditakse tollilattu, vabakaubanduspiirkondadesse või sarnases staatuses ja mis seejärel eksporditakse parandamiseks, kuid mida ei reimpordita tollilattu, vabakaubanduspiirkondadesse või sarnases staatuses.

3. Lepinguosaline ei kohalda tollimaksu kauba suhtes, olenemata selle päritolust, mis imporditakse ajutiselt parandamiseks teise lepinguosalise tolliterritooriumilt.

ARTIKKEL 40

Kaupade ajutine import

Lepinguosaline vabastab teise lepinguosalise ajutiselt imporditud kaupade impordilõivudest ja -tollimaksudest sellistel juhtudel ja sellises korras, nagu on sätestatud kaupade ajutist importi käsitlevates rahvusvahelistes konventsioonides. Seda erandit kohaldatakse kooskõlas lepinguosalise õigusaktidega.

ARTIKKEL 41

Transiit

1. GATT 1994 V artikkel inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse selle osaks.

2. Lepinguosalsed võtavad vajalikud meetmed, et soodustada energiakaupade transiiti, lähtudes transiidivabaduse põhimõttest ning energiaharta lepingu artiklist 7.

ARTIKKEL 42

Päritolu märkimine

1. Kui Usbekistani Vabariik nõuab Euroopa Liidust imporditud kaupadel päritolumärki, aktsepteerib ta päritolumärgist „Made in EU“ või selle samaväärset vastet Usbekistani Vabariigi päritolumärgise nõuetega kooskõlas olevas keeles, tingimustel, mis ei ole vähem soodsad kui tingimused, mis kehtivad liikmesriikide päritolumärkide suhtes.
2. Päritolumärgise „Made in EU“ kohaldamisel käsitleb Usbekistani Vabariik Euroopa Liitu ühtse territooriumina.

ARTIKKEL 43

Impordi litsentsimise protseduurid

1. Lepinguosaline kehtestab impordi litsentsimise korra ja haldab seda vastavalt WTO impordi litsentsimise protseduuride lepingu artiklitele 1, 2 ja 3. Selleks inkorporeeritakse impordi litsentsimise protseduuride lepingu artiklid 1, 2 ja 3 käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

2. Lepinguosaline, kes kehtestab litsentsimisprotseduuri või muudab kehtivat litsentsimisprotseduuri, teatab sellest teisele lepinguosalisele 90 päeva jooksul pärast nimetatud muudatuste avaldamist. Teade peab sisaldama impordi litsentsimise protseduuride lepingu artikli 5 lõikes 2 nimetatud teavet. Loetakse, et lepinguosaline on käesolevat artiklit järginud, kui ta on asjaomasest impordi litsentsimise protseduurist või selles tehtud muudatustest teatanud impordi litsentsimise protseduuride lepingu artikli 4 kohaselt moodustatud impordi litsentsimise komiteele ja esitanud kõnealuse lepingu artikli 5 lõikes 2 nimetatud teabe. Usbekistani Vabariigi suhtes kohaldatakse impordi litsentsimise komiteele teatamise kohustust alates kuupäevast, mil Usbekistani Vabariigist saab WTO liige.

3. Teise lepinguosalise taotlusel esitab lepinguosaline viivitamata kogu asjakohase teabe, sealhulgas impordi litsentsimise protseduuride lepingu artikli 5 lõikes 2 nimetatud teabe, impordi litsentsimise protseduuride kohta, mille ta kavatseb kehtestada, on kehtestanud või jätab kehtima, või kehtivates litsentsimisprotseduurides tehtud muudatuste kohta.

ARTIKKEL 44

Ekspordi litsentsimise protseduurid¹

1. Lepinguosaline avaldab uued ekspordi litsentsimise protseduurid ja kehtivates ekspordi litsentsimise protseduurides tehtud muudatused viisil, mis võimaldab valitsustel, kauplejatel ja teistel huvitatud isikutel nendega tutvuda. Võimaluse korral toimub selline avaldamine hiljemalt 45 päeva enne uue ekspordi litsentsimise protseduuri või kehtiva ekspordi litsentsimise protseduuri muudatuse jõustumist ja igal juhul hiljemalt kuupäeval, millal asjaomane protseduur või muudatus jõustub.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et ükski käesoleva artikli säte ei kohusta lepinguosalist andma ekspordilitsentsi ega takista lepinguosalist täitmast oma kohustusi, mis tulenevad ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonidest ning mitmepoolsetest massihävitusrelvade leviku tõkestamise kokkulepetest ja ekspordikontrolli kokkulepetest.

2. Ekspordi litsentsimise protseduuride avaldamisel tuleb esitada järgmine teave:
- a) ekspordi litsentsimise protseduuride või nende muutmise tekst;
 - b) kaubad, mille suhtes konkreetset ekspordi litsentsimise protseduuri kohaldatakse;
 - c) iga protseduuri kohta ekspordilitsentsi taotlemise menetluse kirjeldus ja kriteeriumid, millele taotleja peab vastama, et tal oleks õigus ekspordilitsentsi taotleda, näiteks tegevusloa omamine, investeringu tegemine või säilitamine või lepinguosalise territooriumil teatava ettevõtte vormis tegutsemine;
 - d) üks või mitu kontaktpunkti, kust huvitatud isikud saavad lisateavet ekspordilitsentsi saamise tingimuste kohta;
 - e) haldusasutus või -asutused, kellele taotlus või muud asjakohased dokumendid tuleb esitada;
 - f) selle meetme või nende meetmete kirjeldus, mille rakendamiseks ekspordi litsentsimise protseduur on kavandatud;
 - g) ajavahemik, mille jooksul iga ekspordi litsentsimise protseduur kehtib, välja arvatud juhul, kui protseduur jääb jõusse seniks, kuni see mõnes uues väljaandes tühistatakse või seda muudetakse;
 - h) kui lepinguosaline kavatseb ekspordikvoodi haldamiseks kasutada ekspordi litsentsimise protseduuri, siis kvoodi üldkogus ja asjakohasel juhul väärtus ning kvoodi avamise ja sulgemise kuupäevad, ning

- i) võimalikud vabastused või erandid nõudest saada ekspordilitsents, see, kuidas neid vabastusi või erandeid taotleda või kasutada, ning nende andmise kriteeriumid.

3. Lepinguosaline teatab oma kehtivatest ekspordi litsentsimise protseduuridest teisele lepinguosalisele 30 päeva jooksul pärast käesoleva lepingu jõustumist. Lepinguosaline, kes võtab vastu uue ekspordi litsentsimise protseduuri või muudab kehtivat ekspordi litsentsimise protseduuri, teatab teisele lepinguosalisele protseduurist või muudatusest 90 päeva jooksul pärast selle avaldamist. Teade peab sisaldama viidet allikale või allikatele, kus on avaldatud lõike 2 alusel nõutud teave, ja vajaduse korral asjaomase ametliku veebisaidi aadressi.

ARTIKKEL 45

Tuumamaterjalidega kauplemine

Koostööd tuumamaterjalidega kauplemise alal reguleerib Euroopa Aatomiaenergiaühenduse (Euratom) ja Usbekistani Vabariigi valitsuse vaheline tuumaenergia rahuotstarbelise kasutamise koostööleping¹, mis sõlmiti 6. oktoobril 2003 Brüsselis.

¹ ELT L 269, 21.10.2003, lk 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_international/2003/744/oj.

3. PEATÜKK

KAUBANDUSE KAITSEMEETMED

ARTIKKEL 46

Üldsätted

1. Järgmised tekstid inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks:
 - a) GATT 1994 XIX artikkel;
 - b) kaitsemeetmete leping;
 - c) GATT 1994 VI artikkel;
 - d) dumpinguvastane leping ning
 - e) subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete leping.
2. Käesoleva peatüki sätete suhtes ei kohaldata käesoleva lepingu IV jaotise 14. peatükki.

ARTIKKEL 47

Läbipaistvus

1. Lepinguosalisel kasutavad kaubanduse kaitsevahendeid (dumpinguvastased, subsiidiumivastased ja mitmepoolsed kaitsemeetmed) täielikus kooskõlas asjakohaste WTO nõuetega ning õiglase ja läbipaistva süsteemi alusel.

Mitmepoolsed kaitsemeetmed

2. Lepinguosaline, kes algatab kaitsemeetmeid käsitleva uurimise, teatab selle algatamisest teisele lepinguosalisele, kui viimasel on asjas oluline majandushuvi.

3. Käesoleva artikli kohaldamisel loetakse, et lepinguosalisel on oluline majandushuvi, kui ta kuulus kaitsemeetmeid käsitleva uurimise algatamisele eelnenud kolme aasta jooksul selle imporditud kauba viie suurima tarnija hulka, mõõdetuna kas absoluutmahu või väärtuse alusel.

4. Olenemata lõigetest 2, 3 ja 5 teeb kaitsemeetmete uurimise algatanud ja kaitsemeetmeid kohaldada kavatsev lepinguosaline teise lepinguosalise taotlusel järgmist:

- a) esitab teisele lepinguosalisele viivitamata *ad hoc* kirjaliku teate kogu asjakohase teabe kohta, mille alusel algatatakse kaitsemeetmeid käsitlev uurimine ja kehtestatakse kaitsemeetmed, sealhulgas vajaduse korral teabe kaitsemeetmeid käsitleva uurimise algatamise, esialgsete järelduste ja uurimise lõppjärelduste kohta, ning
- b) pakub teisele lepinguosalisele võimalust pidada konsultatsioone.

5. Käesoleva artikli alusel meetmeid valides püüavad lepinguosalisel eelistada meetmeid, mis segavad kahepoolset kaubandust kõige vähem.

Dumpinguvastased meetmed ja tasakaalustusmeetmed

6. Kohe pärast ajutiste meetmete kehtestamist ja enne lõpliku järelduse tegemist avaldavad lepinguosalisel täielikult ja arusaadaval kujul kõik olulised faktid ja kaalutlused, mis on meetmete kohaldamise otsuse aluseks, ilma et see piiraks dumpinguvastase lepingu artikli 6.5 ning subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu artikli 12.4 kohaldamist. Teave avalikustatakse kirjalikult ja huvitatud isikutele antakse piisavalt aega, et selliste oluliste faktide ja kaalutluste kohta märkusi esitada.

7. Igale huvitatud isikule antakse dumpingu- ja subsiidiumivastaste uurimiste käigus võimalus saada ära kuulatud, et väljendada oma seisukohti, tingimusel et see ei tekita uurimistes asjatuid viivitusi.

ARTIKKEL 48

Avaliku huvi arvessevõtmine

Dumpinguvastaseid ja tasakaalustavaid tollimakse käsitlevate uurimiste käigus on omamaisel tootmisharul, tarbijatel, kasutajatel ja importijatel õigus esitada asjakohast teavet ja andmeid, mida uurimisasutused kaaluvad, järgides asjakohaseid riigisiseseid menetlusnorme.

Väiksema tollimaksu reegel

Kui lepinguosaline otsustab kehtestada dumpinguvastase tollimaksu, ei tohi sellise tollimaksu summa ületada dumpingumarginaali, kuid võib põhimõtteliselt olla sellest marginaalist väiksem, kui sellisest väiksemast tollimaksust piisab omamaisele tootmisharule tekitatava kahju kõrvaldamiseks.

4. PEATÜKK

TOLL

ARTIKKEL 49

Tollikoostöö

1. Lepinguosalised tugevdavad koostööd tolli valdkonnas, et tagada kaubanduskeskkonna läbipaistvus, hõlbustada kaubandust, parandada tarneahela turvalisust, suurendada tarbijate ohutust, tõkestada intellektuaalomandi õigustega vastuolus olevate kaupade voogu ning võidelda salakaubaveo ja muu tollialaste õigusnormide rikkumise vastu.

2. Lõikes 1 nimetatud eesmärkide saavutamiseks teevad lepinguosaliselised kättesaadavate vahendite piires koostööd, et muu hulgas

- a) parandada tollialaseid õigusnorme, ühtlustada ja lihtsustada tolliprotseduure vastavalt tolli ja kaubanduse lihtsustamise valdkonnas kehtivatele rahvusvahelistele konventsioonidele ja standarditele, mille on välja töötanud muu hulgas Euroopa Liit (sealhulgas tolli suutlikkuse mõõtmise metoodika Customs Blueprints), WTO ja Maailma Tolliorganisatsioon (eelkõige muudetud Kyoto konventsioon);
- b) rajada ajakohased tollisüsteemid ja võtta kasutusele ajakohane tollivormistussüsteem, kehtestada volitatud ettevõtjate süsteem, võtta kasutusele automatiseeritud riskipõhine analüüsi- ja kontrollisüsteem, kaupade tollist vabastamise lihtsustatud kord, tollivormistusjärgne kontroll ja läbipaistev tolliväärtuse määramine ning kehtestada tolli ja äriühingute partnerlust käsitlevad õigusnormid;
- c) julgustada järgima tolli valdkonnas kõige rangemaid usaldusväärsusnorme, eelkõige piiril, rakendades meetmeid, milles kajastuvad Maailma Tolliorganisatsiooni Arusha deklaratsioonis sätestatud põhimõtted;
- d) vahetada häid tavasid ning pakkuda koolitust ja tehnilist tuge planeerimiseks ja suutlikkuse parandamiseks ning kõige rangemate usaldusväärsusnormide tagamiseks;
- e) vahetada asjakohasel juhul teavet ja andmeid, järgides lepinguosaliste norme teabe konfidentsiaalsuse ja isikuandmete kaitse kohta;
- f) osaleda oma tolliasutuste vahelistes koordineeritud tollimeetmetes;

- g) kui see on asjakohane ja vajalik, kehtestada volitatud ettevõtjate programmide ja tollikontrolli vastastikune tunnustamine, sealhulgas samaväärsed kaubanduse lihtsustamise meetmed;
- h) uurida asjakohastel ja vajalikel juhtudel tollitransiidisüsteemide omavahelise sidumise võimalusi.

ARTIKKEL 50

Vastastikune haldusabi

Lepinguosalised osutavad teineteisele vastastikust haldusabi tolliküsimustes vastavalt protokollile.

ARTIKKEL 51

Tolliväärtuse määramine

Tolliväärtuse määramist lepinguosalistevahelises kaubavahetuses reguleeritakse WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduva GATT 1994 VII artikli rakendamise lepinguga ning nimetatud leping inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.

5. PEATÜKK

TEHNILISED KAUBANDUSTÖKKED

ARTIKKEL 52

Eesmärk

Käesoleva peatüki eesmärk on lihtsustada lepinguosalistevahelist kaubavahetust, hoides ära, tehes kindlaks ja kõrvaldades tarbetud tehnilised kaubandustõkked.

ARTIKKEL 53

Kohaldamisala

1. Käesolevat peatükki kohaldatakse kõigi selliste tehniliste kaubandustõkete lepingus sätestatud standardite, tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste väljatöötamise, vastuvõtmise ja kohaldamise suhtes, mis võivad mõjutada lepinguosalistevahelist kaubavahetust.
2. Olenemata lõikest 1 ei kohaldata käesolevat peatükki järgmise suhtes:
 - a) ostuspetsifikatsioonid, mille valitsusasutused on koostanud seoses oma tootmis- või tarbimisvajadustega, või
 - b) sanitaar- ja fütosanitaarmedetete lepingu A lisas kindlaks määratud sanitaar- ja fütosanitaarmedetmed, mida käsitletakse käesoleva lepingu 6. peatükis.

ARTIKKEL 54

Seos tehniliste kaubandustõkete lepinguga

1. Tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklid 2.1–2.8, 2.11, 2.12, 3.1, 3.4, 3.5, 4, 5.1–5.5, 5.8, 5.9, 6, 7.1, 7.4, 7.5, 8 ja 9 ning 1. ja 3. lisa inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse selle osaks.
2. Viie aasta jooksul alates käesoleva lepingu jõustumisest viib Usbekistani Vabariik lõpule oma standardimissüsteemi ühtlustamise tehniliste kaubandustõkete lepinguga, eelkõige hea tava koodeksiga, sealhulgas tehniliste kaubandustõkete lepingus määratletud standardite vabatahtliku laadiga.
3. Viiteid „käesolevale lepingule“, mis sisalduvad tehniliste kaubandustõkete lepingus sellisena, nagu see on inkorporeeritud käesolevasse lepingusse, tuleb vajaduse korral käsitada viidetena käesolevale lepingule.
4. Mõistet „liikmed“, mis sisaldub tehniliste kaubandustõkete lepingu sätetes, mis on inkorporeeritud käesolevasse lepingusse, tuleb käsitada käesoleva lepingu osaliste tähenduses.

ARTIKKEL 55

Tehnilised normid

1. Lepinguosaline viib oma asjakohaste õigusnormide ja menetluste kohaselt läbi kavandatavate tehniliste normide regulatiivse mõju hindamise.

2. Lepinguosaline hindab kavandatava tehnilise normi võimalikke regulatiivseid ja mitteregulatiivseid alternatiive, mis võivad täita lepinguosalise õiguspäraseid eesmärke, vastavalt tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklile 2.2.
3. Lepinguosaline kasutab oma tehniliste normide alusena asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, välja arvatud juhul, kui lepinguosalisel, kes töötab välja tehnilist normi, on võimalik tõendada, et need rahvusvahelised standardid oleksid taotletavate õiguspärase eesmärkide saavutamiseks ebatõhusad või ebasobivad.
4. 5-A lisa loetletud organisatsioonide välja töötatud rahvusvahelisi standardeid käsitatakse asjakohaste rahvusvaheliste standarditena tehniliste kaubandustõkete lepingu artikli 2, artikli 5 ja 3. lisa tähenduses, tingimusel et need organisatsioonid on standardite väljatöötamisel järginud põhimõtteid ja menetlusi, mis on sätestatud WTO tehniliste kaubandustõkete komitee otsuses rahvusvaheliste standardite, suuniste ja soovitude väljatöötamise põhimõtete kohta seoses tehniliste kaubandustõkete lepingu artikliga 2, artikliga 5 ja 3. lisaga.
5. Lepinguosalise taotlusel kaalub koostöökomitee 5-A lisa loetelu ajakohastamist.
6. Kui lepinguosaline ei ole oma tehniliste normide alusena kasutanud rahvusvahelisi standardeid, teeb ta teise lepinguosalise taotlusel kindlaks olulised kõrvalekalded asjakohasest rahvusvahelisest standardist ja selgitab, miks neid standardeid peeti taotletava eesmärgi saavutamiseks ebasobivaks või ebatõhusaks, ning esitab teaduslikud või tehnilised tõendid, millel see hinnang põhineb.

7. Lisaks tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklitele 2.3 ja 2.4 vaatab kumbki lepinguosaline oma tehnilised normid läbi, et suurendada nende ühtlustatust asjakohaste rahvusvaheliste standarditega, võttes muu hulgas arvesse asjakohaste rahvusvaheliste standardite uusi suundi või asjaolude muutumist, mis on toonud kaasa kõrvalekaldumisi asjakohasest rahvusvahelisest standardist.

8. Kui töötatakse välja tehnilisi norme, millel võib olla märkimisväärne mõju kaubandusele, tagab kumbki lepinguosaline oma asjakohaste õigusnormide ja menetluste kohaselt, et oleks olemas menetlused, mis võimaldavad lepinguosaliste isikutel väljendada oma seisukohti avaliku konsultatsiooni kaudu, välja arvatud juhul, kui tekivad või võivad tekkida pakilised probleemid, mis on seotud ohutuse, tervise, keskkonnakaitse või riigi julgeolekuga. Lepinguosaline lubab teise lepinguosalise isikutel osaleda sellistel konsultatsioonidel tingimustel, mis on vähemalt sama soodsad kui tema enda isikutele võimaldatavad tingimused, ning avalikustab nende konsultatsioonide tulemused.

ARTIKKEL 56

Standardid

1. Selleks et ühtlustada standardeid võimalikult laiaulatuslikult, julgustab kumbki lepinguosaline oma territooriumil asuvaid standardiorganisatsioone ning neid piirkondlikke standardiorganisatsioone, mille liikmeks lepinguosaline või tema territooriumil asuvad standardiorganisatsioonid on, tegema järgmist:

- a) tegema vastavalt oma võimalustele asjakohaste rahvusvaheliste standardiorganisatsioonidega koostööd rahvusvaheliste standardite väljatöötamisel;
- b) kasutama oma väljatöötatavate standardite alusena asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, välja arvatud juhul, kui sellised rahvusvahelised standardid oleksid õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks ebatõhusad või ebasobivad, näiteks sellistel põhjustel nagu inimeste elu ja tervise ebapiisav kaitstus, olulised kliimatilised või geograafilised tegurid või fundamentaalsed tehnoloogilised probleemid;

- c) tagama, et nende tegevus ei dubleeriks rahvusvaheliste standardiorganisatsioonide tööd ega kattuks sellega;
- d) vaatama korrapäraselt läbi riiklikud ja piirkondlikud standardid, mis ei põhine asjakohastel rahvusvahelistel standarditel, et lähendada neid sellistele rahvusvahelistele standarditele;
- e) tegema rahvusvahelise standardimistegevuse raames koostööd teise lepinguosalise asjaomaste standardiorganisatsioonidega – seda koostööd võib teha nii rahvusvahelistes standardiorganisatsioonides kui ka piirkondlikul tasandil – ning
- f) edendama kahepoolset koostööd nende ja teise lepinguosalise standardiorganisatsioonide vahel.

2. Lepinguosalised peaksid vahetama teavet järgmise kohta:

- a) standardite kasutamine tehniliste normide alusena ja
- b) nende standardimisprotsessid ning see, millises ulatuses kasutatakse riiklike standardite alusena rahvusvahelisi, piirkondlikke või allpiirkondlikke standardeid.

3. Kui standardid muudetakse kohustuslikuks seeläbi, et need inkorporeeritakse tehnilise normi eelnõusse või vastavushindamismenetlusse või neile viidatakse seal, peavad olema täidetud artiklis 59 sätestatud läbipaistvuskohustused.

ARTIKKEL 57

Vastavushindamine

1. Artikli 55 sätteid tehniliste normide koostamise, vastuvõtmise ja rakendamise kohta kohaldatakse *mutatis mutandis* vastavushindamismenetluste suhtes.
2. Kui lepinguosaline nõuab vastavushindamist positiivse kinnitusena selle kohta, et toode vastab tehnilisele normile, teeb ta järgmist:
 - a) valib vastavushindamismenetlused, mis on proportsionaalsed riskihindamise alusel kindlaks tehtud riskidega,
 - b) kaalub võimalust kasutada tarnija vastavusdeklaratsiooni, see tähendab vastavusdeklaratsiooni, mille tootja on välja andnud omal vastutusel ja milles kolmanda isiku poolne kohustuslik hindamine on välistatud, ühe variandina, kuidas tõendada vastavust tehnilistele normidele, ning
 - c) andma teisele lepinguosalisele taotluse korral teavet kriteeriumide kohta, mida kasutatakse konkreetsete toodete jaoks vastavushindamismenetluse valimisel.
3. Kui lepinguosaline nõuab kolmanda isiku tehtavat vastavushindamist positiivse kinnitusena selle kohta, et toode vastab tehnilisele normile, ning ta ei ole reserveerinud seda ülesannet lõikes 5 nimetatud valitsusasutusele, peab ta tegema järgmist:
 - a) kasutama vastavushindamisasutuste kvalifitseerimiseks eelistatavalt akrediteerimismenetlust;

- b) kasutama parimal viisil rahvusvahelisi akrediteerimis- ja vastavushindamisstandardeid, samuti lepinguosaliste akrediteerimisasutusi kaasavaid rahvusvahelisi lepinguid, näiteks rahvusvahelise laborite akrediteerimise koostööorganisatsiooni (ILAC) ja rahvusvahelise akrediteerimisfoorumi (IAF) mehhanismide kaudu;
- c) ühinema asjakohaste rahvusvaheliste lepingute või kokkulepetega, mis käsitlevad vastavushindamistulemuste ühtlustamist või nende aktsepteerimise hõlbustamist, või kui see on asjakohane, õhutama oma vastavushindamisasutust ühinema selliste lepingute või kokkulepetega;
- d) tagama, et ettevõtjatel oleks võimalik valida vastavushindamisasutuste hulgast, mille lepinguosalise ametiasutused on konkreetse toote jaoks määranud;
- e) tagama, et vastavushindamisasutused on tootjatest, importijatest ja ettevõtjatest üldiselt sõltumatud ning et akrediteerimisasutuste ja vastavushindamisasutuste vahel ei ole huvide konflikte;
- f) lubama vastavushindamisasutustel kasutada vastavushindamisega seotud katsete või kontrollide tegemiseks alltöövõtjaid, sealhulgas teise lepinguosalise territooriumil asuvaid alltöövõtjaid, ning
- g) avaldama ühel veebisaidil asutuste loetelu, mille ta on määranud sellist vastavushindamist tegema, ja asjakohase teabe iga sellise asutuse määramise ulatuse kohta.

4. Lõike 3 punkti f ei tõlgendata nii, nagu keelaks see lepinguosalist nõudmast, et alltöövõtjad vastaksid samadele nõuetele, millele vastab vastavushindamisasutus ise, et teha kõnealuses punktis osutatud katseid või kontrolle.

5. Käesolev artikkel ei takista lepinguosalist nõudmast, et konkreetsete toodete vastavushindamise teeksid kindlaksmääratud valitsusasutused. Sellistel juhtudel peab lepinguosaline

- a) piirama vastavushindamistasude suuruse osutatud teenuste ligikaudse maksumusega ja vastavushindamise taotleja taotluse korral selgitama, kuidas tema poolt sellise vastavushindamise eest kehtestatud tasud piirduvad osutatud teenuste ligikaudse maksumusega, ning
- b) tegema teabe vastavushindamise tasude kohta üldsusele kättesaadavaks.

6. Olenemata lõigetest 2–5 aktsepteerivad lepinguosalisel 5-B lisas kindlaksmääratud väljade puhul ja selles esitatud korra kohaselt tarnija vastavusdeklaratsiooni tõendina selle kohta, et kehtivad tehnilised normid on täidetud.

ARTIKKEL 58

Koostöö tehniliste kaubandustõkete valdkonnas

1. Lepinguosalisel tugevdavad oma koostööd standardite, tehniliste normide, metroloogia, turujärelevalve, akrediteerimise ja vastavushindamismenetluste valdkonnas, et parandada teineteise süsteemide mõistmist ja hõlbustada juurdepääsu oma turgudele. Selleks püüavad lepinguosalisel kindlaks teha ja välja töötada regulatiivse koostöö mehhanismid ja algatused, mis on konkreetsete küsimuste või sektorite puhul asjakohased, sealhulgas:

- a) teabe ja kogemuste vahetamine oma tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste väljatöötamise ja rakendamise teemal;

- b) tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste lähendamise ja ühtlustamise võimaluse otsimine;
- c) metroloogia, standardimise, vastavushindamise ja akrediteerimise eest vastutavate asutuste vahelise koostöö soodustamine ning
- d) asjaomastel piirkondlikel ja mitmepoolsetel foorumitel teabe vahetamine standardite, tehniliste normide, vastavushindamismenetluste ja akrediteerimise valdkonnas toimuva kohta.

2. Lepinguosalisel teevad omavahelise kaubavahetuse edendamiseks järgmist:

- a) püüavad vähendada omavahelisi erinevusi tehniliste normide, metroloogia, standardimise, turujärelevalve, akrediteerimise ja vastavushindamismenetluste valdkonnas, sealhulgas soodustades rahvusvaheliselt kokkulepitud õigusaktide järgimist;
- b) edendavad kooskõlas rahvusvaheliste normidega akrediteerimise kasutamist, et toetada vastavushindamisasutuste tehnilist pädevust ja tegevust, ning
- c) toetavad Usbekistani Vabariigi ja tema asjaomaste riiklike asutuste osalemist või võimaluse korral liikmesust sellistes Euroopa ja rahvusvahelistes organisatsioonides, mille tegevus on seotud standardimise, vastavushindamise, akrediteerimise, metroloogia ja sellega seonduvate funktsioonidega.

3. Lepinguosalisel seavad eesmärgiks kehtestada ja säilitada protsessi, mille kaudu on võimalik saavutada Usbekistani Vabariigi ja Euroopa Liidu tehniliste normide, standardite ja vastavushindamismenetluste järkjärguline ühtlustamine.

4. Valdkondades, kus õigusaktide ühtlustamine on juba toimunud, võivad lepinguosalisel kaaluda läbirääkimisi lepingute üle, mis käsitlevad tööstustoodete vastavushindamist ja tunnustamist.

ARTIKKEL 59

Läbipaistvus

1. Kui töötatakse välja tehnilisi norme, millel võib olla märkimisväärne mõju kaubandusele, jätab kumbki lepinguosaline kavandatud tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste avaldamise järel teisele lepinguosalisele vähemalt 60 päeva kirjalike märkuste esitamiseks, välja arvatud juhul, kui on tekkinud või võivad tekkida pakilised probleemid, mis on seotud ohutuse, tervise, keskkonnakaitse või riigi julgeolekuga. Kui kirjalike märkuste esitamise tähtaja pikendamiseks esitatakse põhjendatud taotlus, kaalub lepinguosaline seda vastutulelikult.
2. Kui lepinguosaline saab teiselt lepinguosaliselt kirjalikke märkusi kavandatava tehnilise normi või vastavushindamismenetluse kohta, peab ta tegema järgmist:
 - a) teise lepinguosalise taotluse korral arutama kirjalikke märkusi oma pädeva reguleeriva asutuse osavõtul ajal, mil neid saab arvesse võtta,
 - b) vastama märkustele kirjalikult hiljemalt tehnilise normi või vastavushindamismenetluse avaldamise kuupäeval.
3. Lepinguosaline annab teise lepinguosalise taotluse korral teavet vastuvõetud või vastu võetava tehnilise normi või vastavushindamismenetluse eesmärkide, õigusliku aluse ja põhjenduste kohta.

4. Lepinguosaline tagab, et tema vastuvõetud tehnilised normid ja vastavushindamismenetlused avaldatakse veebisaidil ning on tasuta kättesaadavad.
5. Lepinguosaline esitab teabe tehnilise normi või vastavushindamismenetluse vastuvõtmise ja jõustumise kohta ning lõpliku vastuvõetud teksti.
6. Lepinguosaline jätab tehniliste normide avaldamise ja nende jõustumise vahele mõistliku ajavahemiku, et teise lepinguosalise ettevõtjad saaksid kohanduda. Mõiste „mõistlik ajavahemik“ tähendab ajavahemikku, mis ei ole lühem kui kuus kuud, välja arvatud juhtudel, kui see oleks seatud õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks ebatõhus.

ARTIKKEL 60

Märgistamine ja etiketamine

1. Lepinguosaline kinnitab, et tema tehnilised normid, mis käsitlevad muu hulgas või üksnes märgistamist või etiketamist, on tehniliste kaubandustõkete lepingu artikli 2.2 põhimõtetega kooskõlas.
2. Kui lepinguosaline nõuab toodete kohustuslikku märgistamist või etiketamist, siis
 - a) nõuab ta ainult sellist teavet, mis on toote tarbijate või kasutajate jaoks oluline või mis näitab toote vastavust kohustuslikele tehnilistele nõuetele;

- b) ei nõua ta turule laskmise eeltingimusena toote märgistuse või etiketi eelnevat heakskiitu, registreerimist ega sertifitseerimist ega tasu maksmist, kui toode muus osas vastab tema kohustuslikele tehnilistele nõuetele, välja arvatud juhul, kui see on vajalik tehniliste kaubandustõkete lepingu artiklis 2.2 osutatud õiguspäraste eesmärkide saavutamiseks;
- c) kui lepinguosaline nõuab, et ettevõtjad kasutaksid kordumatut tunnuskoodi, annab ta selle koodi teise lepinguosalise ettevõtjatele põhjendamatult viivitusega ja mittediskrimineerivalt;
- d) tingimusel et allpool loetletud elemendid ei ole kaupa importiva lepinguosalise nõutava teabe puhul eksitavad, vastuolulised ega segadusse ajavad, lubab see lepinguosaline järgmist:
 - i) teabe esitamine muudes keeltes lisaks kaupa importiva lepinguosalise riigis nõutavale keelele;
 - ii) rahvusvaheliselt aktsepteeritavad nomenklatuurid, piktogrammid, sümbolid või graafilised kujutised ning
 - iii) täiendav teave lisaks kaupa importiva lepinguosalise riigis nõutavale teabele;
- e) ta nõustub, et täiendav etikettimine või etiketi parandamine toimub importivas riigis tolliladudes või muudes selleks ette nähtud kohtades, välja arvatud juhul, kui selline etikettimine on rahvatervise ja ohutusega seotud põhjustel ette nähtud lepinguosaliste õigusaktidega, ning
- f) ta püüab aktsepteerida etikette, mida saab kinnitada olemasolevatele etikettidele või märgistele, või märgistusteavet, mis ei ole kinnitatud füüsiliselt tootele, vaid on esitatud saatedokumentides.

3. Lõike 2 punkti e kohaldatakse Usbekistani Vabariigi WTOga ühinemise kuupäevani.

ARTIKKEL 61

Koostöö toiduks mittekasutatavate toodete turujärelevalve,
ohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas

1. Lepinguosalised tunnistavad toiduks mittekasutatavate toodete turujärelevalve, ohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas tehtava koostöö tähtsust kaubanduse lihtsustamisel ning tarbijate ja teiste kasutajate kaitsmisel, samuti jagatud teabel põhineva vastastikuse usalduse loomise tähtsust.
2. Turujärelevalve sõltumatuse ja erapooletuse tagamiseks tagavad lepinguosalised:
 - a) turujärelevalve funktsioonide eraldamise vastavushindamise funktsioonidest ning
 - b) selliste huvide puudumise, mis mõjutaksid turujärelevalveasutuste erapooletust ettevõtjate kontrollimisel või nende üle järelevalve tegemisel.
3. Lepinguosalised võivad toiduks mittekasutatavate toodete turujärelevalve, ohutuse ja nõuetele vastavuse valdkonnas teha koostööd ja vahetada teavet, eelkõige järgmistes küsimustes:
 - a) turujärelevalve ning õigusnormide täitmise tagamisele suunatud tegevus ja meetmed;
 - b) riskihindamismeetodid ja toodete katsetamine;

- c) toodete kooskõlastatud tagasivõtmine või muud sarnased meetmed;
- d) teaduslikud, tehnilised ja regulatiivsed küsimused, mille eesmärk on parandada toiduks mittekasutatavate toodete ohutust ja nõuetele vastavust;
- e) esilekerkivad tervise ja ohutuse seisukohast olulised küsimused;
- f) standardimisega seotud tegevus ning
- g) ametnike vahetus.

4. Euroopa Liit võib oma kiirhoiatussüsteemist anda Usbekistani Vabariigile valitud teavet Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2001/95/EÜ¹ või sellele järgnevas õigusaktis osutatud tarbekaupade kohta ning Usbekistani Vabariik võib anda Euroopa Liidule asjakohast teavet toiduks mittekasutatavate tarbekaupade ohutuse kohta ja Usbekistani Vabariigi asjakohastes õigusaktides osutatud tarbekaupade suhtes võetud ennetavate, piiravate ja parandusmeetmete kohta.

Teabevahetus võib toimuda järgmises vormis:

- a) ühekordne teabevahetus igakülgsetel põhjendatud juhtudel, välja arvatud isikuandmed; või
- b) süstemaatiline teabevahetus, mis põhineb korral, mille koostöökomitee võib kehtestada 5-C lisas.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. detsembri 2001. aasta direktiiv 2001/95/EÜ üldise tooteohutuse kohta (EÜT L 11, 15.1.2002, lk 4, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/95/oj>).

5. Koostöökomitee võib kehtestada 5-D lisas korra, mille kohaselt vahetatakse korrapäraselt lõikega 4 hõlmamata teavet, sealhulgas elektrooniliselt, mis käsitleb nõuetele mittevastavate toiduks mittekasutatavate toodete suhtes võetud meetmeid.
6. Lepinguosalisel kasutavad lõigete 3, 4 ja 5 alusel saadud teavet üksnes tarbijate, tervise, ohutuse või keskkonna kaitseks.
7. Lepinguosaline käsitleb lõigete 3, 4 ja 5 alusel saadud teavet konfidentsiaalsena.
8. Lõigetes 4 ja 5 osutatud korras määratakse kindlaks vahetatava teabe liik, teabevahetuse kord ning konfidentsiaalsuse ja isikuandmete kaitse normide kohaldamine. Koostöökomiteel on õigus võtta vastu otsuseid, et määrata kindlaks 5-C ja 5-D lisas sätestatud kord või seda muuta.
9. Käesoleva peatüki kohaldamisel tähendab „turujärelevalve“ ametiasutuste tegevust ja meetmeid, sealhulgas neid, mis võetakse koostöös ettevõtjatega lepinguosalise menetluste alusel, et võimaldada lepinguosalisel jälgida või käsitleda toodete ohutust või vastavust tema õigusnormides sätestatud nõuetele. Usbekistani Vabariigi puhul tähendab ettevõtja tootjat, volitatud esindajat, importijat või müüjat.

ARTIKKEL 62

Tehnilised arutelud ja konsultatsioonid

1. Lepinguosaline võib taotleda arutelu teise lepinguosalisega teise lepinguosalise selliste tehniliste normide eelnõude või kavandatavate vastavushindamismenetluste üle, mis võivad tema arvates oluliselt kahjustada lepinguosalistevahelist kaubandust. Taotlus esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:
 - a) kõnealune meede;
 - b) käesoleva peatüki sätted, millega lepinguosalise mured on seotud, ning
 - c) taotluse põhjused, sealhulgas kirjeldus selle kohta, milline on taotluse esitanud lepinguosalise mure seoses meetmega.
2. Lepinguosaline esitab oma taotluse teise lepinguosalise poolt tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaatorile.
3. Lepinguosalise taotluse korral kohtuvad lepinguosalised kas isiklikult või video- või telekonverentsi teel 60 päeva jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast, et arutada taotluses tõstatatud muret, ning püüavad küsimuse võimalikult kiiresti lahendada. Kui taotluse esitanud lepinguosaline leiab, et küsimus on kiireloomuline, võib ta taotleda, et kohtumine leiaks aset lühema ajavahemiku jooksul. Taotlusele vastav lepinguosaline kaalub seda taotlust vastutulelikult.
4. Lepinguosaline võib taotleda konsultatsioone teise lepinguosalisega kõigis käesolevast peatükist tulenevates küsimustes, esitades teise lepinguosalise tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaatorile kirjaliku taotluse. Lepinguosalised teevad kõik endast oleneva, et lahendada küsimus vastastikku rahuldaval viisil.
5. Käesolev artikkel ei piira lepinguosaliste õigusi ja kohustusi, mis tulenevad 14. peatükist.

ARTIKKEL 63

Tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaator

1. Kumbki lepinguosaline nimetab tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaatori ja teatab teisele lepinguosalisele koordinaatori kontaktandmed ja kõik muudatused neis andmetes. Tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaatorid teevad koostööd, et hõlbustada käesoleva peatüki rakendamist ja lepinguosaliste koostööd kõigis tehniliste kaubandustõkete lepinguga seotud küsimustes.
2. Tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaatori ülesannete hulka kuulub järgmine:
 - a) käesoleva peatüki rakendamise ja haldamise jälgimine, sealhulgas küsimused, mis on seotud tehniliste normide, standardite ja vastavushindamismenetluste väljatöötamise, vastuvõtmise, rakendamise või täitmise tagamisega;
 - b) suhtlemine teise lepinguosalise tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaatoriga algatuste teemal, mida lepinguosalisel on teinud koostöö tõhustamiseks standardite, tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste väljatöötamisel ja täiustamisel;
 - c) vajaduse korral tehniliste arutelude korraldamine artikli 62 kohaselt ning
 - d) teabevahetus valitsusvälistel, piirkondlikel ja mitmepoolsetel foorumitel standardite, tehniliste normide ja vastavushindamismenetluste alal toimunu teemal.
3. Tehniliste kaubandustõkete peatüki koordinaatorid suhtlevad teineteisega kokkulepitud viisil, mis on nende ülesannete täitmiseks asjakohane.

ARTIKKEL 64

Üleminekuperiood

Usbekistani Vabariigi suhtes hakatakse artikli 55 lõiget 3, artikli 55 lõiget 6, artikli 55 lõiget 7, artikli 56 lõike 1 punkti b, artikli 56 lõike 1 punkti c, artikli 57 lõike 3 punkti b, artikli 57 lõike 3 punkti d, artikli 57 lõiget 5 ja 5-B lisa kohaldama viis aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.

6. PEATÜKK

SANITAAR- JA FÜTOSANITAARKÜSIMUSED

ARTIKKEL 65

Eesmärgid

Käesoleva peatüki eesmärk on sätestada põhimõtted, mida kohaldatakse lepinguosalistevahelises kaubavahetuses sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete suhtes, nagu need on määratletud WTO sanitaar- ja fütosanitaarmedetmete lepingus, sealhulgas looma- ja taimetervise ning toiduohutuse alal, ja loomade heaolu, antimikroobikumiresistentsuse ning kestlike toidusüsteemide valdkonnas tehtava koostöö suhtes. Lepinguosalisel kohaldavad käesolevas peatükis sätestatud põhimõtteid viisil, mis lihtsustab kaubavahetust ja väldib põhjendamatute kaubandustõkete loomist nende vahel ning säilitab samal ajal mõlema lepinguosalise inimeste, loomade või taimede elu või tervise kaitse taseme.

ARTIKKEL 66

Põhimõtted

1. Lepinguosalisel tagavad, et sanitaar- ja füto-sanitaarmedetmete väljatöötamisel ja rakendamisel järgitakse proportsionaalsuse, läbipaistvuse, mittediskrimineerimise ning teadusliku põhjendatuse põhimõtteid ja võetakse arvesse rahvusvahelisi standardeid (6. detsembril 1951 Roomas alla kirjutatud rahvusvaheline taimekaitsekonventsioon (edaspidi „taimekaitsekonventsioon“), Maailma Loomatervise Organisatsioon (WOAH) ja *codex alimentarius*'e komisjon (edaspidi „*codex alimentarius*“)).
2. Lepinguosaline tagab, et sanitaar- ja füto-sanitaarmedetmete küsimustes ei diskrimineerita teise lepinguosalise territooriumi meelevaldselt ja põhjendamatult võrreldes oma territooriumiga, kui olud on samasugused või sarnased. Sanitaar- ja füto-sanitaarmedetmeid ei rakendata viisil, mis kujutaks endast lepinguosalistevahelise kaubanduse varjatud piiramist.
3. Lepinguosaline tagab, et sanitaar- ja füto-sanitaarmedetmeid, -menetlusi või -kontrolle rakendatakse nõuetekohaselt ja et teise lepinguosalise pädevalt asutuselt saadud teabepäringuid käsitletakse ilma põhjendamatute viivitusteta ning viisil, mis on importtoodete suhtes vähemalt sama soodus kui samasuguste omamaiste toodete suhtes.

ARTIKKEL 67

Impordinõuded ja ametlikud sanitaar- ja fütosanitaarsertifikaadid

1. Lepinguosaliste impordinõuded põhinevad *codex alimentarius*'e, WOAH ja taimekaitsekonventsiooni põhimõtetel ning nende vastavatel standarditel, välja arvatud juhul, kui impordinõudeid toetab teaduspõhine riskihindamine, mis viiakse läbi sanitaar- ja fütosanitaarmeetmete lepingus sätestatud rahvusvaheliste reeglite kohaselt.
2. Importiva lepinguosalise impordinõudeid kohaldatakse kogu eksportiva lepinguosalise territooriumil, nagu ka ametlikke sanitaar- ja fütosanitaarsertifikaate, mida võidakse nõuda lepinguosaliste vahel põllumajandustoodetega, sealhulgas taimede ja taimsete saadustega kauplemiseks, kui artiklist 69 ei tulene teisiti.
3. Käesoleva peatüki kohaldamisel määratletakse ametlikke sanitaar- ja fütosanitaarsertifikaate kui eksportiva poole välja antud dokumente, mis tagavad, et loetletud impordinõuded, nagu need on kindlaks määratud importiva lepinguosalise õigusaktides, on nendega hõlmatud toodete puhul täidetud.

ARTIKKEL 68

Samaväärsus

1. Kui eksportiv lepinguosaline seda taotleb ja kui importiva lepinguosalise hindamise tulemused on rahuldavad, tunnustavad lepinguosalisel rahvusvahelise korra kohaselt üldkehtiva või mõne sektori või sektoriosa suhtes kehtiva üksikmeetme ja/või meetmerühma ja/või süsteemide samaväärsust.

2. Samaväärsuse tunnustamise määrab kindlaks koostöökomitee ja see loetletakse 6. lisas.

ARTIKKEL 69

Looma- ja taimetervisega seotud meetmed

1. Lepinguosalisel tunnustavad kahjuri- ja taudivabade alade ning vähese kahjuri- ja taudilevikuga alade kontseptsiooni vastavalt sanitaar- ja fütosanitaarmetmete lepingule ning *codex alimentarius*'e, WOAHI ja taimekaitsekonventsiooni standarditele, suunistele ja soovitudele.
2. Kahjuri- või taudivabasid alasid ning vähese kahjuri- või taudilevikuga alasid kindlaks määrates võtavad lepinguosalisel arvesse selliseid tegureid nagu geograafiline asukoht, ökosüsteemid, epidemioloogiline seire ning sanitaar- ja fütosanitaarkontrolli tulemuslikkus nendel aladel.
3. Importiv lepinguosaline kehtestab sanitaarmetmed, mida ta kohaldab eksportiva lepinguosalise suhtes, kelle territooriumil kahjur või haigus esineb, eksportiva lepinguosalise tsoneerimisotsuse põhjal, tingimusel importiv lepinguosaline saab olla kindel, et saavutatakse sobiv kaitsetase.

ARTIKKEL 70

Inspekteerimine ja audit

1. Inspekteerimine ja audit, mida importiv lepinguosaline teeb eksportiva lepinguosalise territooriumil selleks, et hinnata tema inspekteerimis- ja sertifitseerimissüsteeme, peavad toimuma kooskõlas taimekaitsekonventsiooni, WOAH ja *codex alimentarius*'e asjakohastele standardite, suuniste ja soovitustega. Lisakontrollid, mis on osa kontrolli- ja sertifitseerimissüsteemide auditist, võivad olla suunatud konkreetsetele eksportivatele käitistele ja tootjatele.
2. Kui importiv lepinguosaline on lõikes 1 osutatud inspekteerimiste ja auditite tulemustega rahul ning peab loetelu loomade või loomsete saaduste importimise loa saanud ettevõtetest või käitistest, kiidab ta eksportiva lepinguosalise territooriumil asuvad ettevõtted ilma eelneva kontrollita heaks, kui eksportiv lepinguosaline on esitanud sellekohase taotluse, millele on lisatud importiva lepinguosalise kindlaks määratud asjakohased tagatised.
3. Lepinguosaline tugineb tagatiste vastuvõtmisel järgmisele:
 - a) hinnang pädevale asutusele ja selle suutlikkusele kontrollida eksportivaid ettevõtteid;
 - b) eksportiva lepinguosalise pädeva asutuse kirjalik tagatis importiva lepinguosalise miinimumnõuete täitmise kohta.

4. Kui vähegi võimalik, teatab importiv lepinguosaline teisele lepinguosalisele nõuetele mittevastavast kaubast ja mittevastavuse põhjustest ning annab neile kogu asjakohase teabe mittevastavuse põhjuste kohta.
5. Inspekteerimiste ja auditite kulud kannab lepinguosaline, kes inspekteerimise või auditi läbi viis, vastavalt oma sisemenetlustele.

ARTIKKEL 71

Impordikontrollid ja -tasud

1. Kui impordikontrolli käigus ilmneb mittevastavus asjakohastele impordinõuetele, peavad importiva lepinguosalise võetavad meetmed põhinema kaasneva riski hindamisel ega tohi piirata kaubandust rohkem, kui on vaja lepinguosalise asjakohase sanitaar- või fütosanitaarkaitse taseme saavutamiseks.
2. Kui vähegi võimalik, teatab importiva lepinguosalise pädev asutus importijale või tema esindajale nõuetele mittevastavast kaubasaadetest ja mittevastavuse põhjusest ning peab andma võimaluse tehtud otsus läbi vaadata. Importiv lepinguosaline kaalub igasugust asjakohast teavet, mis esitatakse selleks, et läbivaatamisele kaasa aidata.
3. Lepinguosaline võib võtta piirikontrolli tegemise eest tasu. Selline tasu ei ületa kantud kulusid.

Teabevahetus ja koostöö

1. Lepinguosalised arutavad kehtivaid sanitaar- ja fütosanitaarmedeid ja loomade heaolu meetmeid ning selliste meetmete väljatöötamist ja rakendamist ja vahetavad sellekohast teavet. Selliste arutelude ja sellise teabevahetuse käigus võetakse asjakohasel juhul arvesse sanitaar- ja fütosanitaarmede lepingut ning taimekaitsekonventsiooni, WOAH ja *codex alimentarius*'e standarditest, suunistest ja soovitustest.
2. Lepinguosalised teevad koostööd küsimustes, mis puudutavad toiduohutust, loomatervist, loomade heaolu, taimetervist ja antimikroobikumiresistentsust, vahetades teavet, teadmisi ja kogemusi, et suurendada nendes valdkondades suutlikkust. Sellise koostöö hulka võib kuuluda tehniline abi. Eritähelepanu pööratakse looma- ja taimehaiguste avastamisele ja tõrjele ning riskianalüüsisüsteemide parandamisele. Koostöökomitee võib sel otstarbel vastu võtta tehnilise abi programmi.
3. Lepinguosalised algatavad emma-kumma lepinguosalise taotlusel õigeaegse dialoogi sanitaar- ja fütosanitaarküsimustes, et arutada selle valdkonna probleeme ja muid käesoleva peatükiga hõlmatud kiireloomulisi küsimusi. Koostöökomitee võib kehtestada sellise dialoogi reeglid.
4. Lepinguosalised määravad kontaktpunktid, mille kaudu toimub suhtlus käesoleva peatükiga hõlmatud küsimustes, ja ajakohastavad seda teavet korrapäraselt.

ARTIKKEL 73

Läbipaistvus

Lepinguosaline

- a) püüab tagada kaubanduses ning eelkõige teise lepinguosalise impordi suhtes kohaldatavate sanitaar- ja fütosanitaarnõuete läbipaistvuse;
- b) teeb teise lepinguosalise taotluse korral ilma põhjendamatu viivitusega talle teatavaks nõuded, mida kohaldatakse konkreetsete toodete impordi suhtes, ja teatab, kas on vaja riskianalüüsi;
- c) teatab teise lepinguosalise kontaktpunktile põhjendamatu viivitusega posti, faksi või e-posti teel kõikidest tõsistest või olulistest ohtudest inim-, looma- või taimetervisele, sealhulgas toiduainetega seotud hädaolukordadest, mis puudutavad lepinguosaliste vahel kaubeldavaid kaupu.

7. PEATÜKK

INTELLEKTUAALOMAND

1. JAGU

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 74

Eesmärgid

Käesoleva peatüki eesmärgid on järgmised:

- a) soodustada lepinguosaliste vahel innovaatiliste ja loovate toodete ja teenuste tootmist ja turustamist, et aidata suurendada lepinguosaliste majanduse kestlikkust ja kaasavust;
- b) lihtsustada ja reguleerida lepinguosalistevahelist kaubandust ning vähendada sellise kaubanduse moonutusi ja takistusi ning
- c) saavutada piisav ja tulemuslik intellektuaalomandiõiguste kaitse ja intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamise tase.

ARTIKKEL 75

Kohustuste laad ja ulatus

1. Lepinguosalised rakendavad intellektuaalomandi õigusi käsitlevaid rahvusvahelisi lepinguid, mille osalised nad on. WTO asutamislepingu 1A lisas sisalduv TRIPS-leping inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks. Käesolev peatükk täiendab ja täpsustab kummagi lepinguosalise õigusi ja kohustusi, mis tulenevad intellektuaalomandi valdkonnas sõlmitud rahvusvahelistest lepingutest, mille osalised nad on.
2. Käesolevas peatükis tähendavad „intellektuaalomandi õigused“ kõiki intellektuaalomandi kategooriaid, millele on osutatud käesoleva peatüki artiklites 78–120 ja TRIPS-lepingu II jao 1.–7. osas.
3. Intellektuaalomandi õiguste kaitse hõlmab kaitset kõlvatu konkurentsi eest, millele on osutatud 20. märtsil 1883. aastal vastu võetud ja 14. juulil 1967. aastal Stockholmis läbi vaadatud tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni (edaspidi „Pariisi konventsioon“) artiklis 10bis.
4. Käesolev peatükk ei takista lepinguosalisi kohaldamast oma õigusnorme, millega kehtestatakse rangemad intellektuaalomandiõiguste kaitse ja intellektuaalomandi õiguste kaitse tagamise standardid, tingimusel et need on käesoleva peatükiga kooskõlas.

ARTIKKEL 76

Õiguste lõppemine

1. Lepinguosaline kehtestab oma riikliku või piirkondliku intellektuaalomandiõiguste lõppemise korra.
2. Autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste valdkonnas kehtib õiguste lõppemine üksnes teoste või muude kaitstud objektide või nende koopiade müügi või muul viisil avaliku levitamise suhtes.

ARTIKKEL 77

Võrdne kohtlemine

1. Seoses käesolevas peatükis käsitletud intellektuaalomandi õigustega tagab lepinguosaline teise lepinguosalise kodanikele intellektuaalomandi õiguste kaitse¹ valdkonnas vähemalt sama soodsa kohtlemise kui see, mida ta võimaldab oma kodanikele, välja arvatud erandid, mis on juba ette nähtud järgmistes dokumentides:
 - a) Pariisi konventsioon;

¹ Selle lõigu kohaldamisel hõlmab mõiste „kaitse“ nii asjaolusid, mis mõjutavad intellektuaalomandi õiguste kättesaadavust, omandamist, ulatust, säilimist ja tagamist, kui ka asjaolusid, mis mõjutavad käesolevas peatükis konkreetselt käsitletud intellektuaalomandi õiguste kasutamist. Lisaks hõlmab käesoleva lõike kohaldamisel mõiste „kaitse“ meetmeid, mille eesmärk on vältida tõhusatest tehnilistest meetmetest kõrvalehoidmist, ja meetmeid, mis on seotud õiguste teostamist käsitleva teabega.

- b) Berni kirjandus- ja kunstiteoste kaitse konventsioon (edaspidi „Berni konventsioon“), mis vaadati läbi 24. juulil 1971 Pariisis ja mida muudeti 28. septembril 1979;
- c) rahvusvaheline esitajate, fonogrammitootjate ja ringhäälinguorganisatsioonide kaitse konventsioon, mis sõlmiti 26. oktoobril 1961 Roomas (edaspidi „Rooma konventsioon“), või
- d) integraallülitustega seotud intellektuaalomandi leping, mis võeti vastu 26. mail 1989 Washingtonis.

Esitajate, fonogrammitootjate ja ringhäälinguorganisatsioonide suhtes kehtib esimeses lõigus nimetatud kohustus ainult käesolevas lepingus sätestatud õiguste osas.

2. Lepinguosaline võib kasutada lõike 1 alusel lubatud erandeid seoses oma kohtu- ja haldusmenetlustega, sealhulgas nõuda, et teise lepinguosalise kodanik määraks tema territooriumil menetlusedokumentide kättetoimetamise aadressi või nimetaks tema territooriumil esindaja, kui sellised erandid vastavad järgmistele tingimustele:

- a) sellised erandid on vajalikud selleks, et tagada vastavus lepinguosalise õigusnormidele, mis ei ole vastuolus käesoleva peatükiga, ning
- b) neid ei rakendata viisil, mis kujutaks endast kaubanduse varjatud piiramist.

3. Lõiget 1 ei kohaldata menetluste suhtes, mis on ette nähtud Maailma Intellektuaalomandi Organisatsiooni (WIPO) egiidi all sõlmitud mitmepoolsetes lepingutes intellektuaalomandi õiguste omandamise või säilimise kohta.

2. JAGU

INTELLEKTUAALOMANDI ÕIGUSTEGA SEOTUD STANDARDID

1. ALAJAGU

AUTORIÕIGUS JA SELLEGA KAASNEVAD ÕIGUSED

ARTIKKEL 78

Rahvusvahelised kokkulepped

1. Lepinguosaline järgib järgmist:
 - a) WIPO autoriõiguse leping, mis võeti vastu 20. detsembril 1996 Genfis;
 - b) WIPO esituste ja fonogrammide leping, mis võeti vastu 20. detsembril 1996 Genfis, ning
 - c) Marrakechi leping avaldatud teostele juurdepääsu lihtsustamise kohta nägemispuudega või muu trükikirja lugemise puudega isikutele, mis võeti vastu 28. juunil 2013 Marrakechis.
2. Lepinguosaline teeb kõik mõistlikud jõupingutused, et ratifitseerida Pekingi audiovisuaalsete esituste leping, mis võeti vastu Pekingis 24. juunil 2012, või et sellega ühineda.

ARTIKKEL 79

Autorid

Lepinguosaline näeb ette, et autoril on ainuõigus lubada või keelata järgmist:

- a) oma teoste otsene või kaudne, ajutine või alaline reprodutseerimine tervikuna või osaliselt mis tahes viisil ja vormis;
- b) oma teoste originaalide või nende koopiade üldsusele kasutamiseks andmine müügi teel või muul viisil;
- c) oma teoste edastamine üldsusele traatside või traadita side kaudu, sealhulgas nende teoste üldsusele kättesaadavaks tegemine nii, et isik pääseb neile ligi enda valitud kohas ja ajal, ning
- d) oma teoste originaalide või koopiade üürimine üldsusele ärilisel eesmärgil.

ARTIKKEL 80

Teose esitajad

Lepinguosaline näeb ette, et teose esitajatel on ainuõigus lubada või keelata järgmist:

- a) oma esituste fikseerimine¹;

¹ „Fikseerimine“ – helide või neid esindavate märkide või liikuvate kujutiste kehastus, millega võivad olla kaasas helid või neid esindavad märgid, mille kaudu saab neid seadme abil tajuda, taasesitada või edastada.

- b) oma fikseeritud esituste otsene või kaudne, ajutine või alaline reprodutseerimine tervikuna või osaliselt mis tahes viisil ja vormis;
- c) oma fikseeritud esituste üldsusele kasutamiseks andmine müügi teel või muul viisil;
- d) oma fikseeritud esituste üldsusele kättesaadavaks tegemine traatside või traadita side kaudu nii, et üksikisikud pääsevad neile ligi enda valitud kohas ja ajal;
- e) oma esituste ülekandmine traadita side kaudu ja nende edastamine üldsusele, välja arvatud juhul, kui esitus ise on juba ülekantav esitus või kui see on tehtud fikseerimise põhjal, ning
- f) oma fikseeritud esituste üürimine üldsusele ärilisel eesmärgil.

ARTIKKEL 81

Fonogrammitootjad

Kumbki lepinguosaline näeb ette, et fonogrammitootjatel on ainuõigus lubada või keelata järgmist:

- a) oma fonogrammide otsene või kaudne, ajutine või alaline reprodutseerimine tervikuna või osaliselt mis tahes viisil ja vormis;
- b) oma fonogrammide, sealhulgas nende koopiate üldsusele kasutamiseks andmine müügi teel või muul viisil;

- c) oma fonogrammide üldsusele kättesaadavaks tegemine traatside või traadita side kaudu nii, et üksikisikud pääsevad neile ligi enda valitud kohas ja ajal, ning
- d) oma fonogrammide uurimine üldsusele ärilisel eesmärgil.

ARTIKKEL 82

Ringhäälinguorganisatsioonid

Lepinguosaline näeb ette, et ringhäälinguorganisatsioonidel on ainuõigus lubada või keelata järgmist:

- a) oma saadete fikseerimine sõltumata sellest, kas saated edastatakse traatside või õhu kaudu, sealhulgas kaabli või satelliidi kaudu;
- b) oma fikseeritud saadete otsene või kaudne, ajutine või alaline reprodutseerimine tervikuna või osaliselt mis tahes viisil ja vormis, olenemata sellest, kas neid saateid edastatakse traatside või õhu kaudu, sealhulgas kaabli või satelliidi kaudu;
- c) oma fikseeritud saadete üldsusele kättesaadavaks tegemine traatside või traadita side kaudu, sealhulgas kaabli või satelliidi kaudu, nii et üksikisikud pääsevad neile ligi enda valitud kohas ja ajal;

- d) oma fikseeritud saadete, sealhulgas nende koopiate üldsusele kasutamiseks andmine müügi teel või muul viisil, olenemata sellest, kas neid saateid edastatakse traatside või õhu kaudu, sealhulgas kaabli või satelliidi kaudu, ning
- e) oma saadete taasedastamine traadita side kaudu ja oma saadete edastamine üldsusele, kui selline edastamine toimub kohas, kuhu pääsuks nõutakse üldsuselt sisenemistasu.

ARTIKKEL 83

Ärilisel eesmärgil avaldatud fonogrammide üldsusele ülekandmine ja edastamine

1. Lepinguosaline näeb ette, et teoste esitajatel ja fonogrammitootjatel on õigus saada kasutajalt ühekordset õiglast tasu, kui ärilisel eesmärgil avaldatud fonogrammi või sellise fonogrammi reproduktsiooni kasutatakse üldsusele ülekandmiseks või edastamiseks.
2. Lepinguosaline tagab, et lõikes 1 osutatud ühekordne õiglase tasu jagatakse asjaomaste teose esitajate ja fonogrammitootjate vahel. Teose esitajate ja fonogrammitootjate vahelise kokkuleppe puudumise korral võib kumbki lepinguosaline kehtestada tingimused, mille kohaselt peavad teose esitajad ja fonogrammitootjad kõnealuse ühekordse õiglase tasu omavahel jagama.

ARTIKKEL 84

Kaitse kehtivuse tähtaeg

1. Usbekistani Vabariigi suhtes hakatakse käesolevat artiklit kohaldama kolm aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.
2. Teose autori õigused kehtivad autori eluajal ja 70 aastat pärast tema surma, olenemata kuupäevast, mil teos õiguspäraselt üldsusele kättesaadavaks tehti.
3. Tekstiga muusikateose kaitse kehtivus lõpeb 70 aastat pärast järgmistest isikutest viimasena elus olnud isiku surma, olenemata sellest, kas need isikud on määratud kaasautoriks või mitte: laulusõnade autor ja tekstiga muusikateose autor, tingimusel et nii laulusõnad kui ka muusika on loodud spetsiaalselt kõnealuse tekstiga muusikateose jaoks.
4. Mitme autori loodud teose puhul arvutatakse lõikes 1 osutatud tähtaega viimasena elus olnud autori surmast.
5. Anonüümse või pseudonüümse teose puhul on kaitse kehtivus 70 aastat pärast teose õiguspäraselt üldsusele kättesaadavaks tegemist. Kui autori kasutatud pseudonüüm ei jäta tema isiku suhtes kahtlust või kui autor avaldab oma isiku esimeses lauses osutatud aja jooksul, siis kohaldatakse lõikes 1 osutatud kaitse tähtaega.

6. Kinematograafilise või audiovisuaalse teose kaitse lõpeb 70 aastat pärast järgmistest isikutest viimasena elus olnud isiku surma, olenemata sellest, kas kõnealused isikud on määratud kaasautoriks või mitte:

- a) pearežissöör;
- b) stsenaariumi autor;
- c) dialoogi autor ja
- d) spetsiaalselt kinematograafilises või audiovisuaalses teoses kasutamiseks loodud muusika helilooja.

7. Ringhäälinguorganisatsioonide õiguste kehtivus lõpeb 50 aastat pärast kõnealuse ringhäälingusaate esmakordset edastamist traatside või traadita side kaudu, sealhulgas kaabli või satelliidi kaudu.

8. Esitajate õigused ei aegu varem kui 50 aastat pärast esituse fikseerimise kuupäeva,

9. Fonogrammitootjate õigused ei aegu varem kui 50 aastat pärast fikseerimist, või kui fonogramm on selle aja jooksul õiguspäraselt avaldatud, siis 70 aastat pärast selle avaldamist. Kui teost ei ole õiguspäraselt avaldatud ning fonogramm on selle tähtaja jooksul õiguspäraselt üldsusele edastatud, kehtib kaitse 70 aastat pärast esimese õiguspärase üldsusele edastamise kuupäeva. Lepinguosaline võib näha ette tulemuslikud meetmed, tagamaks, et kasum, mis on teenitud 20 kaitseaasta jooksul pärast 50-aastast perioodi, saaks teose esitajate ja fonogrammitootjate vahel õiglaselt jaotatud.

10. Käesolevas artiklis sätestatud tähtaegu arvestatakse sündmusele järgneva aasta 1. jaanuarist.
11. Lepinguosaline võib ette näha käesolevas artiklis sätestatust pikemad kaitse kehtivuse tähtajad.

ARTIKKEL 85

Edasimüügiõigus

1. Lepinguosaline näeb ette, et algupärase graafika-või plastikateose autoril on võõrandamatu edasimüügiõigus, millest ei saa ka ette loobuda ja millega nähakse ette õigus saada pärast teose esmast üleandmist autori poolt teose igakordse edasimüügi korral müügihinnal põhinevat autoritasu.
2. Lõikes 1 nimetatud õigust kohaldatakse kõikide müügitehingute suhtes, milles müüjate, ostjate või vahendajatena osalevad elukutselised kunstiturul tegutsejad, näiteks oksjonikorraldajad, kunstigaleriid ja kunstiteostega kauplejad üldiselt.
3. Lepinguosaline võib ette näha, et lõikes 1 osutatud õigust ei kohaldata edasimüügi suhtes, kui müüja on teose omandanud otse autorilt vähem kui kolm aastat enne edasimüüki ning edasimüügihind ei ületa teatavat miinimumsummat.
4. Tasu suurus ja kogumise kord nähakse ette kummagi lepinguosalise õigusnormidega.

ARTIKKEL 86

Õiguste kollektiivne teostamine

1. Lepinguosaliselised edendavad koostööd oma asjaomaste kollektiivse esindamise organisatsioonide vahel, et soodustada teoste ja muude kaitstud objektide kättesaadavust lepinguosaliste territooriumil ning teoste või muu kaitstud materjali kasutamisega seotud õigustest saadava tulu ülekandmist asjaomaste kollektiivse esindamise organisatsioonide vahel.
2. Lepinguosaliselised edendavad kollektiivse esindamise organisatsioonide läbipaistvust, eelkõige seoses õigustest saadava tulu kogumise, selle tulu suhtes kohaldatavate mahaarvamiste, selle tulu kasutamise, jaotamispõhimõtete ja repertuaariga.
3. Lepinguosaline õhutab oma territooriumil asutatud kollektiivse esindamise organisatsioone, kes esindamislepingu alusel esindavad teist kollektiivse esindamise organisatsiooni, mis on asutatud teise lepinguosalise territooriumil, tasuma esindatavale kollektiivse esindamise organisatsioonile võlgnetavaid summasid täpselt, korrapäraselt ja hoolikalt ning esitama esindatavale kollektiivse esindamise organisatsioonile teavet õigustest saadava tulu summa kohta, mis on tema nimel kogutud, ja nimetatud tulust tehtud mahaarvamiste kohta.

ARTIKKEL 87

Erandid ja piirangud

Lepinguosaline näeb artiklites 79–82 sätestatud õiguste piirangud või erandid ette üksnes teataval erijuhtudel, mis ei ole vastuolus teose või muu kaitstud objekti tavapärase kasutamisega ega kahjusta põhjendamatult õiguste omajate õigustatud huve.

ARTIKKEL 88

Tehniliste meetmete kaitse

1. Usbekistani Vabariigi suhtes hakatakse käesolevat artiklit kohaldama kolm aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.
2. Lepinguosaline näeb ette piisava õiguskaitse tõhusatest tehnilistest meetmetest kõrvalehoidmise vastu, kui selle teo toimepanija on või peab põhjendatult olema teadlik, et tema tegu taotleb sellist eesmärki.
3. Lepinguosaline näeb ette piisava õiguskaitse selliste seadmete, toodete või komponentide tootmise, impordi, levitamise, müügi, üürimise, müügiks või üürimiseks reklaamimise või ärilisel eesmärgil omamise ning selliste teenuste osutamise vastu:
 - a) mida edendatakse, reklaamitakse ja turustatakse tõhusatest tehnilistest meetmetest kõrvalehoidmiseks;
 - b) mille muu äriliselt oluline otstarve või kasutusala peale tõhusast tehnilisest meetmest kõrvalehoidmise on piiratud või
 - c) mis on kavandatud, valmistatud, kohandatud või teostatud eelkõige tõhusast tehnilisest meetmest kõrvalehoidmiseks või kõrvalehoidmise soodustamiseks.

4. Käesolevas alajaos tähendavad tehnilised meetmed tehnoloogiat, seadet või komponenti, mille otstarve on tavapärase toimimise puhul takistada või piirata teoste või muu kaitstud objektiga seotud toiminguid, milleks autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste omaja ei ole riigisiseste õigusaktide alusel luba andnud. Tehnilisi meetmeid peetakse tõhusaks juhul, kui õiguste omajad kontrollivad kaitstud teose või muu kaitstud objekti kasutamist juurdepääsukontrolli või kaitsevahendi abil, näiteks teose või muu kaitstud objekti krüpteerimise, skrambleerimise või muul viisil muutmise või kopeerimiskaitsemehhanismi abil, mis täidab kaitse eesmärgi.

5. Olenemata lõikes 1 sätestatud õiguskaitsest võib lepinguosaline võtta õiguste omajate vabatahtlikult võetud meetmete puudumise korral vastavalt vajadusele asjakohaseid meetmeid tagamaks, et käesoleva artikli kohaselt ette nähtud piisav õiguskaitse tõhusatest tehnilistest meetmetest kõrvalehoidmise vastu ei takista isikutel, kellel on õigus kasutada artikli 87 kohaselt ette nähtud erandeid või piiranguid, selliste erandite või piirangute kasutamist.

ARTIKKEL 89

Õiguste teostamist käsitleva teabega seotud kohustused

1. Usbekistani Vabariigi suhtes hakatakse käesolevat artiklit kohaldama kolm aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.

2. Lepinguosaline näeb ette piisava õiguskaitse iga isiku vastu, kes teadlikult ja ilma loata paneb toime järgmise teo, kui see isik on teadlik või võib põhjendatult olla teadlik, et seda tehes kutsub ta esile, võimaldab, hõlbustab või varjab riigisisestes õigusaktides sätestatud autoriõiguse või sellega kaasnevate õiguste rikkumist:

- a) kõrvaldab õiguste teostamist käsitleva elektroonilise teabe või muudab seda ning
- b) levitab, impordib levitamise eesmärgil, kannab üle, edastab või teeb üldsusele kättesaadavaks käesoleva alajaoga kaitstud teoseid või muid kaitstud objekte, millelt on loata kõrvaldatud õiguste teostamist käsitlev elektrooniline teave või millel on seda muudetud.

3. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „õiguste teostamist käsitlev teave“ õiguste omajate esitatavat teavet, mis identifitseerib käesolevas artiklis osutatud teose või muu kaitstud objekti ja selle autori või muu õiguste omaja, või teavet teose või muu kaitstud objekti kasutamise tingimuste kohta, samuti numbreid või koode, mis sellist teavet esindavad.

4. Lõiget 2 kohaldatakse juhul, kui nimetatud teave on lisatud käesolevas artiklis osutatud teose või muu kaitstud objekti koopiale või esitatakse seoses selle teose või muu kaitstud objekti edastamisega üldsusele.

2. ALAJAGU

KAUBAMÄRGID

ARTIKKEL 90

Rahvusvahelised kokkulepped

1. Lepinguosaline
 - a) järgib 27. juunil 1989 Madridis vastu võetud märkide rahvusvahelise registreerimise Madridi kokkuleppe protokoll, mida on muudetud 3. oktoobril 2006 ja 12. novembril 2007;
 - b) jätkab kaubamärkide klassifitseerimise süsteemi rakendamist, mis on kooskõlas märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni Nizza kokkuleppega, mis sõlmiti 15. juunil 1957 ja mida muudeti 28. septembril 1979, ning
 - c) teeb kõik endast oleneva, et ühineda 27. märtsil 2006 Singapuris sõlmitud kaubamärgiõiguse Singapuri lepinguga.

ARTIKKEL 91

Tähised, millest kaubamärk võib koosneda

Kaubamärk võib koosneda mistahes tähistest, eelkõige sõnad, sealhulgas isikunimed, või kujutised, tähed, numbrid, värvid, kauba või selle pakendi kuju või helid, tingimusel et

- a) selliste tähiste põhjal on võimalik eristada ühe ettevõtja kaupu või teenuseid teiste ettevõtjate omadest ning
- b) selliseid tähiseid on võimalik esitada kummagi lepinguosalise kaubamärgiregistris viisil, mis võimaldab pädevatel asutustel ja üldsusel määrata kindlaks kaubamärgi omanikule antud kaitse selge ja täpse sisu.

ARTIKKEL 92

Kaubamärgist tulenevad õigused

1. Registreeritud kaubamärk annab omanikule sellega kaasnevad ainuõigused. Omanikul on õigus takistada kõiki kolmandaid isikuid kasutamast kaubandustegevuse käigus ilma omaniku nõusolekuta tähist,
 - a) mis on identne registreeritud kaubamärgiga, kaupade või teenuste puhul, mis on identsed nendega, mille jaoks kaubamärk on registreeritud;

b) mille identsuse või sarnasuse tõttu registreeritud kaubamärgiga ning kõnealuse kaubamärgi ja tähisega hõlmatud kaupade või teenuste identsuse või sarnasuse tõttu on tõenäoline, et üldsus võib need omavahel segi ajada, sealhulgas on tõenäoline, et tähist seostatakse registreeritud kaubamärgiga.

2. Lepinguosalised alustavad Usbekistani Vabariigiga dialoogi, et kehtestada kooskõlas liidu õigusega õiguslikud meetmed, millega tagatakse, et registreeritud kaubamärgi omanikul on õigus takistada kõiki kolmandaid isikuid toomast kaubandustegevuse käigus kaupu lepinguosalisse, kus kaubamärk on registreeritud, ilma et neid seal vabasse ringlusse lubataks.

ARTIKKEL 93

Registreerimismenetlus

1. Lepinguosaline näeb ette kaubamärkide registreerimise süsteemi, milles kõik asjaomase kaubamärgiasutuse tehtud lõplikud negatiivsed otsused, sealhulgas osalise keeldumise kohta, tehakse asjaomasele isikule kirjalikult teatavaks, on nõuetekohaselt põhjendatud ja neid võib edasi kaevata.

2. Kumbki lepinguosaline näeb kolmandatele isikutele ette võimaluse vaidlustada kaubamärgitaotlusi või asjakohasel juhul kaubamärkide registreeringuid. Selline vaidlustamismenetlus peab olema võistlev.

3. Lepinguosaline näeb ette kaubamärgitaotluste ja registreeritud kaubamärkide üldsusele kättesaadava elektroonilise andmebaasi.

ARTIKKEL 94

Tuntud kaubamärgid

Üldtuntud kaubamärkide kaitsmiseks vastavalt Pariisi konventsiooni artiklile 6bis ning TRIPS-lepingu artikli 16 lõigetele 2 ja 3 kohaldab kumbki lepinguosaline ühissoovitust üldtuntud kaubamärkide kaitset käsitlevate sätete kohta, mille tööstusomandi kaitse Pariisi Liidu assamblee ja WIPO peaassamblee võtsid vastu 20.–29. septembril 1999 toimunud WIPO liikmesriikide assambleede 34. istungjärgul.

ARTIKKEL 95

Erandid kaubamärgist tulenevatest õigustest

1. Lepinguosaline näeb ette piiratud erandid kaubamärgist tulenevatest õigustest, nagu kirjeldavate terminite, sealhulgas geograafiliste tähiste õiglane kasutamine, ning võib ette näha muid piiratud erandeid, tingimusel et selliste erandite puhul võetakse arvesse kaubamärgi omaniku ja kolmandate isikute õigustatud huve.
2. Kaubamärk ei anna omanikule õigust keelata kolmandal isikul kasutada kaubandustegevuses järgmist, tingimusel et kolmas isik kasutab neid hea tööstus- ja äritava kohaselt:
 - a) kolmanda isiku nimi või aadress, kui see kolmas isik on füüsiline isik;

- b) märgid või tähised, mis näitavad sorti, kvaliteeti, kvantiteeti, sihtotstarvet, väärtust, geograafilist päritolu, kauba tootmise või teenuse osutamise aega või muid kauba või teenuse omadusi, ning
- c) kaubamärk, kui see on vajalik kauba või teenuse sihtotstarbe näitamiseks eelkõige juhul, kui tegemist on lisaseadme või varuosaga.

3. Kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kolmandal isikul kasutada kaubandustegevuse käigus varasemat õigust, mis kehtib ainult teatavas kohas, kui seda õigust tunnustatakse kõnealuse lepinguosalise õigusaktidega, ja selle territooriumi piires, kus seda tunnustatakse.

ARTIKKEL 96

Tühistamise alused

1. Lepinguosaline näeb ette, et kaubamärgi võib tühistada, kui seda ei ole asjaomasel territooriumil kolme järjestikuse aasta jooksul kasutatud kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see registreeriti, ja kasutamata jätmisel ei ole mõistlikke põhjendusi.
2. Keegi ei või taotleda kaubamärgiomaniku õiguste tühistamist, kui kaubamärgi tegelik kasutamine algas või jätkus vähemalt kolmeaastase ajavahemiku lõpu ja tühistamise taotluse esitamise vahelisel ajal.

3. Kasutamise algus või jätkumine kolme kuu jooksul enne tühistamise taotluse esitamist, kui see algas kõige varem kolmeaastase pideva kasutamata jätmise lõppedes, jäetakse siiski tähelepanuta, kui ettevalmistusi kasutuse alustamiseks või jätkamiseks hakati tegema alles pärast seda, kui omanik sai teada, et tühistamise taotlus võidakse esitada.
4. Kaubamärgi võib tühistada ka juhul, kui pärast selle registreerimise kuupäeva
 - a) on kaubamärk kaubamärgiomaniku tegevuse või tegevusetuse tagajärjel kaubanduses muutunud selle kauba või teenuse üldnimetuseks, mille jaoks see on registreeritud;
 - b) on kaubamärgiomanik või tema loal keegi teine kasutanud kaubamärki nende kaupade või teenuste puhul, mille jaoks see on registreeritud, selliselt, et kaubamärk võib üldsust eksitada eelkõige kõnealuste kaupade või teenuste olemuse, kvaliteedi või geograafilise päritolu osas.

ARTIKKEL 97

Pahausksed taotlused

Kaubamärki peab olema võimalik tunnistada kehtetuks, kui taotleja on kaubamärgi registreerimise taotluse esitanud pahauskselt. Lepinguosaline võib ka ette näha, et sellist kaubamärki ei registreerita.

3. ALAJAGU

DISAINILAHENDUSED

ARTIKKEL 98

Rahvusvahelised kokkulepped

Euroopa Liit täidab oma kohustusi, mis tulenevad 2. juuli 1999. aastal vastu võetud tööstusdisainilahenduste rahvusvahelise registreerimise Haagi kokkuleppe Genfi redaktsioonist, ning Usbekistani Vabariik teeb kõik mõistlikud jõupingutused, et Genfi redaktsioon ratifitseerida või sellega ühineda.

ARTIKKEL 99

Registreeritud disainilahenduste kaitse

1. Kumbki lepinguosaline näeb ette uudsete või originaalsete sõltumatult loodud disainilahenduste kaitse. Selline kaitse tagatakse registreerimisega ja see annab nende omanikele ainuõiguse vastavalt käesolevale alajaole. Käesoleva artikli kohaldamisel võib lepinguosaline eristatavat disainilahendust käsitada originaalse disainilahendusena.

2. Registreeritud disainilahenduse omanikul on õigus takistada kolmandaid isikuid, kellel puudub registreeritud disainilahenduse omaniku nõusolek, vähemalt valmistamast, müügiks pakkumast, müümast, importimast ja ladustamast toodet, mis kannab või sisaldab kaitstud disainilahendust, või kasutamast tooteid, mis kannavad või sisaldavad kaitstud disainilahendust, kui selline tegevus toimub ärilisel eesmärgil.
3. Disainilahendus, mida on kasutatud või mis sisaldub mitmeosalise toote koostisosaks olevas tootes, loetakse uudseks ja originaalseks üksnes
- a) juhul, kui koostisosa on pärast mitmeosalisse tootesse paigutamist toote tavapärasel kasutamisel vaadeldav ning
 - b) sel määral, mil need koostisosa vaadeldavad omadused täidavad uudsuse ja originaalsuse tingimused.
4. Lõike 3 punkti a kohaldamisel tähendab „tavapärane kasutamine“ kasutamist lõppkasutaja poolt, välja arvatud hooldus-, teenindus- või parandustööd.

ARTIKKEL 100

Kaitse kestus

Lepinguosaline tagab, et disainilahendus on kaitstud vähemalt viie aasta jooksul alates taotluse esitamise kuupäevast ja et õiguste omajal on õigus pikendada kaitse kestust ühe või mitme viieaastase perioodi võrra, kokku kuni vähemalt 15 aastaks alates taotluse esitamise kuupäevast.

Erandid

1. Lepinguosalised võivad disainilahenduste kaitsmisel ette näha piiratud erandeid, tingimusel et sellised erandid ei satu põhjendamatult vastuollu kaitstud disainilahenduse tavapärase kasutamisega ega kahjusta kaitstud disainilahenduse omaniku õigustatud huve põhjendamatult, võttes arvesse kolmandate isikute seaduslikke huve.
2. Disainilahenduste kaitse ei laiene disainilahendustele, mis tulenevad üksnes tehnilistest või funktsionaalsetest kaalutlustest. Disainilahenduse kaitse ei laiene toote välisomadustele, mida tuleb täpselt sama kuju ja suurusega reprodutseerida selleks, et toodet, milles disainilahendus sisaldub või millel seda on kasutatud, saaks mehaaniliselt ühendada teise tootega või paigutada selle sisse, ümber või külge nii, et kumbki toode saaks täita oma otstarvet.
3. Disainilahenduse õigus ei anna kaitset disainilahendusele, mis on vastuolus avaliku korra või üldtunnustatud kõlblusnormidega.
4. Erandina käesoleva artikli lõikest 2 antakse disainilahenduse kaitse kooskõlas artikli 99 lõikes 1 sätestatud tingimustega lahendusele, mille otstarve on võimaldada moodulsüsteemis mitme vastastikku vahetatava toote kokkupanemist või ühendamist.

ARTIKKEL 102

Seos autoriõigusega

Lepinguosaline tagab, et disainilahendus on tema autoriõiguse normide alusel kaitsekõlblik alates kuupäevast, mil disainilahendus on loodud või mis tahes kujul fikseeritud. Lepinguosalised määravad kindlaks kaitse ulatuse ja tingimused, sealhulgas nõutava eristatavuse taseme.

4. ALAJAGU

GEOGRAAFILISED TÄHISED

ARTIKKEL 103

Kohaldamisala

1. Käesoleva alajao kohaldamisel tähendab mõiste „geograafiline tähis“ TRIPS-lepingu artikli 22 lõikes 1 määratletud geograafilist tähist ja seda tõlgendatakse selliselt, et see hõlmab ka „päritolunimetusi“.
2. Käesolevat alajagu kohaldatakse lepinguosaliste territooriumilt pärit geograafiliste tähiste tunnustamise ja kaitse suhtes.

3. Lepinguosalise selliste geograafiliste tähiste suhtes, mida teine lepinguosaline peab kaitsma, kohaldatakse käesolevat alajagu üksnes juhul, kui need kuuluvad artiklis 104 osutatud õigusaktide kohaldamisalasse.

ARTIKKEL 104

Kehtestatud geograafilised tähised

1. Hiljemalt viis aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva peavad 7-A lisa A jaos loetletud Usbekistani Vabariigi õigusaktid sisaldama geograafiliste tähiste registreerimise ja kontrolli elemente, mis on sätestatud 7-A lisa B jaos.

2. Olles tutvunud 7-A lisa A jaos loetletud Euroopa Liidu õigusaktidega, leiab Usbekistani Vabariik, et need õigusaktid sisaldavad geograafiliste tähiste registreerimise ja kontrolli elemente, mis on sätestatud 7-A lisa B jaos.

3. Pärast 7-B lisas sätestatud kriteeriumidel põhineva vastuväite esitamise menetluse lõpuleviimist ja olles kontrollinud 7-C lisa A jaos loetletud Euroopa Liidu toodete geograafilisi tähiseid, millele taotletakse Usbekistani Vabariigis kaitset ja mis on Euroopa Liidus registreeritud lõikes 2 osutatud õigusaktide alusel, kaitseb Usbekistani Vabariik neid geograafilisi tähiseid käesolevas alajaos sätestatud kaitsetaseme kohaselt.

4. Lõiget 3 hakatakse kohaldama viis aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva. Kõnealuse viieaastase üleminekuperioodi jooksul kehtestab Usbekistani Vabariik kõik vastastikku täiendavad meetmed ja kaitseb 7-C lisa A jaos loetletud Euroopa Liidu toodete geograafilisi tähiseid oma riigisiseste õigusaktidega ettenähtud tasemel. Pakutava kaitse taset üleminekuperioodi jooksul ei vähendata.

5. Pärast 7-B lisas sätestatud kriteeriumidel põhineva vastuväite esitamise menetluse lõpuleviimist ja olles kontrollinud 7-C lisa A jaos loetletud Usbekistani Vabariigi toodete geograafilisi tähiseid, mis on Usbekistani Vabariigis registreeritud lõikes 1 osutatud õigusaktide alusel, kaitseb Euroopa Liit neid geograafilisi tähiseid käesolevas alajaos sätestatud kaitsetaseme kohaselt.

ARTIKKEL 105

Uute geograafiliste tähiste lisamine

Lepinguosalised võivad 7-C lisas esitatud kaitstavate geograafiliste tähiste loetelu artikli 136 kohaselt muuta. Uued geograafilised tähised lisatakse pärast vastuväite esitamise menetluse lõpuleviimist ja artikli 104 lõike 3 või 4 kohast geograafiliste tähiste kontrollimist.

Geograafiliste tähiste kaitse ulatus

1. 7-C lisas loetletud geograafilisi tähiseid, sealhulgas artikli 105 kohaselt lisatud geograafilisi tähiseid, kaitstakse järgmise eest:
 - a) kaitstud nimetuse otsene või kaudne kaubanduslikul eesmärgil kasutamine, sealhulgas juhtudel, kui neid tooteid kasutatakse koostisosana
 - i) sarnastel toodetel, mis ei vasta kaitstud nimetuse tootespetsifikaadile, või
 - ii) kui selline kasutus põhineb geograafilise tähise maine ärakasutamisel;
 - b) väärkasutus, imiteerimine või seoste tekitamine, ka juhul, kui toote tegelik päritolu on näidatud või kui kaitstud nimetus on tõlgitud, transkribeeritud, translitereeritud või kui sellele on lisatud väljend „stiilis“, „tüüpi“, „meetodil“, „valmistatud nagu“, „imitatsioon“, „maitsega“, „nagu“ või muu samalaadne väljend, sealhulgas juhtudel, kui neid tooteid kasutatakse koostisosana;
 - c) muud toote päritolu, laadi või olulisi omadusi käsitlevad valed või eksitavad märged, mis esitatakse asjaomase toote sise- või välispakendil, reklaammaterjalides ja asjaomase tootega seotud dokumentides, ning toote pakendamine sellisesse pakendisse või mahutisse, mis võib jätta vale mulje toote päritolust, sealhulgas juhtudel, kui neid tooteid kasutatakse koostisosana, ning
 - d) muu tegevus, mis võib tarbijat toote tegeliku päritolu osas eksitada.

2. 7-C lisas loetletud geograafilised tähised ei muutu lepinguosaliste territooriumil üldmõisteks.
3. Ükski käesoleva lepingu säte ei kohusta lepinguosalist kaitsma teise lepinguosalise geograafilist tähist, mida selle päritoluterritooriumil ei kaitsta või mille kaitse on seal lõpetatud. Lepinguosalisel teatavad teineteisele, kui geograafilist tähist nende territooriumil enam ei kaitsta. Selline teatamine toimub vastavalt artiklile 136.
4. Ükski käesoleva lepingu säte ei piira ühegi isiku õigust kasutada äritegevuses oma nime või oma ärialase eelkäija nime, välja arvatud juhul, kui seda nime kasutatakse üldsust eksitaval viisil.

ARTIKKEL 107

Geograafiliste tähiste kasutamise õigus

1. Käesoleva lepingu kohaselt kaitstud nimetust võivad kasutada kõik majandustegevuses osalejad, kes turustavad asjaomasele spetsifikaadile vastavat toodet.
2. Kui geograafiline tähis on käesoleva lepingu alusel kaitstud, ei saa kasutajad kaitstud nimetust enam registreerida ega selle suhtes muid piiranguid kasutada.

ARTIKKEL 108

Seos kaubamärkidega

1. Juhul kui geograafiline tähis on käesoleva lepingu alusel kaitstud, keelduvad lepinguosalised registreerimast kaubamärki, mille kasutamine oleks vastuolus artikli 106 lõikega 1, kui kaubamärgi registreerimise taotlus on esitatud pärast kuupäeva, mil on esitatud taotlus geograafilise tähise kaitsmiseks asjaomase lepinguosalise territooriumil.
2. Lõike 1 sätteid rikkudes registreeritud kaubamärgid tunnistatakse kehtetuks.
3. Artiklis 104 nimetatud geograafiliste tähiste puhul on käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kaitsetaotluse esitamise kuupäev teisele lepinguosalisele geograafilise tähise kaitse taotluse edastamise kuupäev.
4. Artiklis 105 nimetatud geograafiliste tähiste puhul on käesoleva artikli lõikes 1 osutatud kaitsetaotluse esitamise kuupäev teisele lepinguosalisele geograafilise tähise kaitse taotluse edastamise kuupäev.
5. Ilma et see piiraks käesoleva artikli lõike 7 kohaldamist, kaitseb kumbki lepinguosaline ka geograafilisi tähiseid, mille puhul on olemas varasemad kaubamärgid. „Varasem kaubamärk“ on kaubamärk, mille kasutamine on vastuolus artikli 106 lõikega 1 ja mida on taotletud või mis on registreeritud või asjakohaste õigusaktidega ette nähtud juhtudel ühe lepinguosalise territooriumil heauskselt kasutusele võetud enne kuupäeva, mil teisele lepinguosalisele on käesoleva lepingu kohaselt esitatud geograafilise tähise kaitse taotlus.

6. Varasema kaubamärgi kasutamist võib geograafilise tähise kaitsest olenemata jätkata ja seda võib uuendada, tingimusel et kaubamärgi kehtetuks tunnistamiseks või tühistamiseks ei ole lepinguosalise kaubamärke käsitlevate õigusaktide kohaselt alust. Sellistel juhtudel on kaitstud geograafilise tähise ja ka vastavate kaubamärkide kasutamine lubatud.

7. Lepinguosaline ei ole käesoleva lepingu alusel kohustatud kaitsma geograafilise tähisena nimetust, kui asjaomase nimetuse kaitse võiks kaubamärgi mainet ja tuntust ning kasutusaega arvesse võttes tarbijat toote tegeliku olemuse osas eksitada.

ARTIKKEL 109

Geograafilise tähise õiguste kaitse tagamine

Kumbki lepinguosaline tagab artiklites 104–108 sätestatud kaitse asjakohaste haldus- ja kohtumeetmetega, sealhulgas tollikontrollis, mida teostavad tema ametiasutused, selleks et ära hoida kaitstud päritolunimetuste ja kaitstud geograafiliste tähiste ebaseaduslikku kasutamist või see peatada. Nad tagavad kõnealuste õiguste kaitse ka huvitatud isiku taotluse korral.

ARTIKKEL 110

Üldnormid

1. Käesoleva lepingu kohaldamisega ei piirata õigusi ega kohustusi, mis on lepinguosalistel WTO asutamislepingust tulenevalt.

2. Lepinguosaliselt ei saa käesoleva lepingu alusel nõuda, et ta kaitseks geograafilise tähisena nimetust, mis on vastuolus taimesordi või loomatõu nimetusega ning mis võib seetõttu eksitada tarbijat toote tegeliku päritolu osas.
3. Homonüümset nimetust, mis võib tekitada tarbijas eksliku arvamuse, et toode on pärit muult territooriumilt, ei kaitsta, isegi kui nimetus on kõnealuse toote tegeliku päritoluterriitoriumi, -piirkonna või -koha osas täpne. Ilma et see piiraks TRIPS-lepingu artikli 23 kohaldamist, määravad lepinguosalisel vastastikku kindlaks otstarbekohased kasutustingimused, mille alusel täielikult või osaliselt homonüümseid geograafilisi tähiseid üksteisest eristada, võttes arvesse vajadust tagada asjaomaste tootjate õiglane kohtlemine ning hoiduda tarbijate eksitamisest.
4. Kui üks lepinguosaline teeb kolmanda isikuga peetavate läbirääkimiste raames ettepaneku kaitsta kõnealuse kolmanda isiku geograafilist tähist, mis on täielikult või osaliselt homonüümne teise lepinguosalise geograafilise tähisega, mis on kaitstud käesoleva lepingu alusel, teatab ta sellest teisele lepinguosalisele ja annab talle võimaluse esitada märkusi, enne kui kolmanda isiku geograafiline tähis kaitse alla võetakse.
5. Kõiki kaitstud geograafiliste tähiste tootespetsifikaatidest tulenevaid küsimusi käsitletakse artikliga 136 moodustatud intellektuaalomandi õiguste allkomitees.
6. Käesoleva lepingu kohaselt kaitstava geograafilise tähise kaitse võib tühistada üksnes lepinguosaline, kelle territooriumilt toode on pärit.
7. Käesolevas lepingus käsitatakse tootespetsifikaadina sellist spetsifikaati, kaasa arvatud selle muudatusi, mille on heaks kiitnud selle lepinguosalise ametiasutused, kelle territooriumilt toode on pärit.

ARTIKKEL 111

Tehniline abi

Et hõlbustada käesoleva alajao rakendamist Usbekistani Vabariigis, annab Euroopa Liit Usbekistani Vabariigile tema taotluse korral ja tema vajaduste kohaselt piisavat tehnilist abi kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

5. ALAJAGU

PATENDID

ARTIKKEL 112

Rahvusvahelised kokkulepped

Kumbki lepinguosaline tagab, et 19. juunil 1970 Washingtonis sõlmitud patendikoostöölepinguga ette nähtud menetlused on tema territooriumil kättesaadavad.

ARTIKKEL 113

Patendid ja rahvatervis

1. Lepinguosalised tunnistavad 14. novembril 2001 Dohas WTO ministrite konverentsil vastu võetud TRIPS-lepingu ja rahvatervise deklaratsiooni (edaspidi „Doha deklaratsioon“) tähtsust. Lepinguosalised tagavad käesolevas alajaos sätestatud õiguste ja kohustuste tõlgendamisel ning rakendamisel kooskõla Doha deklaratsiooniga.
2. Kumbki lepinguosaline rakendab TRIPS-lepingu artiklit 31bis ning TRIPS-lepingu lisa ja TRIPS-lepingu lisa liidet, mis jõustus 23. jaanuaril 2017.

ARTIKKEL 114

Ravimi ja taimekaitsevahendi patendiga kaasneva kaitse perioodi pikendamine

1. Lepinguosalised tunnistavad, et nende territooriumil patendiga kaitstud ravimi ja taimekaitsevahendi suhtes võidakse enne turulelaskmist kohaldada halduslikku loamenetlust. Lepinguosalised tunnistavad, et patendiga antava kaitse kestus võib lüheneda ajavahemiku võrra, mis jääb toote patenditaotluse esitamise tootele asjakohaste õigusaktide alusel lepinguosalise turule laskmiseks esimese loa andmise vahele..

2. Lepinguosalised näevad ette, et patendiga kaitstavat ravimit või taimekaitsevahendit, mille suhtes on kohaldatud halduslikku loamenetlust, kaitstakse täiendava ajavahemiku jooksul, mille kestus on võrdub lõike 1 teises lauses osutatud ajavahemikuga. Täiendavat ajavahemikku võib lühendada kuni viie aasta võrra.

3. Sellise täiendava kaitse kestus ei ületa viit aastat¹.

6. ALAJAGU

AVALIKUSTAMATA TEABE KAITSE

ARTIKKEL 115

Ärisaladuste kaitse ulatus

1. Täites oma kohustust järgida TRIPS-lepingut ja eelkõige TRIPS-lepingu artikli 39 lõikeid 1 ja 2, näeb kumbki lepinguosaline ette asjakohased tsiviilkohtumenetlused ja õiguskaitsevahendid, mida ärisaladuse omaja saab kasutada, et takistada ärisaladuse omandamist, kasutamist või avalikustamist vastuolus ausate äritavadega ning saada selle eest hüvitist.

¹ Ravimitele, mille kohta on tehtud pediaatrilised uuringud, mille tulemused kajastuvad ravimi tootekirjelduses, võidakse lisaks lõikes 2 osutatud kaitseperioodile näha ette veel võimalik täiendav kaitseperiood.

2. Käesolevas alajaos kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „ärisaladus“ – teave,

i) mis on saladus selles tähenduses, et see ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav nende ringkondade isikutele, kes tavaliselt kõnesolevat laadi teabega tegelevad;

ii) millel on kaubanduslik väärtus selle salajasuse tõttu ning

iii) mille üle seaduslikku kontrolli omav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas;

b) „ärisaladuse omaja“ – iga füüsiline või juriidiline isik, kellel on ärisaladuse üle seaduslik kontroll.

3. Käesoleva alajao kohaldamisel loetakse ausate äritavadega vastuolus olevaks vähemalt järgmist tegevust:

a) ärisaladuse omandamine ärisaladuse omaja nõusolekuta, kui see toimub ärisaladuse omaja valduses olevatele dokumentidele, objektidele, materjalidele, ainetele või elektroonilistele failidele, mis sisaldavad ärisaladust või millest saab tuletada ärisaladuse, loata juurdepääsu hankimise, nende omastamise või kopeerimise teel;

b) ärisaladuse omaja nõusolekuta ärisaladuse kasutamine või avalikustamine isiku poolt, kes vastab mis tahes järgmisele tingimusele:

i) ta on ärisaladuse omandanud punktis a osutatud viisil;

- ii) ta rikub konfidentsiaalsuslepingut või muud kohustust ärisaladust mitte avalikustada või
 - iii) ta rikub lepingulist või muud ärisaladuse kasutamise piiramise kohustust ning
 - c) ärisaladuse omandamine, kasutamine või avalikustamine, kui seda teeb isik, kes omandamise, kasutamise või avalikustamise ajal teadis või asjaolusid arvestades pidi teadma, et ärisaladus on otseselt või kaudselt saadud teiselt isikult, kes kasutas ärisaladust või avalikustas selle ebaseaduslikult punkti b tähenduses.
4. Ükski käesoleva alajao säte ei kohustata kumbagi lepinguosalist käsitama järgmist tegevust ausate äritavadega vastuolus olevana:
- a) iseseisev avastamine või loomine;
 - b) toote pöördprojekteerimine isiku poolt, kelle valduses toode on õiguspäraselt ja kelle suhtes ei kehti õiguslik kohustus piirata asjaomase teabe omandamist;
 - c) teabe omandamine, kasutamine või avalikustamine, mis on lepinguosalise õiguse kohaselt nõutav või lubatud, ning
 - d) töötajate poolt selliste kogemuste ja oskuste kasutamine, mille nad on omandanud ausal viisil oma tavapärase töö tehes.
5. Käesolevat alajagu ei tõlgendata nii, nagu piiraks see lepinguosalise õigusnormides kaitstud sõna- ja teabevabadust, sealhulgas meediavabadust.

Ärisaladuse omajatele kättesaadavad tsiviilkohtumenetlused ja õiguskaitsevahendid

1. Lepinguosaline tagab, et isikutel, kes osalevad artiklis 115 osutatud tsiviilkohtumenetluses või kellel on juurdepääs sellise kohtumenetluse dokumentidele, ei ole lubatud kasutada ja avalikustada ärisaladust või väidetavat ärisaladust, mille pädev õigusasutus on huvitatud isiku nõuetekohaselt põhjendatud taotluse alusel tunnistanud konfidentsiaalseks ja mis on saanud neile teatavaks menetluses osalemise või dokumentidele juurdepääsu tulemusel.
2. Lepinguosaline näeb ette, et artiklis 115 osutatud tsiviilkohtumenetluses on tema õigusasutustel õigus vähemalt:
 - a) anda kooskõlas lepinguosalise õigusnormidega korraldus võtta ajutisi meetmeid, et takistada ärisaladuse omandamist, kasutamist või avalikustamist viisil, mis on vastuolus ausate äritavadega;
 - b) anda korraldus esialgse õiguskaitse kohaldamiseks, et takistada ärisaladuse omandamist, kasutamist või avalikustamist viisil, mis on vastuolus ausate äritavadega;
 - c) mõista vastavalt oma õigusnormidele isikult, kes teadis või oleks pidanud teadma, et ta omandab, kasutab või avalikustab ärisaladust viisil, mis on vastuolus ausate äritavadega, ärisaladuse omaja kasuks välja kahjuhüvitis, mis vastab sellise ärisaladuse omandamise, kasutamise või avalikustamisega tekitatud tegelikule kahjule;

- d) võtta erimeetmeid, et säilitada sellise ärisaladuse või väidetava ärisaladuse konfidentsiaalsus, mis on saanud teatavaks tsiviilkohtumenetluses, mis käsitleb ärisaladuse väidetavat omandamist, kasutamist ja avalikustamist viisil, mis on vastuolus ausate äritavadega. Kooskõlas lepinguosalise õigusega võib selliseks erimeetmeks olla võimalus
- i) piirata tervikuna või osaliselt juurdepääsu teatavatele dokumentidele;
 - ii) piirata juurdepääsu kohtuistungitele ning nende salvestistele ja stenogrammidele ning
 - iii) avaldada kohtuotsuse mittekonfidentsiaalne versioon, millest on eemaldatud ärisaladust sisaldavad lõigud või milles neid on redigeeritud, või
- e) määrata karistusi menetlusosalistele või teistele kohtumenetluses osalevatele isikutele, kes ei täida kohtu poolt ärisaladuse või väidetava ärisaladuse kaitse asjus antud korraldusi või keelduvad neid täitmast.
3. Lepinguosaline ei ole kohustatud ette nägema artiklis 115 osutatud tsiviilkohtumenetlusi ja õiguskaitsevahendeid, kui ausate äritavadega vastuolus olev tegevus toimub kooskõlas lepinguosalise asjakohase õigusega, et paljastada õigusvastane käitumine, rikkumine või ebaseaduslik tegevus või eesmärgiga kaitsta tema õigusega tunnustatud õigustatud huvi.

Ravimi turulelaskmise
loa saamiseks esitatud andmete kaitse

1. Lepinguosaline kaitseb konfidentsiaalsed äriteavet, mis on esitatud ravimi turulelaskmise loa (edaspidi „müügiluba“) saamiseks, selle kolmandatele isikutele avalikustamise eest, välja arvatud juhul, kui võetakse meetmeid, et tagada andmete kaitse ebaausa kommertskasutuse eest, või juhul, kui avalikustamine on vajalik ülekaaluka avaliku huvi tõttu.
2. Lepinguosaline tagab, et vähemalt kuue aasta jooksul alates asjaomase lepinguosalise territooriumil esimese müügiloa andmise kuupäevast ei rahulda müügiloa andmise eest vastutav asutus ilma esmase müügiloa omaniku selgesõnalise nõusolekuta ühtegi hilisemat müügiloa taotlust, mille aluseks on esmase müügiloa taotluses esitatud prekliiniliste katsete või kliiniliste uuringute tulemused, välja arvatud juhul, kui rahvusvahelistes lepingutes, mille osalised on nii Euroopa Liit kui ka Usbekistani Vabariik, on sätestatud teisiti. Seda reeglit kohaldatakse, olenemata sellest, kas lõikes 1 või 2 osutatud teave on tehtud üldsusele kättesaadavaks või mitte.
3. Käesolev artikkel ei piira täiendavate kaitseperioodide kohaldamist, mida kumbki lepinguosaline võib oma õiguses ette näha.
4. Usbekistani Vabariigi suhtes hakatakse käesolevat artiklit kohaldama kaks aastat pärast käesoleva lepingu jõustumist.

ARTIKKEL 118

Taimekaitsevahendite müügiloa saamiseks esitatavate andmete kaitse

1. Lepinguosaline tunnustab esmakordselt taimekaitsevahendi müügiloa saamiseks esitatud katse- või uuringuaruande omaniku ajutist õigust. Sellel ajavahemikul ei kasutata seda katse- ja uuringuaruannet teiste taimekaitsevahendi müügiloa taotlejate huvides, kui esimese omaniku sõnaselge nõusolek ei ole tõendatud. Sellele õigusele viidatakse käesolevas artiklis kui andmekaitsele.
2. Taimekaitsevahendi müügiloa saamiseks esitatud katse- või uuringuaruanne peab vastama järgmistele tingimustele:
 - a) olema vajalik loa andmiseks või loa muutmiseks, et lubada vahendi kasutamist mõnel teisel põllukultuuril, ning
 - b) olema tõendatult vastavuses hea laboritava või hea katsetava põhimõtetega.
3. Andmekaitse kehtib vähemalt kümme aastat alates sellest, kui asjaomane asutus andis lepinguosalise territooriumil esmase müügiloa. Madala riskitasemega taimekaitsevahendite puhul võib seda tähtaega pikendada 13 aastani.

4. Väheolulisteks kasutusteks antud loa korral pikendatakse andmekaitse tähtaega kolme kuu haaval, kui loaomanik esitab loataotluse hiljemalt viis aastat pärast esmase loa saamise kuupäeva. Kogu andmekaitse tähtaeg ei tohi olla pikem kui 13 aastat. Madala riskitasemega taimekaitsevahendite puhul ei tohi kogu andmekaitse tähtaeg olla pikem kui 15 aastat.
5. Katse- või uuringuaruandeid kaitstakse ka juhul, kui need olid vajalikud loa pikendamiseks ja läbivaatamiseks. Sellisel juhul on andmekaitse tähtaeg 30 kuud.
6. Hoolimata lõigetest 3, 4 ja 5 ei võta müügiloa andmise eest vastutav ametiasutus lõigetes 1 ja 2 osutatud teavet arvesse ühegi edaspidise müügiloa andmisel, olenemata sellest, kas see on tehtud üldsusele kättesaadavaks või mitte.
7. Lepinguosaline kehtestab meetmed, mis kohustavad varasema loa taotlejat või omanikku, kes on lepinguosalise territooriumil asutatud, jagama ärisaladusena käsitatavat teavet, et vältida korduvaid katseid selgroogsetega.
8. Usbekistani Vabariigi suhtes hakatakse käesolevat artiklit kohaldama kaks aastat pärast käesoleva lepingu jõustumist.

7. ALAJAGU

TAIMESORDID

ARTIKKEL 119

Üldsätted

Kumbki lepinguosaline tagab sordikaitse vastavalt diplomaatilisel konverentsil 2. detsembril 1961 vastu võetud rahvusvahelisele uute taimesortide kaitse konventsioonile (edaspidi „UPOV konventsioon“), mida on viimati muudetud Genfis 19. märtsil 1991, sealhulgas vabatahtlikule aretajaõiguste erandile, millele on osutatud UPOV konventsiooni artikli 15 lõikes 2. Lepinguosalised teevad koostööd nende õiguste edendamiseks ja kaitseks.

3. JAGU

INTELLEKTUAALOMANDI ÕIGUSKAITSE TAGAMINE

1. ALAJAGU

TSIVIIL- JA HALDUSÕIGUSKAITSE

ARTIKKEL 120

Üldised kohustused

1. Lepinguosaliselised kinnitavad veel kord oma kohustust järgida TRIPS-lepingu III jagu ning näevad ette meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid, mis on vajalikud intellektuaalomandi õiguskaitse tagamiseks.

Käesoleva jao kohaldamisel ei kuulu mõiste „intellektuaalomandi õigused“ alla õigused, mis on hõlmatud 2. jao 6. alajaoga.

2. Lõikes 1 osutatud meetmed, menetlused ja õiguskaitsevahendid peavad vastama järgmistele tingimustele:

- a) need on õiglased ja erapooletud;
- b) need ei tohi olla tarbetult keerukad või kulukad ega tuua kaasa ebamõistlikke tähtaegu või põhjendamatuid viivitusi;

- c) need peavad olema mõjusad, proportsionaalsed ja hoiatavad ning
- d) nende kohaldamisel tuleb vältida tõkete loomist seaduslikule kaubandusele ja näha ette kaitsemeetmed nende kuritarvitamise vastu.

ARTIKKEL 121

Isikud, kellel on õigus taotleda meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamist

Lepinguosaline tunnistas, et käesolevas alajaos ja TRIPS-lepingu III jaos sätestatud meetmete, menetluste ja parandusmeetmete rakendamist on õigus nõuda järgmistel isikutel:

- a) intellektuaalomandi õiguste omajad vastavalt kohaldatavatele õigusaktidele;
- b) kohaldatavate õigusaktidega ette nähtud piires ja nende alusel kõik teised intellektuaalomandi õigusi kasutama volitatud isikud, eelkõige litsentsisaajad;
- c) kohaldatavate õigusaktidega ette nähtud piires ja nende alusel intellektuaalomandi õiguste kollektiivse esindamise organisatsioonid, kes on intellektuaalomandi õiguste omajate üldtunnustatud esindajad;
- d) kohaldatavate õigusaktidega ette nähtud piires ja nende alusel kutselised intellektuaalomandi kaitse organisatsioonid, kes on intellektuaalomandi õiguste omajate üldtunnustatud esindajad.

ARTIKKEL 122

Tõendid

1. Lepinguosalise tagavad, et enne asja sisulise otsustamiseni viiva menetluse algatamist võib pädev õigusasutus sellise isiku taotluse korral, kes on esitanud piisavad tõendid kinnitamaks selle lepinguosalise väidet, et intellektuaalomandi õigusi on rikutud või kavatakse rikkuda, nõuda kiireid ja tõhusaid ajutisi meetmeid väidetava rikkumise olulise tõendusmaterjali säilitamiseks, võttes arvesse konfidentsiaalse teabe kaitsmise vajadust. Ajutiste meetmete või esialgse õiguskaitse vahendite määramisel võtavad õigusasutused arvesse väidetava õiguste rikkuja õigustatud huve.
2. Sellised meetmed võivad sisaldada õigusi väidetavalt rikkuvate kaupade ning vajaduse korral nende kaupade tootmiseks või levitamiseks kasutatud materjalide ja vahendite ning nendega seotud dokumentide üksikasjalikku kirjeldamist koos näidiste võtmisega või mitte, või füüsilist arestimist.
3. Lepinguosaline võtab vajalikud meetmed, et kaubanduslikus ulatuses toime pandud intellektuaalomandi õiguse rikkumise korral võimaldada pädeval õigusasutustel asjakohasel juhul ja isiku taotluse alusel nõuda vastaspoole valduses olevate panga-, finants- ja äridokumentide esitamist, võttes arvesse konfidentsiaalse teabe kaitset.

ARTIKKEL 123

Õigus teabele

1. Lepinguosaliselised tagavad, et intellektuaalomandi õiguste rikkumist käsitlevas tsiviilkohtumenetluses võivad pädevad õigusasutused vastuseks hageja õigustatud ja proportsionaalsele nõudele anda korralduse, et rikkuja või muu isik, kes on kohtuvaidluses pool või tunnistaja, esitaks teavet intellektuaalomandiõigusi rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja turustusvõrgu kohta.
2. Lõikes 1 kasutatud mõiste „muu isik“ tähendab isikut,
 - a) kelle valdusest on leitud intellektuaalomandi õigusi rikkuvat kaupa kaubanduslikes kogustes;
 - b) kes on tabatud intellektuaalomandi õigusi rikkuvate teenuste kaubanduslikus ulatuses kasutamisel;
 - c) kes on tabatud intellektuaalomandi õigusi rikkuvate teenuste kaubanduslikus ulatuses osutamisel või
 - d) kellele käesoleva lõike punktis a, b ja c osutatud isikud on viidanud kui kaasosalisele kaupade tootmises, valmistamises ja levitamises või teenuste osutamises.
3. Lõikes 1 nimetatud teave sisaldab asjakohasel juhul järgmist:
 - a) kaupade või teenuste tootjate, valmistajate, turustajate, tarnijate ning teiste varasemate valdajate, samuti kavandatavate hulgimüüjate ja jaemüüjate nimed ja aadressid ning

- b) teave toodetud, valmistatud, tarnitud, saadud või tellitud mahtude kohta, samuti kõnealuste kaupade või teenuste eest saadud hinna kohta.
4. Lõigete 1 ja 2 kohaldamine ei piira lepinguosalise õiguse kohaldamist, millega:
- a) antakse õiguste omajale õigus saada täielikumat teavet;
 - b) reguleeritakse käesoleva artikli kohaselt edastatud teabe kasutamist tsiviilkohtumenetluses;
 - c) reguleeritakse vastutust teabe saamise õiguse kuritarvitamise eest;
 - d) antakse lõikes 1 osutatud isikule võimalus keelduda teabe andmisest, kui kõnealuse teabe tõttu oleks see isik sunnitud tunnistama enda või oma lähisugulaste osalust intellektuaalomandi õiguste rikkumises, või
 - e) reguleeritakse teabeallikate konfidentsiaalsuse kaitset ja isikuandmete töötlemist.

Ajutised meetmed ja kaitsemeetmed

1. Lepinguosaline tagab, et tema õigusasutused saavad hageja taotluse korral teha väidetavale õiguste rikkujale ajutise ettekirjutuse, mille eesmärk on tõkestada intellektuaalomandi õiguste vahetu rikkumine või ajutiselt ja vajaduse korral korduva rahalise karistuse abil, kui see on ette nähtud selle lepinguosalise õigusega, peatada väidetava õiguserikkumise jätkamine või nõuda jätkamise tingimusena tagatist, mis rikkumise tuvastamise korral kindlustavad õiguste omajale hüvitise maksmise. Ajutise ettekirjutuse võib samadel tingimustel teha ka vahendajale, kelle teenuseid, sealhulgas internetiteenuseid, kolmas isik kasutab intellektuaalomandi õiguste rikkumiseks.
2. Ajutise ettekirjutusega võib anda ka korralduse intellektuaalomandi õiguste rikkumise kahtlusega kaupade arestimiseks või üleandmiseks, et takistada nende pääsemist turustuskanalitesse ja seal liikumist.
3. Lepinguosaline sätestab, et kaubandusliku ulatusega väidetava rikkumise korral võivad tema õigusasutused anda hagi tagamiseks korralduse arestida väidetava rikkuja vallas- ja kinnisvara, sealhulgas blokeerida tema pangakontod ja muu vara, kui hageja tõendab kahju hüvitamist tõenäoliselt takistada võivate asjaolude olemasolu. Selleks võivad pädevad asutused nõuda panga-, finants- ja äridokumentide esitamist või asjakohast juurdepääsu sellele teabele.

ARTIKKEL 125

Parandusmeetmed

1. Ilma et see piiraks õiguste rikkumisest õiguste omajale tekkinud kahju hüvitamist, tagab lepinguosaline, et tema õigusasutused võivad hageja taotlusel nõuda, et kaubad, mis on tunnistatud intellektuaalomandiõigusi rikkuvaks, hävitatakse või vähemalt eemaldatakse lõplikult turustuskanalitest, ilma et selle eest makstaks hüvitist. Vajaduse korral võivad õigusasutused anda ka korralduse hävitada materjalid ja seadmed, mida kasutatakse peamiselt nende kaupade loomiseks või valmistamiseks.
2. Lepinguosalise õigusasutustel on õigus nõuda lõikes 1 nimetatud parandusmeetmete rakendamist rikkuja kulul, välja arvatud seda välistavate erandlike asjaolude korral.
3. Õiguskaitsevahendite kasutamise taotluse kaalumisel tuleb silmas pidada rikkumise raskuse ja määratud õiguskaitsevahendi proportsionaalsust ning kolmandate isikute huve.
4. Usbekistani Vabariigi suhtes hakatakse lõiget 1 kohaldama kolm aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.

ARTIKKEL 126

Ettekirjutused

Lepinguosaline tagab, et kui kohtuotsusega on tuvastatud intellektuaalomandi õiguse rikkumine, saab õigusasutus teha rikkujale, aga ka vahendajale, kelle teenuseid kolmas isik intellektuaalomandi õiguse rikkumiseks kasutab, ettekirjutuse rikkumise lõpetamiseks.

ARTIKKEL 127

Alternatiivsed meetmed

Lepinguosaline võib ette näha, et asjakohastel juhtudel ja sellise isiku taotlusel, kelle suhtes tuleb kohaldada artiklis 125 või artiklis 126 sätestatud meetmeid, võivad õigusasutused anda korralduse, et nimetatud kahes artiklis sätestatud meetmete kohaldamise asemel makstaks kannatanule rahalist hüvitist, kui asjaomase isiku tegevuses puudus tahtlus ja raske hooletus, kui kõnealuste meetmete rakendamine põhjustaks isikule ebaproportsionaalset kahju ja kui rahaline hüvitis kannatanule näib olevat piisavalt rahuldav.

ARTIKKEL 128

Kahjuhüvitis

1. Lepinguosaline tagab, et õigusasutused kohustavad kannatanu avalduse alusel rikkujat, kes teadis või pidi põhjendatult olema teadlik, et paneb toime rikkumise, maksma õiguste omajale kahjuhüvitist, mis vastab õiguste omajale rikkumise tagajärjel tegelikult tekitatud kahjule.
2. Lepinguosaline tagab, et kui õigusasutused määravad lõikes 1 osutatud kahjuhüvitisi:
 - a) võtavad nad arvesse kõiki asjakohaseid tegureid, nagu kannatanule tekitatud kahjulikud majanduslikud tagajärjed, sealhulgas saamata jäänud tulu, ja rikkuja teenitud ebaõiglane tulu, ning asjakohasel juhul ka mittemajanduslikke tegureid, nagu õiguse omajale rikkumise tõttu tekitatud moraalne kahju, või
 - b) alternatiivina punktile a võivad nad asjakohastel juhtudel määrata ühekordselt makstava rahasumma, võttes aluseks vähemalt sellised elemendid nagu litsentsitasud või muud tasud, mida rikkuja oleks pidanud maksma, kui ta oleks taotlenud luba kõnealuse intellektuaalomandi õiguse kasutamiseks.
3. Lepinguosalsed võivad sätestada, et kui rikkuja ei olnud ega pidanud põhjendatult olema teadlik sellest, et ta paneb toime rikkumise, võivad õigusasutused mõista kannatanu heaks välja saadud tulu või kahjuhüvitise, mille suurus võib olla eelnevalt kindlaks määratud.

ARTIKKEL 129

Õigusabikulud

Lepinguosaline tagab, et üldjuhul kannab kaotanud menetlusosaline võitnud menetlusosalise põhjendatud ja proportsionaalsed menetsuskulud ning muud kulud, välja arvatud juhul, kui kulude õiglase jaotamise põhimõte seda ei luba.

ARTIKKEL 130

Kohtuotsuste avaldamine

Lepinguosaline tagab, et intellektuaalomandi õiguste rikkumise tõttu algatatud kohtumenetluste puhul võivad õigusasutused anda korralduse võtta hageja palvel ja rikkuja kulul asjakohaseid meetmeid otsust puudutava teabe levitamiseks, sealhulgas otsuse täielikuks või osaliseks avaldamiseks.

ARTIKKEL 131

Autorsuse ja omandiõiguse presumptsioon

Lepinguosalised tunnistavad, et käesolevas jaos sätestatud meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamisel:

- a) kirjandus- või kunstiteose autorina käsitatakse isikut, kelle puhul on vastupidiste tõendite puudumisel piisav, kui tema nimi esineb teosel tavapärasel viisil, ja sellest tulenevalt antakse talle õigus algatada rikkumise uurimine ning
- b) punkti a kohaldatakse *mutatis mutandis* autoriõigusega kaasnevate õiguste omajate kaitstud objekti suhtes.

ARTIKKEL 132

Haldusmenetlused

Juhul kui asja lahendamisel haldusmenetluse käigus võidakse määrata mõni tsiviilõiguslik parandusmeede, peab menetlus vastama põhimõtetele, mis on sisuliselt võrdväärsed käesoleva jao asjakohaste sätete põhimõtetega.

2. ALAJAGU

INTELLEKTUAALOMANDI ÕIGUSKAITSE TAGAMINE PIIRIL

ARTIKKEL 133

Piiril võetavad meetmed

1. Tollikontrolli all olevate kaupade puhul kehtestab või jätab lepinguosaline jõusse korra, mille alusel õiguste omaja võib esitada taotluse, et tolliasutused peaksid kinni kauba, mille puhul on kahtlus, et tegemist on kaubamärgi, autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste, geograafilise tähise, patendi, kasuliku mudeli, tööstusdisainilahenduse, integraallülituste topoloogia või sordikaitse rikkumisega (edaspidi „kahtlane kaup“), või peataks sellise kauba vabastamise.
2. Lepinguosaline võtab kasutusele elektroonilised süsteemid, mis võimaldavad tolliasutustel hallata taotluste rahuldamist ja registreerimist.
3. Kui lepinguosaline võtab taotluse rahuldamisest või registreerimisest tulenevate halduskulude katmiseks tasu, peab see tasu olema proportsionaalne osutatud teenuse ja kantud kuludega.
4. Lepinguosaline tagab, et tema tolliasutus teeb taotluse rahuldamise või registreerimise suhtes otsuse mõistliku aja jooksul.
5. Lepinguosaline võib ette näha võimaluse kasutada lõikes 1 osutatud taotlusi mitme saadetise puhul.

6. Lepinguosaline tagab, et tollikontrolli all olevate kaupade puhul võivad tema tolliasutused kahtlase kauba vabastamise omal algatusel peatada või sellise kauba kinni pidada.
7. Lepinguosaline tagab, et lisaks muudele tuvastamismeetoditele kasutavad tema tolliasutused vajaduse korral kahtlase kauba kindlakstegemiseks riskianalüüsi.
8. Lepinguosaline võib kehtestada või jätta kehtima menetlused, mille alusel tema pädevad asutused võivad mõistliku aja jooksul pärast lõigetes 1 ja 5 osutatud protseduuride algatamist kindlaks teha, kas kahtlane kaup rikub intellektuaalomandiõigusi. Sellisel juhul on pädevatel asutustel õigus anda korraldus kaubad hävitada, kui rikkumine on kindlaks tehtud. Lepinguosalisel võib olla kehtestatud kord, mis võimaldab kahtlase kauba hävitada, ilma et oleks vaja kindlaks teha, et tegemist on rikkumisega, kui asjaomased isikud on kaupade hävitamisega nõus või ei esita selle kohta vastuväiteid.
9. Lepinguosaline võib kehtestada korra, mis võimaldab kiiresti hävitada posti- või kiirkullerisaadetistes olevad võltsitud kaubamärgiga kaubad ja piraatkaubad.
10. Lepinguosaline võib otsustada mitte kohaldada käesolevat artiklit selliste kaupade impordi suhtes, mis on õiguste omaja poolt või tema nõusolekul teises riigis turule lastud. Lepinguosaline võib käesoleva artikli kohaldamisalast välja jätta reisijate isiklikus pagasis sisalduvad mitteärilist laadi kaubad.
11. Lepinguosaline tagab, et tema tolliasutused peavad korrapärast dialoogi ja edendavad koostööd asjaomaste sidusrühmade ja muude asutustega, mis on kaasatud intellektuaalomandi õiguskaitse tagamisse.

12. Lepinguosalised lepivad kokku, et teevad koostööd rahvusvahelise kahtlaste kaupadega kauplemise küsimuses. Eelkõige jagavad lepinguosalisel teavet teist lepinguosalist mõjutava kahtlaste kaupadega kauplemise kohta.
13. Ilma et see piiraks muid koostöövorme, kohaldatakse käesoleva artikli kohaselt tolliasutuste pädevusse kuuluva intellektuaalomandi õiguste alaste õigusnormide rikkumiste suhtes protokoll, mis käsitleb vastastikust haldusabi tolliküsimustes.
14. Artiklis 136 osutatud allkomitee vastutab käesoleva artikli nõuetekohase toimimise ja rakendamise eest, eelkõige lepinguosaliste koostöö valdkonnas.
15. Lepinguosalisel tagavad, et kui tolliasutused võtavad piiril meetmeid, et tagada intellektuaalomandi õiguste kaitse, olenemata sellest, kas need õigused on käesoleva alajaoga hõlmatud või mitte, siis täidetakse järjekindalt kohustusi, mis tulenevad GATT 1994 V artiklist ja TRIPS-lepingu artiklist 41 ning III jao 4. osast.

4. JAGU

LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL 134

Koostöö

1. Lepinguosalised nõustuvad tegema koostööd, et toetada käesoleva peatüki alusel võetud kohustuste täitmist. Intellektuaalomandi õiguste kaitse ja õiguskaitse tagamise küsimustes tehtavas koostöös lähtuvad lepinguosalised muu hulgas järgmisest korrast.
2. Koostöövaldkondade hulka kuulub muu hulgas järgmine tegevus:
 - a) teabevahetus intellektuaalomandi õiguste ning asjakohaste kaitse- ja õiguskaitsenormide õigusraamistiku kohta;
 - b) lepinguosaliste vahel kogemuste vahetamine õigusloome arengu kohta;
 - c) intellektuaalomandi õiguskaitse tagamisega seotud kogemuste vahetamine lepinguosaliste vahel;
 - d) tolli, politsei, haldus- ja õigusasutuste poolt keskvalitsuse tasandil ja sellest madalamal tasandil õiguskaitse valdkonnas saadud kogemuste vahetamine lepinguosaliste vahel;
 - e) võltsitud kauba ekspordi takistamise kooskõlastamine, sealhulgas muude riikidega;

- f) tehniline abi, suutlikkuse suurendamine; töötajate vahetus ja koolitus;
- g) intellektuaalomandi õiguste kaitsmine ning sellega seotud teabe levitamine muu hulgas äriühingutes ja kodanikuühiskonnas;
- h) tarbijate ja õiguste omajate üldise teadlikkuse suurendamine; institutsioonilise koostöö tugevdamine, eelkõige intellektuaalomandiasutuste vahel;
- i) üldsuse teadlikkuse suurendamine ja üldsuse harimine intellektuaalomandi õiguste kaitset ja intellektuaalomandi õiguskaitse tagamist käsitleva poliitika alal;
- j) intellektuaalomandiõiguste ja intellektuaalomandi õiguskaitse tagamise edendamine avaliku ja erasektori koostöös, kaasates väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd), ning
- k) selliste strateegiate väljatöötamine, mis võimaldavad määrata kindlaks sihtrühmad ning luua teavitusprogrammid tarbijate ja meedia teadlikkuse suurendamiseks intellektuaalomandi õiguste rikkumiste mõju kohta, sealhulgas tervise- ja ohutusriskide kohta ning seose kohta organiseeritud kuritegevusega.

3. Lepinguosaline võib avalikustada 4. alajao kohaselt kaitstavate geograafiliste tähiste tootespetsifikaadid või nende kokkuvõtted ning teise lepinguosalise geograafiliste tähiste kontrollimiseks või haldamiseks ette nähtud kontaktpunktid.

4. Lepinguosalised peavad kas otse või artiklis 136 osutatud allkomitee kaudu ühendust kõigis küsimustes, mis on seotud käesoleva jao rakendamise ja toimimisega.

Sidusrühmade vabatahtlikud algatused

Lepinguosaline püüab hõlbustada sidusrühmade vabatahtlikke algatusi, mille eesmärk on vähendada intellektuaalomandi õiguste rikkumisi, sealhulgas internetis ja muudes kauplemiskohtades, ning mis keskenduvad konkreetsetele probleemidele ja otsivad neile praktilisi lahendusi, mis on realistlikud, tasakaalustatud, proportsionaalsed ja kõigi asjaosaliste jaoks õiglased, sealhulgas järgmistel viisidel:

- a) lepinguosaline püüab oma territooriumil viia sidusrühmad konsensuslikult kokku, et hõlbustada vabatahtlikke algatusi eesmärgiga leida lahendusi intellektuaalomandi õiguste rikkumiste vähendamiseks ja lahendada erimeelsusi intellektuaalomandi õiguste kaitse ja intellektuaalomandi õiguskaitse tagamise küsimustes;
- b) lepinguosalised püüavad omavahel vahetada teavet jõupingutuste kohta, mida nende territooriumil tehakse sidusrühmade vabatahtlike algatuste hõlbustamiseks, ning
- c) lepinguosalised püüavad edendada oma sidusrühmade vahel avatud dialoogi ja koostööd ning julgustada neid sidusrühmi leidma ühiselt lahendusi ja lahendama erimeelsusi intellektuaalomandi õiguste kaitse ja intellektuaalomandi õiguskaitse tagamise ning rikkumiste vähendamise küsimustes.

Sätted institutsioonide kohta

1. Käesolevaga moodustavad lepinguosalisel intellektuaalomandi õiguste allkomitee, mis koosneb Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi esindajatest ning mille eesmärk on jälgida käesoleva peatüki rakendamist ja tihendada omavahelist koostööd ja dialoogi intellektuaalomandi õiguste alal.
2. Intellektuaalomandi õiguste allkomitee tuleb kokku emma-kumma lepinguosalise taotlusel vaheldumisi Euroopa Liidus ja Usbekistani Vabariigis lepinguosaliste kokkulepitud ajal, kohas ja viisil, milleks võib olla ka videokonverents, ent hiljemalt 90 päeva jooksul pärast taotluse esitamist.
3. Intellektuaalomandi õiguste allkomitee hõlbustab käesoleva peatüki rakendamist ja lepinguosaliste koostööd kõigis intellektuaalomandiga seotud küsimustes. Eelkõige on allkomitee ülesanne muuta:
 - a) 7-A lisa A jagu seoses viidetega lepinguosaliste territooriumil kohaldatavale õigusele;
 - b) 7-A lisa B jagu seoses geograafiliste tähiste registreerimise ja kontrolli elementidega;
 - c) 7-B lisa seoses kriteeriumidega, mis tuleb lisada vastuväite esitamise menetlusse ning
 - d) 7-C lisa seoses geograafiliste tähistega.

8. PEATÜKK

KONKURENTS JA RIIGI OSALUSEGA ETTEVÕTTED

A JAGU

KONKURENTS

ARTIKKEL 137

Põhimõtted

Lepinguosalised tunnistavad vaba ja moonutamata konkurentsi tähtsust oma kaubandus- ja investeerimissuhetes. Lepinguosalised tunnistavad, et konkurentsivastased ettevõtlustavad ja riigipoolne sekkumine võivad kahjustada turgude nõuetekohast toimimist ning vähendada kaubanduse ja investeerimise liberaliseerimisest tulenevat kasu.

ARTIKKEL 138

Konkurentsialane neutraalsus

Lepinguosaline kohaldab käesolevat peatükki kõikide avaliku ja erasektori ettevõtete suhtes.

1. ALAJAGU

KONKURENTSIVASTANE TEGEVUS JA ÜHINEMISTE KONTROLL

ARTIKKEL 139

Õigusraamistik

Lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima konkurentsioiguse, mida kohaldatakse kõigi majandussektorite¹ ettevõtjate suhtes ja millega võideldakse tõhusalt järgmise tegevuse vastu:

- a) ettevõtjatevahelised horisontaalsed ja vertikaalsed kokkulepped, ettevõtjate ühenduste otsused ja kooskõlastatud tegevus, mille eesmärk või tagajärg on konkurentsi vältimine, piiramine või moonutamine;
- b) turgu valitseva seisundi kuritarvitamine ühe või enama ettevõtja poolt ja
- c) ettevõtjate koondumised, mis takistaksid märkimisväärselt tõhusat konkurentsi, eelkõige turgu valitseva seisundi loomise või tugevdamise tagajärjel.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 42 alusel kohaldatakse Euroopa Liidus konkurentsioigust põllumajandussektori suhtes vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

ARTIKKEL 140

Avalikku majandushuvi pakkuvad ülesanded

Konkurentsiõiguse kohaldamine lepinguosalise poolt ei või takistada ettevõtjatele määratud konkreetsete avalikku huvi pakkuvate ülesannete täitmist *de jure* ega *de facto*. Lepinguosalise konkurentsiõigusest tehtavad erandid peaksid piirduma üksnes avalikku huvi pakkuvate ülesannetega ja soovitud avaliku poliitika eesmärgi saavutamiseks vajalikuga ning olema läbipaistvad.

ARTIKKEL 141

Rakendamine

1. Lepinguosaline loob ja säilitab sõltumatu konkurentsiasutuse, mis vastutab konkurentsiõiguse täieliku kohaldamise ja tulemusliku täitmise tagamise eest ning millel on olemas selleks vajalikud volitused ja ressursid.
2. Lepinguosaline kohaldab oma konkurentsiõigust läbipaistval viisil, järgides õiglase menetluse põhimõtteid, sealhulgas asjaomaste ettevõtete õigust kaitsele, eelkõige õigust olla ära kuulatud ja õigust kohtulikule kontrollile.

ARTIKKEL 142

Koostöö

1. Lepinguosalised tunnistavad, et koostöö edendamine konkurentsipoliitika ja selle täitmise tagamise alal on nende ühistes huvides.
2. Sellise koostöö hõlbustamiseks võivad lepinguosaliste konkurentsiasutused vahetada teavet, järgides lepinguosaliste asjakohastest õigusaktidest tulenevaid konfidentsiaalsusreegleid.
3. Lepinguosaliste konkurentsiasutused kooskõlastavad võimaluse korral ja asjakohasel juhul täitetoiminguid samades või omavahel seotud tegevustes või juhtumites.

ARTIKKEL 143

Vaidluste lahendamise kohaldamata jätmine

Käesoleva jao suhtes ei kohaldata 14. peatükki.

2. ALAJAGU

SUBSIIDIUMID

ARTIKKEL 144

Mõiste ja kohaldamisala

1. Käesoleva jao kohaldamisel tähendab „subsiidium“ meedet, mis vastab subsiidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu artikli 1 lõikes 1.1 sätestatud tingimustele, olenemata sellest, kas seda antakse kaupu tarnivale või teenuseid osutavale ettevõtjale¹.
2. Käesolevat jagu kohaldatakse subsiidiumide suhtes, mis on tasakaalustusmeetmete lepingu artikli 2 kohaselt eripärased. Eripäraseks loetakse kõik subsiidiumid, mille suhtes kohaldatakse käesoleva lepingu artikli 148 sätteid.
3. Käesoleva jao sätteid ei tõlgendata selliselt, nagu takistaks see ettevõtjatele määratud konkreetsete avalikku huvi pakkuvate ülesannete täitmist *de jure* või *de facto*. Käesoleva jao õigusnormidest tehtavad erandid peaksid piirduma üksnes avalikku huvi pakkuvate ülesannetega ja soovitud avaliku poliitika eesmärgi saavutamiseks vajalikuga ning olema läbipaistvad.
4. Käesoleva lepingu artiklit 146 ei kohaldata põllumajanduslepingu 1. lisaga hõlmatud kaubavahetusega seotud subsiidiumide suhtes.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et see määratlus ei mõjuta teenuste subsiidiumide mõiste määratluse teemal WTOs edaspidi toimuvate arutelude tulemusi. Olenevalt nende arutelude edenemisest WTO tasandil võivad lepinguosalisel käesolevat lepingut selles osas ajakohastada.

5. Artikleid 146 ja 147 ei kohaldata audiovisuaalsektori ega turismisektori suhtes.

ARTIKKEL 145

Läbipaistvus

1. Lepinguosaline avalikustab tema territooriumil antud või säilitatava subsidiumi kohta järgmise teabe:
 - a) subsidiumi õiguslik alus ja otstarve;
 - b) subsidiumi vorm;
 - c) võimaluse korral subsidiumi kogusumma või eelarvestatud aastane subsidiumisumma ja subsidiumi saaja nimi.
2. Lepinguosaline võib järgida lõiget 1 järgmiselt:
 - a) esitab vähemalt iga kahe aasta tagant subsidiumide ja tasakaalustusmeetmete lepingu artikli 25 kohase teatise;
 - b) esitab põllumajanduslepingu artikli 18 kohase teatise või¹

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et artikli 145 lõike 2 punktides a ja b sätestatud teatamiskohtadeid kohaldatakse Usbekistani Vabariigi suhtes alates tema WTOga ühinemise kuupäevast.

- c) tagab, et ta avaldab lõikes 1 osutatud teabe ise või see avaldatakse tema nimel avalikult juurdepääsetaval veebisaidil subsiidiumi andmise või säilitamise aastale järgneva kalendriaasta 31. detsembriks.

ARTIKKEL 146

Konsulteerimine

1. Kui lepinguosaline leiab, et subsiidium kahjustab või võib kahjustada tema kaubanduse või investeeringute liberaliseerimisega seotud huve, võib ta väljendada oma muret kirjalikult teisele lepinguosalisele ja taotleda selle teema kohta lisateavet.
2. Lõikes 1 osutatud taotlus peab sisaldama selgitust selle kohta, kuidas subsiidium võib kahjustada taotluse esitanud lepinguosalise kaubanduse või investeeringute liberaliseerimisega seotud huve. Taotluse esitanud lepinguosaline võib küsida subsiidiumi kohta järgmist teavet:
 - a) subsiidiumi õiguslik alus ja otstarve;
 - b) subsiidiumi vorm;
 - c) subsiidiumi kuupäevad ja kestus ning muud sellega seotud tähtajad;
 - d) subsiidiumi saamise kriteeriumid;
 - e) võimaluse korral subsiidiumi kogusumma või eelarvestatud aastane subsiidiumisumma ja subsiidiumi saaja nimi;

f) muu teave, mis võimaldab hinnata subsiidiumi võimalikku kahjulikku mõju.

3. Taotluse saanud lepinguosaline esitab teabe kirjalikult hiljemalt 60 päeva jooksul pärast taotluse kättesaamise kuupäeva. Kui taotluse saanud lepinguosaline küsitud teavet ei esita, põhjendab ta oma kirjalikus vastuses kõnealuse teabe puudumist.

4. Pärast küsitud teabe saamist võib taotluse esitanud lepinguosaline taotleda selles küsimuses konsultatsioone. Konsultatsioonid lepinguosaliste vahel tõstatatud küsimuste arutamiseks toimuvad 60 päeva jooksul alates konsultatsioonitaotluse esitamisest.

5. Lepinguosaline teeb kõik endast oleneva, et jõuda küsimuses vastastikku rahuldava lahenduseni.

ARTIKKEL 147

Tingimustega seotud subsiidiumid

1. Niivõrd kui subsiidium kahjustab teise lepinguosalise kaubandust või investeringuid, püüab kumbki lepinguosaline kohaldada subsiidiumide suhtes järgmisi tingimusi:

a) subsiidiumid, millega valitsus tagab teatavate ettevõtjate võlad või kohustused, on lubatud, tingimusel et nende võlgade ja kohustuste summa või sellise tagatise kestus on piiratud, ning

- b) subsiidiumid maksejõuetutele või raskustes olevatele ettevõtjatele on lubatud, tingimusel et:
- i) olemas on usutav saneerimisplaan, mis põhineb realistlikel eeldustel ja millega tagatakse, et maksejõuetu või raskustes olev ettevõtja taastab mõistliku aja jooksul oma pikaajalise elujõulisuse, või
 - ii) ettevõtja osaleb restruktureerimise kulude katmises; väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad ei pea restruktureerimise kulusid kandma.
2. Lõike 1 punkti b ei kohaldata subsiidiumide suhtes, mida antakse ettevõtjatele ajutise likviidsustoetusena laenutagatiste või laenude vormis restruktureerimiskava koostamiseks vajaliku aja jooksul. Selline ajutine likviidsustoetus piirdub summaga, mis on vajalik vaid ettevõtja tegevuse jätkamiseks.
3. Lubatud on subsiidiumid ettevõtja korra kohase turult lahkumise tagamiseks.
4. Käesolevat artiklit ei kohaldata subsiidiumide suhtes, mille kolme järjestikuse aasta kumulatiivne summa või eelarve on alla 500 000 euro ettevõtja kohta.

ARTIKKEL 148

Keelatud subsiidiumid

Alates Usbekistani Vabariigi ühinemisest WTOga, välja arvatud põllumajanduslepingus sätestatud juhtudel, on keelatud järgmised tööstuskaupade subsiidiumid:

- a) subsiidiumid, mis õiguslikult või faktiliselt¹ sõltuvad üksnes või ühena mitmest muust tingimusest eksporditegevusest ning
- b) subsiidiumid, mis sõltuvad üksnes või ühena mitmest muust tingimusest omamaiste kaupade eeliskasutamisest võrreldes imporditud kaupadega.

ARTIKKEL 149

Subsiidiumide kasutamine

Lepinguosaline tagab, et ettevõtjad kasutavad subsiidiume üksnes sellel otstarbel, milleks need on antud.

¹ See nõue on täidetud, kui faktid näitavad, et subsiidiumi andmine, mis juriidiliselt ei sõltu eksporditegevusest, on tegelikult seotud reaalse või eeldatava ekspordi või ekspordituluga. Asjaolu, et subsiidiumi antakse ettevõtjale, kes ekspordib, ei anna üksi veel alust lugeda, et tegemist on käesoleva sätte tähenduses ekspordisubsiidiumiga.

B JAGU

RIIGI OSALUSEGA ETTEVÕTTED, ERI- VÕI EELISÕIGUSEGA ETTEVÕTTED JA MÄÄRATUD MONOPOLID

ARTIKKEL 150

Mõisted

Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:

- 1) „kokkulepe“ – Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni (edaspidi „OECD“) kokkulepe riiklikult toetatavate ekspordikrediitide kohta või selle järglaseks olev kokkulepe, mis on välja töötatud OECDs või väljaspool seda ja mille on vastu on võtnud vähemalt 12 WTO asutajaliiget, kes on osalenud kokkuleppes alates 1. jaanuarist 1979;
- 2) „äritegevus“ – tegevus, mille lõpptulemusena toodetakse kaupa või osutatakse teenust, mida müüakse ettevõtja määratud koguses ja hindadega, ning mille eesmärk on kasumi teenimine¹;
- 3) „ärilised kaalutlused“ – hind, kvaliteet, kättesaadavus, turustatavus, transport ja muud ostu- või müügitingimused või muud asjaolud, mida asjaomasel tegevusalal või asjaomases majandusharus turumajanduse põhimõtetega kooskõlas tegutsev eraettevõtja võtab tavaliselt arvesse äriotsuste tegemisel;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et kasumile orienteeritud tegevusena ei käsitata mittetulunduslikul alusel või kulude katmise põhimõttel tegutsevate ettevõtjate tegevust.

- 4) „määrama“ – monopoli kehtestama või lubama või selle tegevusulatust laiendama, et hõlmata veel mõni kaup või teenus;
- 5) „määratud monopol“ – üksus, sealhulgas konsortsium või valitsusasutus, mis on lepinguosalise territooriumil asjaomasel turul määratud teatava kauba või teenuse ainutarnijaks või -ostjaks; ainuüksi asjaolu tõttu, et mingile üksusele on selliselt antud ainuõigus intellektuaalomandile, ei loeta seda üksust veel monopoliks;
- 6) „eri- või eelisõigustega ettevõtte“ – avaliku või erasektori ettevõtja, kellele lepinguosaline on andnud juriidiliselt või tegelikult eri- või eelisõigused, määrates ettevõtjad, kellel on luba tarnida teatavaid kaupu või osutada teatavaid teenuseid, või piirates selliste ettevõtjate hulga kahe või enama ettevõtjaga muude kui objektiivsete, proportsionaalsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel selliselt, et see mõjutab oluliselt teiste ettevõtjate võimalusi tarnida samu kaupu või osutada samu teenuseid samas geograafilises piirkonnas ja sisuliselt samaväärsetel tingimustel;
- 7) „teenus, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel“ – teenus, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel, nagu see on määratletud GATSis, sealhulgas selle finantsteenuseid käsitlevas lisas, kui viimast kohaldatakse, ning
- 8) „riigi osalusega ettevõtte“ – ettevõtte:
- a) milles lepinguosaline omab otseselt rohkem kui 50 protsenti aktsiakapitalist;
 - b) milles lepinguosaline kontrollib otseselt rohkem kui 50 % hääleõiguste kasutamist või omab muul viisil hääleõiguste kaudu samaväärset kontrolli;
 - c) milles lepinguosalisel on õigus nimetada ametisse juhatuse või muu samaväärse juhtorgani liikmete enamus või

- d) mida kontrollib¹ lepinguosaline.

ARTIKKEL 151

Kohaldamisala

1. Käesolevat jagu kohaldatakse äritegevusega tegelevate riigi osalusega ettevõtete, eri- või eelisõigustega ettevõtete ja määratud monopolide suhtes. Kui sellised ettevõtted või monopolid tegelevad nii äritegevuse kui ka mitteärilise tegevusega, hõlmab käesolev jagu ainult äritegevust.
2. Käesolevat jagu kohaldatakse riigi osalusega ettevõtete, eri- või eelisõigustega ettevõtete ja määratud monopolide suhtes kõigil valitsustasanditel.
3. Käesolevat jagu ei kohaldata riigi osalusega ettevõtete, eri- või eelisõigustega ettevõtete ega määratud monopolide suhtes, kui need tegutsevad hankijana, kes on hõlmatud WTO asutamislepingu 4. lisas sisalduva, 15. aprillil 1994 Marrakechis sõlmitud riigihankelepingu I liite juurde kuuluvate lepinguosalise lisadega² või käesoleva lepingu 9-A lisaga, kui nimetatud hange toimub valitsuse ülesannete täitmiseks, mitte selleks, et hangitud kaupu või teenuseid äri otstarbel edasi müüa või et kasutada neid kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks nende äriotstarbeliseks müügiks.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et kontrolli kindlakstegemiseks tuleb kõiki asjakohaseid õiguslikke ja faktilisi asjaolusid arvesse võtta üksikjuhtumipõhiselt.

² Usbekistani Vabariik ei ole [EL: käesoleva lepingu allakirjutamise kuupäeval] riigihankelepingu osaline.

4. Käesolevat jagu ei kohaldata teenuste suhtes, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel.
5. Artiklit 154 ei kohaldata riigi osalusega ettevõtte poolt valitsuse volituse alusel osutatavate finantsteenuste suhtes, kui
- a) nende finantsteenustega toetatakse eksporti või importi, tingimusel et
 - i) need finantsteenused ei ole ette nähtud kommertsrahastuse asendamiseks või
 - ii) neid finantsteenuseid pakutakse tingimustel, mis ei ole soodsamad kui need, mida saaks võrreldavate finantsteenuste puhul kommertsturul;
 - b) nende finantsteenustega toetatakse erasektori investeeringuid väljaspool lepinguosalise territooriumi, tingimusel et
 - i) need finantsteenused ei ole ette nähtud kommertsrahastuse asendamiseks või
 - ii) neid finantsteenuseid pakutakse tingimustel, mis ei ole soodsamad kui need, mida saaks võrreldavate finantsteenuste puhul kommertsturul, või
 - c) neid finantsteenuseid osutatakse tingimustel, mis on kooskõlas kokkuleppega, eeldusel et see kuulub kokkuleppe kohaldamisalasse.
6. Artiklit 154 ei kohaldata teenusesektorite suhtes, mis jäävad väljapoole käesoleva lepingu kohaldamisala, nagu on sätestatud 12. peatükis.

7. Ilma et see piiraks artikli 190 kohaldamist, ei kohaldata artiklit 154 lepinguosalise riigi osalusega ettevõtte, eri- või eelisõigustega ettevõtte või määratud monopoli poolt 12-D lisas või Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites ning 12-A, 12-B ja 12-C lisas loetletud reservatsioonidega hõlmatud sektorites tehtavate kaupade või teenuste ostu ja müügi suhtes.

ARTIKKEL 152

Seos WTO asutamislepinguga

1. GATT 1994 XVII artikli lõiked 1–3, GATT 1994 XVII artikli tõlgendamise käsituslepe ning GATSi VIII artikli lõiked 1, 2 ja 5 inkorporeeritakse käesolevasse lepingusse ja muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.
2. Käesolevat artiklit kohaldatakse alates Usbekistani Vabariigi WTOga ühinemise kuupäevast või kuus aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva, olenevalt sellest, kumb kuupäev on varasem.

ARTIKKEL 153

Üldsätted

1. Ilma et see piiraks lepinguosaliste õigusi ja kohustusi, mis tulenevad käesolevast jaost, ei takista ükski käesoleva jao säte kumbagi lepinguosalist asutamast või säilitamast riigi osalusega ettevõtteid, andmast ettevõtetele eri- või eelisõigusi ega määramast või säilitamast monopole.

2. Lepinguosaline ei nõua ega soodusta riigi osalusega ettevõtte, eri- või eelisõigusega ettevõtte või määratud monopoli tegutsemist käesoleva peatükiga kokkusobimatul viisil.

ARTIKKEL 154

Mittediskrimineeriv kohtlemine ja ärilised kaalutlused

1. Kumbki lepinguosaline tagab, et tema riigi osalusega ettevõtted, eri- või eelisõigustega ettevõtted või määratud monopolid tegutsevad äritegevuse käigus kaupu ostes või müües äriliste kaalutluste järgi, välja arvatud selleks, et täita oma avaliku teenuse osutamise ülesande tingimusi, mis ei ole vastuolus lõikega 2.

2. Lepinguosaline tagab, et tema riigi osalusega ettevõtted, eri- või eelisõigustega ettevõtted ja määratud monopolid teevad äritegevusega tegeledes järgmist:

a) kauba või teenuse ostmisel

- i) kohtlevad teise lepinguosalise ettevõtte pakutavat kaupa või teenust vähemalt sama soodsalt kui samasugust kaupa või samasugust teenust, mida pakub lepinguosalise enda ettevõtte;
- ii) kohtlevad kaupa või teenust, mida pakuvad ettevõtted, mis kujutavad endast teise lepinguosalise investorite investeeringut, vähemalt sama soodsalt kui samasugust kaupa või samasugust teenust, mida pakuvad ettevõtted, mis kujutavad endast lepinguosalise asjaomasel turul lepinguosalise enda investorite investeeringut, ning

b) kauba või teenuse müümisel

- i) kohtlevad teise lepinguosalise ettevõtet vähemalt sama soodsalt kui lepinguosalise enda ettevõtteid ning
- ii) kohtlevad ettevõtteid, mis kujutavad endast teise lepinguosalise investorite investeeringut, vähemalt sama soodsalt kui ettevõtteid, mis kujutavad endast lepinguosalise asjaomasel turul lepinguosalise enda investorite investeeringut.

3. Lõigetega 1 ja 2 ei keelata riigi osalusega ettevõtetel, eri- või eelisõigustega ettevõtetel või määratud monopolidel teha järgmist:

- a) osta või tarnida kaupu või teenuseid erinevatel tingimustel, sealhulgas erinevatel hinnatingimustel, kui sellised erinevad tingimused on kooskõlas äriliste kaalutlustega, või
- b) keelduda kaupu või teenuseid ostmast või tarnimast, kui sellised erinevad tingimused või keeldumine on kooskõlas äriliste kaalutlustega.

4. Käesolevat artiklit hakatakse kohaldama kaheksa aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.

Õigusraamistik

1. Lepinguosaline kasutab parimal viisil asjakohaseid rahvusvahelisi standardeid, sealhulgas OECD suuniseid riigi osalusega ettevõtete juhtimise kohta.
2. Lepinguosaline tagab, et iga reguleeriv asutus või muu reguleerivat funktsiooni täitev asutus, mille lepinguosaline asutab või säilitab:
 - a) on sõltumatu ettevõtetest, mida see asutus reguleerib, ega ole nende ees aruandekohustuslik, ning
 - b) tegutseb erapooletult¹ kõigi ettevõtete suhtes, mida see asutus reguleerib, sealhulgas riigi osalusega ettevõtete, eri- või eelisõigustega ettevõtete ja määratud monopolide suhtes².
3. Ilma et see piiraks lepinguosaliste reservatsioone, mis on esitatud 12-A, 12-B, 12-C ja 12-D lisas, kohaldab lepinguosaline oma õigusnorme riigi osalusega ettevõtete, eri- või eelisõigustega ettevõtete ja määratud monopolide suhtes järjekindlalt ja mittediskrimineerivalt.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et erapooletust, millega asutus täidab oma reguleerivat funktsiooni, tuleb hinnata lähtuvalt selle asutuse üldistest tegutsemisviisidest või -tavadest..

² Suurema selguse huvides olgu märgitud, et sektorites, kus lepinguosalised on teistes peatükkides kokku leppinud reguleeriva asutuse konkreetsetes kohustustes, on ülimuslikud nende teiste peatükkide asjaomased sätted.

Teabevahetus

1. Lepinguosaline, kes leiab, et teise lepinguosalise riigi osalusega ettevõtte, eri- või eelisõigustega ettevõtte või määratud monopoli (käesolevas artiklis edaspidi „üksus“) äritegevus kahjustab tema käesoleva jao kohaseid huve, võib taotleda, et teine lepinguosaline esitaks lõike 2 kohaselt kirjalikult teavet üksuse äritegevuse kohta, mis on seotud käesoleva jao rakendamisega.
2. Taotluse saanud lepinguosaline esitab järgmise teabe, eeldusel et taotluses on selgitatud, kuidas üksuse tegevus võiks mõjutada taotluse esitanud lepinguosalise käesoleva jao kohaseid huve, ja osutatud, millised järgmistest andmetest tuleb esitada:
 - a) üksuse omandiõigus ja hääleõiguse struktuur, kusjuures näidatakse osalusprotsent, mis kuulub üksuses kumulatiivselt taotluse saanud lepinguosalisele, tema riigi osalusega ettevõtetele, eri- või eelisõigustega ettevõtetele või määratud monopolidele, ning nende kumulatiivse hääleõiguse protsent;
 - b) taotluse saanud lepinguosalisele, tema riigi osalusega ettevõtetele, eri- või eelisõigustega ettevõtetele või määratud monopolidele kuuluvate eelis- või eriaaktsiate või erihääleõiguste või muude õiguste kirjeldus, kui need õigused erinevad sellise üksuse lihtaktsiatega seotud õigustest;
 - c) üksuse organisatsioonilise struktuuri ja üksuse juhatuse või muu samaväärse organi koosseisu kirjeldus;

- d) kirjeldus selle kohta, millised valitsusasutused või avalik-õiguslikud asutused üksust reguleerivad või selle üle järelevalvet teostavad, kirjeldus aruandlusnõuete kohta, mille need asutused on üksusele kehtestanud, ning nende asutuste õigused ja tavad seoses üksuse kõrgema juhtkonna ja juhatuse või muu samaväärse juhtorgani liikmete ametisse nimetamise, ametist vabastamise või tasustamisega;
 - e) üksuse aastakasum või koguvara viimasel kolmeaastasel ajavahemikul, mille kohta on andmed kättesaadavad;
 - f) võimalikud erandid, immuniteedid ja nendega kaasnevad meetmed, mida üksuse suhtes kohaldatakse taotluse saanud lepinguosalise õigusnormide alusel, ning
 - g) muu avalikult kättesaadav teave üksuse kohta, sealhulgas majandusaasta aruanded ja kolmanda osapoole auditid.
3. Lõiked 1 ja 2 ei nõua lepinguosaliselt sellise konfidentsiaalse teabe avalikustamist, mille avalikustamine oleks vastuolus tema õigusnormidega või mis takistaks õiguskaitset või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või kahjustaks teatavate ettevõtete õigustatud ärihuve.
4. Kui küsitud teave ei ole taotluse saanud lepinguosalisele kättesaadav, põhjendab see lepinguosaline seda taotluse esitanud lepinguosalisele kirjalikult.
5. Käesolevat artiklit ei kohaldata VKEde suhtes.

9. PEATÜKK

RIIGIHANKED

ARTIKKEL 157

Mõisted

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „kommertskaubad ja -teenused“ – kaubad ja teenused, mida tavaliselt müüakse või pakutakse müügiks turul valitsusvälistele ostjatele ja mida sellised ostjad ostavad tavaliselt turult valitsemisega mitte seotud eesmärkidel;
- b) „ehitusteenus“ – teenus, mille eesmärk on mis tahes vahenditega ehitada hooneid ja tsiviilrajatisi ÜRO ühtse tooteklassifikaatori (CPC) jaotise 51 tähenduses;
- c) „elektrooniline oksjon“ – elektrooniliste seadmete abil toimuv järkjärguline protsess, mille käigus tarnijad esitavad uue hinnapakkumuse, hankemenetluse hindamiskriteeriumide kohase muu mõõdetava väärtuse või mõlemad ning mille tulemusel tekib või muutub pakkumuste pingerida;
- d) „kirjalikult“ ja „kirjalik“ – sõnade ja numbritega esitatud väljendus, mida saab lugeda ja taasesitada ning hiljem edastada. Selle hulka võib kuuluda elektrooniliselt edastatav ja salvestatav teave;

- e) „piiratud“ pakkumismenetlus – hange, mille puhul hankija võtab ühendust ühe või mitme oma valitud tarnijaga;
- f) „meede“ – õigusakt, eeskiri, menetlus, haldussuunis või -tava või igasugune hankija toiming, mis on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud hankega;
- g) „korduvkasutatav loetelu“ – loetelu, mida hankija kavatseb kasutada rohkem kui ühel korral ja mis hõlmab tarnijaid, kelle hankija on tunnistanud loetellu kandmise tingimustele vastavaks;
- h) „kavandatava hanke teade“ – hankija avaldatav teade, milles kutsutakse huvitatud tarnijaid esitama osalemistaotlust, pakkumust või mõlemat;
- i) „korvamismeede“ – tingimus või kohustus, mis edendab kohalikku arengut või parandab lepinguosalise maksebilanssi näiteks kodumaise osaluse, tehnoloogia litsentsimise ning investeerimis-, vastuostu- jms toimingute või nõude abil;
- j) „avatud pakkumismenetlus“ – hankemenetlus, mille puhul võivad pakkumuse esitada kõik huvitatud tarnijad;
- k) „hankija“ – üksus, mille suhtes kohaldatakse 9. lisa 1., 2. või 3. jagu;
- l) „kvalifitseeritud tarnija“ – tarnija, kelle hankija on tunnistanud osalemistingimustele vastavaks;
- m) „valikpakkumismenetlus“ – hankemenetlus, mille puhul hankija kutsub pakkumusi esitama üksnes kvalifitseeritud tarnijad;

- n) „teenused“ – hõlmab ehitusteenuseid, kui ei ole sätestatud teisiti;
- o) „standard“ – tunnustatud asutuse heakskiidetud dokument, millega nähakse üldiseks ja korduvaks kasutamiseks ette tooteid või teenuseid ning nendega seotud protsesse ja tootmismeetodeid käsitlevad normid, suunised või omadused, mille järgimine ei ole kohustuslik, ning mis võib sisaldada või käsitleda ka üksnes toote, teenuse, protsessi või tootmismeetodi suhtes kehtivat terminoloogiat, sümboleid või pakendamis-, märgistus- või etiketistamisnõudeid;
- p) „tarnija“ – isik või isikute rühm, kes pakub või saab pakkuda kaupu ja teenuseid, ning
- q) „tehniline spetsifikatsioon“ – hanketingimus, milles
 - i) kehtestatakse hangitavate kaupade ja teenuste omadused, sealhulgas kvaliteedi, toime, ohutuse ja mõõtmete nõuded, või kaupade tootmise ja teenuste osutamise protsessid ja viisid, või
 - ii) sätestatakse toote või teenuse puhul kasutatavad terminid, sümbolid ning pakendamis-, märgistus- või etiketistamisnõuded.

ARTIKKEL 158

Kohaldamisala ja hõlmavus

Lepingu kohaldamine

1. Käesolevat peatükki hakatakse kohaldama kümme aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva.
2. Käesolevat peatükki kohaldatakse kõikide meetmete suhtes, mis on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, olenemata sellest, kas see hange korraldatakse tervenisti või osaliselt elektrooniliselt või mitte.
3. Käesolevas peatükis tähendab „käesoleva lepinguga hõlmatud hange“ valitsuse ülesannete täitmiseks teostatavat hanget,
 - a) mille puhul hangitakse kaupu, teenuseid või mõlemat
 - i) vastavalt 9. lisale ning
 - ii) hanke eesmärk ei ole äriotstarbeline müük või edasimüük või kasutamine äriotstarbeliseks müügiks või edasimüügiks ette nähtud kaupade tootmisel või teenuste osutamisel;
 - b) mis toimub mis tahes lepingulisel alusel, sealhulgas ostmise, liisimine, rentimise või üürimise teel koos väljaostuvõimalusega või ilma selleta;
 - c) mille väärtus on punktide 6–8 kohaste hinnangute järgi artikli 162 kohase teate avaldamise ajal võrdne 9. lisas sätestatud vastava künnisega või ületab seda künnist;

- d) mille teostab hankija ning
 - e) mis ei ole muul viisil lõike 3 või 9. lisa kohaldamisalast välja jäetud.
4. Kui 9. lisas ei ole sätestatud teisiti, ei kohaldata käesolevat peatükki järgmise suhtes:
- a) maa, olemasolevate hoonete ja muu kinnisvara või nendega seotud õiguste omandamine või üürimine;
 - b) lepinguosalise lepinguvälised kokkulepped või mis tahes vormis antav abi, sealhulgas koostöölepingud, toetused, laenud, paigutused omakapitali, tagatised ja maksusoodustused;
 - c) fiskaalasutuse teenuste ja depooteenuste, reguleeritud finantsasutuste likvideerimise ja juhtimise teenuste ning riigivõla, sealhulgas laenude, riigi võlakirjade, vekslite ja muude väärtpaberite müügi, tagasiostu või levitamise seotud teenuste hange või soetamine;
 - d) riiklikud töölepingud;
 - e) hanked, mis korraldatakse
 - i) rahvusvahelise abi, sealhulgas arenguabi andmiseks;
 - ii) sõjaväeüksuste paiknemist käsitleva rahvusvahelise lepingu erimenetluse või klausli alusel või mis on seotud projekti ühise rakendamisega sellele alla kirjutanud riikide poolt, või

- iii) rahvusvahelise organisatsiooni erimenetluse või klausli alusel või mida rahastatakse rahvusvahelise toetuse, laenu või muu abiga, juhul kui kõnealune kohaldatav menetlus või klausel ei ole käesoleva peatükiga kooskõlas.

5. Kumbki lepinguosaline sätestab 9. lisa oma vastavates alajagudes järgmise teabe:

- a) 1. jaos keskvalitsusasutused, mille hanked on hõlmatud käesoleva peatükiga;
- b) 2. jaos keskvalitsusest madalama taseme valitsusasutused, mille hanked on hõlmatud käesoleva peatükiga;
- c) 3. jaos kõik muud üksused, mille hanked on hõlmatud käesoleva peatükiga;
- d) 4. jaos käesoleva peatükiga hõlmatud kaubad;
- e) 5. jaos käesoleva peatükiga hõlmatud teenused, v.a ehitusteenused;
- f) 6. jaos käesoleva peatükiga hõlmatud ehitusteenused ning
- g) 7. jaos üldised märkused;
- h) 8. jaos meediakanalid, kus lepinguosaline avaldab oma hanketeateid, lepingu sõlmimise teateid ja muud käesoleva peatüki kohast teavet oma hangete süsteemi kohta.

6. Kui hankija nõuab käesoleva lepinguga hõlmatud hanke kontekstis, et isikud, keda ei ole nimetatud 9. lisas, korraldaksid hanke vastavalt konkreetsetele tingimustele, kohaldatakse selliste tingimuste suhtes artiklit 160 *mutatis mutandis*.

Väärtuse hindamine

7. Selleks et teha hanke väärtuse hindamisel kindlaks, kas tegu on käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, hankija:

- a) ei jaga hanget eraldi hangeteks ega vali ega kasuta konkreetset hindamismeetodit hanke väärtuse hindamiseks eesmärgiga välistada kas täielikult või osaliselt käesoleva peatüki kohaldamine hanke suhtes ning
- b) esitab hanke arvestusliku maksimaalse koguväärtuse hanke kogukestuse lõikes olenemata sellest, kas leping sõlmitakse ühe või enama tarnijaga, võttes arvesse kõiki tasustamise vorme, sealhulgas:
 - i) lisatasud, teenustasud, vahendustasud ja intressid ning
 - ii) kui hankes on ette nähtud optsioonivõimalus, siis kõnealuste optsioonide kogumaksumus.

8. Kui hanke üksiknõude tulemusena sõlmitakse rohkem kui üks leping või sõlmitakse lepingud eraldi osade suhtes („korduvlepingud“), võetakse hinnangulise suurima kogumaksumuse arvutamisel aluseks järgmine:

- a) eelneva 12 kuu jooksul või hankija eelneva eelarveaasta jooksul sõlmitud sama tüüpi kauba või teenuse korduvlepingute maksumus, mida on võimaluse korral korrigeeritud, et võtta arvesse prognoositud muutusi järgmise 12 kuu jooksul hangitavate kaupade ja teenuste koguses ja maksumuses, või

- b) esialgse lepingu sõlmimisele järgneva 12 kuu jooksul või hankija eelarveaasta jooksul hangitava sama tüüpi kauba või teenuse korduvlepingute hinnanguline maksumus.
9. Juhul kui kaupa või teenust hangitakse rentimise või üürimise või järelmaksuga ostu teel või hangete puhul, mille koguhind ei ole kindlaks määratud, on hindamise alus järgmine:
- a) tähtajaliste lepingute puhul:
 - i) kui lepingu kestus on 12 kuud või vähem, siis hinnanguline maksimaalne maksumus kogu kestuse jooksul, või
 - ii) kui lepingu kestus ületab 12 kuud, siis hinnanguline maksimaalne kogumaksumus, sealhulgas hinnanguline jääkmaksumus;
 - b) tähtajatute lepingute puhul hinnanguline kuumakse, mis on korrutatud 48ga, ning
 - c) kui ei ole kindel, kas leping sõlmitakse tähtajalise lepinguna, kohaldatakse punkti b.

Julgeoleku- ja ülderandid

1. Ühtki käesoleva peatüki sätet ei tõlgendata selliselt, nagu takistaks see lepinguosalist võtmast meetmeid või jätmast avalikustamata teabe, kui ta peab seda vajalikuks, et kaitsta oma olulisi julgeolekuhuve, järgmistel juhtudel:

- a) relvade, laskemoona või sõjavarustuse hankimisel;
- b) seoses riigi julgeolekuks hädavajalike hangetega või
- c) seoses riigikaitse seisukohalt vajalike hangetega.

2. Võttes arvesse nõuet, et selliseid meetmeid ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist lepinguosaliste vahel, kui valitsevad samasugused tingimused, või rahvusvahelise kaubanduse varjatud piiranguid, ei tõlgendata käesolevat peatükki selliselt, nagu takistaks see lepinguosalist kehtestamast või jõustamast meetmeid, mis on:

- a) vajalikud kõlbluse, avaliku korra ja ohutuse kaitseks;
- b) vajalikud inimeste, loomade või taimede elu või tervise kaitseks;
- c) vajalikud intellektuaalomandi kaitseks või
- d) seotud puudega isikute, heategevusinstitutsioonide või vangide töö tulemusena valmistatud kaupade ja osutatavate teenustega.

ARTIKKEL 160

Üldpõhimõtted

Diskrimineerimiskeeld

1. Iga meetme puhul, mis on seotud käesoleva lepinguga seotud hankega, kohtleb kumbki lepinguosaline, sealhulgas tema hankija, teise lepinguosalise kaupu ja teenuseid ning teise lepinguosalise tarnijaid, kes selliseid kaupu ja teenuseid pakuvad, kohe ja tingimusteta vähemalt sama soodsalt, nagu asjaomane lepinguosaline, sealhulgas tema hankija, kohtleb oma kaupu, teenuseid ja tarnijaid.
2. Käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seotud meetmete puhul lepinguosalisel ja nende hankijal:
 - a) ei kohtle mõnda kohapealset tarnijat tema välismaise kuuluvuse või omandiõiguse määra põhjal vähem soodsalt kui teisi kohapealseid tarnijaid või
 - b) ei diskrimineeri kohapealset tarnijat selle alusel, et kaup või teenus, mida see tarnija selle konkreetse hanke jaoks pakub, pärineb teiselt lepinguosaliselt.

Elektrooniliste vahendite kasutamine

3. Kui hankija korraldab käesoleva lepinguga hõlmatud hanke elektroonilisel teel, peab ta
 - a) tagama, et hanke elluviimisel kasutatakse muu hulgas ka autentimiseks ja andmete krüptimiseks IT-süsteeme ja tarkvara, mis on vabalt kättesaadavad ja muude vabalt kättesaadavate IT-süsteemide ja tarkvaraga koostalitlusvõimelised,
 - b) rakendama mehhanisme, millega tagatakse osalemistaotluste ja pakkumuste terviklus, sealhulgas fikseeritakse nende esitamise aeg ning välistatakse neile loata juurdepääs, ning
 - c) kasutama hankemenetlustes teadete ja hankedokumentide avaldamiseks ning võimalikult suures ulatuses ka pakkumuste esitamiseks elektroonilisi teabe- ja sidevahendeid.

Hanke korraldamine

4. Hankija korraldab käesoleva lepinguga hõlmatud hanke läbipaistval ja erapooletul viisil, mis
 - a) on kooskõlas käesoleva peatükiga, kasutades selliseid meetodeid nagu avatud pakkumismenetlus, valikpakkumismenetlus ja piiratud pakkumismenetlus;
 - b) välistab huvide konfliktid ning
 - c) ennetab korruptsiooni.

Päritolureeglid

5. Käesoleva lepinguga hõlmatud hanke puhul ei kohalda lepinguosaline teise lepinguosalise territooriumilt imporditavate kaupade ega osutatavate teenuste suhtes muid päritolureegleid kui need, mida lepinguosaline kohaldab samal ajal tavapärase kaubanduse raames samade kaupade impordi või samade teenuste osutamise suhtes lepinguosalise enda territooriumilt.

Korvamismeetmed

6. Käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seoses ei tohi lepinguosaline ega tema hankijad taotleda, võtta arvesse, kehtestada ega jõustada korvamismeetmeid.

Meetmed, mis ei ole hangetele eriomased

7. Lõikeid 1 ja 2 ei kohaldata järgmise suhtes:

- a) tollimaksud ja muud maksud, mis on kehtestatud impordi suhtes või sellise impordiga seoses;
- b) selliste tollimaksude ja muude maksudega maksustamise meetod ning
- c) muud teenuskaubandust mõjutavad meetmed peale käesoleva lepinguga hõlmatud hankeid reguleerivate meetmete.

8. Lepinguosaline tagab, et ta on kehtestanud asjakohased meetmed riigihangetes korruptsiooni tõkestamiseks. Nende meetmete hulka võivad kuuluda menetlused, millega tarnijatelt, kelle kohta on selle lepinguosalise õigusasutused lõpliku otsusega kindlaks teinud, et nad on selle lepinguosalise territooriumil seoses riigihangetega osalenud altkäemaksus, pettuses või muus ebaseaduslikus tegevuses, võetakse kas tähtajatult või kindlaksmääratud ajavahemikuks lepinguosalise hangetes osalemise õigus. Lepinguosaline tagab ka selle, et tal on kehtestatud põhimõtted ja menetlused, millega hangetes osalevate või neid mõjutavate isikute võimalik huvide konflikt võimalikult suures ulatuses kõrvaldada või seda ohjata.

ARTIKKEL 161

Teave hankesüsteemi kohta

1. Lepinguosaline

- a) avaldab viivitamata seadused, määrused, kohtuotsused, üldkohaldatavad haldusotsused, õigusaktidest tulenevad standardsed lepingupunktid, mis on viitena inkorporeeritud hanketeadetesse või -dokumentidesse, samuti käesoleva lepinguga hõlmatud hanke korra ja selles tehtavad muudatused laia levikuga ning pidevalt üldsusele kättesaadavas ametlikult määratud elektroonilises või paberväljaandes ning
- b) selgitab punktis a osutatud teabe taotluse korral teisele lepinguosalisele.

2. Lepinguosaline loetleb 9. lisa 8. jaos

- a) elektroonilised ja paberväljaanded, kus ta avaldab lõikes 1 osutatud teabe;
- b) elektroonilised ja paberväljaanded, kus lepinguosaline avaldab artiklitega 162, 164 ja 171 nõutud teated ning
- c) veebiaadressi(d), kus lepinguosaline avaldab artikli 171 lõike 2 kohaseid teateid hangete võitjate kohta.

3. Lepinguosaline teatab kaubanduskoosseisus tegutsevale koostöökomiteele viivitamata kõigist 9. lisa 8. jaos loetletud teabevahendite muudatustest.

ARTIKKEL 162

Teated

Kavandatava hanke teade

1. Hankija avaldab iga käesoleva lepinguga hõlmatud hanke kohta kavandatava hanke teate, välja arvatud artiklis 168 kirjeldatud asjaoludel.

Kõik teated (kavandatava hanke teated, kokkuvõtlikud teated ja plaanitud hanke teadaanded) peavad olema elektrooniliselt ja tasuta ühtse internetiportaali kaudu vahetult kättesaadavad. Lisaks võib teateid avaldada ka asjakohases laia levikuga paberväljaandes ja need peavad jääma üldsusele kättesaadavaks vähemalt teates märgitud aja lõpuni.

Kumbki lepinguosaline loetleb asjakohased paber- ja elektroonilised väljaanded 9. lisa 8. jaos.

2. Kui käesolevas peatükis ei ole sätestatud teisiti, sisaldab iga kavandatava hanke teade järgmist:

- a) hankija nimi ja aadress ning muud andmed, mis on vajalikud hankijaga kontakteerumiseks ning selleks, et saada kõik vajalikud hankedokumendid, ning olemasolu korral teave nende hinna ja maksetingimuste kohta;
- b) hanke kirjeldus, sealhulgas hangitavate kaupade ja teenuste laad ja kogus, või kui täpne kogus ei ole teada, siis eeldatav kogus;
- c) korduvlepingute puhul võimaluse korral järgmiste kavandatava hanke teadete eeldatav avaldamise aeg;
- d) valikuvõimaluste kirjeldus;
- e) kaupade tarnimise või teenuste osutamise ajakava või lepingu kestus;
- f) kasutatav hankemeetod ning teave selle kohta, kas tegemist on läbirääkimistega hanke või elektroonilise oksjoniga;

- g) vajaduse korral hankes osalemise taotluste esitamise aadress ja tähtpäev;
- h) pakkumuste esitamise aadress ja tähtpäev;
- i) keel või keeled, milles võib esitada pakkumuse või osalemistaotluse, juhul kui need võib esitada muus keeles kui hankija lepinguosalise ametlik keel;
- j) tarnijatele kehtestatud osalemistingimuste loetelu koos lühikirjeldustega, sealhulgas nõuded tarnijate esitatavate konkreetsete dokumentide ja tõendite kohta, kui neid nõudeid ei ole esitatud hankedokumentides, mis on tehtud kõikidele huvitatud tarnijatele kättesaadavaks samaaegselt kavandatava hanke teatega;
- k) tarnijate valiku kriteeriumid ja asjakohasel juhul hankes osalema lubatavate tarnijate arv, kui hankija kavatses vastavalt artiklile 164 kutsuda hankes osalema piiratud arvu kvalifitseeritud tarnijaid, ning
- l) märge, et hange on hõlmatud käesoleva peatükiga.

Kokkuvõtlik teade

3. Iga kavandatava hanke puhul avaldab hankija samaaegselt kavandatava hanke teatega ingliskeelse vabalt kättesaadava kokkuvõtliku teate. Kokkuvõtlik teade sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) hanke sisu;
- b) pakkumuse esitamise lõpptähtpäev või vajaduse korral hankes osalemise või korduvkasutatavasse loetellu kandmise taotluse esitamise tähtpäev ning
- c) aadress, kust saab taotleda hankedokumente.

Plaanitud hanke teadaanne

4. Hankijatel soovitatakse avaldada 8. jaos loetletud elektroonilises ja võimaluse korral paberväljaandes igal eelarveaastal võimalikult varakult teade oma eelseisvate hankeplaanide kohta („plaanitud hanke teadaanne“). Plaanitud hanke teadaanne avaldatakse ka 8. jaos loetletud ühtse juurdepääsupunkti veebisaidil. Plaanitud hanke teadaanne peaks sisaldama hanke sisu ja planeeritud kuupäeva või ajavahemikku, mil kavandatava hanke teade avaldatakse.

5. 2. või 3. jao alla kuuluv hankija võib kasutada plaanitud hanke teadaannet kavandatava hanke teatena, tingimusel et plaanitud hanke teadaanne sisaldab lõikes 3 osutatud teavet ulatuses, mis on hankijale kättesaadav, ja märget, et huvitatud tarnijad peaksid väljendama hankijale oma huvi hanke vastu.

ARTIKKEL 163

Osalemistingimused

1. Hankija esitab hankes osalemiseks ainult need tingimused, mis on olulised tagamaks, et tarnija vastab õiguslikult ja finantsiliselt hanke nõuetele ning on äriselt ja tehniliselt suutlik asjaomast hankelepingut täitma.
2. Osalemistingimusi kehtestades toimib hankija järgmiselt:
 - a) ei esita tingimust, et hankes osalemiseks peab tarnija olema eelnevalt sõlminud selle lepinguosalise hankijatega ühe või mitu hankelepingut, kuid võib nõuda, et tarnijal peab olema vastaval alal varasem kogemus, kui see on hanke tingimuste seisukohalt vajalik, ning
 - b) ei esita hanke tingimusena varasemat kogemust lepinguosalise territooriumil, kuid võib vajaduse korral nõuda, et pakkuja tõendaks varasemat kogemust, mis on omandatud konkreetsetes kliima- või topograafilistes tingimustes.
3. Hinnates, kas tarnija vastab osalemistingimustele, toimib hankija järgmiselt:
 - a) hindab tarnija finantsilist, ärilist ja tehnilist suutlikkust, lähtudes tema äritegevusest nii selle lepinguosalise territooriumil, kelle hankija hanke korraldab, kui ka väljaspool seda, ning
 - b) lähtub hindamisel tingimustest, mille hankija on eelnevalt hanketeates või hankedokumentides sätestanud.

4. Kui on olemas tõendusmaterjal, võib lepinguosaline, sealhulgas tema hankija, jätta tarnija hankemenetlusest välja järgmistel põhjustel:

- a) pankrot;
- b) valeandmete esitamine,
- c) olulised või püsivad puudused ühe või mitme varasema lepingu sisuliste nõuete või kohustuste täitmisel;
- d) jõustunud kohtuotsused raskete kuritegude ja muude raskete süütegude kohta;
- e) eksimine ametialaste käitumisreeglite vastu või tegevus või tegevusetus, mis vähendab tarnija ärilist usaldusväarsust,
- f) maksude maksmata jätmine või
- g) asjaolu, et tarnijalt on artikli 160 lõike 9 alusel võetud hangetes osalemise õigus.

ARTIKKEL 164

Tarnijate kvalifitseerimine

Registreerimissüsteemid ja kvalifitseerimismenetlused

1. Lepinguosaline, sealhulgas tema hankija, võib kasutada tarnijate registreerimise süsteemi, milles huvitatud tarnijad peavad registreeruma ja esitama teatavat teavet. Sellisel juhul tagab lepinguosaline, et huvitatud tarnijatel on elektrooniliste vahendite kaudu juurdepääs registreerimissüsteemi puudutavale teabele ja et nad võivad taotleda registreerimist igal ajal. Hankija või muu asutus, kes vastutab tarnijate registreerimise süsteemi eest, teatab huvitatud tarnijale mõistliku aja jooksul otsusest tema taotlus rahuldada või tagasi lükata. Taotluse tagasilükkamise korral tuleb otsust igakülselt põhjendada.
2. Lepinguosaline tagab, et
 - a) tema hankijad teevad jõupingutusi kvalifitseerimismenetluste erinevuste minimeerimiseks ning
 - b) kui tema hankijad kasutavad registreerimissüsteemi, teevad nad jõupingutusi, et minimeerida erinevusi oma registreerimissüsteemide vahel.
3. Lepinguosaline, sealhulgas tema hankijad, ei kehtesta ega kasuta registreerimissüsteemi või kvalifitseerimismenetlust, mille eesmärk on tekitada teise lepinguosalise tarnijatele tarbetuid takistusi hankes osalemiseks või mille tagajärjel sellised takistused tekivad.

Valikpakkumismenetlus

4. Kui hankija kavatseb kasutada valikpakkumismenetlust, tuleb tal:

- a) esitada kavandatava hanke teates vähemalt artikli 162 lõike 3 punktides a, b, f, g, j, k ja l nimetatud teave ning kutsuda huvitatud tarnijaid osalemistaotlust esitama ning
- b) esitada pakkumuste esitamise tähtaja alguseks kvalifitseeritud tarnijatele, keda ta teavitab vastavalt artikli 166 lõike 3 punktile b, vähemalt artikli 162 lõike 3 punktides c, d, e, h ja i osutatud teave.

5. Hankija lubab konkreetsetes hankes osaleda kõigil kvalifitseeritud tarnijatel, välja arvatud juhul, kui hankija teatab kavandatava hanke teates, et hankes lubatakse osalema vaid piiratud arv tarnijaid, ning esitab tarnijate arvu piiramise kriteeriumid. Pakkumiskutse adresseeritakse nii mitmele tarnijale, nagu on vaja tõhusa konkurentsi tagamiseks.

6. Kui hankedokumente ei tehta alates lõikes 4 osutatud teate avaldamise kuupäevast avalikult kättesaadavaks, tagab hankija, et need tehakse kõikidele lõike 5 kohaselt väljavalitud kvalifitseeritud ettevõtjatele kättesaadavaks üheaegselt.

Korduvkasutatavad loetelud

7. Hankija võib pidada korduvkasutatavat tarnijate loetelu, tingimusel et hanketeate avaldamise kanalil olev teade, millega huvitatud isikuid kutsutakse taotlema loetellu kandmist,

- a) avaldatakse igal aastal ning
- b) kui see avaldatakse elektrooniliselt, on see pidevalt kättesaadav,

asjakohase meediakanali kaudu, mis on loetletud 8. jaos.

8. Lõikega 7 ette nähtud teade sisaldab järgmist:

- a) nende kaupade ja teenuste või kauba- ja teenuseliikide kirjeldus, mille hankimiseks loetelu kasutatakse;
- b) osalemistingimused, millele tarnijad peavad loetellu kandmiseks vastama, ning meetodid, mida hankija kasutab tarnija nõuetelevastavuse kontrollimiseks;
- c) hankija nimi ja aadress ning muud andmed, mis on vajalikud temaga ühenduse võtmiseks ning selleks, et saada kõik vajalikud loeteluga seotud dokumendid;
- d) loetelu kehtivusaeg ja selle kehtivuse pikendamise või lõpetamise viis, või kui kehtivusaega ei esitata, siis märge selle kohta, millisel viisil teatatakse loetelu kasutamise lõpetamisest, ning
- e) märge, et loetelu võib kasutada käesoleva peatükiga hõlmatud hanke puhul.

9. Kui korduvkasutatav loetelu kehtib kuni kolm aastat, võib hankija lõikest 7 olenemata avaldada lõikes 7 osutatud teate ainult üks kord, nimelt loetelu kehtivusaja alguses, tingimusel et

- a) teates esitatakse kehtivusaeg ja teatatakse, et rohkem teateid ei avaldata, ning
- b) teade avaldatakse elektrooniliselt ja see on kogu kehtivusaja jooksul püsivalt kättesaadav.

10. Hankija lubab tarnijatel taotleda igal ajal enda kandmist korduvkasutatavasse loetellu ning lisab mõistlikult lühikese aja jooksul sinna loetellu kõik kvalifitseeritud tarnijad.

11. Kui tarnija, kes ei ole kantud korduvkasutatavasse loetellu, esitab artikli 166 lõikes 2 sätestatud ajavahemiku jooksul korduvkasutataval loetelul põhinevas hankes osalemise taotluse koos kõigi nõutud dokumentidega, peab hankija seda taotlust kaaluma. Hankija ei jäta tarnijat hankemenetlusest kõrvale selle tõttu, et hankijal ei ole piisavalt aega taotlusega tutvuda, välja arvatud erijuhul, kui hanke keerukusest tingituna ei suuda hankija pakkumuste esitamiseks lubatud ajavahemiku jooksul taotluse läbivaatamist lõpule viia.

2. ja 3. jaos loetletud hankijad

12. 9. lisa 2. või 3. jaos nimetatud hankija võib kasutada teadet, milles huvitatud tarnijaid kutsutakse üles taotlema korduvkasutatavasse loetellu kandmist, kavandatava hanke teatena, kui
- a) teade avaldatakse kooskõlas käesoleva artikli lõikega 7 ja see sisaldab käesoleva artikli lõikes 8 nõutud teavet ning nii palju artikli 162 lõikes 3 nõutud teavet, kui on kättesaadav, ja märget, et tegemist on kavandatava hanke teatega või et ainult korduvkasutatavasse loetellu kantud tarnijad saavad edaspidi korduvkasutatava loeteluga hõlmatud hangete kohta teateid, ning
 - b) hankija esitab tarnijatele, kes on talle teatanud oma huvist konkreetse hanke vastu, kiiresti piisavalt teavet, mis võimaldab neil kindlaks teha, kas neil on huvi hankes osaleda, sealhulgas kogu ülejäänud teabe, mida nõutakse artikli 162 lõikes 3, niivõrd kui see teave on kättesaadav.
13. 9. lisa 2. või 3. jaoga hõlmatud hankija võib võimaldada tarnijal, kes on lõike 10 kohaselt taotlenud enda kandmist korduvkasutatavasse loetellu, esitada asjaomase hanke raames pakkumuse, kui hankijale jääb piisavalt aega, et kindlaks teha, kas tarnija vastab osalemistingimustele.
14. Hankija teatab hankes osalemise taotluse või korduvkasutatavasse loetellu kandmise taotluse esitanud tarnijale viivitamata oma otsuse tema taotluse kohta.

15. Kui hankija lükkab tarnija hankes osalemise või korduvkasutatavasse loetellu kandmise taotluse tagasi, ei tunnista teda enam kvalifitseerituks või kustutab ta korduvkasutatavast loetelust, teatab hankija sellest tarnijale viivitamata ja esitab tarnija taotluse korral talle viivitamata oma otsuse kirjaliku põhjenduse.

ARTIKKEL 165

Tehnilised spetsifikatsioonid ja hankedokumendid

Tehnilised spetsifikatsioonid

1. Hankija ei koosta, võta vastu ega kasuta tehnilist spetsifikatsiooni ega kehtesta vastavushindamismenetlusi, mille eesmärk on tekitada tarbetuid takistusi lepinguosaliste vahelises kaubanduses või mille tagajärjel sellised takistused tekivad.
2. Hangitavate kaupade ja teenuste tehnilist spetsifikatsiooni koostades peab hankija võimaluse korral
 - a) esitama tehnilises spetsifikatsioonis pigem tulemuslikkuse nõudeid ja funktsionaalseid nõudeid kui nõudeid konstruktsioonile või välistunnuseid ning
 - b) võtma tehniliste spetsifikatsiooni aluseks rahvusvahelised standardid, mida lepinguosaline tunnustab; vastasel juhul võtma aluseks riigisisesed tehnilised normid, tunnustatud riigisisesed standardid või ehitusnormid.

3. Kui tehnilises spetsifikatsioonis esitatakse nõuded konstruktsioonile või välistunnustele, peaks hankija lisama võimaluse korral hankedokumentidesse näiteks sõnad „või samaväärne“, näitamaks, et ta võtab arvesse samaväärsete kaupade ja teenuste pakkumusi, kui need vastavad selgelt hanke tingimustele.
4. Hankija ei koosta tehnilisi spetsifikatsioone, milles nõutakse või nimetatakse konkreetset kaubamärki või kaubanime, patenti, autoriõigust, disainilahendust või tüüpi, teatavat päritolu, tootjat või tarnijat, välja arvatud juhul, kui hankenõudeid ei ole muul viisil võimalik piisavalt täpselt või arusaadavalt kirjeldada, ja tingimusel, et hankija lisab hankedokumentidesse näiteks sõnad „või samaväärne“.
5. Hankija ei või isikult, kellel võivad olla ärihuvid seoses teatava hankega, konkurentsi piiramist põhjustaval viisil küsida ega vastu võtta nõuandeid, mida võidakse kasutada selle hanke tehniliste spetsifikatsioonide koostamisel või vastuvõtmisel.
6. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lepinguosaline, sealhulgas tema hankija, võib koostada, vastu võtta või kasutada tehnilisi spetsifikatsioone, et edendada loodusvarade kaitset või kaitsta keskkonda, tingimusel, et ta järgib seejuures käesolevat artiklit.

Lepinguosaline võib

- a) võimaldada hankijatel võtta kogu hankemenetluse jooksul arvesse keskkonna- ja sotsiaalkaalutlusi, tingimusel et need ei ole diskrimineerivad ja on seotud asjaomase lepingu esemega, ning
- b) võtta asjakohaseid meetmeid, et tagada oma kohustuste täitmine keskkonna-, sotsiaal- ja tööõiguse valdkonnas, sealhulgas 10. peatükist tulenevate kohustuste täitmine.

Hankedokumendid

7. Hankija esitab tarnijatele hankedokumendid, mis sisaldavad kogu vajalikku teavet, et tarnijad saaksid koostada ja esitada nõuetele vastava pakkumuse. Kui seda ei ole juba kavandatava hanke teates tehtud, esitatakse kõnealustes dokumentides täielik kirjeldus järgmisest:

- a) hange, sealhulgas hangitavate kaupade või teenuste laad ja kogus, või kui täpne kogus ei ole teada, siis eeldatav kogus ning nõuded, mis peavad olema täidetud, sealhulgas tehnilised spetsifikatsioonid, vastavushindamistunnistused, plaanid, joonised ja juhendmaterjalid;
- b) tarnijate osalemistingimused, sealhulgas sellise teabe ja selliste dokumentide loetelu, mis tarnija peab kõnealuste osalemistingimustele vastamiseks esitama;
- c) kõik hindamiskriteeriumid, mida hankija rakendab lepingu sõlmimisel, ning nende kriteeriumide osakaal, juhul kui hind ei ole ainus kriteerium;
- d) kui hankija korraldab hanke elektrooniliselt, siis autentimise ja andmete krüptimise nõuded või muud nõuded, mis on seotud elektroonilise teabeesitusega;
- e) kui hankija korraldab elektroonilise oksjoni, siis oksjoni läbiviimise reeglid, sealhulgas teave selle kohta, milliseid pakkumuse elemente hinnatakse;

- f) kui pakkumused avatakse avalikult, siis nende avamise kuupäev, kellaaeg ja koht ning asjakohasel juhul pakumuste avamisele lubatud isikute nimekiri;
- g) muud nõuded või tingimused, sealhulgas maksetingimused ja pakumuse esitamise viisile seatud piirangud, näiteks pakumuste vastuvõtmine elektrooniliselt või paberkandjal, ning
- h) kaupade kohaletoimetamise või teenuse osutamise kuupäevad.

8. Hangitavate kaupade kohaletoimetamise või teenuste osutamise kuupäeva kindlaksmääramisel võtab hankija arvesse selliseid tegureid nagu hanke keerukus, allhangete eeldatav maht ning realistlik aeg kaupade tootmiseks, laost väljastamiseks ja tarnekohast transportimiseks või teenuste osutamiseks.

9. Kavandatava hanke teates või hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumid võivad muu hulgas sisaldada hinda ja muid kulutegureid, kvaliteediandmeid, tehnilist väärtust, keskkonnanäitajaid ja tarnetingimusi.

10. Hankija peab viivitamata:

- a) tegema hankedokumendid kättesaadavaks, et huvitatud tarnijatel oleks piisavalt aega esitada nõuetekohane pakumused;
- b) esitama taotluse korral hankedokumendid igale huvitatud tarnijale ning
- c) vastama huvitatud või hankes osaleva tarnija esitatud mõistlikele päringutele, tingimusel et küsitud teave ei anna kõnealusele tarnijale eelist teiste tarnijate ees.

Muudatused

11. Kui hankija muudab kriteeriume või nõudeid, mis on esitatud kavandatava hanke teates või osalevatele tarnijatele esitatud hankedokumentides, või kui ta muudab hanketeadet või hankedokumente või avaldab need uuesti, edastab ta kirjalikult kõik sellised muudatused või muudetud või uuesti avaldatud teate või hankedokumendid:

- a) kõikidele tarnijatele, kes osalevad hankes teabe muutmise või uuesti avaldamise ajal, kui need tarnijad on hankijale teada, kõikidel muudel juhtudel aga esitab muudatused samal viisil, nagu ta esitas algse teabe, ning
- b) piisavalt varakult, et tarnijatel oleks aega oma pakkumusi vajaduse korral muuta ja need uuesti esitada.

ARTIKKEL 166

Tähtajad

1. Hankija jätab oma mõistlikest vajadustest lähtudes tarnijatele piisavalt aega, et koostada ja esitada osalemistaotlused ja nõuetekohased pakkumused, võttes arvesse selliseid tegureid nagu:

- a) hanke laad ja keerukus;
- b) allhangete eeldatav maht ning

- c) juhul kui ei kasutata elektroonilisi vahendeid, siis ka aeg, mis kulub pakkumuse edastamiseks kodu- ja välismaalt.

Need tähtjad, sealhulgas pikendatud tähtjad, peavad olema kõikidele huvitatud või osalevatele tarnijatele ühesugused.

2. Valikpakkumismenetlust kasutav hankija määrab osalemistaotluste esitamise tähtaja, mis üldjuhul ei ole lühem kui 25 päeva alates kavandatava hanke teate avaldamise kuupäevast. Kui hankija poolt nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel ei saa sellist tähtaega kasutada, võib seda lühendada vähemalt 10 päevani.
3. Muudel kui lõigetes 4, 5, 7 ja 8 sätestatud juhtudel kehtestab hankija pakkumuste esitamiseks tähtaja, mis ei ole lühem kui 40 päeva:
 - a) avatud pakkumismenetluse korral kavandatava hanke teate avaldamise kuupäevast või
 - b) valikpakkumismenetluse korral kuupäevast, mil hankija teatab tarnijatele, et nad kutsutakse pakkumusi esitama, olenemata sellest, kas kasutatakse korduvkasutatavat loetelu või mitte.
4. Hankija võib lühendada pakkumuste esitamise tähtaja vähemalt 20 päevani, kui
 - a) hankija on avaldanud kooskõlas artikli 162 lõikega 4 plaanitud hanke teadaande mitte vähem kui 40 päeva ja mitte rohkem kui 12 kuud enne kavandatava hanke teate avaldamist, kusjuures plaanitud hanke teadaandes on esitatud järgmine teave:
 - i) hanke kirjeldus;

- ii) pakkumuse või hankes osalemise taotluse esitamise ligikaudne lõpptähtpäev;
 - iii) märke, et huvitatud tarnijad peaksid hankijale väljendama oma huvi hanke vastu;
 - iv) aadress, kust saab hankedokumente, ja
 - v) kogu kättesaadav teave, mida kavandatava hanke teade peab artikli 162 lõike 2 kohaselt sisaldama;
- b) hankija märgib korduvat laadi lepingute puhul algses kavandatava hanke teates, et järgmistes teadetes sätestatakse pakkumuste esitamise tähtajad vastavalt käesolevale lõikele, või
 - c) tegemist on hankija poolt põhjendatud kiireloomulise juhtumiga, mil lõike 3 kohaselt kehtestatud pakkumuste esitamise tähtaega ei saa kasutada.
5. Hankija võib lühendada lõike 3 kohast pakkumuste esitamise tähtaega viie päeva võrra iga järgmise asjaolu korral:
- a) kavandatava hanke teade avaldatakse elektrooniliselt;
 - b) kõik hankedokumendid tehakse alates kavandatava hanke teate avaldamise kuupäevast elektrooniliselt kättesaadavaks ning
 - c) hankija lubab teha pakkumusi elektrooniliselt.

6. Juhul kui kohaldatakse lõiget 5 koostoimes lõikega 4, ei või lõike 3 kohane pakkumuste esitamise tähtaeg olla mingil juhul lühem kui kümme päeva alates kavandatava hanke teate avaldamisest.
7. Hankija, kes ostab kommertskaupu või -teenuseid või mõlemat, võib olenemata muudest käesoleva artikli sätetest lühendada lõike 3 kohast pakkumuste esitamise tähtaega kõige vähem 13 päevani, kui ta avaldab nii kavandatava hanke teate kui ka hankedokumendid elektrooniliselt ühel ja samal ajal. Kui hankija võimaldab esitada kommertskaupade ja -teenuste pakkumusi elektrooniliselt, võib ta lisaks lühendada lõike 3 kohast tähtaega kõige vähem kümne päevani.
8. 9. lisa 2. või 3. jaoga hõlmatud hankija, kes on valinud kõik kvalifitseeritud tarnijad või piiratud arvu selliseid tarnijaid, võib pakkumuste esitamise tähtaja kehtestada kokkuleppel valitud tarnijatega. Sellise kokkuleppe puudumise korral peab tähtaeg olema vähemalt kümme päeva.

ARTIKKEL 167

Läbirääkimine

1. Lepinguosaline võib ette näha, et tema hankijad peavad tarnijatega läbirääkimisi, kui
- a) hankija on artikli 162 lõikes 2 osutatud kavandatava hanke teates märkinud, et kavatseb pidada läbirääkimisi, või

- b) hindamisel ilmneb, et ükski pakkumus ei ole kavandatava hanke teates või hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumide kohaselt selgelt kõige soodsam.

2. Hankija

- a) tagab, et läbirääkimistel osalevate tarnijate kõrvalejätmine toimub kavandatava hanke teates või hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumide kohaselt, ja
- b) määrab pärast läbirääkimiste lõppu allesjäänud osalevatele tarnijatele ühise tähtpäeva uute või muudetud pakkumuste esitamiseks.

ARTIKKEL 168

Piiratud pakkumismenetlus

1. Tingimusel et hankija ei kasuta käesolevat sätet selleks, et vältida konkurentsi tarnijate vahel, või viisil, millega diskrimineeritakse teise lepinguosalise tarnijaid või kaitstakse omamaiseid tarnijaid, võib ta kasutada piiratud pakkumismenetlust ja otsustada mitte kohaldada artikleid 162–164, artikli 165 lõikeid 7–11 ning artikleid 166, 167, 169 ja 170 järgmiste asjaolude korral:

- a) eeldusel, et hankedokumentide nõudeid ei ole oluliselt muudetud, kui:
 - i) ükski tarnija ei ole esitanud pakkumust ega osavõtutaotlust;
 - ii) ei ole esitatud ühtki hankedokumentide olulistele nõuetele vastavat pakkumust;
 - iii) ükski tarnija ei vastanud osalemistingimustele või
 - iv) esitatud pakkumused kajastasid konkurentide kokkulepet;
- b) kui kaupu või teenuseid saab tarnida üksnes konkreetne tarnija ja puuduvad mõistlikud alternatiivsed või asenduskaubad või -teenused ühel järgmistest põhjustest:
 - i) hangitakse kunstiteost;

- ii) patentide, autoriõiguste ja muude ainuõiguste tõttu või
 - iii) konkurentsi puudumine tehnilistel põhjustel;
- c) kui esialgne tarnija tarnib lisaks selliseid kaupu või teenuseid, mis ei olnud esialgse hanke ese, ning kui sellise tarnija vahetamine
- i) ei ole võimalik majanduslikel ja tehnilistel põhjustel, mis tulenevad näiteks olemasolevate seadmete, tarkvara, teenuste või paigaldiste vahetatavus- ja koostalitlusnõudest, ning
 - ii) põhjustaks hankijale olulist ebamugavust või topeltkulusid;
- d) üksnes juhul, kui see on rangelt vajalik, kui kiireloomulise olukorra tõttu, mis on tingitud sündmustest, mida hankija ei saanud ette näha, ei ole avatud või valikpakkumismenetlust kasutades võimalik saada kaupu või teenuseid õigeaks ajaks;
- e) kaubaturult ostetavate kaupade korral;
- f) kui hankija hangib prototüüpi või esimest toodet või teenust, mis töötatakse välja tema tellimusel konkreetse teadusuuringu, katsetuse, uurimuse või uusarenduse käigus ja vastava lepingu alusel; esimese toote või teenuse esialgne arendustöö võib hõlmata piiratud ulatuses tootmist või teenuse osutamist, et võtta arvesse välikatsete tulemusi ja tõendada, et kaup või teenus sobib masstootmiseks või -tarnimiseks kooskõlas vastuvõetavate kvaliteedistandarditega, kuid ei hõlma masstootmist või -tarnimist eesmärgiga saavutada kaubanduslik tasuvus või katta teadus- ja arendustööde kulud;

- g) ostude korral, mis tehakse üksnes lühiajaliselt kehtivatel eriti soodsatel tingimustel, mis tulenevad erakorralisest realiseerimisest, näiteks likvideerimisest, pankrotivara haldamisest või pankrotist, mitte aga tavaliste ostude korral tavapärastelt tarnijatelt, või
- h) kui leping sõlmitakse ideekonkursi võitjaga, tingimusel et
 - i) konkursi korraldus vastas käesoleva peatüki põhimõtetele, eelkõige seoses kavandatava hanke teate avaldamisega, ning
 - ii) konkursil osalejaid hindas sõltumatu komisjon eesmärgiga selgitada välja võitja, kellega sõlmitakse leping.

2. Hankija koostab iga lõike 1 alusel sõlmitud lepingu kohta kirjaliku aruande. Aruanne sisaldab hankija nime, hangitud kaupade ja teenuste maksumust ja laadi ning märkust lõikes 1 kirjeldatud asjaolude ja tingimuste kohta, mis õigustavad piiratud pakkumismenetluse kasutamist.

ARTIKKEL 169

Elektroonilised oksjonid

Hankija, kes kavatseb käesoleva lepinguga hõlmatud hanke läbi viia elektroonilise oksjonina, esitab igale osalejale enne elektroonilise oksjoni algust

- a) teabe automaatse hindamismeetodi kohta, mida kasutatakse oksjoni käigus automaatseks pakkumuste pingerea koostamiseks ja muutmiseks, sealhulgas hankedokumentides sätestatud hindamiskriteeriumidel põhineva matemaatilise valemi;
- b) pakkumuse elementide esialgse hindamise tulemused, kui leping kavatsetakse sõlmida kõige soodsama pakkumuse tegijaga, ning
- c) muu olulise teabe oksjoni korraldamise kohta.

ARTIKKEL 170

Pakkumuste läbivaatamine ja lepingute sõlmimine

Pakkumuste läbivaatamine

1. Hankija võtab pakkumused vastu, avab need ja vaatab need läbi nii, et hankemenetlus on läbipaistev ja erapooletu ning säilib pakkumuste konfidentsiaalsus.

2. Hankija ei karista ühtegi tarnijat selle eest, et sai tema pakkumuse kätte pärast pakkumuste esitamise tähtaega, kui hilinemine on tingitud üksnes hankija tehtud veast.

3. Kui hankija pakub ühele tarnijale võimalust parandada pakkumuste avamise ja võitja väljaselgitamise vahelisel ajal tahtmatud vormivead, peab ta sama võimalust pakkuma kõikidele osalevatele tarnijatele.

Lepingute sõlmimine

4. Et pakkumust saaks lepingu sõlmimise üle otsustamisel arvesse võtta, peab see olema tehtud kirjalikult, vastama avamise ajal teadetes ja hankedokumentides sätestatud olulistele nõuetele ja pärinema tarnijalt, kes vastab osalemistingimustele.

5. Välja arvatud juhul, kui hankija jõuab järeldusele, et lepingu sõlmimine ei ole avalikes huvides, sõlmib ta lepingu tarnijaga, kes hankija hinnangul on suuteline täitma lepingutingimusi ja kes ainuüksi teadetes ja hankedokumentides sätestatud lepingutingimuste kohaselt on esitanud

a) soodsaima pakkumuse või

b) madalaima hinnaga pakkumuse, kui hind on ainus kriteerium.

6. Kui hankijale esitatakse pakkumus, mille hind on teiste pakkumustega võrreldes tavatult madal, võib ta kontrollida, kas tarnija vastab osalemistingimustele ja on suuteline lepingutingimusi täitma. Hankija võib ka kontrollida, kas tarnija on saanud subsiidiume. Sel juhul võidakse pakkumus ainuüksi sel põhjusel tagasi lükata, välja arvatud juhul, kui tarnija suudab hankija määratud piisava tähtaja jooksul tõendada, et subsiidium on antud kooskõlas käesolevas lepingus subsiidiumide kohta sätestatud põhimõtetega.
7. Hankija ei tee valikuid, ei tühistanud hanget ega muuda sõlmitud lepinguid viisil, mis ei ole kooskõlas käesolevast peatükist tulenevate kohustustega.
8. Üldjuhul sätestab kumbki lepinguosaline võitja väljaselgitamise ja lepingu sõlmimise vahelise ooteaja, et tagasilükatud pakkujatele jääks piisavalt aega lepingu sõlmimise otsuse läbivaatamiseks ja vaidlustamiseks.

ARTIKKEL 171

Hanketeabe läbipaistvus

Tarnijatele esitatav teave

1. Hankija teatab osalevatele tarnijatele viivitamata sellest, kelle ta on kuulutanud hanke võitjaks, ja tarnija taotluse teeb seda korral kirjalikult. Kui artikli 172 lõikest 2 ja lõikest 3 ei tulene teisiti, esitab hankija tagasilükatud tarnija taotlusel talle selgituse, miks tema pakkumust ei valitud ja millised olid võitnud pakkumuse eelised.

Võitjaks tunnistatud pakkumuse kohta teabe avaldamine

2. Hiljemalt 72 päeva pärast iga käesoleva peatükiga hõlmatud hanke võitja väljaselgitamist avaldab hankija 9. lisa 8. jaos loetletud asjakohases elektroonilises või paberväljaandes teate. Kui hankija avaldab teate üksnes elektroonilises väljaandes, peab teave jääma mõistliku aja jooksul vabalt kättesaadavaks. Teade sisaldab vähemalt järgmist teavet:

- a) hangitud kaupade või teenuste kirjeldus;
- b) hankija nimi ja aadress;
- c) eduka tarnija nimi ja aadress;
- d) eduka pakkumuse maksumus või lepingu sõlmimisel arvesse võetud kõrgeima ja madalaima hinnaga pakkumus;
- e) lepingu sõlmimise kuupäev ning
- f) kasutatud hankemeetod, ja kui vastavalt artiklile 168 kasutati piiratud pakkumismenetlust, siis selle kasutamist õigustavate asjaolude kirjeldus.

Dokumentide ja aruannete säilitamine ning elektrooniline jälgitavus

3. Hankija säilitab vähemalt kolm aastat alates lepingu sõlmimisest

- a) dokumendid ja aruanded käesoleva lepinguga hõlmatud hankega seotud pakkumismenetluste ja sõlmitud lepingute kohta, sealhulgas artikli 168 lõike 2 alusel nõutavad aruanded, ning
- b) andmed, millega tagatakse käesoleva lepinguga hõlmatud hanke elektroonilisel korraldamisel asjakohane jälgitavus.

ARTIKKEL 172

Teabe avalikustamine

Teabe esitamine lepinguosalistele

1. Teise lepinguosalise taotluse korral annab lepinguosaline viivitamata teavet, mis võimaldab kindlaks teha, kas hange korraldati õiglaselt, erapooletult ja käesoleva peatüki kohaselt, sealhulgas teavet eduka pakkumuse näitajate ja suhteliste eeliste kohta. Kui selle teabe avalikustamine võib kahjustada tulevastes hangetes konkurentsi, avalikustab teabe saanud lepinguosaline selle tarnijatele alles pärast teabe esitanud lepinguosalisega nõu pidamist ja temalt nõusoleku saamist.

Teabe avalikustamata jätmine

2. Olenemata käesoleva peatüki muudest sätetest ei anna lepinguosaline ega tema hankijad konkreetsele tarnijale teavet, mis võib kahjustada ausat konkurentsi tarnijate vahel.

3. Käesolevat peatükki ei tõlgendata nii, nagu nõuaks see, et lepinguosaline, sealhulgas tema hankijad, ametiasutused ja läbivaatavad organid, peaksid avalikustama konfidentsiaalset teavet, kui selline avalikustamine võiks

- a) kahjustada õiguskaitset;
- b) kahjustada ausat konkurentsi tarnijate vahel;
- c) kahjustada konkreetsete isikute õigustatud ärihuve, sealhulgas nende intellektuaalomandi kaitset, või
- d) olla muul viisil vastuolus avalike huvidega.

Statistiliste andmete vahetus

4. Lepinguosaline teeb teisele lepinguosalisele igal aastal kättesaadavaks statistika kahepoolsete riigihangete kohta.

Läbivaatamismenetlused

1. Lepinguosaline kehtestab õigeaegse, tõhusa, läbipaistva ja mittediskrimineeriva haldusliku või kohtuliku läbivaatamise korra, mille abil tarnija, kellel on või on olnud huvi käesoleva lepinguga hõlmatud hanke vastu, võib:

- a) esitada vaide otseselt käesoleva peatüki sätete rikkumise kohta, mis on seotud käesoleva lepinguga hõlmatud hankega või
- b) kui tarnijal ei ole asjaomase lepinguosalise õiguse kohaselt õigust esitada vaiet otseselt käesoleva peatüki sätete rikkumise kohta, siis nende meetmete eiramise kohta, mille lepinguosaline on võtnud käesoleva peatüki rakendamiseks,

Kõiki käesoleva lõike alusel esitatud vaideid käsitlev menetluskord on kirjalik ja see tehakse üldiselt kättesaadavaks.

2. Kui tarnija esitab seoses käesoleva lepinguga hõlmatud hankega, mille vastu tal on või on olnud huvi, kaebuse lõikes 1 nimetatud rikkumise või eiramise kohta, kutsub lepinguosaline, kelle hankija käesoleva lepinguga hõlmatud hanget korraldab, hankijat ja tarnijat leidma kaebusele lahendust omavaheliste konsultatsioonide teel. Hankija vaatab sellised kaebused läbi erapooletult ja õigeaegselt ning nii, et see ei kahjustaks tarnija osalemist käimasolevates ega tulevastes hangetes ega tema õigust taotleda haldusliku või kohtuliku läbivaatamismenetluse kaudu parandusmeetmete võtmist.

3. Igale tarnijale võimaldatakse vaide ettevalmistamiseks ja esitamiseks piisav aeg, mis ei ole mingil juhul lühem kui kümme päeva alates hetkest, mil tarnija sai või oleks pidanud saama teada vaide aluseks olevast asjaolust.

4. Selleks asutab või määrab kumbki lepinguosaline vähemalt ühe erapooletu haldus- või kohtuasutuse, mis on tema hankijatest sõltumatu ning mis võtab vastu ja vaatab läbi tarnijate vaideid seoses käesoleva lepinguga hõlmatud hangetega.
5. Kui vaide vaatab esimesena läbi muu kui lõikes 4 osutatud asutus, tagab asjaomane lepinguosaline, et tarnijal on võimalik algne otsus edasi kaevata erapooletule haldus- või kohtuasutusele, kes ei sõltu hankijast, kelle käesoleva lepinguga hõlmatud hanget ta vaidlustab.
6. Lepinguosaline tagab, et kui lõike 4 kohaselt loodud või määratud asutus ei ole kohus, võib tema otsused kohtusse edasi kaevata või et on kehtestatud menetlused, millega tagatakse, et
- a) hankija peab vastama vaidele kirjalikult ja esitama läbivaatavale organile kõik vajalikud dokumendid;
 - b) menetlusosalistel on õigus ärakuulamisele, enne kui läbivaatav asutus teeb vaidluses otsuse;
 - c) menetlusosalistel on õigus võtta endale esindaja ja saatja;
 - d) menetlusosalistel on õigus osaleda kõikides menetlustoimingutes;
 - e) menetlusosalistel on õigus taotleda avalikku menetlust ja kutsuda tunnistajaid ning
 - f) läbivaatav asutus teeb otsuse või esitab soovitusel õigeaegselt ja kirjalikult ning põhjendab iga otsust või soovitusi.

7. Lepinguosaline kehtestab või jätab kehtima menetlused, mis näevad ette:
- a) ajutised kiirmeetmed, et tarnijal oleks võimalik hankes edasi osaleda. Sellised ajutised meetmed võivad kaasa tuua hankemenetluse peatamise. Selles korras võib olla ette nähtud, et selliste meetmete kohaldamise üle otsustamisel võib arvesse võtta nende ülekaalukalt ebasoodsaid tagajärgi asjakohastele huvidele, sealhulgas avalikele huvidele. Meetmete võtmata jätmist põhjendatakse kirjalikult ja
 - b) juhul, kui läbivaatav organ teeb kindlaks, et tegemist on lõikes 1 osutatud rikkumise või eiramisega, parandusmeetmed või kantud kahju hüvitamise, mis võib piirduda kas pakkumuse ettevalmistuskuludega või vaidlustamiskuludega või mõlemaga.

ARTIKKEL 174

Hõlmavuse muutmine ja parandamine

1. Lepinguosaline võib teha ettepaneku muuta või parandada 9. lisa selle sätete osas, millega määratakse kindlaks käesoleva lepinguga hõlmatud hanked.

Muudatused

2. Lepinguosaline, kes kavatseb teha ettepaneku 9. lisa muutmiseks,
- a) teatab teisele lepinguosalisele sellest kirjalikult ja

- b) esitab teates ettepaneku teha teise lepinguosalise jaoks sobivad kompenseerivad kohandused, mis võimaldaksid säilitada hõlmavuse tasemel, mis on võrreldav enne muutmist valitseva tasemega.
3. Olenemata lõike 2 punktist b ei pea lepinguosaline tegema kompenseerivaid kohandusi, kui muudatus puudutab hankijat, kelle üle lepinguosaline on tegelikult kaotanud kontrolli või mõju.
4. Teine lepinguosaline peab 45 päeva jooksul pärast lõike 2 punktis a osutatud teate saamist esitama kirjaliku vastuväite, kui ta vaidlustab järgmise:
- a) lõike 2 punkti b alusel kavandatud kohandus on piisav, et säilitada vastastikku kokku lepituga võrreldav hõlmavus, või
 - b) muudatus on seotud hankijaga, kelle üle lepinguosaline on lõike 3 kohaselt tegelikult kaotanud kontrolli või mõju.

Kui teine lepinguosaline ei ole selle tähtaja jooksul vastuväidet esitanud, loetakse, et ta on kohanduse või muudatusega nõus.

Parandused

5. Järgmisi 9. lisas tehtavaid muudatusi käsitatakse puhtformaalset laadi parandustena, tingimusel et need ei mõjuta käesoleva peatükiga ette nähtud vastastikku kokku lepitud hõlmavust:
- a) hankija nime muutmine;
 - b) kahe või enama 9. lisas nimetatud hankija ühinemine ning

- c) 9. lisa nimetatud hankija jagamine kaheks või enamaks hankijaks, kes kõik lisatakse 9. lisa loetletud hankijate hulka.

Sellise puhtformaalse paranduse teinud lepinguosaline ei ole kohustatud ette nägema kompenseerivaid kohandusi.

6. Lepinguosaline teatab teisele lepinguosalisele oma ettepanekutest 9. lisa parandamiseks kord kahe aasta jooksul käesoleva lepingu jõustumisest arvates.

7. Lepinguosaline võib 45 päeva jooksul pärast teate saamist esitada teisele lepinguosalisele vastuväite kavandatud paranduse kohta. Vastuväite esitanud lepinguosaline esitab ka põhjendused selle kohta, miks kavandatud parandus ei ole tema arvates kooskõlas lõikega 5, ja kirjeldab kavandatud paranduse mõju käesoleva peatükiga ette nähtud vastastikku kokku lepitud hõlmavusele. Kui 45 päeva jooksul pärast lõikes 6 osutatud teate saamist ei ole kirjalikku vastuväidet esitatud, siis loetakse, et teine lepinguosaline on kavandatud parandusega nõus. Teine lepinguosaline võib kirjalikult taotleda lisaaega kavandatud paranduste analüüsimiseks, kui kavandatud muudatused nõuavad teabe täiendavat kontrollimist või täiendavaid selgitusi ettepaneku teinud lepinguosaliselt.

Konsultatsioonid ja vaidluste lahendamine

8. Kui teine lepinguosaline vaidlustab kavandatava muudatuse või paranduse, püüavad lepinguosaliselised lahendada küsimuse konsultatsioonide teel. Kui lepinguosaliselised ei jõua kokkuleppele 60 päeva jooksul pärast vastuväite kättesaamist, võib lepinguosaline, kes soovib 9. lisa muuta või parandada, lasta asja lahendada käesoleva jaotise kohases vaidluste lahendamise menetluses.

ARTIKKEL 175

Sätted institutsioonide kohta

Lepinguosalise taotlusel käsitleb kaubanduskoosseisus kokku tulnud koostöökomitee käesoleva peatüki rakendamise ja toimimisega seotud küsimusi, näiteks:

- a) 9. lisa muutmine või parandamine;
- b) käesoleva peatüki toimimisega seotud küsimused;
- c) muud riigihangetega seotud küsimused.

10. PEATÜKK

KAUBANDUS JA KESTLIK ARENG

ARTIKKEL 176

Kontekst ja eesmärgid

1. Lepinguosalised tuletavad meelde 1992. aasta ÜRO keskkonna- ja arengukonverentsi Agenda 21, ILO 1998. aasta tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste deklaratsiooni, ÜRO majandus- ja sotsiaalnõukogu 2006. aasta ministrite deklaratsiooni täieliku ja produktiivse tööhõive ja inimväärse töö kohta, ILO 2008. aasta deklaratsiooni sotsiaalse õigluse kohta õiglase üleilmastumise nimel ning ÜRO 2015. aasta kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ühes selle kestliku arengu eesmärkidega.
2. Lepinguosalised tunnistavad, et majandusareng, sotsiaalne areng ja keskkonnakaitse on kestliku arengu omavahel seotud ja üksteist tugevdavad elemendid. Lepinguosalised kinnitavad oma kohustust edendada rahvusvahelise kaubanduse ja investeeringute arengut nii, et see aitaks saavutada kestliku arengu eesmärki, eeskätt sellisena, nagu see väljendub nende mitmepoolsetes kohustustes töö ja keskkonna valdkonnas.

Õigus kehtestada õigusnorme ja kaitsetase

1. Lepinguosalisel tunnistavad kummagi lepinguosalise õigust määrata kindlaks omaenda kestliku arengu poliitika ja prioriteedid, kehtestada selline riiklik keskkonna- ja töökaitse tase, mida ta peab sobilikuks, ning võtta vastu oma asjakohased õigusnormid ja poliitikameetmed või neid muuta. Kõnealused õigusnormid ja poliitikameetmed peavad olema kooskõlas kummagi lepinguosalise kohustustega täita artiklis 178 osutatud lepinguid ja järgida rahvusvaheliselt tunnustatud standardeid.
2. Kumbki lepinguosaline püüab tagada, et tema asjakohased õigusnormid ja poliitikameetmed näevad ette keskkonna- ja töökaitse kõrge taseme ja soodustavad seda.
3. Lepinguosalisel tunnistavad, et on sobimatu soodustada kaubandust või investeeringuid oma asjakohaste keskkonna- ja tööalaste õigusaktide ja standarditega ettenähtud kaitsetaseme alandamise teel.
4. Lepinguosaline ei püüa edendada kaubandust ja investeeringuid, tehes erandeid või kaldudes kõrvale oma keskkonna- või tööõigusest või jättes need järjepideva või korduva tegevuse või tegevusetuse kaudu tõhusalt täitmisele pööramata.

Mitmepoolsed keskkonnalepingud ja töönormide konventsioonid

1. Lepinguosalisel tunnistavad rahvusvahelise keskkonnavalase juhtimise ja rahvusvaheliste keskkonnalepingute väärtust, kuna need on rahvusvahelise kogukonna vastus kestliku arengu probleemidele keskkonna valdkonnas, samuti täieliku ja tootlikku tööhõive ning kõigile inimväärsel töö tagamise väärtust, sest need on kestliku arengu põhielemendid.
2. Sellega seoses ja võttes arvesse artikleid 290 –295, rakendab kumbki lepinguosaline tõhusalt mitmepoolseid keskkonnalepinguid, mille ta on ratifitseerinud, sealhulgas 2015. aasta Pariisi kliimakokkulepet ja 9. mail 1992. aastal New Yorgis sõlmitud ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni.
3. Võttes arvesse artiklit 314, rakendab kumbki lepinguosaline tõhusalt rahvusvaheliselt tunnustatud tööõiguse põhieegleid, mis on määratletud ILO põhikonventsioonides ning muudes ILO konventsioonides, mille Usbekistani Vabariik ja liikmesriigid on ratifitseerinud. Lepinguosalisel töötavad selle nimel, et ratifitseerida muud konventsioonid ja protokollid, mis on ILO liigituse järgi ajakohased. Kumbki lepinguosaline võtab vastu ja rakendab töötervishoiu ja tööohutusega seotud meetmeid ja poliitikat ning säilitab tõhusa tööinspektsioonisüsteemi, mis on kooskõlas asjakohaste ILO konventsioonidega, mille osaline ta on või võib tulevikus olla.

Kestlikku arengut soodustav kaubandus ja investeerimine

1. Lepinguosalisel kinnitavad oma kohustust suurendada kaubanduse panust kestliku arengu eesmärgi saavutamisele. Sellest tulenevalt edendavad nad ettevõtja sotsiaalset vastutust / vastutustundliku ettevõtluse tavasid, keskkonnakaupade ja -teenustega kauplemist ja neisse investeerimist ning jätkusuutlikkuse tagamise kavade, näiteks õiglase ja eetilise kaubanduse ning ökomärgise kasutamist.
2. Lepinguosalisel vahetavad teavet ja jagavad kogemusi oma tegevuse kohta kaubandus-, sotsiaal- ja keskkonnapoliitika omavahelise seotuse ja vastastikuse täiendavuse edendamise valdkonnas ning tugevdavad dialoogi ja koostööd kestliku arengu küsimustes, mis kerkivad esile nende kaubandussuhetes.
3. Sellisesse dialoogi ja koostöösse tuleks kaasata asjaomased sidusrühmad, eelkõige sotsiaalpartnerid, aga ka muud kodanikuühiskonna organisatsioonid, kasutades artikli 341 kohaselt sisse seatud kodanikuühiskonna koostööd.

ARTIKKEL 180

Vaidluste lahendamine

Käesoleva peatüki kohaste vaidluste suhtes ei kohaldata artikleid 250–254. Kui vahekohus on vaidluses esitanud artiklite 248 ja 249 kohase lõpparuande, arutavad lepinguosalisel selle aruande alusel, milliseid meetmeid tuleks rakendada. Koostöökomitee jälgib selliste meetmete rakendamist ning jälgib küsimuste lahendamist muu hulgas artikli 179 lõikes 3 osutatud mehhanismi kaudu.

11. PEATÜKK

LÄBIPAISTVUS

ARTIKKEL 181

Eesmärk

Tunnistades mõju, mida nende õiguskeskkond võib avaldada nendevahelisele kaubandusele ja investeeringutele, püüavad lepinguosalisel tagada ettevõtjatele, eelkõige väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele prognoositava regulatiivse keskkonna ja tõhusad menetlused.

ARTIKKEL 182

Mõisted

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „haldusotsus“ – õigusliku toimega otsus, toiming või meede, mida konkreetsel juhul kohaldatakse konkreetse isiku, kauba või teenuse suhtes ja mis hõlmab ka sellise otsuse, toimingu tegemata või meetme kohaldamata jätmist, nagu on sätestatud lepinguosalise õiguses;
- b) „huvitatud isik“ – isik, keda üldkohaldatav meede võib mõjutada ning
- c) „üldkohaldatav meede“ – seadused, määrused, menetlused, haldusotsused ja üldkohaldatavad kohtuotsused, mis puudutavad käesoleva jaotisega hõlmatud küsimust, nagu on sätestatud lepinguosalise õiguses.

ARTIKKEL 183

Avaldamine

Lepinguosaline tagab, et käesoleva jaotisega hõlmatud küsimust puudutav üldkohaldatav meede

- a) avaldatakse viivitamata ametlikult määratud kanali kaudu ja võimaluse korral elektrooniliselt või tehakse muul viisil kättesaadavaks nii, et igaüks saaks sellega tutvuda;

- b) on varustatud selgitusega meetme eesmärgi ja põhjuste kohta ning
- c) jätab piisavalt aega õigusnormid avaldamise ja jõustumise vahele, vähemalt juhul, kui meede suurendab ettevõtjate koormust, välja arvatud juhul, kui hädaolukorra tõttu ei ole võimalik seda teha. Käesolevat punkti ei kohaldata kohtu- ega haldusotsuste suhtes.

ARTIKKEL 184

Päringud

1. Lepinguosaline kehtestab või jätab jõusse sobivad mehhanismid, mille kaudu vastatakse isiku päringutele õigusnormide kohta, mis on seotud käesoleva jaotisega hõlmatud küsimustega.
2. Lepinguosalise taotluse korral annab teine lepinguosaline viivitamata teavet ja vastab küsimustele, mis puudutavad mis tahes kehtivat või väljatöötamisetapis olevat õigusnormi, mis on seotud käesoleva jaotisega hõlmatud küsimustega.

ARTIKKEL 185

Üldkohaldatavate meetmete rakendamine

1. Lepinguosaline haldab kõiki käesoleva jaotisega hõlmatud küsimustega seotud üldkohaldatavaid meetmeid objektiivselt, erapooletult ja mõistlikult.

2. Konkreetsetel üksikjuhtudel lõikes 1 nimetatud meetmeid teise lepinguosalise konkreetsete isikute, kaupade või teenuste suhtes kohaldades teeb kumbki lepinguosaline järgmist:

- a) püüab teatada isikutele, keda haldusmenetlus otseselt mõjutab, mõistliku aja jooksul ja vastavalt oma õigusnormidele, millal menetlus algatatakse, sealhulgas kirjeldab menetluse laadi, teatab ameti, kus menetlus algatatakse, ja kirjeldab üldjoontes menetluses käsitletavaid küsimusi, ning
- b) annab enne lõpliku haldusotsuse tegemist isikutele piisava võimaluse esitada fakte ja väiteid oma seisukohtade toetuseks, niivõrd kui aeg, menetluse laad ja avalik huvi seda võimaldavad.

ARTIKKEL 186

Läbivaatamine ja edasikaebamine

1. Lepinguosaline asutab kohtud, vahekohtud või halduskohtud või peab neid ülal või kehtestab või säilitab asjakohased menetlused, et käesoleva jaotisega hõlmatud küsimustes tehtud haldusotsused viivitamata läbi vaadata ja vajaduse korral neid parandada. Lepinguosaline tagab, et tema kohtud viivad edasikaebamis- või läbivaatamismenetluse läbi mittediskrimineerivalt ja erapooletult. Kõnealused kohtud peavad olema erapooletud või sõltumatud haldussundi rakendavast asutusest ning neil ei tohi olla huvi küsimuse lahenduse vastu.

2. Lepinguosaline tagab, et lõikes 1 nimetatud menetluse osalistele antakse õigus saada
 - a) piisav võimalus toetada või kaitsta oma seisukohti ning
 - b) otsus, mis põhineb tõenditel ja esitatud andmetel, või kui lepinguosalise õigusaktid seda nõuavad, siis haldusasutuse koostatud andmetel.
3. Lõike 2 punktis b osutatud otsust rakendab asutus, kelle ülesanne on võtta halduslike täitemeetmeid, tingimusel et otsuse võib lepinguosalise õiguse kohaselt edasi kaevata või läbi vaadata.

ARTIKKEL 187

Seos teiste peatükkidega

Käesolev peatükk ei piira käesoleva jaotise teistes peatükkides kehtestatud erinormide kohaldamist.

12. PEATÜKK

INVESTEERINGUD JA TEENUSKAUBANDUS

1. JAGU

ÜLDSÄTTED

ARTIKKEL 188

Kohaldamisala

1. Kinnitades oma kohustust luua parem keskkond investeringute arendamiseks ja omavaheliseks kaubanduseks, kehtestavad lepinguosaliselised vajaliku korra vastastikuste investeerimis- ja teenuskaubandustingimuste parandamiseks.
2. Lepinguosaliselised kinnitavad õigust reguleerida ja kehtestada oma territooriumil õigusnorme, et saavutada õiguspäraseid poliitikaeesmärke, näiteks rahvatervise kaitse, sotsiaalteenuste, riikliku hariduse, ohutuse, keskkonna, sh kliimamuutuste, avaliku kõlbluse, sotsiaal- või tarbijakaitse, eraelu puutumatuse ja andmekaitse ning kultuurilise mitmekesisuse edendamise ja kaitse valdkonnas.
3. Käesolevat peatükki ei kohaldata meetmete suhtes, mis mõjutavad ühe lepinguosalise füüsilisi isikuid, kes püüavad pääseda teise lepinguosalise tööturule, ega meetmete suhtes, mis on seotud rahvuse või kodakondsuse ning alalise elu- või töökohaga.

4. Käesolev peatükk ei takista lepinguosalist rakendamast meetmeid, millega reguleeritakse füüsiliste isikute sisenemist tema territooriumile või nende ajutist viibimist tema territooriumil, sealhulgas meetmeid, mis on vajalikud tema piiride puutumatuse kaitseks ja füüsiliste isikute korrahaseks piiriületuseks, tingimusel et neid meetmeid ei rakendata viisil, mis muudaks olematuks või vähendaks kasu,¹ mida teine lepinguosaline saab käesoleva peatüki alusel.
5. Käesolevat jaotist ei kohaldata lepinguosalise ühegi meetme suhtes, mis on seotud kaupade või teenuste hankega valitsuse või riigiameti poolt valitsuse ülesannete täitmiseks, mitte selleks, et neid äri otstarbel edasi müüa või et kasutada neid kaupade tarnimiseks või teenuste osutamiseks nende äriotstarbeliseks müügiks, olenemata sellest, kas kõnealune hange on käesoleva lepinguga hõlmatud hange 9. peatüki tähenduses või mitte.
6. Käesolevat peatükki ei kohaldata lepinguosaliste antavate subsidiumide või toetuste suhtes, sealhulgas riigi toetatud laenude ning garantiide ja kindlustuse suhtes.
7. Käesolevat peatükki ei kohaldata järgmise suhtes:
- a) lennuteenused või lennuteenustega seotud tugiteenused,² välja arvatud:
- i) õhusõidukite remondi- ja hooldusteenused;
 - ii) arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused;

¹ Ainuüksi asjaolu, et mõne riigi füüsilistelt isikutelt nõutakse viisat ja teiste riikide füüsilistelt isikutelt seda ei nõuta, ei peeta käesoleva peatüki kohase kasu olematuks muutmiseks või vähendamiseks.

² Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lennuteenuste või lennuteenustega seotud tugiteenuste hulka kuuluvad järgmised teenused: lennutransport; õhusõiduki abil osutatavad teenused, mille põhieesmärk ei ole kaupade või reisijate vedu, näiteks tuletõrje lennutreening, vaatamisväärsustega tutvumine, pritsimine, seire, kaardistamine, pildistamine, langevarjuhüpped, purilennuki pukseerimine, kopteriga tehtavad tõstetööd raie- ja ehitustöödel ning muud õhus osutatavad põllumajandus-, tööstus- ja kontrolliteenused; õhusõidukite rentimine koos meeskonnaga ja lennujaama käitamise teenused.

- iii) maapealse käitluse teenused ning
- iv) lennutransporditeenuste müük ja turustamine;
- b) audiovisuaalteenused;
- c) siseveetransport ning
- d) riigisisene merekabotaaž¹.

ARTIKKEL 189

Mõisted

Käesolevas peatükis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „õhusõiduki remondi- ja hooldusteenused“ – liiklusest kõrvaldatud õhusõiduki või selle osaga tehtavad toimingud, mille hulka ei kuulu niinimetatud liinihooldus;
- b) „tegevused, mida teostatakse, või teenused, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel“ – tegevus, mida ei viida ellu, või teenused, mida ei osutata ärilistel eesmärkidel ega konkureerides ühe või mitme ettevõtjaga;

¹ Ilma et see piiraks sellise tegevuse ulatust, mida võib asjaomaste riigisiseste õigusnormide alusel käsitada kabotaažina, hõlmab käesoleva peatüki kohane riigisisene merekabotaaž Euroopa Liidu puhul reisijate või kauba vedu ühest Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast teise samas liikmesriigis asuvasse sadamasse või kohta, sh asjaomase riigi mandrilaval, nagu on sätestatud ÜRO mereõiguse konventsioonis, ning ühest ja samast Euroopa Liidu liikmesriigis asuvast sadamast või kohast algavat ja seal lõppevat liiklust.

- c) „arvutipõhise ettetellimissüsteemi teenused“ – teenused, mida osutab arvutipõhine andmetöötlussüsteem, mis sisaldab teavet lennuettevõtjate sõiduplaanide, pakkumiste, hindade ja hinnareeglite kohta ning mille kaudu saab pileteid ette tellida ja väljastada;
- d) „hõlmatud ettevõtte“ – ühe lepinguosalise territooriumil asuv ettevõtte, mille on vastavalt punktile h asutanud teise lepinguosalise juriidiline isik kooskõlas kohaldatava õigusega ja mis oli käesoleva lepingu jõustumise kuupäeval juba asutatud või mis on asutatud pärast seda;
- e) „piiriülene teenuskaubandus“ – teenuste osutamine:
 - i) ühe lepinguosalise territooriumilt teise lepinguosalise territooriumile või
 - ii) ühe lepinguosalise territooriumil teise lepinguosalise teenusetarbijale;
- f) „majandustegevus“ – igasugune tööstuslik, kaubanduslik, kutsealane või käsitöönduslik tegevus, sealhulgas teenuste osutamine, välja arvatud tegevused, mida teostatakse valitsuse ülesannete täitmisel;
- g) „ettevõtte“ – juriidiline isik või juriidilise isiku filiaal või esindus;
- h) „asutamine“ – juriidilise isiku asutamine või omandamine, sealhulgas kapitaliosaluse kaudu, või juriidilise isiku filiaali või esinduse loomine lepinguosalise territooriumil eesmärgiga luua või säilitada püsivad majandussidemed;
- i) „kehtiv“ või „olemasolev“ – käesoleva lepingu allakirjutamise kuupäeval kehtiv;

- j) „maapealne käitlus“ – lennujaamas tasu eest või lepingu alusel järgmiste teenuste osutamine: lennuettevõtja esindamine, juhtimine ja järelevalve; reisijate teenindamine; pagasikäitlus; seisuplatsiteenused; toitlustamine; lennukauba ja -posti käitlemine; õhusõiduki tankimine; õhusõidukite hooldus ja puhastamine; maapealne transport; lennutegevuse ja meeskondade juhtimine ning lendude planeerimine; mõiste „maapealne käitlus“ alla ei kuulu: omateenindus, julgestus, õhusõidukite remont ja hooldus ega olulise tsentraliseeritud lennujaamataristu, näiteks jäätõrjealade, kütusejaotussüsteemide, pagasikäitlussüsteemide ja lennujaamasiseste püsitranspordisüsteemide haldamine või käitamine;
- k) „juriidiline isik“ – õigussubjekt, mis on kohaldatava õiguse alusel nõuetekohaselt kas kasumi saamiseks või muuks otstarbeks asutatud või muul viisil korraldatud ning on kas era- või riigi omandis, sealhulgas aktsiaselts, usaldusühing, täisühing, ühisettevõtte, ainuomandis ettevõtte või ühistu;
- l) „lepinguosalise juriidiline isik“¹ –
- i) Euroopa Liidu puhul:
- A) Euroopa Liidu või vähemalt ühe selle liikmesriigi õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Euroopa Liidu territooriumil sisulise äritegevusega², ning

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevas punktis nimetatud laevandusettevõtteid käsitletakse lepinguosalise juriidiliste isikutena üksnes meretransporditeenuste osutamisega seotud tegevuse puhul.

² Vastavalt WTO-le saadetud teatisele Euroopa Ühenduse asutamislepingu kohta (WT/REG39/1) on „tegelik ja püsiv seos“ Euroopa Liidu liikmesriigi majandusega, nagu see on sätestatud ELi toimimise lepingu artiklis 54, Euroopa Liidu arusaama järgi samaväärne „sisulise äritegevuse“ mõistega.

B) laevandusettevõtte, mis on asutatud väljaspool Euroopa Liitu, kuid on liikmesriigi füüsilise isiku valitseva mõju all ning mille laevad on registreeritud liikmesriigis ja sõidavad liikmesriigi lipu all;

ii) Usbekistani Vabariigi puhul:

A) Usbekistani Vabariigi õiguse alusel asutatud või organiseeritud juriidiline isik, kes tegeleb Usbekistani Vabariigi territooriumil sisulise äritegevusega, ning

B) laevandusettevõtte, mis on asutatud väljaspool Usbekistani Vabariiki, kuid on Usbekistani Vabariigi füüsilise isiku valitseva mõju all ning mille laev on registreeritud Usbekistani Vabariigis ja sõidab Usbekistani Vabariigi lipu all;

m) „lepinguosalise meede“ – meede, mille on võtnud või kehtima jätnud¹:

i) keskvalitsus, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või nende tasandite ametiasutused ning

ii) valitsusvälised asutused, kasutades keskvalitsuse, piirkondliku või kohaliku omavalitsuse või nende tasandite ametiasutuste poolt delegeeritud volitusi;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et mõiste „lepinguosalise meede“ hõlmab punkti 1 alapunktides i ja ii loetletud üksuste meetmeid, mis on võetud või kehtima jäetud sel teel, et teistele üksustele antakse otseselt või kaudselt korraldusi või juhitakse või kontrollitakse otseselt või kaudselt nende tegevust seoses nende meetmetega.

- n) „lepinguosalise füüsiline isik“ –
- i) Euroopa Liidu puhul isik, kes on ühe liikmesriigi kodanik vastavalt selle liikmesriigi õigusele¹, ning
 - ii) Usbekistani Vabariigi puhul Usbekistani Vabariigi kodanik vastavalt selle riigi õigusele;
- o) „käitamine“ – ettevõtte juhtimine, majandamine, käigushoidmine, kasutamine, sellest kasu saamine ja selle müük või muu ettevõtte käsutamise vorm;
- p) „lennutransporditeenuste müük ja turustamine“ – asjaomase lennuettevõtja võimalused vabalt müüa ja turustada oma lennutransporditeenuseid, sealhulgas kõik turustamisega seotud aspektid, nagu turu-uuringud, reklaam ja turundus, kuid välja arvatud lennutransporditeenuste hinnakujundus ja kohaldatavad tingimused;
- q) „teenus“ – ükskõik millise sektori ükskõik milline teenus, välja arvatud teenused, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel;
- r) „teenuseosutaja“ – isik, kes kavatseb osutada või osutab teenust.

¹ Euroopa Liidu puhul kuuluvad mõiste „lepinguosalise füüsiline isik“ alla ka füüsilised isikud, kelle alaline elukoht on Läti Vabariigis, kuid kes ei ole Läti Vabariigi ega ühegi muu riigi kodanikud, ent kellel on Läti Vabariigi õigusnormide alusel õigus saada mittekodaniku pass.

ARTIKKEL 190

Teenuste horisontaalsed piirangud

1. Olenemata käesoleva peatüki muudest sätetest ei nõuta lepinguosaliselt GATSiga hõlmatud sektorite või meetmete suhtes soodsamat kohtlemist kui see, mida asjaomane lepinguosaline peab GATSi alusel võimaldama, ning seda iga teenusesektori, allsektori ja tarneviisi puhul. Käesolevat lõiget kohaldatakse alates päevast, mis on üks kuu enne lepinguosalise iga asjaomase GATSist tuleneva kohustuse jõustumise kuupäeva.
2. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et teenuste osas inkorporeeritakse Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendid, sealhulgas reservatsioonid, ja lisa, mis käsitleb II artikli kohaseid erandeid (soodustusrežiimi erandite loetelu) käesolevasse lepingusse ja muudetakse selle osaks.
3. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et enne Usbekistani Vabariigi ühinemist WTOga on Usbekistani Vabariigi erikohustuste loend koos reservatsioonidega esitatud 12-B, 12-C ja 12-D lisas.

ARTIKKEL 191

Majandusintegratsiooni lepingud

Käesoleva peatüki alusel võimaldatavat kohtlemist ei kohaldata kohtlemise suhtes, mida lepinguosaline võimaldab lepingu alusel, millega liberaliseeritakse oluliselt teenuskaubandust (sealhulgas asutamist teenuste valdkonnas), mis vastab GATSi V ja Va artikli kriteeriumidele, või lepingu alusel, millega oluliselt liberaliseeritakse asutamist muudes samadele kriteeriumidele vastavates majandustegevuse valdkondades, seoses selliste tegevustega;

Läbipaistvus ja konfidentsiaalse teabe avalikustamine

1. Lepinguosaline vastab viivitamata teise lepinguosalise kõikidele taotlustele saada konkreetset teavet tema üldkohaldatavate meetmete, sealhulgas investorite ja teenuseosutajate litsentsimise ja sertifitseerimise standardite ja kriteeriumide kohta ning teavet, mis käsitleb asjakohast reguleerivat või muud asutust või rahvusvahelisi lepinguid, mis käsitlevad või mõjutavad käesoleva peatüki kohaldamisalasse kuuluvaid küsimusi. Kumbki lepinguosaline loob ühe või mitu teabepunkti ja teatab teisele lepinguosalisele nende kontaktandmed. Need teabepunktid annavad teise lepinguosalise investoritele ja teenuseosutajatele taotluse korral konkreetset teavet kõigi selliste küsimuste kohta.
2. Lepinguosaline avaldab viivitamata kõik üldkohaldatavad meetmed, mis on seotud käesoleva peatüki toimimisega või mõjutavad seda. Kui selline avaldamine ei ole praktiline, tehakse teave selliste meetmete kohta muul viisil üldsusele kättesaadavaks.
3. Ükski käesoleva lepingu säte ei kohusta lepinguosalist tegema kättesaadavaks konfidentsiaalset teavet, mille avalikustamine takistaks õiguskaitsetoiminguid või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või kahjustaks konkreetsete avaliku või erasektori ettevõtete seaduslikke ärihuve.

2. JAGU

INVESTEERINGUD

ARTIKKEL 193

Kohaldamisala

Käesolevat jagu kohaldatakse lepinguosalise meetmete suhtes, mis mõjutavad ettevõtte asutamist või käitamist tema territooriumil majandustegevusega tegelemiseks:

- a) teise lepinguosalise juriidiliste isikute poolt ja
- b) hõlmatud ettevõtete poolt.

ARTIKKEL 194

Enamsoodustusrežiim ja võrdne kohtlemine

1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu 12-A lisas ning Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites ja käesoleva lepingu 12-B lisas loetletud reservatsioonide kohaldamist, võimaldab kumbki lepinguosaline seoses asutamise ja käitamisega oma territooriumil teise lepinguosalise juriidilistele isikutele ja hõlmatud ettevõtetele vähemalt sama soodsat kohtlemist, nagu ta võimaldab samasuguses olukorras kolmanda riigi juriidilistele isikutele ja nende ettevõtetele.

2. Ilma et see piiraks 12-A lisas ning Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites ja 12-B lisas loetletud reservatsioonide kohaldamist, võimaldab kumbki lepinguosaline seoses asutamise ja käitamisega oma territooriumil teise lepinguosalise juriidilistele isikutele ja hõlmatud ettevõtetele vähemalt sama soodsat kohtlemist, nagu ta võimaldab samasuguses olukorras omaenda juriidilistele isikutele ja nende ettevõtetele.

3. Lõike 2 alusel võimaldatud kohtlemine tähendab:

- a) Usbekistani Vabariigi piirkondliku või kohaliku omavalitsuse puhul kohtlemist, mis ei ole vähem soodne kui soodsaim kohtlemine, mida see valitsustasand võimaldab samasuguses olukorras oma territooriumil Usbekistani Vabariigi juriidilistele isikutele ja nende ettevõtetele, ning
- b) liikmesriigi valitsuse puhul kohtlemist, mis ei ole vähem soodne kui soodsaim kohtlemine, mida see valitsus võimaldab samasuguses olukorras oma territooriumil selle liikmesriigi juriidilistele isikutele ja nende ettevõtetele.

4. Käesolevat artiklit ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist laiendama teise lepinguosalise juriidilistele isikutele või hõlmatud ettevõtetele mis tahes eeliskohtlemist, mis tuleneb:

- a) rahvusvahelisest lepingust topeltmaksustamise vältimiseks või mis tahes muust täielikult või peamiselt maksustamisega seotud rahvusvahelisest lepingust või kokkuleppest või
- b) meetmetest, millega nähakse ette tunnustamine, sealhulgas füüsilisele isikule või ettevõttele majandustegevuseks tegevusloa, litsentsi või sertifikaadi andmise standardite või kriteeriumide või GATSi finantsteenuseid käsitleva lisa punktis 3 osutatud usaldatavusnõuete tunnustamine.

5. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lõikes 1 osutatud kohtlemine ei hõlma vaidluste lahendamise korda, mis on sätestatud muudes rahvusvahelistes lepingutes.

6. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lepinguosalise ja kolmanda riigi vahel sõlmitud muude rahvusvaheliste lepingute sisulised sätted ei kujuta endast iseenesest lõikes 1 osutatud kohtlemist. Lepinguosalise nende sätete alusel võetud meetmed¹ võivad kujutada endast sellist kohtlemist ja seega põhjustada käesoleva artikli rikkumise.

ARTIKKEL 195

Kõrgem juhtkond ja juhatus

Ilma et see piiraks 12-A lisas ning Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites ja 12-B lisas loetletud reservatsioone, ei nõua lepinguosaline, et hõlmatud ettevõtte määraks kõrgema või keskastme juhtideks või juhatuse liikmeteks teatava kodakondsusega isikuid.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et vaid muude lepinguosalise poolt kolmanda riigiga sõlmitud rahvusvahelistes lepingute sisuliste sätete ülevõtmist riigisisesse õigusesse ulatuses, mis on vajalik nende inkorporeerimiseks riigisisesse õiguskorda, ei peeta iseenesest meetmeks.

ARTIKKEL 196

Eeliste andmisest keeldumine

Lepinguosaline võib keelduda andmast teise lepinguosalise juriidilisele isikule või hõlmatud ettevõttele käesolevast jaost tulenevaid eeliseid, kui keelduv lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima meetmed, mis on seotud rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamisega, sealhulgas inimõiguste kaitsega, ning:

- a) millega keelatakse tehingud selle juriidilise isiku või tema ettevõttega või
- b) mida rikutaks või mille järgimisest hoitaks kõrvale, kui kõnealusele juriidilisele isikule või hõlmatud ettevõttele antaks käesolevast jaost tulenevad eelised, sealhulgas juhul, kui nende meetmetega keelatakse tehingud isikuga, kes nimetatud juriidilist isikut või ettevõtet omab või kontrollib.

3. JAGU

PIIRIÜLENE TEENUSKAUBANDUS

ARTIKKEL 197

Kohaldamisala

Käesolevat jagu kohaldatakse lepinguosalise meetmete suhtes, mis mõjutavad teise lepinguosalise teenuseosutajate piiriülest teenuskaubandust.

ARTIKKEL 198

Võrdne kohtlemine

1. Ilma et see piiraks artikli 190 kohaldamist, võimaldab kumbki lepinguosaline sektorites, kus Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loenditesse ja käesoleva lepingu 12-C lisasse on kantud kohustusi, teise lepinguosalise teenustele ja teenuseosutajatele vähemalt sama soodsat kohtlemist, nagu ta võimaldab samasuguses olukorras omaenda teenustele ja teenuseosutajatele.
2. Lõike 1 nõude täitmiseks võib lepinguosaline võimaldada teise lepinguosalise teenustele ja teenuseosutajatele kas vormiliselt samasugust või vormiliselt teistsugust kohtlemist kui see, mida ta võimaldab omaenda teenustele ja teenuseosutajatele.
3. Vormiliselt samasugust või vormiliselt teistsugust kohtlemist peetakse vähem soodsaks, kui see muudab konkurentsitingimused lepinguosalise enda teenuste või teenuseosutajate jaoks soodsamaks, võrrelduna teise lepinguosalise teenuste või teenuseosutajatega.
4. Käesolevat artiklit ei tõlgendata nii, nagu nõuaks see kummaltki poolelt asjaomaste teenuste või teenuseosutajate välismaisest olemusest tuleneva ebasoodsa konkurentsiolukorra hüvitamist.

ARTIKKEL 199

Järkjärguline edasine liberaliseerimine

1. Lepinguosalisel püüavad käesoleva jao kohaselt võtta vajalikke meetmeid, et võimaldada järk-järgult üha enam piiriülest teenuskaubandust, võttes arvesse lepinguosaliste teenusesektorite arengut.
2. Kaubanduskoosseisus kokku tulnud koostöökomitee annab soovitusi lõike 1 rakendamiseks.
3. Lepinguosalisel püüavad mitte kehtestada meetmeid, millega kehtestatakse piiriülese teenuskaubanduse suhtes suuremad piirangud, võrreldes tingimustega, mis kehtisid enne käesolevale lepingule allakirjutamise kuupäeva.

ARTIKKEL 200

Eeliste andmisest keeldumine

Lepinguosaline võib keelduda andmast teise lepinguosalise teenuseosutajale käesolevast jaost tulenevaid eeliseid, kui keelduv lepinguosaline võtab vastu või jätab kehtima meetmed, mis on seotud rahvusvahelise rahu ja julgeoleku säilitamisega, sealhulgas inimõiguste kaitsega, ning:

- a) millega keelatakse tehingud kõnealuse teenuseosutajaga või

- b) mida rikutaks või mille järgimisest hoitaks kõrvale, kui kõnealusele teenuseosutajale antaks käesolevast jaost tulenevad eelised, sealhulgas juhul, kui nende meetmetega keelatakse tehingud isikuga, kes teenuseosutajat omab või kontrollib.

4. JAGU

FÜÜSILISTE ISIKUTE SISENEMINE LEPINGUOSALISE TERRITOORIUMILE JA SEAL AJUTINE VIIBIMINE ÄRILISEL EESMÄRGIL

ARTIKKEL 201

Kohaldamisala ja mõisted

1. Käesolevat jagu kohaldatakse lepinguosalise meetmete suhtes, mis mõjutavad teenuste osutamist seeläbi, et tema territooriumile sisenevad ja ajutiselt viibivad seal teise lepinguosalise füüsilised isikud, kes kuuluvad järgmistesse kategooriatesse:
- a) ettevõtte asutamise eesmärgil ärivisiidil olevad isikud;
 - b) lepingulised teenuseosutajad ja
 - c) ettevõtjasiseselt üleviidud töötajad.

2. Niivõrd kui käesolevas jaos ei võeta kohustusi, kohaldatakse endiselt kõiki lepinguosalise õiguses sätestatud nõudeid, mis käsitlevad füüsiliste isikute sisenemist tema territooriumile ja ajutist viibimist seal, sealhulgas viibimisaega.
3. Olenemata käesoleva jao sätetest kohaldatakse endiselt kõiki lepinguosaliste õiguses sätestatud nõudeid, mis on seotud tööhõive- ja sotsiaalkindlustusmeetmetega, sealhulgas miinimumpalga ja kollektiivsete palgakokkulepetega.
4. Kohustusi, mis on seotud füüsiliste isikute riiki sisenemise ja seal ajutise viibimisega ärilisel eesmärgil, ei kohaldata juhul, kui riiki sisenemise ja seal ajutise viibimise eesmärk või tagajärg seisneb sekkumises tööturu osapoolte vaidlusesse või läbirääkimistesse või sellise vaidluse või selliste läbirääkimiste tulemuse mõjutamises muul moel või sellises vaidluses või sellistes läbirääkimistes osalevate füüsiliste isikute töölevõtmises.
5. Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „ettevõtte asutamise eesmärgil ärivisiidil olevad isikud“ – lepinguosalise juriidilise isiku juures juhtival kohal töötavad füüsilised isikud, kes:
 - i) vastutavad selle juriidilise isiku ettevõtte asutamise eest teise lepinguosalise territooriumil;
 - ii) ei paku ega osuta teenuseid ega tegele muu majandustegevusega kui see, mis on vajalik kõnealuse ettevõtte asutamiseks, ning
 - iii) ei saa tasu teise lepinguosalise territooriumil asuvast allikast;

- b) „lepingulised teenuseosutajad“ – füüsilised isikud, kelle on tööle võtnud lepinguosalise juriidiline isik (välja arvatud personali töölerakendamise ja värbamise teenuseid osutava agentuuri kaudu), kelle asukoht ei ole teise lepinguosalise territooriumil ja kes on heauskselt sõlminud lepingu¹, et osutada teise lepinguosalise territooriumil asuvale lõpptarbijale teenuseid, mis eeldavad tema töötajate² ajutist kohalolekut, ning:
- i) kes on osutanud neid teenuseid selle juriidilise isiku töötajana vähemalt ühe aasta jooksul vahetult enne riiki sisenemise ja seal ajutise viibimise taotluse esitamise kuupäeva;
 - ii) kellel on sellel kuupäeval:
 - A) Euroopa Liidu füüsiliste isikute puhul vähemalt kolmeaastane ja Usbekistani Vabariigi füüsiliste isikute puhul vähemalt viieaastane töökogemus asjaomases valdkonnas³;
 - B) kõrgharidus või kvalifikatsioon, mis tõendab samaväärsel tasemel teadmisi⁴, ning
 - C) kutsekvalifikatsioon, mis on õiguslikult nõutav sellel kutsealal tegutsemiseks teise lepinguosalise territooriumil, ning
 - iii) kes ei saa tasu teise lepinguosalise territooriumil asuvast allikast;

¹ Euroopa Liidu puhul ei tohi heauskse lepingu kestus olla pikem kui 12 kuud.

² Punktis b osutatud teenusleping peab vastama selle lepinguosalise õiguse nõuetele, kelle territooriumil lepingut täidetakse.

³ Omandatud pärast täisealiseks saamist.

⁴ Kui kõrgharidus või kvalifikatsioon ei ole omandatud selle lepinguosalise territooriumil, kus teenust osutatakse, võib see lepinguosaline hinnata, kas see on tema territooriumil omandatud kõrgharidusega samaväärne.

c) „ettevõtjasiseselt üleviidud töötajad“ – füüsilised isikud, kes:

- i) on töötanud lepinguosalise juriidilise isiku juures või selle filiaalis või olnud selles partneriks vähemalt ühe aasta jooksul vahetult enne teise lepinguosalise territooriumile sisenemise ja seal ajutise viibimise taotluse esitamise kuupäeva;
- ii) elavad taotluse esitamise ajal väljaspool teise lepinguosalise territooriumi;
- iii) viiakse ajutiselt üle teise lepinguosalise territooriumil asuvasse juriidilise isiku ettevõttesse,¹ mis kuulub algse juriidilise isiku või filiaaliga samasse kontserni, sealhulgas selle esindusse, tütarettevõtjasse, filiaali või emaettevõtjasse, ning
- iv) Euroopa Liidu puhul kuuluvad järgmistesse kategooriatesse:
 - A) juhid, kes töötavad juhtival kohal ja kes peamiselt suunavad ettevõtte juhtimist² teise lepinguosalise territooriumil ja kelle tegevust kontrollivad või suunavad peamiselt ettevõtte juhatuse liikmed või aktsionärid või samaväärsed isikud ning kelle kohustuste hulka kuulub:
 - 1) ettevõtte või selle osakonna või allüksuse juhtimine;

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et juhtivtöötajate või spetsialistide puhul võib nõuda, et nad tõendaksid, et neil on olemas kutsekvalifikatsioon ja kogemus, mis on vajalik selles juriidilises isikus, kuhu nad üle viiakse.

² Suurema selguse huvides olgu märgitud, et ehkki juhid või tegevjuhid ei täida otseselt tegeliku teenuste osutamisega seotud ülesandeid, võivad nad oma töökohustuste täitmise käigus täita ülesandeid, mis on asjaomase teenuse osutamiseks vajalikud.

- 2) järelevalve ja kontroll teiste järelevalve-, kutse- või juhtimistegevusega seotud töötajate töö üle ja
 - 3) töölevõtmise, vallandamise või muude personaliga seotud meetmete soovitamine; või
- B) spetsialistid, kellel on ettevõtte tegevusvaldkondade, töömeetodite või juhtimise seisukohalt olulised eriteadmised, mille hindamisel ei võeta arvesse mitte üksnes ettevõttespetsiifilisi teadmisi, vaid ka seda, kas isikul on kõrge kvalifikatsioon, sealhulgas piisav kutsealane töökogemus teatavat liiki töö või tegevuse alal, mis nõuab tehnilisi eriteadmisi, sealhulgas võimalikku kuulumist töötajate hulka, kelle erialal tegutsemiseks on nõutav luba; või
- v) Usbekistani Vabariigi puhul teevad tööd nimetatud lepinguosalise territooriumil, ei ole Usbekistani Vabariigi kodanikud ja vastavad järgmistele miinimumkriteeriumidele:
- A) on omandanud kutsealal töötamiseks vajaliku kõrghariduse;
 - B) omavad kavandatavas tegevusvaldkonnas vähemalt viieaastast kogemust ja
 - C) saavad Usbekistani Vabariigis aastapalka (töötasu) summas, mis ei ole väiksem kui 22 000 SDRi.

Ettevõtjasiseselt üleviidud töötajad ja ettevõtte asutamise eesmärgil ärivisiidil olevad isikud

1. Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites või käesoleva lepingu 12-B lisas loetletud sektorites, allsektorites ja tegevustes kehtib järgmine, kui selles loetletud reservatsioonidest¹ ei tulene teisiti:

a) lepinguosaline lubab:

i) ettevõtjasiseselt üleviidud töötajatel ja ettevõtte asutamisega seoses ärivisiidil olevatel isikutel siseneda oma territooriumile ja seal ajutiselt viibida ning

ii) teise lepinguosalise ettevõtjasiseselt üleviidud töötajatel oma territooriumil töötada ning

b) lepinguosaline ei jäta kehtima ega kehtesta ei mõnes oma territoriaalses allüksuses ega kogu oma territooriumil arvuliste kvootide, majandusvajaduste testi ega diskrimineerivate kitsenduste vormis piiranguid selliste füüsiliste isikute koguarvule, keda ettevõtte võib konkreetses sektoris ettevõttesiseselt üleviidud töötajate ja ettevõtte asutamise eesmärgil ärivisiidil olevate isikutena tööle võtta.

2. Ettevõtjasiseselt üleviidud töötajate lubatud viibimisaeg on kuni kolm aastat ja ettevõtte asutamise eesmärgil ärivisiidil olevate isikute puhul kuni 90 päeva².

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et kui lepinguosaline on 12-D või 12-A lisas sätestanud reservatsiooni, kujutab see reservatsioon endast ka reservatsiooni käesoleva artikli suhtes, niivõrd kui reservatsioonis sätestatud või lubatud meede mõjutab teise lepinguosalise territooriumile siseneva ja seal ajutiselt viibiva füüsilise isiku kohtlemist ärilisel eesmärgil.

² Euroopa Liidu puhul arvestatakse kõnealust 90 päeva iga kuuekuulise ajavahemiku kohta.

Lepingulised teenuseosutajad

1. Sektorites, allsektorites ja tegevusaladel, mis on loetletud Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites või käesoleva lepingu 12-D lisas, ei võta lepinguosaline vastu ega jäta kehtima arvuliste kvootide või majandusvajaduste testi või diskrimineerivate piirangute vormis piiranguid teise lepinguosalise lepinguliste teenuseosutajate koguarvule, kellel on lubatud ajutiselt tema territooriumile siseneda, kui sealsamas loetletud reservatsioonidest ei tulene teisiti¹.
2. Käesoleva artikli alusel antud juurdepääs käib üksnes lepingu esemeks oleva teenuse kohta ega anna õigust kasutada selle lepinguosalise kutsenimetust, kelle territooriumil teenust osutatakse.
3. Teenuslepinguga hõlmatud isikute arv ei tohi olla suurem, kui on vaja lepingu täitmiseks, nagu võib olla kindlaks määratud selle lepinguosalise õigusega, kelle territooriumil teenust osutatakse.
4. Lubatav kumulatiivne riigis viibimise kestus on kõige rohkem kolm kuud 12-kuulise ajavahemiku või lepingu kehtivusaja jooksul, olenevalt sellest, kumb on lühem.

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et kui lepinguosaline on teinud 12-A või 12-B lisas reservatsiooni, kujutab see reservatsioon endast ka reservatsiooni käesoleva artikli suhtes, niivõrd kui reservatsioonis sätestatud või lubatud meede mõjutab teise lepinguosalise territooriumile siseneva ja seal ajutiselt viibiva füüsilise isiku kohtlemist ärilisel eesmärgil.

ARTIKKEL 204

Läbipaistvus

1. Lepinguosaline teeb üldsusele kättesaadavaks teabe artikli 201 lõikes 1 osutatud asjakohaste meetmete kohta, mis kehtivad teise lepinguosalise füüsiliste isikute riiki sisenemise ja ajutise seal viibimise suhtes.
2. Lõikes 1 osutatud teave sisaldab muu hulgas võimalikult suures ulatuses järgmist füüsiliste isikute riiki sisenemise ja ajutise seal viibimisega seotud teavet:
 - a) sisenemistingimused;
 - b) suunav loetelu dokumentidest, mida võidakse nõuda tingimuste täitmise kontrollimiseks;
 - c) eeldatav menetlemisaeg;
 - d) kehtivad tasud;
 - e) apellatsioonimenetlused, kui see on asjakohane, ning
 - f) asjakohased üldkohaldatavad õigusnormid füüsiliste isikute riiki sisenemise ja ajutise seal viibimise kohta.

5. JAGU

ÕIGUSRAAMISTIK

A ALAJAGU

RIIGISISESED ÕIGUSNORMID

ARTIKKEL 205

Kohaldamisala ja mõisted

1. Käesolevat jagu kohaldatakse üksnes sektorite suhtes, mille puhul käesoleva lepingu 12-A lisasse ja Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loenditesse ning käesoleva lepingu 12-B, 12-C ja 12-D lisasse on kantud kohustusi, mis on seotud litsentsimisnõuete ja -menetluste ning kvalifikatsiooninõuete ja -menetlustega, mis mõjutavad:

- a) piiriülest teenuskaubandust;
- b) ettevõtte asutamist või käitamist või
- c) teenuse osutamist artiklis 201 osutatud kategooriatesse kuuluvate lepinguosalise füüsiliste isikute viibimise kaudu teise lepinguosalise territooriumil.

2. Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „pädev asutus“ – kesk-, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsusasutus või -organ või kesk-, piirkondliku või kohaliku tasandi valitsusasutuse või -organi poolt delegeeritud ülesandeid täitev valitsusväline organ, kellel on õigus teha otsuseid lubade andmise kohta teenuse osutamiseks, sealhulgas ettevõtte asutamise kaudu, või lubade andmise kohta ettevõtte asutamiseks, et tegeleda muu majandustegevusalaga kui teenused;
- b) „litsentsimismenetlus“ – haldus- ja menetlusnormid, mida isik, kes taotleb luba tegelda lõike 1 punktides a–c osutatud tegevusega või sellise loa muutmist või pikendamist, peab järgima, selleks et tõendada litsentsimisnõuete täitmist;
- c) „litsentsimisnõuded“ – kvalifikatsiooninõuete hulka mittekuuluvad sisulised nõuded, millele isik peab vastama, et saada luba tegelda lõike 1 punktides a–c osutatud tegevusega või et sellist luba muuta või pikendada;
- d) „kvalifikatsioonimenetlused“ – haldus- ja menetlusnormid, mida füüsiline isik peab järgima, et tõendada kvalifikatsiooninõuete täitmist, selleks et saada luba osutada teenust, ning
- e) „kvalifikatsiooninõuded“ – sisulised nõuded, mis on seotud füüsilise isiku pädevusega osutada teatavat teenust ja mida peab tõendama, selleks et saada luba osutada teenust.

Litsentsimis- ja kvalifikatsioonitingimused

1. Lepinguosalised tagavad, et litsentsimisnõuete ja -menetluste ning kvalifikatsiooninõuete ja -menetluste aluseks on kriteeriumid, mis ei lase pädevatel asutustel kasutada oma hindamisvolitusi meelevaldselt. Sellised kriteeriumid pannakse paika juba ette ja need peavad olema selged, üheselt mõistetavad, objektiivsed ja läbipaistvad ning üldsusele ja huvitatud isikutele kättesaadavad.
2. Pädev asutus annab loa või litsentsi niipea, kui nõuetekohase läbivaatamise tulemusel on kindlaks tehtud, et taotleja vastab selle saamise tingimustele.
3. Kumbki lepinguosaline säilitab kohtu, vahekohtu või halduskohtu või menetlused, mis kahju kannatanud teise lepinguosalise teenuseosutaja või juriidilise isiku taotluse korral võimaldavad viivitamata läbi vaadata haldusotsused, mis mõjutavad ettevõtte asutamist, piiriülest teenuskaubandust või füüsiliste isikute ajutist ärilisel eesmärgil riigis viibimist, ja vajaduse korral võtta nende suhtes asjakohaseid heastamismeetmeid. Kui need menetlused ei ole sõltumatud asutusest, millele on usaldatud asjaomase haldusotsuse tegemine, tagab kumbki lepinguosaline, et need menetlused näevad tõhusalt ette objektiivse ja erapooletu läbivaatamise.
4. Kui konkreetseks tegevuseks antavate litsentside arv on olemasolevate loodusressursside või tehnilise võimsuse vähesuse tõttu piiratud, kohaldab kumbki lepinguosaline valikumenetlust, mis kindlustab võimalikele kandidaatidele täieliku erapooletuse ja läbipaistvuse, sealhulgas eelkõige piisava teabe menetluse alustamise, läbiviimise ja lõpetamise kohta. Valikumenetluse reeglite kehtestamisel võib lepinguosaline võtta arvesse õiguspäraseid poliitikaeesmärke, sealhulgas tervise, ohutuse, keskkonnakaitse ja kultuuripärandi säilitamise kaalutlusi.

Litsentsimis- ja kvalifikatsioonimenetlused

1. Litsentsimis- ja kvalifikatsioonimenetlused ja -formaalsused peavad olema selged ja eelnevalt avalikustatud ega tohi endast kujutada teenuse osutamise või muu majandustegevuse piirangut. Kumbki lepinguosaline püüab tagada, et need menetlused ja formaalsused on võimalikult lihtsad ega muuda teenuse osutamist või muud majandustegevust põhjendamatult keeruliseks ega lükka seda edasi. Litsentsi- või loatasu¹ peab olema mõistlik ja läbipaistev ega tohi endast kujutada asjaomase teenuse osutamise või asjaomase majandustegevusega tegelemise piirangut.
2. Kumbki lepinguosaline tagab, et menetlused, mida pädevad asutused kasutavad, ja otsused, mida nad teevad, on kõikide taotlejate suhtes erapooletud. Pädev asutus peaks tegema oma otsused sõltumatult ega tohiks olla aruandekohustuslik ühegi isiku ees, kes osutab sellist teenust või tegeleb sellise majandustegevusega, mille jaoks luba nõutakse.
3. Juhtudel, kui taotlusi võetakse vastu vaid kindlal ajavahemikul, jäetakse taotlejaile taotluse esitamiseks mõistliku pikkusega tähtaeg. Pädev asutus alustab taotluste läbivaatamist ilma põhjendamatu viivitusega. Võimaluse korral tuleks elektroonilisi taotlusi vastu võtta samadel autentsustingimustel kui paberkandjal taotlusi.
4. Lepinguosaline tagab, et taotluse menetlemine, sealhulgas lõpliku otsuse tegemine, viiakse lõpule mõistliku aja jooksul pärast täieliku taotluse esitamist. Lepinguosaline püüab kehtestada ja teha üldsusele kättesaadavaks orienteeriva ajavahemiku, mis kulub taotluse menetlemiseks.

¹ Litsentsi- või loatasude hulka ei kuulu maksed enampakkumise või pakkumismenetluse teel või muul mittediskrimineerival viisil kontsessioonide andmise eest ega kohustuslikud maksed universaalteenuse osutamise eest.

5. Taotleja nõudel annavad lepinguosalise pädevad asutused põhjendamatult viivitusega teavet selle kohta, millises menetlusjärgus taotlus on.
6. Kui pädev asutus saab taotluse, mida ta peab mittetäielikuks, teatab ta sellest mõistliku tähtaja jooksul taotlejale, annab võimalust mööda teada, millist teavet tuleb veel esitada, et taotluse saaks tunnistada täielikuks, ja annab võimaluse puudused kõrvaldada.
7. Pädev asutus peaks võimaluse korral aktsepteerima originaaldokumentide asemel kinnitatud koopiaid.
8. Kui pädev asutus taotluse tagasi lükkab, teatab ta sellest taotlejale asjatu viivitusega kirjalikult. Samuti teatab ta taotleja nõudel viimasele taotluse tagasilükkamise põhjused ja otsuse vaidlustamise tähtaja. Taotlejal peaks olema lubatud esitada taotlus mõistliku tähtaja jooksul uuesti.
9. Lepinguosaline tagab, et kui litsents või luba on antud, jõustub see selles määratud tingimuste kohaselt ilma asjatu viivitusega.

B ALAJAGU

KÄTTETOIMETAMISTEENUSED

ARTIKKEL 208

Kohaldamisala ja mõisted

1. Käesolevas jaos sätestatakse õigusraamistiku põhimõtted selliste kättetoimetamisteenuste osutamiseks, mille suhtes võetud kohustused on loetletud käesoleva lepingu 12-A lisas ja Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites ning käesoleva lepingu 12-B, 12-C ja 12-D lisas.
2. Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:
 - a) „kättetoimetamisteenused“ – posti-, kiirkulleri- või kiirpostiteenused, mille hulka kuulub järgmine tegevus: postisaadetiste kogumine, sorteerimine, transport ja kättetoimetamine;
 - b) „kiirkulleriteenused“ – postisaadetiste kogumine, sorteerimine, transport ja kättetoimetamine kiiremini ja suurema usaldusväärsusega, kusjuures nende teenuste hulka võivad kuuluda sellised lisaväärtuselemendid nagu kogumine lähtekohast, adressaadile isiklik kättetoimetamine, saadetise liikumise jälgimine, teel oleva saadetise sihtpunkti ja adressaadi muutmise võimalus või kättesaamiskinnitus;
 - c) „kiirpostiteenused“ – rahvusvahelised kiirkulleriteenused, mida osutatakse EMS Cooperative'i kaudu, mis on Ülemaailmse Postiliidu (UPU) määratud postiettevõtjate vabatahtlik ühendus;

- d) „litsents“ – luba, millega lepinguosalise reguleeriv asutus võib anda kättetoimetamisteenuste osutajale õiguse osutada posti-, kiirkulleri- või kiirpostiteenuseid;
- e) „postisaadetis“ – saadetis, mis oma lõplikul kujul kaalub kuni 31,5 kg ja mida veab kättetoimetamisteenuste osutaja ning mis võib sisaldada kirju või postipakke;
- f) „monopol“ – ainuõigus osutada lepinguosalise territooriumil või selle allüksuses seadusandliku meetme alusel kindlaksmääratud kättetoimetamisteenuseid ning
- g) „universaalteenus“ – kindlaksmääratud kvaliteediga kättetoimetamisteenuse alaline osutamine lepinguosalise territooriumi või selle allüksuse kõigis punktides kõigile kasutajatele vastuvõetava hinnaga.

ARTIKKEL 209

Universaalteenus

1. Lepinguosalisel on õigus kindlaks määrata, mis liiki universaalteenuse osutamise kohustusi ta soovib säilitada, ning otsustada nende kohustuste ulatuse ja rakendamise üle. Kõiki universaalteenuse osutamise kohustusi hallatakse läbipaistvalt, mittediskrimineerivalt ja neutraalselt kõigi teenuseosutajate suhtes, kellele see kohustus kehtib.
2. Kui lepinguosaline nõuab, et sissetuleva kiirpostiteenuse osutamine toimuks universaalteenuse alusel, ei kohtle ta seda teenust soodsamalt kui muid rahvusvahelisi kiirkullerteenuseid.

ARTIKKEL 210

Universaalteenuse rahastamine

Lepinguosaline ei kehtesta lõive ega muid tasusid sellise kättetoimetamisteenuse osutamise eest, mis ei ole universaalteenus, eesmärgiga rahastada universaalteenuse osutamist¹.

ARTIKKEL 211

Turgu moonutavate tavade vältimine

Kumbki lepinguosaline tagab, et kättetoimetamisteenuste osutajad, kelle suhtes kehtib universaalteenuse osutamise kohustus või postimonopol, ei kasuta turgu moonutavaid tavasid.

ARTIKKEL 212

Litsentsid

1. Kui lepinguosaline nõuab kättetoimetamisteenuste osutamiseks litsentsi, teeb ta üldsusele kättesaadavaks järgmise teabe:
 - a) kõik litsentsimisnõuded ja ajavahemik, mis tavaliselt on vajalik litsentsitaotluse kohta otsuse tegemiseks, ning

¹ Suurema selguse huvides olgu märgitud, et käesolevat lõiget ei kohaldata üldkohaldatavate maksumeetmete või haldustasude suhtes.

b) litsentsi tingimused.

2. Litsentsiga seotud menetlused, kohustused ja nõuded peavad olema läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja põhinema objektiivsetel kriteeriumidel.

3. Kui pädev asutus litsentsitaotluse tagasi lükkab, teatab ta taotlejale tagasilükkamise põhjustest kirjalikult. Lepinguosaline kehtestab taotlejate jaoks, kellele tegevusloa taotlus on tagasi lükatud, sõltumatu organi kaudu apellatsioonimenetluse. See sõltumatu organ võib olla kohus.

ARTIKKEL 213

Reguleeriva asutuse sõltumatus

1. Lepinguosaline loob või säilitab reguleeriva asutuse, mis on kättetoimetamisteenuste osutajast õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu. Kui lepinguosaline omab või kontrollib kättetoimetamisteenuste osutajat, tagab ta reguleeriva funktsiooni tegeliku struktuurilise eraldatuse omandi või kontrolliga seotud tegevusest.

2. Reguleerivad asutused peavad täitma oma ülesandeid läbipaistvalt ja õigeaegselt ning neil peavad olema neile määratud ülesannete täitmiseks piisavad rahalised vahendid ja inimressursid. Nende otsused peavad olema kõikide turuosaliste suhtes erapooletud.

C ALAJAGU

TELEKOMMUNIKATSIOONITEENUSED

ARTIKKEL 214

Kohaldamisala

Käesolevas jaos sätestatakse õigusraamistiku põhimõtted, mis mõjutavad telekommunikatsioonivõrke ja -teenuseid, mille suhtes võetud kohustused on esitatud käesoleva lepingu 12-A lisas ja Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites ning käesoleva lepingu 12-B, 12-C ja 12-D lisas.

ARTIKKEL 215

Mõisted

Käesolevas jaos kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „seotud vahendid“ – telekommunikatsioonivõrgu või -teenusega seotud teenused, füüsilised taristud ja muud vahendid, mis võimaldavad või toetavad teenuste osutamist selle võrgu või teenuse kaudu või võivad seda teha;

- b) „olulised vahendid“ – üldkasutatava telekommunikatsioonivõrgu või -teenuse vahendid:
- i) mida pakub ainult üks või valdavalt üks teenuseosutaja või piiratud arv teenuseosutajaid ning
 - ii) mille asendamine teenuse osutamiseks ei ole majanduslikult või tehniliselt teostatav;
- c) „vastastikune sidumine“ – selliste üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude ühendamise, mida kasutavad samad või erinevad telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujad, et võimaldada ühe teenuseosutaja kasutajatel suhelda sama või teise teenuseosutaja kasutajatega või kasutada teise teenuseosutaja osutatavaid teenuseid. Teenuseid võivad osutada vastastikusel sidumises osalevad teenuseosutajad või mis tahes muud võrgule juurdepääsu omavad teenuseosutajad;
- d) „püsiliin“ – telekommunikatsiooniteenused või -vahendid, sealhulgas virtuaalsed teenused või vahendid, millega kasutajale eraldatakse läbilaskevõime kahe või enama kindlaksmääratud punkti vahel sihtotstarbeliseks kasutamiseks või kättesaadavaks tegemiseks;
- e) „peamine teenuseosutaja“ – telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkuja, kes selle tõttu, et olulised vahendid on tema kontrolli all, või oma turupositsiooni kasutades võib oluliselt mõjutada asjaomasel telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste turul osalemise tingimusi hinna ja pakkumise osas;
- f) „võrguelement“ – telekommunikatsiooniteenuse osutamisel kasutatav vahend või seade, sealhulgas selle vahendi või seadmega pakutavad omadused, funktsioonid ja võimalused;

- g) „üldkasutatav telekommunikatsioonivõrk“ – telekommunikatsioonivõrk, mida kasutatakse üksnes või peamiselt üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutamiseks võrgu lõpp-punktide vahel;
- h) „üldkasutatav telekommunikatsiooniteenus“ – üldsusele pakutav telekommunikatsiooniteenus;
- i) „telekommunikatsioon“ – signaalide edastamine ja vastuvõtmine elektromagnetiliste vahendite abil;
- j) „telekommunikatsioonivõrk“ – ülekandesüsteemid ja vajaduse korral kommutatsiooni- või marsruutimiseadmed ning muud vahendid, sealhulgas mitteaktiivsed võrguelemendid, mis võimaldavad signaalide edastamist ja vastuvõtmist kaabli, raadio-, optiliste või muude elektromagnetiliste vahendite abil;
- k) „telekommunikatsiooni reguleeriv asutus“ – asutus või asutused, millele lepinguosaline on teinud ülesandeks käesoleva jaoga hõlmatud telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste reguleerimise;
- l) „telekommunikatsiooniteenus“ – teenus, mis seisneb täielikult või peamiselt signaalide, sealhulgas ringhäälingusignaalide edastamises ja vastuvõtmises telekommunikatsioonivõrkude, sealhulgas ringhäälinguks kasutatavate võrkude kaudu, kuid mitte teenus, mis seisneb telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste abil edastatava sisu pakkumises või sellise sisu suhtes toimetust vastutuse teostamises;
- m) „universaalteenus“ – kindlaksmääratud kvaliteediga teenuste miinimumkogum, mis tuleb teha kättesaadavaks kõigile kasutajatele või teatavale kasutajate rühmale lepinguosalise territooriumil või selle allüksuses, olenemata nende geograafilisest asukohast, ja taskukohase hinnaga, ning

- n) „kasutaja“ – isik, kes kasutab üldkasutatavat telekommunikatsiooniteenust.

ARTIKKEL 216

Telekommunikatsiooni reguleeriv asutus

1. Lepinguosaline asutab või säilitab telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse:
 - a) mis on õiguslikult eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu igast telekommunikatsioonivõrkude, telekommunikatsiooniteenuste või telekommunikatsiooniseadmete pakkujast;
 - b) mis kasutab menetlusi ja teeb otsuseid, mis on kõikide turuosaliste suhtes erapooletud;
 - c) mis tegutseb sõltumatult ning mis talle artiklites 218–220, 222 ja 223 sätestatud kohustuste täitmise tagamiseks seadusega antud ülesannete täitmisel ei küsi ega võta vastu juhiseid üheltki muult asutuselt;
 - d) millel on nende ülesannete täitmiseks vajalikud reguleerimisvolitused ning piisavad rahalised ja inimressursid;
 - e) millel on volitus tagada, et telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujad esitavad talle taotluse korral viivitamata kogu teabe, sealhulgas finantsteabe, mis on vajalik nende ülesannete täitmiseks;

f) mis käsitleb kogu punkti e kohase taotluse alusel saadud teavet kooskõlas konfidentsiaalsusnõuetega ning

g) mis kasutab oma volitusi läbipaistvalt ja õigeaegselt.

2. Lepinguosaline tagab, et tema telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse ülesanded avalikustatakse kergesti juurdepääsetaval ja selgel kujul, eelkõige juhul, kui need ülesanded on määratud rohkem kui ühele asutusele.

3. Lepinguosaline, kes säilitab telekommunikatsioonivõrkude või telekommunikatsiooniteenuste pakkujate suhtes omandiõiguse või kontrolli nende üle, püüab tagada reguleeriva funktsiooni tegeliku struktuurilise eraldatuse omandi või kontrolliga seotud tegevusest.

4. Lepinguosaline tagab, et telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste kasutajal või pakkujal, keda telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsus mõjutab, on õigus esitada kaebus apellatsioonivõrgile, mis on sõltumatu nii reguleerivast asutusest kui ka muudest mõjutatud isikutest. Kuni kaebuse lahendamiseni jääb otsus kehtima, välja arvatud juhul, kui lepinguosalise õiguse kohaselt kohaldatakse ajutisi meetmeid.

ARTIKKEL 217

Telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkumise luba

1. Kui lepinguosaline nõuab telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkumiseks loa olemasolu, teeb ta üldsusele kättesaadavaks luba vajavate teenuste liigid koos kõigi loa andmise kriteeriumide, kohaldatavate menetluste ning loaga üldiselt seotud tingimustega.

2. Kui lepinguosaline nõuab ametlikku otsust loa andmise kohta, määrab ta mõistliku ajavahemiku, mis tavaliselt kulub sellise otsuse saamiseks, ning teeb selle läbipaistval viisil teatavaks. Ta püüab tagada, et otsus tehakse määratud ajavahemiku jooksul.
3. Kõik loa andmise kriteeriumid ja kohaldatavad menetlused peavad olema objektiivsed, läbipaistvad, mittediskrimineerivad ja proportsionaalsed. Kõik loale kehtestatud ja sellega seotud kohustused ja tingimused peavad olema läbipaistvad, mittediskrimineerivad, proportsionaalsed ja seotud pakutavate teenustega.
4. Lepinguosalise tagab, et taotlejale esitatakse loa andmisest keeldumise, loa kehtetuks tunnistamise või pakkujaspetsiifiliste tingimuste kehtestamise põhjused kirjalikult. Sellistel juhtudel on taotlejal õigus esitada apellatsiooniroorganile kaebus.
5. Pakkujatele kehtestatud haldustasud peavad olema mõistlikud, läbipaistvad ja mittediskrimineerivad.

ARTIKKEL 218

Võrkude vastastikune sidumine

Lepinguosaline tagab, et üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujal on õigus, ja juhul, kui seda taotleb teine üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkuja, ka kohustus pidada läbirääkimisi vastastikuse sidumise üle, selleks et pakkuda üldkasutatavaid telekommunikatsioonivõrke või -teenuseid.

Juurdepäas ja kasutamine

1. Lepinguosaline tagab, et igale ettevõttele, mille on asutanud teise lepinguosalise juriidiline isik, või teise lepinguosalise teenuseosutajale võimaldatakse juurdepäas üldkasutatavatele telekommunikatsioonivõrkudele või -teenustele ning nende kasutamine mõistlikel ja mittediskrimineerivatel¹ tingimustel. Seda kohustust kohaldatakse muu hulgas lõigete 2–5 kaudu.
2. Lepinguosaline tagab, et teise lepinguosalise juriidilise isiku asutatud ettevõtetel või teenuseosutajatel on juurdepäas igale tema piirides või piiriüleselt pakutavale üldkasutatavale telekommunikatsioonivõrgule või -teenusele, sealhulgas püsiliinidele, ning võimalus neid võrke ja teenuseid kasutada, ning kui lõikest 5 ei tulene teisiti, on sellistel ettevõtetel ja teenuseosutajatel lubatud:
 - a) osta või üürida ja ühendada lõpp- või muid seadmeid, mis ühendatakse võrguga ja mis on vajalikud nende tegevuseks;
 - b) ühendada üüritud või nende omandis olevaid püsiliine üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkudega või teise ettevõtte või teenuseosutaja üüritud või tema omandis olevate püsiliinidega ning
 - c) kasutada oma tegevuses oma valitud tegevusprotokolle, välja arvatud juhul, kui telekommunikatsiooniteenuste üldise kättesaadavuse tagamiseks on vajalikud muud protokollid.

¹ Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „mittediskrimineeriv“ enamsoodustusrežiimi ja võrdset kohtlemist, nagu on määratletud artiklis 194, ja tingimusi, mis ei ole vähem soodsad kui need, mida samasuguses olukorras võimaldatakse teistele samasuguste üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste kasutajatele.

3. Lepinguosaline tagab, et teise lepinguosalise juriidiliste isikute asutatud ettevõtted või teise lepinguosalise teenuseosutajad võivad kasutada üldkasutatavaid telekommunikatsioonivõrke ja -teenuseid teabe edastamiseks tema territooriumi piires või piiriüleselt, sealhulgas ettevõttesiseseks sideks, samuti juurdepääsuks teabele, mis sisaldub kummagi lepinguosalise territooriumil andmebaasides või on muul viisil masinloetaval kujul hoiustatud.
4. Olenemata lõikest 3 võib lepinguosaline võtta meetmeid, mis on vajalikud side turvalisuse ja konfidentsiaalsuse tagamiseks, tingimusel et selliseid meetmeid ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast kas teenuskaubanduse varjatud piiramist või meelevaldse või põhjendamatu diskrimineerimise või käesolevast peatükist tulenevate eeliste tühistamise või vähendamise vahendit.
5. Lepinguosaline tagab, et juurdepääsuks üldkasutatavatele telekommunikatsioonivõrkudele või -teenustele ja nende kasutamiseks ei kehtestata muid tingimusi kui need, mis on vajalikud selleks, et:
- a) tagada üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujate avalike teenuste osutamise kohustused, eelkõige nende suutlikkus teha oma teenused üldiselt üldsusele kättesaadavaks; või
 - b) kaitsta üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste tehnilist terviklikkust.
6. Käesolevat artiklit hakatakse kohaldama viis aastat pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva või Usbekistani Vabariigi WTOga ühinemise kuupäeval, olenevalt sellest, kumb on varasem.

ARTIKKEL 220

Telekommunikatsioonialaste vaidluste lahendamine

1. Lepinguosaline tagab, et kui telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujate vahel on tekkinud vaidlus, mis on seotud käesolevast jaost tulenevate õiguste ja kohustustega, teeb telekommunikatsiooni reguleeriv asutus vaidlusosalise taotlusel mõistliku aja jooksul vaidluse lahendamiseks siduva otsuse.
2. Telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsus tehakse üldsusele kättesaadavaks, võttes arvesse ärisaladuste kaitsmise nõudeid. Asjaomastele vaidlusosalistele esitatakse kõik otsuse aluseks olevad põhjendused ning neil on artikli 217 lõikes 4 osutatud õigus esitada kaebus.
3. Lõigetes 1 ja 2 osutatud kord ei takista kumbagi asjaomast poolt esitamast asja kohtusse.

ARTIKKEL 221

Peamiste teenuseosutajate suhtes kohaldatavad konkurentsi tagamise meetmed

Kumbki lepinguosaline kehtestab või jätab kehtima asjakohased meetmed, et telekommunikatsioonivõrkude ja -teenuste pakkujad, kes kas üksi või üheskoos moodustavad peamise teenuseosutaja, ei saaks alustada või jätkata konkurentsivastast tegevust. Sellise konkurentsivastase tegevuse hulka kuulub eelkõige:

- a) konkurentsivastane ristsubsideerimine;
- b) konkurentidelt saadud teabe kasutamine konkurentsivastasel viisil ning
- c) see, kui teistele teenuseosutajatele ei tehta õigeaegselt kättesaadavaks tehnilist teavet oluliste vahendite kohta ja äriselt olulist teavet, mis on neile teenuste osutamiseks vajalik.

Vastastikune sidumine peamiste teenuseosutajatega

1. Lepinguosaline tagab, et peamised teenuseosutajad, kes pakuvad üldkasutatavaid telekommunikatsioonivõrke või -teenuseid, võimaldavad vastastikust sidumist võrgu igas punktis, kus see on tehniliselt teostatav. Selline vastastikune sidumine toimub:
 - a) mittediskrimineerivatel tingimustel (sealhulgas tariifide, tehniliste standardite, spetsifikatsioonide, kvaliteedi ja hoolduse osas) ja kvaliteediga, mis ei ole halvem kui see, mida pakutakse peamise teenuseosutaja enda samasuguste teenuste puhul või tema tütarettevõtjate või muude sidusettevõtjate samasuguste teenuste puhul;
 - b) õigeaegselt ning tingimustel (sealhulgas tariifide, tehniliste standardite, spetsifikatsioonide, kvaliteedi ja hoolduse osas), mis on läbipaistvad, majanduslikku teostatavust silmas pidades mõistlikud ja mida pakutakse piisavalt eraldatuna, et teenuseosutaja ei peaks maksma võrguelementide või vahendite eest, mida ta osutatava teenuse jaoks ei vaja, ning
 - c) taotluse korral ka muudes punktides peale võrgu lõpp-punktide, mida pakutakse enamikule kasutajatest, tasu eest, mis kajastab vajalike lisarajatiste ehitamise kulusid.
2. Kord, mida kohaldatakse vastastikusel sidumisel peamise teenuseosutaja võrkudega, tuleb teha üldsusele kättesaadavaks.
3. Peamised teenuseosutajad teevad üldsusele kättesaadavaks kas oma vastastikuse sidumise lepingud või vastastikuse sidumise standardpakkumised.

Juurdepääs peamiste teenuseosutajate olulistele vahenditele

1. Lepinguosaline tagab, et tema territooriumil asuv peamine teenuseosutaja teeb oma olulised vahendid mõistlikel, läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujatele üldkasutatavate telekommunikatsiooniteenuste osutamiseks kättesaadavaks, kui see on vajalik tõhusa konkurentsi saavutamiseks.
2. Kui lõike 1 järgimise tagamiseks on vaja telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse otsust, kehtib järgmine:
 - a) selline otsus peab olema tuvastatud asjaolude ja telekommunikatsiooni reguleeriva asutuse koostatud turuhinnangu alusel põhjendatud;
 - b) telekommunikatsiooni reguleerival asutusel on õigus:
 - i) määrata kindlaks olulised vahendid, mille peamine teenuseosutaja peab kättesaadavaks tegema, ning
 - ii) nõuda, et peamine teenuseosutaja pakuks eraldi juurdepääsu oma võrguelementidele, mis kujutavad endast olulisi vahendeid.

ARTIKKEL 224

Piiratud ressursid

1. Lepinguosaline tagab, et piiratud ressursside, sealhulgas raadiospektri, numbrite ja trassirajamisõiguste jaotamine ja kasutusõiguste andmine on avatud, objektiivne, õigeaegne, läbipaistev, mittediskrimineeriv ja proportsionaalne ning vastab üldise huvi eesmärkidele. Kasutusõigustega seotud menetlused ning tingimused ja kohustused põhinevad objektiivsetel, läbipaistvatel, mittediskrimineerivatel ja proportsionaalsetel kriteeriumidel.
2. Teave eraldatud sagedusalade praeguse kasutuse kohta avalikustatakse, kuid valitsuse erikasutuseks eraldatud raadiospektri üksikasjalik kirjeldamine ei ole kohustuslik.

ARTIKKEL 225

Universaalteenus

1. Lepinguosalisel on õigus kindlaks määrata, mis liiki universaalteenuse osutamise kohustusi ta soovib säilitada, ning otsustada nende kohustuste ulatuse ja rakendamise üle.
2. Lepinguosaline haldab universaalteenuse osutamise kohustusi läbipaistval, objektiivsel ja mittediskrimineerival viisil, mis on konkurentsi suhtes neutraalne ega ole koormavam kui lepinguosalise määratud universaalteenuse liigi puhul vajalik.

3. Kui lepinguosaline otsustab määrata universaalteenuse osutaja, tagab ta, et universaalteenuse osutajate valimise menetlused on avatud kõigile üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste pakkujatele. Teenuseosutaja valitakse tõhusal, läbipaistval ja mittediskrimineerival viisil.
4. Kui lepinguosaline otsustab universaalteenuse osutajatele hüvitist maksta, tagab ta, et see hüvitis ei ületa universaalteenuse osutamise kohustusest tulenevat netokulu.

ARTIKKEL 226

Teabe konfidentsiaalsus

1. Lepinguosaline tagab, et teenuseosutajad, kes saavad artiklite 219, 220, 223 ja 224 kohaste läbirääkimiste käigus teiselt teenuseosutajalt teavet, kasutavad seda teavet üksnes sel otstarbel, milleks see anti, ning peavad alati kinni edastatud või salvestatud teabe konfidentsiaalsuse nõudest.
2. Lepinguosaline tagab üldkasutatavate telekommunikatsioonivõrkude või -teenuste kasutamise käigus edastatud sõnumite ja nendega seotud andmeliiklusandmete konfidentsiaalsuse, järgides seejuures nõuet, et selleks rakendatud meetmed ei kujuta endast meelevaldset või õigustamatut diskrimineerimist ega teenuskaubanduse varjatud piiramist.

D ALAJAGU

FINANTSTEENUSED

ARTIKKEL 227

Kohaldamisala

1. Käesolevat jagu kohaldatakse meetmete suhtes, mis mõjutavad finantsteenuste osutamist, mille suhtes võetud kohustused on loetletud käesoleva lepingu 12-A lisas ja Euroopa Liidu GATSi erikohustuste loendites ning käesoleva lepingu 12-B, 12-C ja 12-D lisas.
2. Käesoleva jao kohaldamisel tähendab artikli 189 punktis b osutatud mõiste „tegevused, mida teostatakse, või teenused, mida osutatakse valitsuse ülesannete täitmisel“ järgmist:
 - a) keskpanga, rahandusasutuse või mõne muu avaliku sektori asutuse tegevus raha- või valuutakursipoliitika elluviimisel;
 - b) tegevus, mis moodustab osa riiklikust sotsiaalkindlustus- või pensionisüsteemist, ning
 - c) avalik-õigusliku üksuse muu tegevus lepinguosalise või tema avalik-õiguslike üksuste nimel või tagatisel või nende rahalisi vahendeid kasutades.

3. Artikli 189 punkti q kohaldamisel kehtib järgmine: kui lepinguosaline lubab oma finantsteenuste osutajatel tegelda mõne käesoleva artikli lõike 2 punktis b või c osutatud tegevusega, konkureerides avalik-õigusliku üksuse või finantsteenuste osutajaga, hõlmab mõiste „teenused“ ka neid tegevusi.

4. Artikli 189 punkti b ei kohaldata käesoleva jaoga hõlmatud teenuste suhtes.

ARTIKKEL 228

Mõisted

Käesolevas jaotises kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „finantsteenuse“ – igasugune finantsilist laadi teenus, mida pakub lepinguosalise finantsteenuste osutaja ja mis hõlmab järgmist tegevust:

i) kindlustus ja kindlustusega seotud teenused:

A) otsekindlustus (sealhulgas kaaskindlustus):

1) elukindlustus;

2) kahjukindlustus;

B) edasikindlustus ja retrosessioon;

- C) kindlustuse vahendamine, nagu tegevus kindlustusmaakleri või -agendina, ning
 - D) kindlustuse lisateenused, nagu nõustamine, kindlustusmatemaatika, riskihindamine ja kahjukäsitletus;
- ii) panga- ja muud finantsteenused (välja arvatud kindlustus):
- A) hoiuste ja teiste tagasimakstavate rahaliste vahendite vastuvõtmine avalikkuselt;
 - B) kõik laenuüügid, sealhulgas tarbijakrediit, hüpoteeklaen, faktooring ja äritehingute finantseerimine;
 - C) kapitalirent;
 - D) kõik makse- ja arveldusteenused, sealhulgas krediit-, makse- ja deebetkaardid, reisisõekid ja pangavekslid;
 - E) tagatis- ja garantiitehingud;
 - F) kauplemine oma või klientide nimel kas börsil, reguleerimata väärtpaberiturul või mujal:
 - 1) rahaturuinstrumentidega (sh sõekid, võlakirjad, hoiusesertifikaadid);
 - 2) välisvääringutega;

- 3) tuletisväärtpaberitega, sealhulgas, kuid mitte üksnes, futuuride ja optsioonidega;
 - 4) valuutakursi ja intressimäära instrumentidega, sealhulgas selliste finantsinstrumentidega nagu vahetuslepingud ja intressiforvard;
 - 5) vabalt võõrandavate väärtpaberitega;
 - 6) muude vabalt kaubeldavate maksevahendite ja finantsvaradega, sealhulgas väärismetallikangidega;
- G) osalemine igat liiki väärtpaberite emissioonides, sealhulgas väärtpaberite emissiooni garanteerimine ja väärtpaberite pakkumine agendina (kas riigi- või erasektoris) ning nende tegevustega seotud teenuste osutamine;
- H) rahamaakleri tegevus;
- I) varade haldamine, näiteks kassa- ja portfelli haldus, kõik kollektiivsete investeeringute haldamise vormid, pensionifondide haldamine ning hooldus-, hoiustamis- ja usaldushoiuteenused;
- J) finantsvarade, sealhulgas väärtpaberite, tuletisväärtpaberite ja teiste vabalt kaubeldavate maksevahenditega seotud arveldus- ja kliirimisteenused;
- K) finantsteabe vahendamine ja edasiandmine ning finantsandmete töötlemine ja sellega seotud tarkvara pakkumine ning

- L) nõustamine, vahendamine ja muud finantsabiteenused seoses kõigi punktides A–K sätestatud toimingutega, sealhulgas krediidiinfo ja -analüüs, investeringute ja väärtpaberiportfelliga seotud uuringud ja nõustamine, samuti nõustamine seoses äriühingute omandamise ja ümberstruktureerimise ning strateegiaga;
- b) „finantsteenuse osutaja“ – lepinguosalise isik, kes kavatseb osutada või osutab finantsteenuseid, välja arvatud avalik-õiguslik üksus;
- c) „avalik-õiguslik üksus“ –
- i) lepinguosalise valitsus, keskpank või rahandusasutus või lepinguosalise omanduses või kontrolli all olev üksus, mis tegeleb peamiselt valitsuse funktsioonidega või valitsuse tarbeks tehtavate toimingutega, välja arvatud üksused, mis tegelevad peamiselt ärilistel tingimustel finantsteenuste osutamisega; või
 - ii) eraõiguslik üksus, mis täidab funktsioone, mida tavaliselt täidab keskpank või rahandusasutus, nende funktsioonide täitmise käigus;
- d) „iseregulatsiooni organ“ – valitsusväline organ, sealhulgas väärtpaberi- või futuurbörs või -turg, arveldusasutus või muu organisatsioon või ühendus, millel on endal või keskvalitsuse, piirkondliku või omavalitsuse või ametiasutuse statuudiga reguleerimis- või järelevalvevolitused finantsteenuste osutajate üle, kui see on asjakohane.

ARTIKKEL 229

Usaldatavusnõuetega seotud erand

1. Ükski käesoleva lepingu säte ei keela lepinguosalisel võtta vastu või jätta kehtima meetmeid usaldatavusnõuetega seotud põhjustel, nagu:
 - a) investorite, hoiustajate, kindlustusvõtjate või selliste isikute kaitseks, kelle suhtes finantsteenuse osutajal on usalduskohustus;
 - b) lepinguosalise finantssüsteemi terviklikkuse ja stabiilsuse tagamiseks.
2. Kui niisugused meetmed on vastuolus käesoleva lepinguga, ei kasutata neid lepinguosalise käesolevast lepingust tulenevate ülesannete või kohustuste vältimise vahendina.
3. Ühtki käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist avalikustama üksikute klientide tehingute ja kontodega seotud teavet või avaliku sektori asutuste valduses olevat salajast või ärisaladuse alla kuuluvat teavet.

ARTIKKEL 230

Rahvusvahelised standardid

Lepinguosalised püüavad tagada, et nende territooriumil rakendatakse ja kohaldatakse rahvusvaheliselt kokkulepitud standardeid, mis käsitlevad finantsteenuste sektori reguleerimist ja järelevalvet, rahapesu ja terrorismi rahastamise vastast võitlust ning maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise vastast võitlust. Sellised rahvusvaheliselt kokkulepitud standardid on muu hulgas standardid, mille on vastu võtnud Baseli pangajärelevalve komitee, eelkõige selle „Tõhusa pangandusjärelevalve üldpõhimõtted“, Rahvusvaheline Kindlustusjärelevalve Assotsiatsioon, eelkõige selle „Kindlustusjärelevalve üldpõhimõtted“, Rahvusvaheline Väärtpaberijärelevalve Organisatsioon, eelkõige selle „Väärtpaberite reguleerimise eesmärgid ja põhimõtted“, rahapesuvastane töökond ning OECD ülemaailmne maksualase läbipaistvuse ja teabevahetuse foorum.

ARTIKKEL 231

Iseregulatsiooni organid

Kui lepinguosaline nõuab teise lepinguosalise finantsteenuste osutajatelt oma territooriumil finantsteenuste osutamiseks iseregulatsiooni organi liikmesust, osalust sellises organis või juurdepääsu sellele, tagab lepinguosaline, et kõnealune iseregulatsiooni organ järgib artiklist 194 tulenevaid kohustusi.

ARTIKKEL 232

Kliiringu- ja maksesüsteemid

Lepinguosaline tagab teise lepinguosalise finantsteenuste osutajatele, kes on asutatud tema territooriumil, võrdse kohtlemise tingimustel juurdepääsu avalik-õiguslike üksuste käitatavatele makse- ja kliiringsüsteemidele ning tavalises äritegevuses kättesaadavatele ametlikele rahastamis- ja refinantseerimisallikatele. Käesoleva artikliga ei anta juurdepääsu lepinguosalise viimase instantsi laenajatele.

E ALAJAGU

RAHVUSVAHELISED MERETRANSPOORDITEENUSED

ARTIKKEL 233

Kohaldamisala ja kohustused

1. Käesolevas artiklis sätestatakse rahvusvaheliste meretransporditeenuste liberaliseerimise põhimõtted.
2. Käesolevas jaos hõlmab „rahvusvaheline meretransport“ ükselt-uksele-transporti ja mitmeliigilise transpordi toiminguid, st kaubavedusid, mille korral kasutatakse rohkem kui üht transpordiliiki, millest üks osa on meretransport, ning mis toimuvad üheainsa veodokumendi alusel, ning seega hõlmab rahvusvahelise meretransporditeenuse pakkuja õigust sõlmida sellekohaseid lepinguid otse muude transpordiliikide teenusepakkujatega.

3. Lepinguosaline lubab teise lepinguosalise juriidilistel isikutel laevandusettevõtjana rahvusvaheliste meretransporditeenuste osutamisel lõikes 4 osutatud tegevuste teostamiseks asutada oma territooriumil tütarettevõtja või filiaali vähemalt sama soodsatel asutamis- ja tegutsemistingimustel, nagu ta võimaldab omaenda juriidilisele isikule või mõne kolmanda riigi juriidilise isiku tütarettevõtjale või filiaalile, sõltuvalt sellest, millised tingimused on soodsamad.

4. Lõikega 3 hõlmatud tegevuste hulka kuulub järgmine:

- a) meretransporditeenuste ja nendega seotud teenuste turustus ja müük otsekontakti kaudu klientidega alates pakkumise tegemisest kuni arve esitamiseni;
- b) igasuguste veoteenuste ja nendega seotud teenuste, sealhulgas ühendveoteenuste pakkumiseks vajalike sisemaiste veoteenuste ost ja edasimüük;
- c) veo- ja tollidokumentide või muude veetava kauba päritolu ja laadiga seotud dokumentide koostamine;
- d) äriteabe andmine igasugusel viisil, sealhulgas arvutipõhised teabesüsteemid ja elektrooniline andmevahetus, kui telekommunikatsioonialastest mittediskrimineerivatest piirangutest ei tulene teisiti;
- e) ärisuhete loomine muude laevandusettevõtjatega ning
- f) juriidilise isikute nimel tegutsemine, korraldades muu hulgas vajaduse korral laevade sadamaskäike ja lasti vastuvõtmist.

5. Pidades silmas olemasolevat rahvusvaheliste meretransporditeenuste liberaliseerimise taset lepinguosaliste vahel, teeb kumbki lepinguosaline järgmist:

- a) rakendab tulemuslikult põhimõtet tagada kaubanduslikel ja mittediskrimineerivatel alustel piiranguteta juurdepääs rahvusvahelisele turule ja kaubandusele ning
- b) võimaldavad teise lepinguosalise lipu all sõitvatele või teise lepinguosalise teenuseosutajate käitatavatele laevadele muu hulgas seoses juurdepääsuga sadamatele, sadamataristu ja meretranspordi abiteenuste kasutamisega ning sellega seotud tasude, maksude, tolliteenuste, kaikohtade ning peale- ja mahalaadimisvahenditega vähemalt sama soodsat kohtlemist nagu oma laevadele või kolmanda riigi laevadele, olenevalt sellest, kumb kohtlemine on soodsam.

6. Käesolevas artiklis osutatud põhimõtete kohaldamisel lepinguosalised:

- a) ei kehtesta meretransporditeenuste, sealhulgas puist- ja vedellastivedude ja liinivedude lepingutes, mis nad tulevikus kolmandate riikidega sõlmivad, lastijaotusklausleid ja kaotavad mõistliku tähtaja jooksul senised lastijaotusklauslid, kui need on olemas varasemates lepingutes, ning
- b) kaotavad sellised ühepoolsed meetmed ning haldus-, tehnilised ja muud takistused, mis võivad varjatult piirata rahvusvaheliste meretransporditeenuste vaba pakkumist või põhjustada sel alal ebavõrdset kohtlemist, ning hoiduvad edaspidi neid kehtestamast.

7. Lepinguosaline teeb teise lepinguosalise rahvusvaheliste meretransporditeenuste osutajatele mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel kättesaadavaks järgmised sadamateenused: lootsiteenused, puksiirabi, toiduainete, kütuse ja veega varustamine, prügi ja ballastvee kõrvaldamine, sadamakapteni teenused, navigeerimisabi, avariiremondirajatised ning reidi-, kai- ja sildumisteenused ning laeva tööks vajalikud kaldateenused, sealhulgas side ning vee- ja elektrivarustus.

13. PEATÜKK

KAPITALI LIIKUMINE, MAKSED JA ÜLEKANDED NING AJUTISED KAITSEMEETMED

ARTIKKEL 234

Jooksevkonto ja kapitali liikumine

1. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu muude sätete kohaldamist, lubab kumbki lepinguosaline teha makseid ja ülekandeid, mis on seotud jooksevkonto tehingutega, mis kuuluvad käesoleva lepingu kohaldamisalasse, vabalt konverteeritavas valuutas¹ vastavalt 22. juulil 1944 ÜRO rahandus- ja finantskonverentsil vastu võetud Rahvusvahelise Valuutafondi põhikirjale.

¹ Käesoleva peatüki kohaldamisel tähendab „vabalt konverteeritav valuuta“ vääringut, mida saab vabalt vahetada selliste vääringute vastu, millega kaubeldakse laialdaselt rahvusvahelistel valuutaturgudel ja mida kasutatakse laialdaselt rahvusvahelistes tehingutes. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et valuutade hulka, millega kaubeldakse laialdaselt rahvusvahelistel valuutaturgudel ja mida kasutatakse laialdaselt rahvusvahelistes tehingutes, kuuluvad vabalt kasutatavad valuutad, mille Rahvusvaheline Valuutafond on sellistena määratlenud vastavalt Rahvusvahelise Valuutafondi põhikirjale.

2. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu muude sätete kohaldamist, lubab kumbki lepinguosaline maksebilansi kapitali- ja finantskonto tehingute puhul kapitali vaba liikumist, mis on seotud otseinvesteeringutega, mis on tehtud tema territooriumil kohaldatavate õigusaktide ja 12. peatüki kohaselt, sealhulgas nende investeeringute ja nendest tuleneva kasumi likvideerimist või kodumaale tagasitoimetamist.
3. Ilma et see piiraks käesoleva lepingu muude sätete kohaldamist, ei kehtesta lepinguosalisel uusi välisvaluuta piiranguid kapitali liikumisele ja sellega seotud jooksvatele maksetele Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi residentide vahel ega muuda kehtivat korda rangemaks.
4. Lepinguosalisel konsulteerivad teineteisega, et hõlbustada omavahelist kapitali liikumist eesmärgiga edendada kaubandust ja investeeringuid.

ARTIKKEL 235

Kapitali liikumist, makseid või ülekandeid käsitlevate õigusnormide kohaldamine

1. Artikli 234 lõikeid 1, 2 ja 3 ei tõlgendata nii, nagu takistaksid need lepinguosalist kohaldamast oma õigusnorme, mis käsitlevad:
 - a) pankrotti, maksejõuetust või võlausaldajate õiguste kaitset;
 - b) väärtpaberite või futuuride, optsioonide ja muude finantsinstrumentide emiteerimist, nendega kauplemist või tehingute tegemist;

- c) finantsaruandlust või kapitali liikumise, maksete või ülekannete arvestuse pidamist, kui see on vajalik õiguskaitse- või finantsjärelvalveasutuste abistamiseks;
 - d) kuritegusid, väärtegusid, kelmusi või pettusi;
 - e) kohtu- või haldusmenetlustes antud korralduste või kohtuotsuste täitmise tagamist; või
 - f) sotsiaalkindlustust, riiklikke pensioniskeeme või kohustuslikke säästuskeeme.
2. Lõikes 1 osutatud õigusnorme ei kohaldata meelevaldselt ega diskrimineerivalt ning need ei tohi muul viisil kujutada endast kapitali liikumise, maksete või ülekannete varjatud piiramist.

ARTIKKEL 236

Ajutised kaitsemeetmed

1. Erandlikel asjaoludel, kui tekib või ähvardab tekkida tõsiseid raskusi Euroopa Liidu majandus- ja rahaliidu toimimises või kui tekib või ähvardab tekkida tõsiseid raskusi raha- või vahetuskursipoliitika toimimises, võib liikmesriikide puhul, mille rahaühikuks ei ole euro, ja Usbekistani Vabariigi puhul vastavalt kas Euroopa Liit, selle liikmesriigid või Usbekistani Vabariik võtta kapitali liikumise, maksete või ülekannete suhtes kaitsemeetmeid või jätta need kehtima kuni kuueks kuuks.
2. Lõikes 1 osutatud meetmed peavad piirduma rangelt vajalikuga.

Piirangud maksebilansi ja välisrahastamisega seotud raskuste korral

1. Lepinguosaline, kellel esineb või ähvardab tekkida tõsiseid maksebilansiraskusi või välisfinantspositsiooni raskusi, võib kapitali liikumise, maksete või ülekannete suhtes võtta vastu või jätta kehtima piiravaid meetmeid¹.
2. Lõikes 1 osutatud meetmed
 - a) peavad olema vastavuses Rahvusvahelise Valuutafondi põhikirjaga, kui see on kohaldatav;
 - b) ei tohi minna kaugemale sellest, mis on lõikes 1 kirjeldatud asjaoludega toimetulekuks vajalik;
 - c) peavad olema ajutised ja need tuleb järk-järgult kõrvaldada, kui lõikes 1 kirjeldatud olukord paraneb;
 - d) ei tohi tekitada põhjendamatut kahju teise lepinguosalise kaubanduslikele, majanduslikele ega finantshuvidele;
 - e) ei tohi olla diskrimineerivad võrreldes nendega, mida võetakse samasuguses olukorras kolmandate riikide suhtes.

¹ Euroopa Liidu puhul võib selliseid meetmeid võtta üks liikmesriik, kui on tegemist muu kui artiklis 236 nimetatud olukorraga, mis mõjutab selle liikmesriigi majandust. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et tõsised maksebilansiraskused või välisfinantspositsiooni raskused või nende tekke oht võivad olla tingitud muu hulgas raha- või vahetuskursipoliitikaga seotud tõsistest raskustest või nende tekke ohust.

3. Lepinguosaline võib oma välisfinantspositsiooni või maksebilansi kaitseks võtta piiravaid meetmeid kaubavahetuse suhtes. Sellised meetmed peavad olema kooskõlas GATT 1994 ja 1994. aasta üldise tolli- ja kaubanduskokkuleppe maksebilansisätete käsitusleppega.

4. Lepinguosaline võib oma välisfinantspositsiooni või maksebilansi kaitseks võtta piiravaid meetmeid teenuskaubanduse suhtes. Sellised meetmed peavad olema kooskõlas GATSi XII artikliga.

5. Lepinguosaline, kes jätab kehtima või võtab lõigetes 1 ja 2 osutatud meetmed, teatab nendest viivitamata teisele lepinguosalisele.

6. Kui käesoleva artikli alusel kehtestatakse või jäetakse kehtima piiranguid, korraldavad lepinguosalisel viivitamata koostöökomitees konsultatsiooni, välja arvatud juhul, kui konsultatsioonid peetakse muudel foorumitel. Konsultatsioonide käigus analüüsitakse maksebilansiraskusi või välisfinantspositsiooni raskusi, mis tingisid meetmete võtmise, võttes muu hulgas arvesse järgmisi tegureid:

- a) maksebilansiraskuste või välisfinantspositsiooni raskuste olemus ja ulatus;
- b) väline majandus- ja kaubanduskeskkond ning
- c) võimalikud alternatiivsed parandusmeetmed.

7. Lõikes 6 osutatud konsultatsioonidel käsitletakse piiravate meetmete vastavust lõigetele 1 ja 2. Aktsepteeritakse kõiki Rahvusvahelise Valuutafondi esitatud asjakohaseid statistilisi või faktilisi järeldusi, kui need on kättesaadavad, ning lõppjärelduste tegemisel võetakse arvesse Rahvusvahelise Valuutafondi hinnangut asjaomase lepinguosalise maksebilansile ja välisfinantspositsioonile.

14. PEATÜKK

VAIDLUSTE LAHENDAMINE

1. JAGU

EESMÄRK JA KOHALDAMISALA

ARTIKKEL 238

Eesmärk

Käesoleva peatüki eesmärk on luua tulemuslik ja tõhus mehhanism, mille abil vältida ja lahendada lepinguosaliste vaidlusi käesoleva jaotise tõlgendamise ja kohaldamise üle, et leida võimaluse korral mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus.

ARTIKKEL 239

Kohaldamisala

Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesolevat peatükki lepinguosalistevaheliste vaidluste suhtes, mis puudutavad käesoleva jaotise (edaspidi „hõlmatud sätted“) tõlgendamist või kohaldamist.

2. JAGU

KONSULTEERIMINE

ARTIKKEL 240

Konsulteerimine

1. Lepinguosalised püüavad lahendada kõik artiklis 239 osutatud vaidlused omavahel heas usus toimuvate konsultatsioonide teel, eesmärgiga jõuda mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni.
2. Lepinguosaline esitab konsultatsiooni alustamiseks teisele lepinguosalisele kirjaliku taotluse, milles nimetab vaidlusaluse meetme ja need hõlmatud sätted, mida ta peab kohaldatavateks.

3. Lepinguosaline, kellele esitatakse konsultatsioonitaotlus, vastab sellele taotlusele viivitamata ja igal juhul hiljemalt 10 päeva pärast taotluse saamise kuupäeva. Konsultatsioonid peetakse 30 päeva jooksul konsultatsioonitaotluse saamise kuupäevast arvates ja need toimuvad – kui lepinguosalisel ei lepi kokku teisiti – selle lepinguosalise territooriumil, kellele taotlus esitati. Konsultatsioonid loetakse lõppenuks 30. päeval pärast taotluse saamise kuupäeva, välja arvatud juhul, kui lepinguosalisel otsustavad konsultatsioone jätkata.
4. Konsultatsioonid kiireloomulistes küsimustes, sealhulgas kiiresti riknevate kaupade või hooajakaupade või -teenustega seotud küsimustes, peetakse 15 päeva jooksul pärast konsultatsioonitaotluse saamise kuupäeva. Konsultatsioonid loetakse lõppenuks nimetatud 15 päeva möödudes, kui lepinguosalisel ei lepi kokku konsultatsioonide jätkamises.
5. Konsultatsioonide käigus esitab kumbki lepinguosaline piisavalt faktilist teavet, mis võimaldab põhjalikult uurida, kuidas kõnealune meede võib mõjutada käesoleva jaotise kohaldamist. Kumbki lepinguosaline püüab kaasata oma pädevate ametiasutuste töötajad, kellel on eriteadmisi küsimuses, mille üle konsultatsioone peetakse.
6. Konsultatsioonid, eelkõige konfidentsiaalsena käsitatav teave ja kõik lepinguosaliste poolt konsultatsioonide käigus võetud seisukohad, on konfidentsiaalsed, ilma et see piiraks kummagi lepinguosalise õigusi edasistes menetlustes.

3. JAGU

VAHEKOHTUMENETLUS

ARTIKKEL 241

Vahekohtumenetluse algatamine

1. Lepinguosaline, kes taotles artikli 240 kohaselt konsultatsioone, võib taotleda vahekohtu moodustamist, kui

- a) lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, ei vasta taotlusele 10 päeva jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva;
- b) artikli 240 lõikes 3 või 4 sätestatud aja jooksul konsultatsioone ei toimu;
- c) lepinguosalisel lepidakse kokku, et konsultatsioone ei peeta, või
- d) konsultatsioonid lõpetati mõlemat lepinguosalist rahuldava kokkuleppeni jõudmata.

2. Lepinguosaline, kes taotleb vahekohtu moodustamist (edaspidi „kaebuse esitanud lepinguosaline“), teeb seda kirjaliku taotlusega, mis edastatakse lepinguosalisele, kes väidetavalt on rikkunud hõlmatud sätteid (edaspidi „lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati“), ja vajaduse korral mis tahes välisele organile, kellele see ülesanne on lõike 3 kohaselt usaldatud (edaspidi „vahekohtutaotlus“). Kaebuse esitanud lepinguosaline märgib oma vahekohtutaotluses ära vaidlusaluse meetme ja selgitab, kuidas see meede rikub hõlmatud sätteid, viisil, mis on piisav kaebuse õigusliku aluse selgeks esitamiseks.

3. Koostöökomitee võib otsustada, et käesoleva peatüki kohaste vaidluste lahendamise menetluste haldamine või toetuse pakkumine usaldatakse välisele organile. Sellises otsuses käsitletakse ka kulusid, mis tulenevad sellise ülesande andmisest.

ARTIKKEL 242

Vahekohtu moodustamine

1. Vahekohus koosneb kolmest vahekohtunikust.
2. 15 päeva jooksul pärast vahekohtutavutuse saamise kuupäeva konsulteerivad lepinguosalisel omavahel, et leppida kokku vahekohtu koosseisus.
3. Kui lepinguosalisel käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul vahekohtu koosseisus kokku ei lepi, määrab kumbki lepinguosaline viie päeva jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud tähtaja möödumist vahekohtuniku oma alamnimekirjast, mis on koostatud artikli 243 alusel. Kui lepinguosaline ei nimeta oma alamnimekirjast käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud ajavahemiku jooksul vahekohtunikku, valib kaebuse esitanud lepinguosalise nimetatud koostöökomitee kaasesimees vahekohtuniku selle lepinguosalise alamnimekirjast viie päeva jooksul pärast käesoleva artikli lõikes 3 sätestatud ajavahemiku möödumist loosi teel. Kaebuse esitanud lepinguosalise nimetatud koostöökomitee kaasesimees võib vahekohtuniku loosi teel valimise delegeerida.

4. Kui lepinguosalised ei jõua käesoleva artikli lõikes 2 sätestatud ajavahemiku jooksul vahekohtu eesistuja asjus kokkuleppele, valib kaebuse esitanud lepinguosalise nimetatud koostöökomitee kaasesimees viie päeva jooksul pärast selle ajavahemiku möödumist vahekohtu eesistuja loosi teel artikli 243 kohaselt koostatud eesistujate alamnimikirjast. Kaebuse esitanud lepinguosalise nimetatud koostöökomitee kaasesimees võib loosi teel valimise delegeerida teisele isikule.

5. Kui lepinguosalised ei lepi kokku teisiti, loetakse vahekohus moodustatuks 15 päeva möödumisel kuupäevast, mil kolm valitud vahekohtunikku on 14-A lisa kohaselt oma vahekohtunikuks nimetamisega nõustunud. Kumbki lepinguosaline avalikustab vahekohtu moodustamise kuupäeva viivitamata.

6. Kui käesoleva artikli lõikes 3 või 4 nimetatud taotluse esitamise ajaks ei ole mõnda artiklis 243 osutatud nimekirja koostatud või kui mõni nimekiri ei sisalda piisavalt nimesid, valitakse vahekohtunikud 14-A lisa kohaselt loosi teel isikute seast, kelle üks või mõlemad lepinguosalised on ametlikult kandidaadiks esitanud.

ARTIKKEL 243

Vahekohtunike nimekirjad

1. Koostöökomitee koostab hiljemalt kuus kuud pärast käesoleva lepingu jõustumise kuupäeva nimekirja vähemalt 15 isikust, kes soovivad ja saavad tegutseda vahekohtunikuna. Nimekiri koosneb kolmest alamnimikirjast:

a) üks alamnimekiri koostatakse Euroopa Liidu ettepanekute alusel;

- b) üks alannimekiri koostatakse Usbekistani Vabariigi ettepanekute alusel ning
 - c) üks alannimekiri koostatakse isikutest, kes ei ole kummagi lepinguosalise kodanikud ja kes täidavad vahekohtu eesistuja ülesandeid.
2. Igasse alannimekirja kantakse vähemalt viis isikut. Koostöökomitee tagab, et igas nimekirjas on alati nimetatud miinimumarv isikuid.
3. Koostöökomitee võib koostada lisanimekirju isikutest, kellel on eriteadmised käesoleva jaotisega hõlmatud konkreetsetes sektorites. Lepinguosaliste kokkuleppel kasutatakse neid lisanimekirju vahekohtu moodustamisel artiklis 242 sätestatud korras.

ARTIKKEL 244

Vahekohtunikele esitatavad nõuded

1. Vahekohtunik
- a) on tõendanud oma eriteadmisi õiguse ja rahvusvahelise kaubanduse valdkonnas ja muudes käesoleva jaotisega hõlmatud küsimustes;
 - b) on mõlemast lepinguosalisest sõltumatu ning ei tohi olla nendega seotud ega neilt juhiseid saada;
 - c) täidab oma ülesandeid üksikisikuna ega võta vaidlusega seotud küsimustes vastu juhiseid üheltki organisatsioonilt ega valitsuselt ja

d) järgib 14-B lisa.

2. Vahekohtu eesistujal peab olema vaidluste lahendamise menetluse läbiviimise kogemus.

3. Pidades silmas konkreetse vaidluse teemat, võivad lepinguosalisel kokku leppida lõike 1 punkti a nõuetest erandi tegemises.

ARTIKKEL 245

Vahekohtu ülesanded

Vahekohus

- a) annab arutatavale küsimusele objektiivse hinnangu, sealhulgas annab objektiivse hinnangu juhtumi asjaoludele, hõlmatud sätete kohaldatavusele ning sellele, kas neid sätteid on järgitud;
- b) esitab oma otsustes ja aruannetes tuvastatud asjaolud, teabe hõlmatud sätete kohaldatavuse kohta ning oma tulemuste ja järelduste põhjenduse ja
- c) peaks konsulteerima lepinguosalistega regulaarselt ja pakkuma piisavalt võimalusi mõlemat poolt rahuldava lahenduse väljatöötamiseks.

ARTIKKEL 246

Pädevus

1. Kui lepinguosalised ei lepi viie päeva jooksul pärast vahekohtu moodustamist kokku teisiti, on vahekohtu pädevus vaadata vahekohtutaotluses osutatud küsimus läbi, võttes arvesse käesoleva jaotise asjakohaseid sätteid, millele lepinguosalised on viidanud, teha järeldusi vaidlusaluse meetme vastavuse kohta käesoleva jaotise sätetele, millele on osutatud artiklis 239, ja esitada aruanne kooskõlas artiklitega 248 ja 249.
2. Kui lepinguosalised lepivad kokku muus pädevuses kui lõikes 1 sätestatu, teatavad nad kokkulepitud pädevuse vahekohtule lõikes 1 osutatud ajavahemiku jooksul.

ARTIKKEL 247

Otsus kiireloomulisuse kohta

1. Lepinguosalise taotlusel otsustab vahekohus 10 päeva jooksul pärast oma moodustamist, kas juhtum on seotud kiireloomuliste küsimustega.
2. Kui vahekohus otsustab, et vaidlus käsitleb kiireloomulist küsimust, on käesoleva peatüki 3. jaos sätestatud kohaldatavad tähtajad poole lühemad, välja arvatud artiklites 242 ja 246 osutatud tähtajad.

ARTIKKEL 248

Vahearuanne

1. Vahekohus esitab lepinguosalistele vahearuanne 90 päeva jooksul pärast vahekohtu moodustamise kuupäeva. Kui vahekohus leiab, et sellest tähtajast ei ole võimalik kinni pidada, teatab vahekohtu eesistuja sellest lepinguosalistele kirjalikult, märkides ära viivituse põhjused ja kuupäeva, millal vahekohus kavatseb vahearuanne esitada. Mingil juhul ei esita vahekohus vahearuannet hiljem kui 120 päeva pärast vahekohtu moodustamise kuupäeva.
2. Lepinguosaline võib 10 päeva jooksul pärast vahearuanne esitamise kuupäeva esitada vahekohtule kirjaliku taotluse vahearuanne konkreetsete aspektide läbivaatamiseks. Lepinguosaline võib teha märkusi teise lepinguosalise taotluse kohta kuue päeva jooksul pärast taotluse saamist.
3. Juhul kui lõikes 2 osutatud ajavahemiku jooksul ei esita kumbki lepinguosaline kirjalikku taotlust vahearuanne konkreetsete aspektide läbivaatamiseks, saab vahearuandest lõpparuanne.

ARTIKKEL 249

Lõpparuanne

1. Vahekohus esitab lepinguosalistele lõpparuande 120 päeva jooksul pärast vahekohtu moodustamise kuupäeva. Kui vahekohus leiab, et sellest tähtajast ei ole võimalik kinni pidada, teatab vahekohtu eesistuja sellest lepinguosalistele kirjalikult, märkides ära viivituse põhjused ja kuupäeva, mil vahekohus kavatseb lõpparuande esitada. Mingil juhul ei esita vahekohus lõpparuannet hiljem kui 150 päeva pärast vahekohtu moodustamise kuupäeva.

2. Lõpparuandes arutatakse võimalikke kirjalikke taotlusi, mille lepinguosalisel on vahearuande kohta artikli 248 lõike 1 kohaselt esitanud, ja käsitletakse selgelt lepinguosaliste märkusi.

ARTIKKEL 250

Täitmismeetmed

1. Kui vahekohus leiab, et küsimuses olev meede ei ole hõlmatud sätetega kooskõlas, võtab lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, kõik vajalikud meetmed lõpparuandes esitatud tulemuste ja järelduste viivitamatuks täitmiseks, et viia end hõlmatud sätetega vastavusse.
2. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, teatab hiljemalt 30 päeva pärast lõpparuande esitamist kaebuse esitanud lepinguosalisele meetmetest, mida ta on vastavuse tagamiseks võtnud või kavatseb võtta.

ARTIKKEL 251

Mõistlik täitmistähtaeg

1. Kui viivitamatu vastavuse tagamine ei ole võimalik, edastab lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, hiljemalt 30 päeva pärast lõpparuande esitamise kuupäeva kaebuse esitanud lepinguosalisele teate mõistliku tähtaja kohta, mida ta vastavuse tagamiseks vajab. Lepinguosalisel püüavad kokku leppida selles, kui pikk on mõistlik tähtaeg, mis on vajalik lõpparuande soovitude täitmiseks.

2. Kui lepinguosalisel ei jõua mõistliku tähtaja suhtes kokkuleppele, võib kaebuse esitanud lepinguosaline kõige varem 20 päeva pärast lõikes 1 osutatud teate saamise kuupäeva esitada algsele vahekohtule kirjaliku taotluse määrata kindlaks mõistlik tähtaeg. Vahekohus esitab oma otsuse lepinguosalistele 20 päeva jooksul pärast sellise taotluse saamise kuupäeva.
3. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, edastab kaebuse esitanud lepinguosalisele kirjaliku teate lõpparuande täitmisel tehtud edusammude kohta hiljemalt üks kuu enne lõike 2 kohaselt kindlaks määratud mõistliku tähtaja möödumist.
4. Lepinguosalisel võivad kokku leppida lõike 2 kohaselt kehtestatud mõistliku tähtaja pikendamises.

ARTIKKEL 252

Täitmise kontroll

1. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, teatab kaebuse esitanud lepinguosalisele hiljemalt artiklis 251 osutatud mõistliku tähtaja möödumise kuupäeval kõigist meetmetest, mida ta on lõpparuande täitmiseks võtnud.
2. Kui lepinguosalisel ei jõua kokkuleppele lõpparuande täitmiseks võetud meetmete olemasolus või selles, kas need meetmed on hõlmatud sätetega kooskõlas, võib kaebuse esitanud lepinguosaline esitada algsele vahekohtule kirjaliku taotluse teha selles küsimuses otsus. Taotluses nimetatakse võimalik vaidlusalune meede ja selgitatakse, kuidas see meede kujutab endast hõlmatud sätete rikkumist, ning seda tehakse nii, et sellest ilmneks selgesti kaebuse õiguslik alus. Vahekohus esitab oma otsuse lepinguosalistele 46 päeva jooksul pärast sellise taotluse saamise kuupäeva.

ARTIKKEL 253

Ajutised õiguskaitsevahendid

1. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, pakub kaebuse esitanud lepinguosalise taotlusel ja pärast temaga konsulteerimist välja ajutise hüvitise, juhul kui:

- a) lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, teatab kaebuse esitanud lepinguosalisele, et lõpparuannet ei ole võimalik täita; või
- b) lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, ei teata artiklis 250 osutatud tähtaja jooksul või enne mõistliku tähtaja möödumise kuupäeva ühestki vastavuse tagamiseks võetud meetmest või
- c) vahekohus leiab, et lõpparuande täitmiseks ei ole meetmeid võetud või et võetud meede ei ole hõlmatud sätetega kooskõlas.

2. Lõike 1 punktides a, b ja c osutatud tingimustel võib kaebuse esitanud lepinguosaline esitada lepinguosalisele, kelle vastu kaebus esitati, kirjaliku teate selle kohta, et ta kavatseb hõlmatud sätetest tulenevate kohustuste kohaldamise peatada, juhul kui:

- a) kaebuse esitanud lepinguosaline otsustab lõike 1 kohast taotlust mitte teha või
- b) juhul kui kaebuse esitanud lepinguosaline on esitanud käesoleva artikli lõike 1 kohase taotluse, ei jõua lepinguosalised 20 päeva jooksul pärast artiklis 251 osutatud mõistliku tähtaja möödumist või artikli 252 lõike 2 kohast vahekohtu otsuse tegemist ajutises hüvitises kokkuleppele.

3. Teates märgitakse, millises ulatuses kavatsetakse kohustuste täitmine peatada.
4. Kaebuse esitanud lepinguosaline võib kohustuste täitmise peatada 10 päeva pärast lõikes 2 osutatud teate kättetoimetamise kuupäeva, välja arvatud juhul, kui lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, esitab lõike 6 kohase kirjaliku taotluse.
5. Kohustuste täitmise peatamise ulatus ei tohi olla suurem kui rikkumise tõttu saamata jääva või väheneva kasu ulatus.
6. Kui lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, leiab, et kohustuste täitmise peatamise teatatud ulatus ei ole võrdväärne rikkumise tulemusena saamata jäänud või vähenenud kasu ulatusega, võib ta esitada enne lõikes 4 sätestatud kümnepäevase tähtaja möödumist algele vahekohtule kirjaliku taotluse teha selles küsimuses otsus. Vahekohus esitab oma otsuse kohustuste täitmise peatamise ulatuse kohta lepinguosalistele 30 päeva jooksul pärast taotluse esitamise kuupäeva. Kohustuste täitmist ei peatata enne, kui vahekohus on otsuse teinud. Kohustuste täitmise peatamine peab olema selle otsusega kooskõlas.
7. Käesolevas artiklis osutatud kohustuste täitmise peatamine või hüvitise maksmine on ajutine ja seda ei kohaldata pärast järgmisi sündmusi:
 - a) lepinguosalistel on jõudnud kokkuleppele mõlemat poolt rahuldavas lahenduses vastavalt artiklile 269;
 - b) lepinguosalistel on kokku leppinud, et vastavuse tagamiseks võetud meede viib selle lepinguosalise, kelle vastu kaebus esitati, hõlmatud sätetega vastavusse; või
 - c) vastavuse tagamiseks võetud meede, mis vahekohtu arvates on hõlmatud sätetega vastuolus, on kehtetuks tunnistatud või seda on muudetud selliselt, et viia lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, nende sätetega vastavusse.

Ajutiste õiguskaitsevahendite kasutamise järel võetud täitmismeetmete kontroll

1. Lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, edastab kaebuse esitanud lepinguosalisele teate meetmete kohta, mida ta on võtnud pärast kohustuste täitmise peatamist või ajutise hüvitise kohaldamist. Kaebuse esitanud lepinguosaline lõpetab kohustuste täitmise peatamise 30 päeva jooksul pärast selle teate saamist, välja arvatud lõikes 2 osutatud juhtudel. Kui on kohaldatud hüvitist, võib lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, lõpetada sellise hüvitise kohaldamise 30 päeva jooksul pärast vastavuse tagamisest teatamist, välja arvatud lõikes 2 osutatud juhtudel.
2. Kui lepinguosalisel ei jõua 30 päeva jooksul pärast teate saamise kuupäeva kokkuleppele, kas teatatud meede viib lepinguosalise, kelle vastu kaebus esitati, hõlmatud sätetega vastavusse, esitab kaebuse esitanud lepinguosaline algsele vahekohtule kirjaliku taotluse teha selles küsimuses otsus. Vahekohus esitab oma otsuse lepinguosalistele 46 päeva jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva. Kui vahekohus leiab, et vastavuse tagamiseks võetud meede on hõlmatud sätetega kooskõlas, lõpetatakse olenevalt olukorrast kas kohustuste täitmise peatamine või hüvitise kohaldamine. Kui see on asjakohane, kohandab kaebuse esitanud lepinguosaline kohustuste täitmise peatamise või hüvitise ulatust, võttes arvesse vahekohtu otsust.
3. Kui lepinguosaline, kelle vastu kaebus esitati, leiab, et ulatus, milles kaebuse esitanud lepinguosaline on kohustuste täitmise peatanud, ei ole võrdväärne rikkumise tulemusena saamata jäänud või vähenenud kasu ulatusega, võib ta esitada algsele vahekohtule kirjaliku taotluse teha selles küsimuses otsus. Vahekohus esitab oma otsuse lepinguosalistele 20 päeva jooksul pärast taotluse saamise kuupäeva.

ARTIKKEL 255

Vahekohtuniku asendamine

Kui vahekohtunik ei saa käesoleva jao kohases vaidluse lahendamise menetluses osaleda või taandab end või kui ta tuleb asendada, sest ta ei vasta 14-B lisas sätestatud nõuetele, kohaldatakse artiklis 242 sätestatud korda. Vahekohtu aruande või otsuse esitamise tähtaega pikendatakse uue vahekohtuniku nimetamiseks vajaliku aja võrra.

ARTIKKEL 256

Töökord

1. Vahekohtumenetlusi reguleeritakse käesoleva jaoga ja 14-A lisaga.
2. Vahekohtu istungid on avalikud, kui 14-C lisas ei ole sätestatud teisiti.

ARTIKKEL 257

Peatamine ja lõpetamine

1. Kui vahekohus saab mõlemalt lepinguosaliselt taotluse, peatab ta oma töö lepinguosaliste vahel kokku lepitud tähtajaks, kuid mitte kauemaks kui 12 järjestikuseks kuuks.

2. Vahekohus jätkab oma tööd enne peatamisperioodi lõppu, kui mõlemad lepinguosalised seda kirjalikult taotlevad, või peatamisperioodi lõppedes, kui emb-kumb lepinguosaline seda kirjalikult taotleb. Taotluse esitanud lepinguosaline teatab oma taotlusest teisele lepinguosalisele. Kui vahekohus käesoleva lõike kohase peatamisperioodi lõppedes oma tööd ei jätka, siis vahekohtu volitused aeguvad ja vaidluse lahendamise menetlus lõpetatakse.
3. Vahekohtu töö peatamise korral pikendatakse käesolevas jaos sätestatud tähtaegu sama aja võrra, mille jooksul vahekohtu töö on peatatud.

ARTIKKEL 258

Õigus hankida teavet

1. Vahekohus võib lepinguosalise taotlusel või omal algatusel küsida lepinguosalistelt teavet, mida ta peab vajalikuks ja asjakohaseks. Lepinguosalisel vastavad vahekohtu teabenõudele kiiresti ja ammendavalt.
2. Vahekohus võib lepinguosalise taotlusel või omal algatusel hankida mis tahes allikast teavet, mida ta peab asjakohaseks. Vahekohus võib küsida ka ekspertide arvamust, kui ta peab seda asjakohaseks, võttes seejuures arvesse lepinguosaliste vahel kokku lepitud tingimusi.
3. Vahekohus käsitleb lepinguosalise füüsilistelt isikutelt või lepinguosalise territooriumil asutatud juriidilistelt isikutelt saadud *amicus curiae* esildisi vastavalt 14-A lisale.
4. Teave, mille vahekohus on saanud käesoleva artikli kohaselt, tehakse lepinguosalistele kättesaadavaks ja lepinguosalisel võivad esitada selle teabe kohta märkusi.

ARTIKKEL 259

Tõlgendamisreeglid

1. Vahekohus tõlgendab hõlmatud sätteid rahvusvahelise avaliku õiguse tõlgendamise tavanormide kohaselt, sealhulgas 23. mail 1969 sõlmitud rahvusvaheliste lepingute õiguse Viini konventsioonis kodifitseeritud õigusnormide kohaselt.
2. Vahekohus võtab arvesse ka asjakohaseid tõlgendusi, mis on esitatud WTO vaekogude ja apellatsioonikogu aruannetes, mille WTO vaidluste lahendamise organ on vastu võtnud.
3. Vahekohtu aruanded ja otsused ei suurenda ega vähenda lepinguosaliste käesolevast lepingust tulenevaid õigusi ja kohustusi.

ARTIKKEL 260

Vahekohtu aruanded ja otsused

1. Vahekohtu arutelud on konfidentsiaalsed. Vahekohus teeb kõik endast oleneva, et koostada aruandeid ja teha otsuseid konsensuse alusel. Kui see ei ole võimalik, teeb vahekohus otsuse häälteenamusega. Vahekohtunike eriarvamusi ei avalikustata ühelgi juhul.
2. Lepinguosalised aktsepteerivad vahekohtu otsuseid ja aruandeid tingimusteta. Vahekohtu aruannete ja otsustega ei looda füüsilistele ja juriidilistele isikutele õigusi ega kohustusi.

3. Kumbki lepinguosaline teeb vahekohtu aruanded ja otsused ning tema esildised üldsusele kättesaadavaks, rakendades konfidentsiaalse teabe kaitset.
4. Vahekohus ja lepinguosalisel käsitlevad konfidentsiaalsena mis tahes teavet, mille lepinguosaline on 14-A lisa kohaselt vahekohtule esitanud.

ARTIKKEL 261

Vaidluste lahendamise organi valik

1. Kui tekib vaidlus konkreetse meetme üle, millega väidetavalt rikutakse hõlmatud sätteid ja sisuliselt samaväärset kohustust, mis tuleneb mis tahes muust rahvusvahelisest lepingust, milles mõlemad lepinguosalisel on osalised, sealhulgas WTO asutamislepingust, valib õiguskaitset taotleval lepinguosaline organi, kus vaidlus lahendada.
2. Kui lepinguosaline on valinud vaidluse lahendamise organi ja algatanud vaidluse lahendamise menetluse vastavalt käesolevale jaole või muule rahvusvahelisele lepingule, ei algata ta lõikes 1 nimetatud konkreetse meetme suhtes vaidluse lahendamise menetlust ühegi muu lepingu alusel, välja arvatud juhul, kui esimesena valitud vaidluse lahendamise organ ei saa menetluslikel või kohtualluvuslikel põhjustel otsust teha.
3. Käesolevas artiklis lähtutakse järgmisest:
 - a) käesoleva jao kohane vaidluste lahendamise menetlus loetakse algatatuks lepinguosalise artikli 241 kohase vahekohtutaotlusega;

- b) WTO asutamislepingu kohane vaidluse lahendamise menetlus loetakse algatatuks lepinguosalise taotlusega moodustada WTO vaidluste lahendamist reguleerivate eeskirjade ja protseduuride käsitusleppe artikli 6 kohaselt vaekogu ning
- c) muu rahvusvahelise kaubanduslepingu kohane vaidluste lahendamise menetlus loetakse algatatuks kooskõlas kõnealuse rahvusvahelise lepingu asjaomaste sätetega.

4. Ilma et see piiraks lõike 2 kohaldamist, ei takista miski käesolevas lepingus lepinguosalist peatamast kohustuste täitmist, kui seda on lubanud WTO vaidluste lahendamise organ või kui see on lubatud vaidluste lahendamise menetlustega, mis on ette nähtud muu rahvusvahelise lepinguga, mille osalised vaidluses osalevad lepinguosalised on. Lepinguosaline ei või tugineda WTO asutamislepingule ega mis tahes muule rahvusvahelisele kaubanduslepingule lepinguosaliste vahel, et takistada lepinguosalist peatamast käesoleva jao alusel oma kohustusi.

4. JAGU

VAHENDUS

ARTIKKEL 262

Eesmärk

Vahendusmehhanismi eesmärk on aidata leida põhjaliku ja kiire menetluse teel ning vahendaja abiga mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus.

ARTIKKEL 263

Teabenõue

1. Lepinguosaline võib enne vahendusmenetluse algatamist igal ajal esitada teisele lepinguosalisele kirjaliku nõude, et saada lepinguosalistevahelist kaubandust või investeeringute tegemist kahjustava meetme kohta teavet. Lepinguosaline, kellele selline nõue edastatakse, esitab 20 päeva jooksul pärast taotluse edastamist kirjaliku vastuse, mis sisaldab tema märkusi nõutud teabe kohta.
2. Kui teabenõudele vastav lepinguosaline leiab, et ta ei saa vastust esitada 20 päeva jooksul pärast nõude edastamise kuupäeva, teatab ta nõude esitanud lepinguosalisele viivituse põhjustest ja täpsustab, mis ajaks on tal enda hinnangul võimalik vastus esitada.
3. Tavaliselt eeldatakse, et lepinguosaline esitab teabenõude vastavalt lõikele 1 enne vahendusmenetluse algatamist.

ARTIKKEL 264

Vahendusmenetluse algatamine

1. Lepinguosaline võib igal ajal taotleda vahendusmenetluse alustamist meetme suhtes, mis mõjutab negatiivselt lepinguosalistevahelist kaubandust või investeeringute tegemist.

2. Lõikes 1 osutatud taotlus esitatakse teisele lepinguosalisele kirjalikult. Taotluses esitatakse selgelt ja piisava üksikasjalikkusega taotleva lepinguosalise mureküsimumed ning selles tuleb:

- a) nimetada konkreetne kõnealune meede;
- b) kirjeldada kahjulikku mõju, mida meede taotleva lepinguosalise arvates praegu või tulevikus lepinguosalistevahelisele kaubandusele või investeeringute tegemisele avaldab, ja
- c) selgitada, kuidas on kõnealune mõju taotleva lepinguosalise arvates selle meetmega seotud.

3. Vahendusmenetluse võib alutada ainult lepinguosaliste vastastikusel kokkuleppel, et uurida mõlemat lepinguosalist rahuldavaid lahendusi ning kaaluda vahendaja pakutud võimalikke nõuandeid ja lahendusi. Lepinguosaline, kellele esitatakse vahendusmenetluse alustamise taotlus, kaalub taotlust vastutulelikult ning teatab sellega nõustumisest või selle tagasilükkamisest kirjalikult kümne päeva jooksul alates taotluse saamisest. Kui lepinguosaline, kellele taotlus esitatakse, ei teata nimetatud tähtaja jooksul kirjalikult taotlusega nõustumisest või selle tagasilükkamisest, loetakse taotlus tagasilükatuks.

ARTIKKEL 265

Vahendaja valimine

1. Lepinguosalisel püüavad vahendaja suhtes kokku leppida kümne päeva jooksul pärast vahendusmenetluse algatamist.

2. Kui lepinguosalisel ei jõua käesoleva artikli lõikes 1 sätestatud tähtaja jooksul vahendaja suhtes kokkuleppele, võib igaüks lepinguosaline taotleda vahendusmenetluse alustamist taotlenud lepinguosalise nimetatud koostöökomitee kaasesimehelt, et ta valiks vahendaja viie päeva jooksul pärast taotluse esitamist artikli 243 kohaselt koostatud eesistujate alanimikirjast loosi teel. Vahendusmenetluse alustamist taotlenud lepinguosalise nimetatud koostöökomitee kaasesimees võib vahendaja loosi teel valimise delegeerida.
3. Kui artikli 264 kohase taotluse esitamise ajal ei ole artiklis 243 sätestatud eesistujate alanimikirja koostatud, valitakse vahendaja loosi teel nende isikute hulgast, kelle üks lepinguosaline või mõlemad lepinguosalisel on sellesse alanimikirja kandmiseks ametlikult esitanud.
4. Vahendaja ei tohi olla kummagi lepinguosalise kodanik ega kummagi lepinguosalise töötaja, kui lepinguosalisel ei lepi kokku teisiti.
5. Vahendaja järgib 14-B lisas sätestatud vahekohtunike ja vahendajate käitumisjuhendit.

ARTIKKEL 266

Vahendusmenetluse reeglid

1. Kümne päeva jooksul pärast vahendaja nimetamist edastab vahendusmenetluse algatanud lepinguosaline vahendajale ja teisele lepinguosalisele üksikasjaliku kirjaliku kirjelduse oma mureküsimumustest, eelkõige seoses kõnealuse meetme toimimisega ja selle võimaliku kahjuliku mõjuga lepinguosalistevahelisele kaubandusele või investeringute tegemisele. Teine lepinguosaline võib esitada selle kirjelduse kohta kirjalikke märkusi 20 päeva jooksul pärast kirjelduse edastamise kuupäeva. Kumbki lepinguosaline võib oma kirjelduses ja märkustes esitada teavet, mida ta peab asjakohaseks.

2. Vahendaja aitab lepinguosalistel läbipaistval viisil saada selgust asjaomases meetmes ja selle võimalikus kahjulikus mõjus lepinguosalistevahelisele kaubandusele ja investeringute tegemisele. Eelkõige võib vahendaja korraldada lepinguosaliste vahel kohtumisi, pidada lepinguosalistega ühiselt või eraldi nõu, kasutada asjakohaste ekspertide või sidusrühmade abi või nõu ning pakkuda igasugust täiendavat tuge, mida lepinguosalisel taotleb. Enne asjaomase ala ekspertide ja sidusrühmade abi ja nõu kasutamist konsulteerib vahendaja lepinguosalistega.
3. Vahendaja võib anda nõu ja pakkuda lepinguosalistele kaalumiseks välja lahenduse. Lepinguosalisel võivad selle heaks kiita, tagasi lükata või leppida kokku teistsuguses lahenduses. Vahendaja ei anna nõu ega esita märkusi selle kohta, kas vaidlusalune meede on käesoleva jaotisega kooskõlas.
4. Vahendusmenetlus viiakse läbi selle lepinguosalise territooriumil, kellele taotlus esitati, või vastastikusel kokkuleppel muus asukohas või muul viisil.
5. Lepinguosalisel püüavad jõuda mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni 60 päeva jooksul pärast vahendaja nimetamist. Lõpliku kokkuleppe saavutamiseni võivad lepinguosalisel kaaluda võimalikke ajutisi lahendusi, eelkõige juhul, kui meede on seotud kergesti riknevate kaupade või hooajakaupade või -teenustega.
6. Mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduse võib vastu võtta koostöökomitee otsusega. Kumbki lepinguosaline võib nõuda mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduse täitmisele pööramiseks vajalike riigisiseste menetluste lõpuleviimist. Mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus tehakse üldsusele kättesaadavaks. Üldsusele kättesaadavaks tehtud versioon ei tohi sisaldada teavet, mille lepinguosaline on tunnistanud konfidentsiaalseks.

7. Kummagi lepinguosalise taotlusel edastab vahendaja lepinguosalistele faktiaruande projekti, milles on esitatud:

- a) kõnealuse meetme lühikokkuvõte,
- b) järgitud menetlused ja
- c) asjakohasel juhul mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus, milles on kokkuleppele jõutud, sealhulgas võimalikud ajutised lahendused.

8. Vahendaja annab lepinguosalistele faktiaruande projekti kohta märkuste esitamiseks 15 päeva. Pärast lepinguosaliste märkuste kaalumist esitab vahendaja 15 päeva jooksul lepinguosalistele lõpliku faktiaruande. Lõplikus faktiaruandes ei tõlgendata käesolevat jaotist.

9. Menetlus lõpetatakse:

- a) mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduse vastuvõtmisega selle lahenduse vastuvõtmise kuupäeval;
- b) lepinguosaliste vastastikusel kokkuleppel menetluse ükskõik millises etapis nimetatud kokkuleppe sõlmimise kuupäeval;
- c) vahendaja poolt pärast lepinguosalistega nõu pidamist tehtud kirjaliku avaldusega selle kohta, et vahendustegevuse jätkamine oleks kasutu, nimetatud avalduse esitamise kuupäeval; või
- d) lepinguosalise kirjaliku avaldusega pärast mõlemat lepinguosalist rahuldavate lahenduste otsimist vahendusmenetluses ning vahendaja nõuannete ja väljapakutud lahenduste kaalumist, avalduse esitamise kuupäeval.

ARTIKKEL 267

Konfidentsiaalsus

Kui lepinguosalistes ei lepi kokku teisiti, on kõik vahendusmenetluse etapid, sealhulgas kõik nõuanded või väljapakutud lahendused, konfidentsiaalsed. Kumbki lepinguosaline võib aga avalikustada asjaolu, et vahendusmenetlus toimub.

ARTIKKEL 268

Seos vaidluste lahendamise menetlustega

1. Vahendusmenetlus ei piira lepinguosaliste õigusi ja kohustusi, mis tulenevad 2. ja 3. jaost või muu rahvusvahelise lepingu kohasest vaidluste lahendamise menetlusest.
2. Lepinguosaline ei võta muudes käesoleva jaotise või muu rahvusvahelise lepingu kohastes vaidluste lahendamise menetlustes aluseks ega kasuta tõenditena, samuti ei võta vahekohus arvesse
 - a) teise lepinguosalise poolt vahendusmenetluse käigus esitatud seisukohti ning üksnes artikli 266 lõike 2 alusel kogutud teavet;
 - b) asjaolu, et teine lepinguosaline on väljendanud valmisolekut nõustuda vahenduse käigus käsitletud meetme kohta leitud lahendusega, või
 - c) vahendaja antud nõu ega tema tehtud ettepanekuid.

3. Kui lepinguosalisel ei lepi kokku teisiti, ei tegutse vahendaja vahekohtu liikmena vaidluste lahendamise menetlustes, mis toimuvad käesoleva jaotise või muu rahvusvahelise lepingu alusel ja milles käsitletakse sama küsimust kui see, mida ta lahendas vahendajana.

5. JAGU

ÜHISÄTTED

ARTIKKEL 269

Mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus

1. Kõigi artiklis 239 osutatud vaidluste puhul võivad lepinguosalisel igal ajal kokku leppida mõlemat lepinguosalist rahuldavas lahenduses.
2. Kui mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus leitakse vahekohtu- või vahendusmenetluse jooksul, teatavad lepinguosalisel sellisest lahendusest üheskoos olenevalt asjaoludest kas vahekohtu eesistujale või vahendajale. Pärast selle teate edastamist vahekohtu- või vahendusmenetlus lõpetatakse.
3. Lepinguosaline võtab kõik vajalikud meetmed, et rakendada mõlemat lepinguosalist rahuldav lahendus kokkulepitud aja jooksul.
4. Lahendust rakendav lepinguosaline teatab hiljemalt kokkulepitud ajavahemiku lõpuks teisele lepinguosalisele kirjalikult kõikidest meetmetest, mis ta on võtnud mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduse rakendamiseks.

ARTIKKEL 270

Tähtjad

1. Kõik käesolevas peatükis sätestatud tähtjad on antud kalendripäevades alates viidatava toimingu tegemisele järgnevast päevast.
2. Kõiki käesolevas peatükis sätestatud ajavahemikke võib lepinguosaliste vastastikusel kokkuleppel muuta.
3. Seoses 3. jaoga võib vahetkõhus igal ajal teha lepinguosalistele ettepaneku muuta ükskõik millist käesolevas peatükis sätestatud ajavahemikku, lisades ettepaneku põhjenduse.

ARTIKKEL 271

Kulud

1. Lepinguosaline kannab ise oma vahetkohtumenetluses või vahendusmenetluses osalemise kulud.
2. Korralduslike küsimustega seotud kulud, sealhulgas vahetkohtunike ja vahendajate tasu ja kulud, kannavad lepinguosalised ühiselt ja võrdselt.
3. Koostöökomitee võib võtta vastu otsuse, milles sätestatakse vahetkohtunike ja vahendajate tasustamise ja kulude hüvitamise parameetrid või muud üksikasjad, sealhulgas võimalikud menetlusega seotud kulud. Kuni sellise otsuse tegemiseni määratakse vahetkohtunike ja vahendajate töötasu ja kulude hüvitamine ning võimalike seonduvate kulude hüvitamine kindlaks vastavalt 14-A lisa punktile 10.

ARTIKKEL 272

Lisade muutmine

Koostöökomitee võib 14-A ja 14-B lisa muuta.

15. PEATÜKK

ERANDID

ARTIKKEL 273

Üldised erandid

1. 2., 4., 8. ja 12. peatüki kohaldamiseks inkorporeeritakse GATT 1994 XX artikkel ning selle märkused ja lisasätted käesolevasse lepingusse ning muudetakse *mutatis mutandis* selle osaks.
2. Võttes arvesse nõuet, et selliseid meetmeid ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist lepinguosaliste vahel, kui valitsevad samasugused tingimused, või investeeringute või teenuskaubanduse varjatud piiramist, ei tõlgendata ühtki 8. ega 12. peatüki sätet nii, nagu takistaks see lepinguosalist vastu võtmast või jõustamast meetmeid, mis on vajalikud:
 - a) avaliku julgeoleku või kõlbluse kaitseks või avaliku korra tagamiseks¹;

¹ Avaliku julgeoleku ja avaliku korra eranditele võib tugineda üksnes juhul, kui esineb tõeline ja piisavalt tõsine oht, mis kahjustab mõnd ühiskonna põhihuvi.

- b) inimeste, loomade või taimede elu ja tervise kaitseks;
 - c) selleks, et tagada vastavus õigusnormidele, mis ei ole vastuolus käesoleva lepinguga, sealhulgas õigusnormidele, mis käsitlevad:
 - i) kelmuste ja pettuste tõkestamist;
 - ii) lepingute rikkumise tagajärgi;
 - iii) üksikisikute eraelu puutumatuse kaitset isikuandmete töötlemisel ja levitamisel ning isiklike andmestike ja kontode konfidentsiaalsuse kaitset ja
 - iv) ohutust.
3. Suurema selguse huvides olgu märgitud, et lepinguosalistel on lõigete 1 ja 2 kohaldamisel ühine arusaam, et:
- a) GATT 1994 XX artikli punktis b ja käesoleva artikli lõike 2 punktis b osutatud meetmete hulka kuuluvad keskkonnameetmed, mis on vajalikud inimeste, loomade või taimede elu või tervise kaitseks;
 - b) GATT 1994 XX artikli punkti g kohaldatakse meetmete suhtes, mis on seotud taastumatute elus ja eluta loodusvarade kaitsega; ja
 - c) mitmepoolsete keskkonnalepingute rakendamiseks võetavad meetmed võivad olla õigustatud GATT 1994 XX artikli punkti b või g või käesoleva artikli lõike 2 punkti b alusel.

4. Enne GATT 1994 artikli XX punktides i ja j sätestatud meetmete võtmist esitab lepinguosaline teisele lepinguosalisele kogu asjakohase teabe, et leida mõlemale lepinguosalisele vastuvõetav lahendus. Kui 30 päeva jooksul pärast sellise teabe esitamist kokkuleppele ei jõuta, võib meetmeid võtta kavatsev lepinguosaline kavandatud meetmed võtta. Kui erakorralised ja kriitilised asjaolud nõuavad viivitamatut tegutsemist ja muudavad eelneva teavitamise või uurimise võimatuks, võib meetmeid võtta kavatsev lepinguosaline viivitamata rakendada ettevaatusabinõusid, mis on vajalikud olukorra lahendamiseks. Kõnealune lepinguosaline teatab sellest viivitamata teisele lepinguosalisele.

ARTIKKEL 274

Maksustamine

1. Ükski käesoleva jaotise säte ei mõjuta ei Euroopa Liidu, liikmesriikide ega Usbekistani Vabariigi õigusi ja kohustusi, mis tulenevad rahvusvahelistest maksulepingutest. Kui käesoleva lepingu ja mis tahes rahvusvahelise maksulepingu vahel on vastuolu, kohaldatakse vastuolu ulatuses asjaomast rahvusvahelist maksulepingut.
2. Käesoleva lepingu artikleid 33 ja 194 ei kohaldata soodustuse suhtes, mille lepinguosaline on andnud rahvusvahelise maksulepingu alusel.

3. Võttes arvesse nõuet, et selliseid meetmeid ei kohaldata viisil, mis kujutaks endast meelevaldset või põhjendamatut diskrimineerimist lepinguosaliste vahel, kui valitsevad samasugused tingimused, või kaubanduse ja investeringute varjatud piiramist, ei tõlgendata ühtki käesoleva jaotise sätet nii, nagu takistaks see lepinguosalist võtmast, säilitamast või jõustamast meetet, mille eesmärk on tagada otseste maksude õiglane ja tõhus määramine või kogumine ja

- a) millega tehakse vahet maksumaksjate vahel, kes ei ole ühesuguses olukorras, eeskätt oma elu- või asukoha või selle koha poolest, kuhu nad on oma kapitali investeerinud, või
- b) mille eesmärk on ennetada rahvusvahelise maksulepingu või riigisiseste maksualaste õigusaktide alusel maksustamise vältimist või maksudest kõrvalehoidmist.

4. Käesolevas artiklis kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „residentsus“ – maksuresidentsus ning
- b) „rahvusvaheline maksuleping“ – leping, mis on sõlmitud topeltmaksustamise vältimiseks, või muu rahvusvaheline leping või kokkulepe, mis on täielikult või peamiselt seotud maksustamisega ja mille osaline on Euroopa Liit või liikmesriigid või Usbekistani Vabariik.

ARTIKKEL 275

Teabe avalikustamine

1. Ühtki käesoleva jaotise sätet ei tõlgendata nii, nagu kohustaks see lepinguosalist esitama konfidentsiaalset teavet, mille avalikustamine takistaks õiguskaitsetoiminguid või oleks muul viisil vastuolus avalike huvidega või kahjustaks konkreetsete avaliku või erasektori ettevõtete seaduslikke ärihuve, välja arvatud juhul, kui vahekohus vajab seda konfidentsiaalset teavet 14. peatüki kohases vaidluste lahendamise menetluses. Sellistel juhtudel reguleeritakse konfidentsiaalse teabe käsitlemist 14. peatüki asjakohaste sätetega.

2. Kui lepinguosaline esitab teisele lepinguosalisele, sealhulgas käesoleva lepingu alusel loodud organite kaudu, teavet, mida tema õigusnormide kohaselt peetakse konfidentsiaalseks, käsitleb teine lepinguosaline seda teavet konfidentsiaalsena, kui teabe esitanud lepinguosaline ei anna teistsugust nõusolekut.

ARTIKKEL 276

WTO peatamisotsused

Kui käesolevas jaotises sätestatud kohustus on sisuliselt samaväärne WTO asutamislepingus sätestatud kohustusega, loetakse, et kõik meetmed, mis on võetud kooskõlas WTO asutamislepingu IX artikli alusel vastu võetud peatamisotsusega, on kooskõlas käesoleva lepingu sisuliselt samaväärse sättega.

V JAOTIS

KOOSTÖÖ MAJANDUSARENGU JA KESTLIKU ARENGU VALDKONNAS

ARTIKKEL 277

Majandusdialoogialase koostöö üldeesmärgid

1. Lepinguosaliselised teevad koostööd majandusreformi läbiviimisel, parandades ühist arusaama Usbekistani Vabariigi ja Euroopa Liidu majanduse olukorrast ning majanduspoliitika kujundamisest ja rakendamisest.
2. Usbekistani Vabariik astub edasisi samme hästi toimiva ja kestliku turumajanduse arendamiseks, sealhulgas investeerimiskliima parandamiseks ja erasektori suuremaks kaasamiseks. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et tagada usaldusväärne makromajanduspoliitika ja riigi rahanduse juhtimine, mis on kooskõlas tulemuslikkuse, läbipaistvuse ja vastutuse aluspõhimõtetega.

ARTIKKEL 278

Majandusdialoogialase koostöö üldpõhimõtted

Lepinguosalised

- a) vahetavad kogemusi ja häid tavaid seoses kestliku arengu strateegiatega, sealhulgas majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste edendamisega;
- b) vahetavad teavet makromajanduslike suundumuste ja makromajanduspoliitika ning struktuurireformide küsimustes;
- c) vahetavad teadmisi ja häid tavaid näiteks riigi rahanduse, raha- ja vahetuskursipoliitika raamistike, finantssektori poliitika ja majandusstatistika kohta;
- d) vahetavad teavet ja kogemusi piirkondliku majandusintegratsiooni, sealhulgas Euroopa majandus- ja rahaliidu toimimise kohta, ning
- e) vaatavad läbi kahepoolse majandus-, finants- ja statistikakoostöö olukorra.

Riigi rahanduse juhtimine, riigi välisaudit ja sisefinantskontroll

Lepinguosalised teevad koostööd tugevate avaliku sektori finantsjuhtimissüsteemide, samuti avaliku sektori välisauditi ja sisefinantskontrolli valdkonnas järgmistel eesmärkidel:

- a) tugevdada veelgi Usbekistani Vabariigi riigikontrolli kui kõrgeimat avalikku välisauditi ja sisefinantskontrolli asutust selle finants-, organisatsioonilise ja tegevusliku sõltumatuse ning suutlikkuse suurendamise osas kooskõlas rahvusvaheliselt tunnustatud välisauditi standarditega (INTOSAI standardid);
- b) toetada ühtlustamisega tegelevat keskuksust (eelarvemetoodika, sularahahalduse, finantskontrolli ja siseauditi osakond), et arendada edasi Usbekistani Vabariigi sisefinantskontrolli ning tugevdada selle pädevust ja staatust;
- c) arendada edasi ja rakendada avaliku sektori sisefinantskontrolli süsteemi, mis põhineb juhtkonna vastutuse põhimõttel ja sisaldab funktsionaalselt sõltumatut siseauditi funktsiooni kogu avaliku sektori jaoks, ning viia see vastavusse üldtunnustatud rahvusvaheliste standardite ja meetodite ning Euroopa Liidu hea tavaga;
- d) arendada siseauditi funktsiooni täienduseks (kuid mitte dubleerimiseks) välja adekvaatne finantsinspektsiooni süsteem;
- e) tulemuslik koostöö ja koordineerimine finantsjuhtimises ja -kontrollis, auditeerimises ja järelevalves osalejate ning eelarve, riigikassa ja raamatupidamisarvestuse valdkonnas osalejate vahel, et toetada valitsemistava edasiarendamist, ning

- f) vahetada teavet, kogemusi ja häid tavaid avaliku sektori finantsjuhtimise, avaliku sektori välisauditi ja sisefinantskontrolli valdkonnas.

ARTIKKEL 280

Hea valitsemistava maksustamise valdkonnas

Lepinguosalised kohustuvad rakendama hea maksuhaldustava põhimõtteid, sealhulgas ülemaailmseid maksualase läbipaistvuse ja teabevahetuse standardeid, õiglast maksustamist ning maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise vastu võitlemise miinimumstandardeid. Lepinguosalised edendavad head maksuhaldustava, parandavad rahvusvahelist maksustamisalast koostööd ja hõlbustavad õiguspäraste maksutulude kogumist.

ARTIKKEL 281

Statistika

1. Lepinguosalised edendavad Euroopa ja rahvusvahelisi standardeid ning statistiliste meetodite ja tavade, sealhulgas statistika kogumise ja levitamise ühtlustamist ametialaselt sõltumatu, kestliku ja tõhusa riikliku statistikasüsteemi abil.
2. Statistikakoostöö keskendub teadmiste vahetamisele, heade tavade edendamisele ning ÜRO ametliku statistika aluspõhimõtete ja Euroopa statistikasüsteemi komitee poolt 16. novembril 2017 vastu võetud muudetud Euroopa statistika tegevusjuhise järgimisele.

ARTIKKEL 282

Ühendatus

Lepinguosalised edendavad kestlikku ühendatust piirkonnas ja ka väljaspool. Selleks teevad lepinguosalised koostööd ühist huvi pakkuvates küsimustes, et edendada ühenduvusalgatusi, mis on majanduslikult, fiskaalselt, keskkonnanälaselt ja sotsiaalselt pikaajaliselt kestlikud ning vastavad rahvusvaheliselt kokkulepitud normidele ja reeglitele.

ARTIKKEL 283

Energiakoostöö üldeesmärgid

1. Lepinguosalised teevad koostööd energia küsimustes ja nõutava õigusraamistiku väljatöötamisel eesmärgiga edendada taastuvate energiaallikate kasutamist, energiatõhusust ja energiajulgeolekut.
2. See koostöö põhineb laiahaardelisel partnerlusel ning selles juhitudakse ühistest huvidest, vastastikkusest, läbipaistvusest ja prognoositavusest kooskõlas turumajanduse põhimõtete ning energiaharta lepinguga. Samuti on selle koostöö eesmärk edendada piirkondlikku energiakoostööd, pöörates erilist tähelepanu Kesk-Aasia riikide omavahelisele integreerimisele ning nende integreerimisele rahvusvaheliste turgude ja koridoridega.

ARTIKKEL 284

Koostöö energiasektoris

Energiasektoris tehakse koostööd muu hulgas järgmistes valdkondades:

- a) taastuvate energiaallikate, energiatõhususe ja energiajulgeoleku tõhustamine, eelkõige energiavarustuse usaldusväärsuse, ohutuse ja kestlikkuse suurendamine, sealhulgas energiarajatiste ohutuse tagamine ja elektritootmisvõimsuste energiatõhususe suurendamine, edendades piirkondlikku energiakoostööd, sealhulgas piirkondlike energiaturgude loomist, ning hõlbustades piirkonnasisest ja piirkondadevahelist energiakaubandust ja -vahetust;
- b) energiasstrateegia ja -poliitika rakendamine, väljavaadete ja stsenaariumide, sealhulgas energiatoodete üleilmsete turutingimuste üle arutamine ning energias sektori statistikasüsteemi parandamine;
- c) atraktiivse ja stabiilse investeerimiskliima loomine ning mittediskrimineerivate ja läbipaistvate kahepoolsete investeeringute ergutamine energeetika valdkonnas;
- d) tulemuslik teabevahetus Euroopa Investeerimispanga, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupanga ja muude asjaomaste rahvusvaheliste finantsasutuste ja rahastutega energeetika valdkonnas;
- e) teadus-ja tehnikaalane teabevahetus energiatehnoloogia arendamiseks, pöörates erilist tähelepanu energiatõhusale ja keskkonnasäästlikule tehnoloogiale;
- f) koostöö mitmepoolsete energiafoorumite ning -algatuste ja -institutsioonide raames ning

- g) teadmiste ja kogemuste vahetamine ning tehnosiire innovatsiooni, sealhulgas juhtimise, energiatehnoloogia ja energiatööstuse digitaliseerimise valdkonnas, sealhulgas tarbimisseire automatiseerimine ja kadude minimeerimine.

ARTIKKEL 285

Taastuvad energiaallikad

Koostööd tehakse muu hulgas järgmistes valdkondades:

- a) taastuvenergiaallikate kasutuselevõtt ja arendamine majanduse ja keskkonna seisukohalt kehtlikul viisil, sealhulgas koostöö regulatiivküsimumste, sertifitseerimise ja standardimise ning tehnoloogia arengu valdkonnas;
- b) lepinguosaliste institutsioonide, laborite ja erasektori üksuste vahelise teabevahetuse hõlbustamine eesmärgiga rakendada häid tavasid tulevikuenergia ja rohemajanduse loomiseks ning
- c) ühiste seminaride, konverentside ja koolitusprogrammide korraldamine, teadusliku ja praktilise teabe ning avatud statistiliste andmete ja taastuvate energiaallikate arendamist käsitleva teabe vahetamine.

Energiatõhusus ja energiasääst

Koostöö, mida tehakse energiatõhususe ja energiasäästu edendamiseks muu hulgas söesektoris ja tõrvikpõletamise alal (koos selle käigus eralduva gaasi kasutamisega) ning hoonete, seadmete ja transpordi valdkonnas, hõlmab muu hulgas järgmist:

- a) teabevahetus energiatõhususpoliitika, õigus- ja regulatiivraamistiku ning tegevuskavade kohta;
- b) kogemuste ja oskusteabe vahetamine energiatõhususe ja energiasäästu valdkonnas;
- c) projektide, sealhulgas tutvustamisprojektide algatamine ja rakendamine uuenduslike tehnoloogiate ja lahenduste kasutuselevõtuks energiatõhususe ja energiasäästu valdkonnas ning
- d) koolitusprogrammid ja kursused energiatõhususe valdkonnas, et täita käesoleva artikli eesmäärke.

Süsivesinikest saadav energia ja elekter

Koostöö süsivesinikest saadava energia alal hõlmab järgmisi valdkondi:

- a) olemasoleva ühist huvi pakkuva energiataristu, sealhulgas energiaallikate, tarnijate ning transporditeede ja -viiside mitmekesistamiseks vajaliku taristu moderniseerimine ja täiendamine ning tulevase energiataristu väljaarendamine kooskõlas turupõhimõtetega, samuti uute energiatootmisvõimsuste loomine ning energiataristu, sealhulgas elektrienergiataristu terviklikkuse, tõhususe, ohutuse ja julgeoleku tagamine;
- b) regulatiivsete reformide kaudu konkurentsivõimeliste, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate energiaturgude arendamine vastavalt heale tavale;
- c) energiakaubanduse pikaajalise stabiilsuse ja varustuskindluse, sealhulgas energianõudluse prognoositavuse ja stabiilsuse mittediskrimineeriv süvendamine ja tugevdamine ning keskkonnamõju ja -ohtude vähendamine;
- d) range keskkonnakaitse ja kestliku arengu edendamine energiasektoris, sealhulgas kaevandamise, rafineerimise, transpordi, jaotamise ja tarbimise valdkonnas, ning
- e) süsivesinike uurimise ja tootmise ohutuse tugevdamine, vahetades kogemusi õnnetuste ennetamise, õnnetusjärgse analüüsi, õnnetusele reageerimise ja õnnetuse tagajärgede heastamise poliitika alal ning häid tavaid suurõnnetuse korral vastutuse kindlakstegemise ja õiguspraktika alal.

ARTIKKEL 288

Transpordialase koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised teevad transpordi valdkonnas koostööd järgmistel eesmärkidel:

- a) oma transpordisektorite vastastikuse täiendavuse edendamine;
- b) oma transpordivõrkude sidumise ja oma territooriumide vaheliste ühenduste parandamine;
- c) transporditaristu ja koostalitlusvõime parandamise edendamine;
- d) transpordioperatsioonide ja -süsteemide tõhususe, ohutuse ja turvalisuse edendamine;
- e) transpordi ohutuse parandamine;
- f) kestlike transpordisüsteemide, sealhulgas nende majanduslike, maksualaste, keskkonnaalaste ja sotsiaalsete aspektide parandamine, ning
- g) reisijate ja kaupade liikumise parandamine, transpordivoogude sujuvuse suurendamine halduslike, tehniliste ja muude takistuste kõrvaldamise teel ning püüdlemine turgude tihedama lõimituse poole.

ARTIKKEL 289

Koostöö transpordi valdkonnas

Koostöö transpordi valdkonnas hõlmab muu hulgas järgmist:

- a) transpordipoliitika heade tavade vahetus;
- b) teabevahetus ja ühistegevus piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas selliste rahvusvaheliste lepingute ja konventsioonide rakendamine, mille osalised lepinguosalisel on;
- c) kogemuste vahetamine transpordisüsteemide rohetehnoloogia, sealhulgas keskkonnasäästliku transpordi kasutuselevõtu valdkonnas;
- d) kogemuste vahetamine transpordi- ja logistikasüsteemi digitaliseerimisel ning koostalitlusvõimeliste standardite ja tehnoloogiate kasutuselevõtmine transporditaristu projekteerimisel, ehitamisel ja rekonstrueerimisel;
- e) abi Usbekistani Vabariigi ühinemiseks ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) mitmepoolsete rahvusvaheliste lepingute ja konventsioonidega, mis reguleerivad rahvusvahelist transporti, ning
- f) mõlema lepinguosalise rahvusvahelise autoveoga tegelevate mootorsõidukijuhtide liikuvuse hõlbustamine kooskõlas kohaldatavate õigusnormidega.

ARTIKKEL 290

Keskkonnaalase koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised arendavad ja tugevdavad koostööd keskkonnaküsimustes, toetades seeläbi keskkonnakaitse valdkonnas kestlikku arengut ja head valitsemistava.

ARTIKKEL 291

Koostöö keskkonna valdkonnas

1. Koostöö eesmärk on keskkonna kvaliteedi säilitamine, kaitsmine, parandamine ja rehabiliteerimine, inimtervise kaitse, loodusvarade ratsionaalne ja jätkusuutlik kasutamine ning piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega tegelemiseks rahvusvahelisel tasandil võetavate meetmete edendamine muu hulgas järgmistes valdkondades:
 - a) keskkonnajuhtimine ja horisontaalsed küsimused, sealhulgas strateegiline planeerimine, keskkonnamõju hindamine ja strateegiline keskkonnahindamine, haridus ja koolitus, seire ja keskkonnaalased infosüsteemid, kontroll ja õigusnormide täitmise tagamine, keskkonnavastutus, võitlus keskkonnakuritegude vastu, keskkonnaseisundi parandamine, piiriülene koostöö, avalikkuse kaasamine ja juurdepääs keskkonnateabele, otsustusprotsessid ning tõhus halduslik ja kohtulik läbivaatamismenetlus;
 - b) Araali mere kuivamise keskkonnamõjudega tegelemine, sealhulgas piirkondlike meetmete edendamise kaudu;

- c) keskkonnaseire süsteemi arendamine;
- d) linnade rohestamine;
- e) õhu kvaliteet;
- f) vee kvaliteet ja veevarude majandamine, sealhulgas üleujutusriskide juhtimine, veenappus ja põud;
- g) ressursi- ja jäätmekäitlus;
- h) ressursitõhusus, rohe- ja ringmajandus;
- i) looduskaitse, sealhulgas metsandus, kaitsealade võrgustiku määramine ja bioloogilise mitmekesisuse säilitamine;
- j) tööstussaaste ja tööstusest tulenevad ohud ning
- k) kemikaalikasutus.

2. Samuti on koostöö eesmärk lõimida keskkonnaküsimused ka muudesse valdkondadesse peale keskkonnapoliitika, et aidata rakendada ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030.

ARTIKKEL 292

Keskkonnaküsimuste integreerimine teistesse sektoritesse

1. Lepinguosalised tihendavad koostööd piirkondlikul tasandil ja asjakohaste mitmepoolsete keskkonnalepingute rakendamisel.
2. Lepinguosalised vahetavad kogemusi ja häid tavasid ning suurendavad teadmisi ja pädevust, et soodustada keskkonnaküsimuste integreerimist muudesse sektoritesse, ning edendavad keskkonnalast haridust ja teadlikkuse suurendamist käesolevas peatükis osutatud valdkondades.
3. Lepinguosalised toetavad koostöö sisseseadmist ja arendamist teadusasutuste vahel, kes tegelevad keskkonnavalase tegevusega ja edendavad eelkõige ringmajanduse põhimõtteid ning loodusvarade ratsionaalset ja säästvat kasutamist.

ARTIKKEL 293

Kliimamuutustealase koostöö üldesmärgid

Lepinguosalised arendavad ja tugevdavad omavahelist koostööd, et võidelda kliimamuutuste vastu ja nendega kohaneda, eesmärgiga aidata kaasa Pariisi kliimakokkuleppe eesmärkide saavutamisele. Selles koostöös võetakse arvesse kummagi lepinguosalise huve, lähtudes võrdsusest ja vastastikusest kasust, ning arvestatakse vastastikust sõltuvust selles valdkonnas kehtivate kahe- ja mitmepoolsete kohustuste vahel.

ARTIKKEL 294

Riigisisese, piirkondliku ja rahvusvahelise tasandi meetmed

Koostööga edendatakse riigisiseseid, piirkondlikke ja rahvusvahelisi meetmeid, sealhulgas järgmistes valdkondades:

- a) kliimamuutuste mõju vähendamine;
- b) kliimamuutustega kohanemine;
- c) kliimamuutuste ebasoodsate mõjude ärahoidmine, minimeerimine ja nendega toimetulek;
- d) kliimamuutustega tegelemise turupõhised ja -välised mehhanismid;
- e) uue, uuendusliku, ohutu ja kestliku, vähese CO₂ heitega tehnoloogia ja kohanemistehnoloogia edendamine;
- f) Pariisi kliimakokkuleppe rakendamine;
- g) kliimakaalutluste arvessevõtmine üldistes ja valdkondlikes poliitikameetmetes ning
- h) teadlikkuse suurendamine, haridus ja koolitus.

Koostöö kliimamuutuste valdkonnas

1. Lepinguosalised teevad muu hulgas järgmist:
 - a) vahetavad teavet ja kogemusi;
 - b) tegelevad ühise teadustöö ja teabevahetusega puhtamate ja keskkonnasäästlikumate tehnoloogialahenduste vallas ning
 - c) rakendavad ühistegevust piirkondlikul ja rahvusvahelisel tasandil, sealhulgas seoses lepinguosaliste ratifitseeritud mitmepoolsete keskkonnalepingutega, näiteks 1992. aasta ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja Pariisi kliimakokkuleppega.
2. Koostöö hõlmab muu hulgas järgmist:
 - a) meetmed tõhusate kliimameetmete rakendamise suutlikkuse suurendamiseks;
 - b) pikaajaliste vähese kasvuhoonegaaside heitega arengu strateegiate ja tegevuskavade väljatöötamine;
 - c) kliimamuutuste riskide ja haavatavuste hindamise meetodite arendamine;
 - d) teadmiste ja haldussuutlikkuse arendamine kliimamuutustega kohanemiseks ja kliimamuutuste leevendamiseks;

- e) kohanemisprioriteetide ja -meetmete kindlaksmääramine ja arendamine, sealhulgas meetmed kliimamuutuste lõimimiseks arengualastesse jõupingutustesse, arenguplaanidesse, - poliitikasse ja programmitöösse;
 - f) pikaajaliste meetmete rakendamine kliimamuutuste leevendamiseks kasvuhoonegaaside heite vähendamise teel;
 - g) kliimaga seotud katastroofiohu vähendamise, katastroofiohje ja kriisivalmiduse meetmed;
 - h) meetmed heitkogustega kauplemise ettevalmistamiseks Pariisi kliimakokkuleppe raames;
 - i) meetmed, millega edendatakse tehnosiiret;
 - j) meetmed kliimakaalutluste lõimimiseks valdkondlikesse poliitikameetmetesse ning
 - k) osoonikihti kahandavate ainete ja fluoritud gaasidega seotud meetmed.
3. Lepinguosalised edendavad piirkondadevahelist ja piirkonnasisest koostööd.

ARTIKKEL 296

Tööstus- ja ettevõtluspoliitika alase koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised püüavad arendada ja tugevdada koostööd tööstus- ja ettevõtluspoliitika alal, parandades kõigi ettevõtjate, eelkõige VKEde ärikeskkonda.

ARTIKKEL 297

Koostöö tööstus- ja ettevõtluspoliitika valdkonnas

Tööstus- ja ettevõtluspoliitika valdkonna koostöö hulka kuulub järgmine:

- a) teabe ja heade tavade vahetamine ettevõtluse ja VKEde arengu poliitika toetamiseks;
- b) teabe ja heade tavade vahetamine tootlikkuse ja ressursikasutuse tõhususe, sealhulgas energiatarbimise vähendamise ja puhtama tootmise kohta;
- c) teabe ja heade tavade vahetamine ettevõtjate ja tööstuse sotsiaalse vastutuse suurendamiseks kestlikus arengus ning inimõiguste austamisel;
- d) avaliku sektori meetmed tööstussektorite toetamiseks vastavalt WTO nõuetele ja muudele lepinguosaliste suhtes kohaldatavatele rahvusvahelistele õigusnormidele;
- e) teabe ja heade tavade vahetamine selleks, et soodustada innovatsioonipoliitika arengut, mis tuleneb teadus- ja arendustegevuse tulemuste ärilisest kasutamisest (sealhulgas tehnoloogiapõhiste idufirmade toetusvahendid), klastrite arendamisest ja rahastamisvõimalustest;
- f) Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi ettevõtete ärialgatuste ja tööstuskoostöö edendamine;

- g) ettevõtjasõbralikuma keskkonna soodustamine, selleks et suurendada kasvupotentsiaali ning kaubandus- ja investeerimisvõimalusi, ning
- h) tihedate kontaktide loomine lepinguosaliste ettevõtjate vahel ning Euroopa Liidus ja Usbekistani Vabariigis ärimissioonide, ärifoorumite, esitluste, ümarlaudade korraldamine, näitustel ja messidel osalemine.

ARTIKKEL 298

Äriühinguõigus

1. Lepinguosalised tunnistavad tõhusate äriühinguõiguse ja äriühingu üldjuhtimise ning raamatupidamis- ja auditireeglite ja -tavade tähtsust täielikult toimiva turumajanduse ning prognoositava ja läbipaistva ettevõtluskeskkonna loomisel ning rõhutavad, et on oluline edendada õigusnormide lähendamist selles valdkonnas.
2. Lepinguosalised teevad koostööd järgmistes valdkondades:
 - a) heade tavade vahetus selle kohta, kuidas tagada registreeritud äriühingute struktuuri ja esindajaid käsitleva läbipaistva ja kasutusvalmis teabe olemasolu ja kättesaadavus;
 - b) äriühingu üldjuhtimise poliitika edasiarendamine vastavalt rahvusvahelistele ja eelkõige OECD normidele;
 - c) rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite (IFRS) rakendamine ja järjepidev kohaldamine börsil noteeritud äriühingute konsolideeritud aruannete suhtes;

- d) raamatupidamisreeglid ja finantsaruandlus, muu hulgas VKEde osas;
- e) audiitorite kutsetegevuse reguleerimine ja järelevalve ning
- f) rahvusvahelised auditistandardid ja eetikakoodeksid, näiteks Rahvusvahelise Raamatupidajate Föderatsiooni (IFAC) eetikakoodeks, eesmärgiga edendada standardite ja eetikanormide järgimist kutseorganisatsioonide, auditorganisatsioonide ja audiitorite poolt ning seega tõsta audiitorite kutsealast taset.

ARTIKKEL 299

Pangandus, kindlustus ja muud finantsteenused

1. Lepinguosalised tunnistavad toimivate õigusnormide ja tavade olemasolu tähtsust finantsteenuste valdkonnas ning võivad teha koostööd järgmistel eesmärkidel:
 - a) parandada finantsteenuste reguleerimist;
 - b) tagada investorite ja finantsteenuste tarbijate õiguste tõhus ja piisav kaitse, eelkõige väärtpaberiturgude arengu kontekstis;
 - c) edendada finantssüsteemi eri osalejate, sealhulgas reguleerivate asutuste ja järelevalveasutuste koostööd ning
 - d) edendada sõltumatut ja tõhusat järelevalvet.

2. Finantssüsteemide usaldusväärsuse tagamiseks edendavad lepinguosalised oma õigusnormide lähendamist tunnustatud rahvusvahelistele standarditele.

ARTIKKEL 300

Digitaalmajanduse ja -ühiskonna valdkonna koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised edendavad koostööd digitaalmajanduse ja -ühiskonna arendamisel, et tuua kodanikele ja ettevõtjatele kasu info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (edaspidi „IKT“) laialdase kättesaadavuse ning taskukohaste hindadega elektrooniliste teenuste parema kvaliteedi kaudu, eelkõige kaubanduse ja e-kaubanduse, tervishoiu ja hariduse, aga ka valitsemise ja halduse valdkonnas üldiselt. Koostöö eesmärk on suurendada IKT turgude konkurentsi arengut ja avatust ning edendada investeeringute tegemist sellesse valdkonda.

ARTIKKEL 301

Digitaalmajanduse ja -ühiskonna valdkonnas tehtava koostöö üldeesmärgid

Koostöö hõlmab muu hulgas järgmisi teemasid:

- a) teabe ja heade tavade vahetamine riiklike digistrateegiate rakendamisel infotehnoloogia, telekommunikatsiooni, e-valitsuse ja digitaalmajanduse valdkonnas, sealhulgas selliste algatuste rakendamisel, mille eesmärk on edendada lairibajuurdepääsu, parandada piiriülese andmeedastuse ja võrguturbe norme ning arendada avalikke võrguteenuseid, ning

- b) teabe, heade tavade ja kogemuste vahetamine, et edendada tervikliku õigusraamistiku väljatöötamist elektroonilise side valdkonnas, sealhulgas sõltumatute riiklike reguleerivate asutuste arendamist, soodustada raadiospektri ressursside paremat kasutust ja edendada elektroonilise side taristu koostalitlusvõimet lepinguosaliste vahel.

ARTIKKEL 302

Digitaalmajanduse ja -ühiskonna valdkonnas tehtava koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised edendavad Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi reguleerivate asutuste koostööd telekommunikatsiooni, infotehnoloogia, e-valitsuse ja digitaalmajanduse valdkonnas.

ARTIKKEL 303

Turismialase koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised püüavad teha koostööd turismi valdkonnas, et tugevdada konkurentsivõimelise ja kestliku turismitööstuse arengut majanduskasvu, võimestamise, tööhõive, hariduse ja turismisektoris toimuvate vahetuste tõukejõuna.

ARTIKKEL 304

Turismi valdkonnas tehtava koostöö põhimõtted

Turismi valdkonna koostöö põhineb järgmistel kestliku turismi põhimõtetel:

- a) kohalike kogukondade terviklikkuse ja huvide austamine, eelkõige maapiirkondades;
- b) kultuuri-, ajaloo- ja looduspärandi säilitamise tähtsuse rõhutamine
- c) turismi ja keskkonnahoiu positiivne koostoime ning
- d) turismi sotsiaalne vastutus, sealhulgas kohalike kogukondade ees.

ARTIKKEL 305

Koostöö turismi valdkonnas

Koostöö turismi valdkonnas võib hõlmata muu hulgas järgmist:

- a) teabe ja äritavade vahetamine turismistatistika, -standardite ja -investeeringute alal, uuenduslike tehnoloogiate ja uute turunõudluse alal ning kultuuripärandi objektide kasutamises turismi eesmärgil;

- b) kestliku ja vastutustundliku turismi arengumudelite edendamine ning heade tavade, kogemuste ja oskusteabe vahetamine;
- c) teabe ja heade tavade vahetamine turismialase koolituse ja oskuste arendamise vallas ning
- d) paremad kontaktid turismisektori eest vastutavate era- ja avaliku sektori sidusrühmade vahel ning kogukondlike sidusrühmadega Euroopa Liidus ja Usbekistani Vabariigis.

ARTIKKEL 306

Põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonna koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised teevad koostööd, et edendada põllumajanduse ja maaelu arengut, eelkõige teadmiste ja heade tavade vahetamise ning poliitika ja õigusaktide järkjärgulise lähendamise kaudu lepinguosalistele huvi pakkuvates valdkondades.

Koostöö põllumajanduse ja maaelu arendamise valdkonnas

Lepinguosaliste koostöö põllumajanduse ja maaelu arengu valdkonnas hõlmab muu hulgas järgmist:

- a) põllumajanduse ja maaelu arengu poliitikast ühise arusaamise edendamine;
- b) heade tavade vahetamine haldussuutlikkuse suurendamisel kesk- ja kohalikul tasandil poliitika planeerimise, hindamise ja rakendamise valdkonnas;
- c) põllumajandustootmise moderniseerimise ja jätkusuutlikkuse edendamine, sealhulgas saagikoristusjärgsete meetodite uuendamine;
- d) teadmiste ja heade tavade jagamine maaelu arengu poliitika alal, et edendada maakogukondade majanduslikku heaolu ja nende majandustegevuse mitmekesistamist;
- e) põllumajandussektori konkurentsivõime ning turgude tõhususe ja läbipaistvuse parandamine;
- f) kvaliteedi tagamise poliitika ja selle kontrollimehhanismide, eelkõige geograafiliste tähistega mahepõllumajanduse edendamine;
- g) teadmiste levitamine ja põllumajandustootjatele pakutavate teenuste laiendamine;

- h) kogemuste vahetamine agrotööstussektori ning põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise valdkonna kestliku arengu poliitika alal;
- i) mõlemale lepinguosalisele huvi pakkuvates sektorites tegutsevate ettevõtjate koostöö edendamine ning
- j) põllumajandustoodetega kauplemise edendamine.

ARTIKKEL 308

Mäetööstuse ja toorainete valdkonna koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised arendavad ja tugevdavad omavahelist koostööd mäetööstuse ja toorainetootmise valdkonnas, et suurendada teineteisemõistmist, parandada ettevõtluskeskkonda, vahetada teavet ja teha koostööd energia valdkonda mittekuuluvates küsimustes, mis seonduvad eelkõige metallimaakide ja mittemetalse mineraaltoorme ohutu ja kestliku kaevandamisega.

ARTIKKEL 309

Koostöö mäetööstuse ja toorainete valdkonnas

Mäetööstuse ja toorainete valdkonna koostöö hulka kuulub muu hulgas järgmine:

- a) teabevahetus lepinguosaliste mäetööstus- ja toorainesektorite arengu küsimustes;

- b) teabevahetus toorainekaubandusega seotud küsimustes eesmärgiga edendada vastastikuseid vahetusi;
- c) teabe ja heade tavade vahetamine mäetööstuse kestliku arengu kohta, sealhulgas puhta tehnoloogia rakendamise kohta kaevandusprotsessides;
- d) teabe ja heade tavade vahetamine mäetööstustööliste tervishoiu ja ohutuse säilitamise küsimustes ning
- e) teadus- ja innovatsioonikoostöö olemasolevate rahastamisvahendite kaudu, et arendada ühiseid teaduslikke ja tehnoloogilisi algatusi.

ARTIKKEL 310

Teaduse ja innovatsiooni valdkonna koostöö üldeesmärgid

Lepinguosalised edendavad koostööd teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooni alal, lähtudes ühisest huvist, vastastikusest kasust ja võimaluse korral vastastikkusest ning järgides oma sisemisi õigusnorme ja reegleid. Koostöö eesmärk on edendada sotsiaalset ja majanduslikku arengut, lahendada ülemaailmseid ja piirkondlikke ühiskondlikke probleeme, saavutada teaduse tipptase, edendada teadusväärikust ja tugevdada lepinguosaliste suhteid.

Koostöö teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas

Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna koostöö hulka kuulub muu hulgas järgmine:

- a) poliitikadialoog ning teabe ja heade tavade vahetamine teadusuuringute ja innovatsiooni toetusvahendite kohta;
- b) kummagi lepinguosalise vastavatele teadus- ja innovatsiooniprogrammidele, teadustaristutele ja -rajatistele, teaduspublikatsioonidele ja teadusandmetele juurdepääsu hõlbustamine;
- c) Usbekistani Vabariigi uurimisüksuste ja ülikoolide teadussuutlikkuse suurendamine ning vajaduse korral Usbekistani Vabariigi uurimisüksuste jaoks Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammis ja liikmesriikide algatustes osalemise hõlpsamaks muutmine;
- d) koostöö edendamine normide kehtestamisele eelnevate teadusuuringute ja standardimise alal;
- e) lepinguosaliste kõrgharidus-, teadus- ja innovatsiooniasutuste vaheliste võrgustike ja sidemete arendamine;
- f) koolitusürituste ja liikuvusprogrammide korraldamine mõlema lepinguosalise teadlaste, teadurite ja teiste teadus- ja innovatsioonitegevusega tegelevate töötajate jaoks, kooskõlastades neid meetmeid nende vastavate kõrg- ja kutsehariduse valdkonna programmidega;

- g) ühiste põhimõtete edendamine, et saavutada teadus- ja innovatsiooniprojektides õiglane ja võrdne kohtlemine intellektuaalomandi õiguste osas;
- h) ühiste teadus- ja innovatsiooniprojektide tulemuste ärilise kasutamise edendamine;
- i) teabe ja heade tavade vahetamine tehnoloogiapõhiste idufirmade toetusvahendite, klastrite arendamise ja rahastamisvõimaluste kohta;
- j) uue tehnoloogia jaoks lepinguosaliste siseturule pääsu lihtsustamine;
- k) toetus sotsiaalsetele ja avaliku sektori innovatsiooniprogrammidele, mille eesmärk on parandada piirkondade sotsiaalset arengut ning eelkõige inimeste elukvaliteeti, ning
- l) käesoleva lepinguga hõlmatud tegevuses osalevate uurijate, teadlaste, ekspertide, üliõpilaste ja ettevõtjate vaba liikumise ja neis tegevustes kasutatavate kaupade piiriülese liikumise hõlbustamine kohaldatavate õigusnormide raames.

Teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna tegevuse edendamine

Lepinguosalised edendavad järgmisi tegevusi, millesse kaasatakse valitsusorganisatsioonid, avaliku ja erasektori uurimiskeskused, kõrgharidusasutused, innovatsiooniasutused ja -võrgustikud ja muud sidusrühmad, sealhulgas vabatahtlikult väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad:

- a) ühised teadus- ja innovatsioonimeetmed, sealhulgas temaatilised võrgustikud ühist huvi pakkuvates valdkondades;
- b) ühisalgatused, millega suurendatakse teadlikkust teaduse, tehnoloogia, innovatsiooni ja suutlikkuse suurendamise programmidest ning üksteise programmides osalemise võimalustest;
- c) ühised kohtumised ja seminarid, mille eesmärk on vahetada teavet ja häid tavasid ning selgitada välja valdkonnad, kus teha ühisuuringuid;
- d) teadus- ja innovatsioonikoostöö vastastikku tunnustatud hindamine ja selle tulemuste levitamine;
- e) ühised jõupingutused üliõpilaste, teadlaste ja töötajate liikuvuse suurendamiseks ühist huvi pakkuvates valdkondades ning
- f) lepinguosaliste kokkuleppel muus vormis teadus- ja innovatsioonikoostöö, muu hulgas Euroopa Liidu piirkondliku lähenemisviisi ja piirkondlike algatuste kaudu.

VI JAOTIS

MUUD KOOSTÖÖVALDKONNAD

ARTIKKEL 313

Tarbijakaitse

Lepinguosalised tunnistavad tarbijakaitse kõrge taseme tagamise tähtsust ja püüavad sel eesmärgil teha koostööd tarbijapoliitika valdkonnas. Sellise koostöö hulka kuulub võimaluste piires järgmine:

- a) teabe ja heade tavade vahetamine kummagi lepinguosalise tarbijakaitseraamistike kohta, sealhulgas tarbijakaitseõiguse, tarbekaupade ohutuse, tarbijate õiguskaitse ja tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamise kohta;
- b) sõltumatute tarbijaühenduste arengu soodustamine ja tarbijate esindajate vaheliste kontaktide tugevdamine ning
- c) teabevahetus ja mõlema lepinguosalise tarbijaorganisatsioonide ühistegevuse edendamine vastavalt nende vastastikusele kokkuleppele.

ARTIKKEL 314

Tööhõive, sotsiaalpoliitika ja võrdsete võimaluste valdkonna üldine koostöö

1. Võttes arvesse ÜRO kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 ja kestliku arengu eesmärki nr 8, mis käsitleb täielikku ja tootlikku tööhõivet ja inimväärset tööd, tõdevad lepinguosalisel, et täieliku ja tootliku tööhõive ning kõikidele inimväärse töö tagamine on kestliku arengu võtmelemendid.
2. Lepinguosalisel tugevdavad dialoogi ja koostööd ILO inimväärse töö tegevuskava, tööhõivepoliitika, elu- ja töötingimuste, töötervishoiu ja tööohutuse, sotsiaaldialoogi, sotsiaalkaitse, sotsiaalse kaasatuse, soolise võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise edendamise valdkonnas ning aitavad seega edendada suurema arvu paremate töökohtade loomist, sotsiaalse ühtekuuluvuse suurendamist, kestlikku arengut ning paremat elukvaliteeti ja elatustaset.
3. Lepinguosalisel soovivad tihendada inimväärse töö, tööhõive ja sotsiaalpoliitika alast koostööd kõigil asjaomastel foorumitel ja kõigis organisatsioonides.
4. Lepinguosaline hoiab ära ja likvideerib kõik sunniviisilise töö või lapstööjõu kasutamise vormid.

ARTIKKEL 315

ILO konventsioonid ja sidusrühmade kaasamine

1. Lepinguosalisel kinnitavad veel kord võetud kohustust rakendada ILO konventsioone, milles nad on osalised, ja edendada edasist ühinemist. Nad kinnitavad veel kord oma pühendumust tulemuslikule tööinspeksioonide süsteemile, mis on kooskõlas ILO standarditega, ning tulemuslikele õiguskaitsemehhanismidele ja õiguskaitsevahendite kättesaadavusele.

2. Kooskõlas ILO 1998. aasta tööalaste aluspõhimõtete ja põhiõiguste deklaratsiooniga ning ILO 2008. aasta deklaratsiooniga sotsiaalselt õiglase globaliseerumise kohta julgustavad lepinguosalisel kõiki asjaomaseid sidusrühmi, eelkõige sotsiaalpartnereid, osalema sotsiaalpoliitika arendamises ning Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi vahel käesoleva lepingu alusel toimivas koostöös.

ARTIKKEL 316

Täiendav koostöö tööhõive, sotsiaalpoliitika ja võrdsete võimaluste valdkonnas

Teabe ja heade tavade vahetamisel põhinev koostöö tööhõive, sotsiaalpoliitika ja võrdsete võimaluste valdkonnas võib hõlmata järgmiste valdkondade küsimusi:

- a) elatustaseme parandamine, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja kaasavate tööturgude suurendamine ning haavatavate inimeste lõimimine;
- b) rohkemate ja paremate inimväärsed töötingimusi pakkuvate töökohtade edendamine, eelkõige eesmärgiga vähendada varimajandust ja mitteametlikku tööhõivet ning parandada elutingimusi;
- c) töötingimuste parandamine, eelkõige töötajate õiguste kaitse ja vastavate õigusnormide täitmise tagamine, näiteks igasuguse sunniviisilise või lapstööjõu ja tänapäevaste orjapidamisvormide ärahoidmine ja kaotamine, samuti töötervishoiu ja tööohutuse kaitse parandamine;
- d) soolise võrdõiguslikkuse süvendamine, edendades naiste osalust ühiskonna- ja majanduselus ning tagades meeste ja naiste tööhõives, hariduses, koolituses, majanduses, ühiskonnas ja otsuste tegemisel võrdsed võimalused;

- e) võitlus diskrimineerimise vastu töösuhetes ja sotsiaalküsimustes vastavalt kummagi lepinguosalise kohustustele, mis tulenevad rahvusvahelistest normidest ja konventsioonidest;
- f) sotsiaalkaitse taseme tõstmine kõigi jaoks ja sotsiaalkaitsesüsteemide moderniseerimine nende kvaliteedi, piisavuse, juurdepääsetavuse ja rahalise jätkusuutlikkuse seisukohast ning
- g) sotsiaalpartnerite osaluse suurendamine ja sotsiaaldialoogi edendamine, muu hulgas sotsiaalpartnerite suutlikkuse suurendamise kaudu.

ARTIKKEL 317

Koostöö tarneahelate vastutustundliku juhtimise valdkonnas

1. Lepinguosalised tunnistavad, et tarneahelate vastutustundlik juhtimine vastutustundliku ettevõtluse ja ettevõtja sotsiaalse vastutuse tavade ja soodsa keskkonna loomise kaudu on oluline. Kumbki lepinguosaline toetab selliste asjakohaste rahvusvahelise õiguse aktide levitamist ja kasutamist nagu OECD suunised hargmaistele ettevõtetele, mis võeti vastu 21. juunil 1976 rahvusvaheliste investeeringute ja hargmaiste ettevõtete deklaratsiooni osana, ILO kolmepoolne deklaratsioon rahvusvaheliste ettevõtete ja sotsiaalpoliitika põhimõtete kohta, mis võeti vastu Genfis 16. novembril 1977, ÜRO algatus Global Compact, mis käivitati New Yorgis 26. juulil 2000, ning ÜRO äritegevuse ja inimõiguste juhtpõhimõtted, mis kiideti heaks ÜRO Inimõiguste Nõukogu 16. juuni 2011. aasta resolutsiooniga 17/4.
2. Lepinguosalised vahetavad käesoleva artikliga hõlmatud küsimustes teavet ja häid tavaid, ning kui see on asjakohane, teevad teise lepinguosalisega koostööd piirkondlikul tasandil ja rahvusvahelistel foorumitel.

ARTIKKEL 318

Tervishoiualase koostöö üldeesmärgid

Lähtudes ühistest tervishoiualastest väärtustest ja põhimõtetest ning kestliku arengu ja majanduskasvu eeltingimusena arendavad lepinguosalised koostööd rahvatervise vallas, et tõsta inimervise kaitse taset ja suurendada tervishoiu alal võrdseid tingimusi.

ARTIKKEL 319

Koostöö tervishoiu alal

Tervishoiualane koostöö on suunatud nakkushaiguste ja mittenakkuslike haiguste ennetamisele ja tõrjele, sealhulgas tervise teabe vahetamise, kõikides poliitikavaldkondades tervist arvestava lähenemisviisi toetamise, rahvusvaheliste organisatsioonidega ja eelkõige Maailma Terviseorganisatsiooniga (WHO) tehtava koostöö ning rahvusvaheliste tervishoiukokkulepete, nagu WHO tubaka tarbimise leviku vähendamise raamkonventsiooni, mis sõlmiti Genfis 21. mail 2003, ja WHO rahvusvaheliste tervise-eeskirjade, mis võeti vastu WHO maailma terviseassambleel 23. mail 2005, rakendamise edendamise kaudu.

ARTIKKEL 320

Koostöö uimastite, psühhotroopsete ainete ja nende lähteainete vastu võitlemisel

1. Lepinguosalisel kavatakse vahetada kokkulepitud aja jooksul kogemusi Kesk-Aasia uimastipoliitika ettevalmistamisel ja rakendamisel.
2. Euroopa Liit kavatab anda Usbekistani Vabariigile kokkulepitud aja jooksul abi, et töötada välja asjakohased süsteemid uute psühhoaktiivsete ainete kohta varajase hoiatuse andmise ja nende ainete riskihindamise jaoks, et kaitsta rahvatervist.
3. Euroopa Liit tugevdab kokkulepitud aja jooksul oma koordineerimist Usbekistani Vabariigiga ses osas, mis puudutab tasakaalustatud ja integreeritud lähenemist uimastiküsimustele, et pakkuda koolitusprogramme, mis võivad olla asjakohased võitluses uimastikaubanduse vastu küberruumis.

ARTIKKEL 321

Koostöö hariduse, koolituse ja noorsoo valdkonnas

1. Lepinguosalisel teevad hariduse ja koolituse valdkonnas koostööd, et edendada kõikidel haridus- ja koolitustasanditel elukestvat õpet, koostegevust ja läbipaistvust, pöörates eritähelepanu kutse- ja kõrgharidusele.
2. Hariduse ja koolituse valdkonnas keskendub koostöö muu hulgas järgmistele teemadele:
 - a) elukestva õppe edendamine, mis on majanduskasvu ja tööhõive alus ning võimaldab kodanikel ühiskonnas täiel määral osaleda;

- b) haridus- ja koolitussüsteemide moderniseerimine, sealhulgas suutlikkuse suurendamine, ametnikele suunatud välja- ja ümberõppe süsteemid ning kvaliteedi, asjakohasuse ja kättesaadavuse parandamine kõigil haridustasemetel alates alusharidusest ja lastehoiust kuni kolmanda taseme hariduseni;
- c) lähenemise ja kooskõlastatud reformide edendamine kõrg- ja kutsehariduses;
- d) rahvusvahelise akadeemilise koostöö tugevdamine, et suurendada osalemist Euroopa Liidu koostööprogrammides ja parandada üliõpilaste, töötajate ja teadlaste liikuvust;
- e) haridussüsteemi ja tööturu vaheliste seoste tugevdamine;
- f) riikliku kvalifikatsiooniraamistiku edasiarendamine, et parandada kõrg- ja kutsehariduses kvalifikatsioonide ja pädevuste läbipaistvust ja tunnustamist;
- g) koostöö tihendamine eesmärgiga arendada edasi kutseharidust ja -õpet, võttes samal ajal arvesse Euroopa Liidu häid tavasid;
- h) Usbekistani Vabariigi ülikoolide rahvusvahelistumise toetamine, tagades samal ajal kvaliteetse hariduse ja asjakohased tingimused;
- i) Usbekistani Vabariigi haridussektoris investeerimise edendamine ning
- j) koostöö edendamine eri valdkondade koolitus- ja kohanemiskeskuste ning kutseõppekeskuste loomisel Usbekistani Vabariigi territooriumil.

3. Lepinguosaliselised teevad koostööd ka noorsoo valdkonnas eesmärgiga:
- a) süvendada koostööd ja vahetusi noorsoopoliitika ning noorte ja noorsootöötajate mitteformaalse hariduse valdkonnas;
 - b) soodustada kõigi noorte aktiivset osalemist ühiskonnaelus;
 - c) toetada noorte ja noorsootöötajate liikuvust kui vahendit, mis aitab edendada kultuuridevahelist dialoogi ning teadmiste, oskuste ja pädevuse omandamist väljaspool ametlikku haridussüsteemi, sealhulgas vabatahtliku tegevuse kaudu, ning
 - d) edendada noorteorganisatsioonide koostööd, et toetada kodanikuühiskonda.

ARTIKKEL 322

Kultuurikoostöö

1. Lepinguosaliselised võtavad asjakohaseid meetmeid, et edendada kultuurivahetust ja julgustada ühisalgatusi mitmesugustes kultuuri- ja loomesfäärides ning vahetada häid tavasid kunstnike, kultuuri- ja loometöötajate ning -organisatsioonide koolituse ja suutlikkuse suurendamise valdkonnas.
2. Lepinguosaliselised teevad koostööd mitmepoolsete rahvusvaheliste lepingute ja rahvusvaheliste organisatsioonide, sealhulgas ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni (UNESCO) raames, et toetada kultuurilist mitmekesisust ning säilitada ja väärtustada kultuuri- ja ajaloopärandit.

ARTIKKEL 323

Koostöö audiovisuaal- ja meediapoliitika valdkonnas

1. Lepinguosaliselised teevad koostööd meedia- ja audiovisuaalpoliitika valdkonnas, eelkõige audiovisuaal- ja meediapoliitikat puudutava teabe ja heade tavade vahetamise ning ajakirjanike ja muude meedia-, kino- ja audiovisuaalvaldkonna spetsialistide koolitamise kaudu.
2. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et tugevdada meedia sõltumatust ja professionaalsust, tuginedes standarditele, mis on sätestatud kohaldatavates rahvusvahelistes konventsioonides, sealhulgas asjakohasel juhul UNESCO ja Euroopa Nõukogu konventsioonides.
3. Lepinguosaliselised teevad koostööd rahvusvahelistel foorumitel, näiteks UNESCOs.

ARTIKKEL 324

Koostöö spordi ja kehalise aktiivsuse valdkonnas

Lepinguosaliselised edendavad koostööd spordi ja liikumisharrastuse alal, et propageerida tervislikku eluviisi, head valitsemistava ning spordi sotsiaalseid ja hariduslikke väärtusi ja võidelda sporti ähvardavate ohtude vastu, nagu doping, tulemuste kokkuleppimine, rassism ja vägivald. Selle koostöö hulka kuulub eelkõige teabe ja heade tavade vahetus.

ARTIKKEL 325

Koostöö hädaolukordades ja elanikkonnakaitse valdkonnas

1. Lepinguosaliselised teevad koostööd, et parandada ennetus-, leevendus-, valmisoleku-, reageerimis- ja taastetegevust, et vähendada loodusõnnetuste ja inimtegevusest tingitud kataastroofide mõju ning suurendada oma ühiskonna ja taristu vastupanuvõimet. Lepinguosaliselised teevad koostööd asjakohasel tasandil, et parandada kataastroofiriski juhtimist.
2. Lepinguosaliselised püüavad vahetada teavet ja oskusteavet ning rakendada ühistegevust, kui see on asjakohane ja kui selleks on piisavalt vahendeid.

ARTIKKEL 326

Koostöö regionaalarengu valdkonnas

Lepinguosaliselised edendavad teineteisemõistmist ja kahepoolset koostööd regionaalarengu poliitika valdkonnas, sealhulgas regionaalpoliitika sõnastamise ja elluviimise meetodite ning mitmetasandilise valitsemise ja partnerluse vallas, pannes erilist rõhku ebasoodsas olukorras olevate alade arendamisele ja territoriaalsele koostööle, et parandada elutingimusi, edendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning tihendada teabe ja kogemuste vahetamist riiklike, piirkondlike ja kohalike asutuste vahel ning samuti sotsiaal-majanduslike sidusrühmade ja kodanikuühiskonna osalemist.

ARTIKKEL 327

Regionaalpoliitika ja piiriülene koostöö

Lepinguosalised toetavad ja tugevdavad kohaliku ja piirkondliku tasandi ametiasutuste kaasamist regionaalpoliitika-alasesse koostöösse ja piiriülesesse koostöösse, et edendada teineteisemõistmist ja teabevahetust, arendada suutlikkuse suurendamise meetmeid, edendada asjakohaste struktuuride ja õigusraamistiku loomist ning tugevdada piiriüleseid majandus- ja ärivõrgustikke.

ARTIKKEL 328

Piiriülene koostöö muudes valdkondades

Lepinguosalised süvendavad ja edendavad piiriülest koostööd muudes käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades, nagu kaubandus, transport, energeetika, vesi, keskkond, kliima, digitaalmajandus, kultuur, haridus, teadusuuringud ja turism.

ARTIKKEL 329

Koostöö piirkondade vahel

Lepinguosalised soodustavad koostööd liikmesriikide piirkondade ja Usbekistani Vabariigi piirkondade vahel.

ARTIKKEL 330

Rakendamine ja suutlikkuse suurendamine

1. Lepinguosaliselised leiavad, et Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi vaheliste sidemete tugevdamise üks olulisi aspekte on teatavates käesoleva lepinguga hõlmatud valdkondades Usbekistani Vabariigi õigusaktide järkjärguline ühtlustamine Euroopa Liidu õigusaktidega.
2. Selle koostöö eesmärk on muu hulgas arendada Usbekistani Vabariigi haldus- ja institutsioonilist suutlikkust ulatuses, mis on vajalik käesoleva lepingu rakendamiseks ning vajalike struktuurireformide läbiviimiseks ja õigusnormide ühtlustamiseks.
3. Euroopa Liit püüab anda Usbekistani Vabariigile tehnilist abi nende meetmete rakendamiseks, muu hulgas järgmise kaudu:
 - a) ekspertide vahetus;
 - b) teabe edastamine aegsasti, eelkõige asjakohaste õigusaktide kohta;
 - c) seminaride korraldamine ning
 - d) koolitustegevus.

VII JAOTIS

FINANTS- JA TEHNILINE KOOSTÖÖ

ARTIKKEL 331

Finants- ja tehniline abi

1. Käesoleva lepingu eesmärkide saavutamiseks võib Usbekistani Vabariik saada Euroopa Liidult toetuste ja laenudena rahalist abi, võimaluse korral koostöös Euroopa Investeerimispanka ja teiste rahvusvaheliste finantsasutustega. Usbekistani Vabariik võib saada ka tehnilist abi.
2. Finantsabi võib anda kooskõlas Euroopa Liidu asjakohaste välistegevuse rahastamisvahenditega. Euroopa Liidu poolse rahastamise suhtes kohaldatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL, Euratom) 2018/1046¹ ja komisjoni delegeeritud määrust (EL) nr 1268/2012².

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuli 2018. aasta määrus (EL, Euratom) 2018/1046, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid ja millega muudetakse määrusi (EL) nr 1296/2013, (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013, (EL) nr 1304/2013, (EL) nr 1309/2013, (EL) nr 1316/2013, (EL) nr 223/2014 ja (EL) nr 283/2014 ja otsust nr 541/2014/EL ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL, Euratom) nr 966/2012 (ELT L 193, 30.7.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

² Komisjoni 29. oktoobri 2012. aasta delegeeritud määrus (EL) nr 1268/2012, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) nr 966/2012 (mis käsitleb Euroopa Liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantseeskirju) kohaldamise eeskirju (ELT L 362, 31.12.2012, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_del/2012/1268/oj).

3. Rahaline abi põhineb iga-aastastel tegevusprogrammidel, mille Euroopa Liit kehtestab pärast Usbekistani Vabariigiga konsulteerimist.
4. Euroopa Liit ja Usbekistani Vabariik võivad programme ja projekte kaasrahastada. Lepinguosalisel koordineerivad finants- ja tehnilise koostöö programme ja projekte ning vahetavad teavet kõigi abiallikate kohta.
5. Et tagada Usbekistani Vabariigile Euroopa Liidu finants- ja tehnilise abi andmise protsessis läbipaistvuse põhimõte, esitab Euroopa Liit Usbekistani Vabariigi pädevatele asutustele korrapäraselt teavet iga programmi ja projekti raames Usbekistani Vabariigile Euroopa Liidu kahepoolsete programmide alusel eraldatud kulutuste kohta.
6. Usbekistani Vabariigile Euroopa Liidu rahalise abi andmise aluseks on abi tõhusus, nagu see on sätestatud 2. märtsil 2005 vastu võetud OECD Pariisi deklaratsioonis abi tõhususe kohta, Euroopa Liidu tehnilise koostöö reformimise alusstrateegia, Euroopa Kontrollikoja aruanded ning õppetunnid, mis on saadud Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi elluviidud ja käimasolevate koostööprogrammide rakendamisel.

Üldpõhimõtted

1. Lepinguosalisel rakendavad finantsabi kooskõlas usaldusväärse finantsjuhtimise ja läbipaistvuse põhimõtetega ning teevad koostööd Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi finantshuvide kaitse tagamiseks. Lepinguosalisel võtavad tulemuslikke meetmeid, et ennetada ja tõkestada pettust, korruptsiooni ja muud ebaseaduslikku tegevust, mis kahjustab Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi finantshuve.
2. Ilma et see piiraks artikli 3 otsest kohaldamist, nähakse kõigis tulevastes lepingutes või rahastamisvahendites, mis lepinguosaliste vahel käesoleva lepingu rakendamise kestel kokku lepikse, ette finantskoostöö eriklauslid, mis hõlmavad kohapealseid kontrollkäike, inspekteerimisi, kontrolle ja pettusevastaseid meetmeid, sealhulgas neid, mida viivad läbi Euroopa Kontrollikoda ja Euroopa Pettusevastane Amet (OLAF).
3. Usbekistani Vabariigis rakendatavate toetuste ja muude Euroopa Liidu rahastatavate arendusprojektide ning nendega seotud teenuste ja tarnete suhtes ei kohaldata Usbekistani Vabariigis makse, tollimakse ega muid samalaadseid tasusid Usbekistani Vabariigi õigusaktides sätestatud korras.

ARTIKKEL 333

Rahastajate tegevuse kooskõlastamine

Et olemasolevaid ressursse optimaalselt kasutada, tagab kumbki lepinguosaline, et Euroopa Liidu toetusi koordineeritakse toetustega, mis pärinevad muudest allikatest, kolmandatest riikidest ja rahvusvahelistest finantsasutustest. Seetõttu vahetavad lepinguosalisel korrapäraselt teavet kõikide abi allikate kohta. Euroopa Liidu finantsabi võib kaasrahastada Usbekistani Vabariik.

ARTIKKEL 334

Ennetus ja kommunikatsioon

Kui Usbekistani Vabariigile usaldatakse Euroopa Liidu rahaliste vahendite rakendamine või kui Usbekistani Vabariik saab Euroopa Liidult vahendeid otsese eelarve täitmise alusel, võtavad Usbekistani Vabariigi pädevad asutused kõik asjakohased meetmed, et hoida ära õigusnormide rikkumine, pettused, korruptsioon ja muu ebaseaduslik tegevus, mis kahjustab Euroopa Liidu vahendeid ja ka Usbekistani Vabariigi kaasrahastamisvahendeid, kui need on kaasatud. Usbekistani Vabariigi pädevad asutused edastavad OLAFile viivitamata kogu teabe, mis on neile teatavaks saanud kahtlustatava või kinnitust leidnud pettuse, korruptsiooni või muu õigusnormide rikkumise juhtumi, sealhulgas Euroopa Liidu vahenditega seotud huvide konflikti kohta.

Koostöö OLAFiga

1. Käesoleva lepingu raames on OLAFil õigus viia läbi kohapealseid kontrolle ja inspekteerimisi, et teha kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) nr 883/2013¹ ning nõukogu määrustega (Euratom, EÜ) nr 2185/96² ja (EÜ, Euratom) nr 2988/95³ kindlaks, kas on esinenud pettust, korruptsiooni või muud Euroopa Liidu finantshuve kahjustavat ebaseaduslikku tegevust.
2. Kohapealsed kontrollid ja inspekteerimised valmistab OLAF ette tihedas koostöös Usbekistani Vabariigi pädevate asutustega, võttes arvesse Usbekistani Vabariigi õigusaktide nõudeid.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. septembri 2013. aasta määrus (EL, Euratom) nr 883/2013, mis käsitleb Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdlusi ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 1073/1999 ja nõukogu määrus (Euratom) nr 1074/1999 (ELT L 248, 18.9.2013, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>), viimati muudetud 26. oktoobri 2016. aasta määrusega (EL, Euratom) 2016/2030 (ELT L 317, 23.11.2016, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/2030/oj>).

² Nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrus (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest (EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

³ Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

3. Kui ettevõtja avaldab kohapealse kontrolli või inspekteerimise suhtes vastuseisu, annavad Usbekistani Vabariigi pädevad asutused OLAFile vajalikku abi, et viimane saaks täita oma kohustuse ja viia läbi kohapealsed kontrollid ja inspekteerimised.
4. Taotluse korral vahetavad Usbekistani Vabariigi pädevad asutused OLAFiga teavet, mis võib olla Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmisel asjakohane.
5. Isikuandmete edastamisel kohaldatakse edastava poole isikuandmete kaitse norme.
6. OLAF võib Usbekistani Vabariigi pädevate asutustega kokku leppida edasises koostöös pettusevastase võitluse alal, sealhulgas sõlmida halduskokkuleppeid.

ARTIKKEL 336

Uurimine ja süüdistuse esitamine

Kahtlustatavate ja kinnitust leidnud pettuse, korruptsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse juhtumite puhul, mis kahjustavad Euroopa Liidu rahalisi vahendeid, tagavad Usbekistani Vabariigi pädevad asutused uurimise ja süüdistuse esitamise vastavalt Usbekistani Vabariigi õigusaktidele. Kui see on asjakohane ja kui Usbekistani Vabariigi pädevad asutused seda kirjalikult taotlevad, abistab OLAF Usbekistani Vabariigi pädevaid asutusi selle ülesande täitmisel.

VIII JAOTIS

SÄTTED INSTITUTSIOONIDE KOHTA

ARTIKKEL 337

Koostöönõukogu

1. Käesolevaga moodustatakse koostöönõukogu, mis valvab käesoleva lepingu eesmärkide täitmise järele ja jälgib selle rakendamist. Koostöönõukogu vaatab läbi kõik käesoleva lepingu raamistikust tulenevad olulised küsimused ning kõik muud vastastikust huvi pakkuvad kahepoolsed või rahvusvahelised küsimused.
2. Koostöönõukogu tuleb kokku korrapärase ajavahemike järel, tavaliselt kord aastas või vastavalt vastastikusele kokkuleppele.
3. Koostöönõukogu koosneb lepinguosaliste esindajatest ministrite tasandil või nende määratud isikutest. Koostöönõukogu tuleb vastastikusel kokkuleppel kokku kõigis vajalikes koosseisudes. Kui koostöönõukogu tegeleb käesoleva lepingu IV jaotisega seotud küsimustega, koosneb see Euroopa Liidu ja Usbekistani Vabariigi esindajatest, kes vastutavad kaubandusküsimuste eest.
4. Koostöönõukogu kehtestab oma töökorra ja koostöökomitee töökorra.

5. Koostöönõukogu eesistujaks on vaheldumisi Euroopa Liidu esindaja ja Usbekistani Vabariigi esindaja.
6. Koostöönõukogul on volitus teha otsuseid ja anda asjakohaseid soovitusi, nagu sätestatud käesolevas lepingus ja tema töökorras. Samuti on koostöönõukogul käesoleva lepingu I, II, III, V, VI, VII, VIII ja IX jaotise kohaldamisalas volitus teha otsuseid ja anda soovitusi vastavalt lepinguosaliste kokkuleppele. Otsused on lepinguosaliste suhtes siduvad ja lepinguosalisel võtavad nende rakendamiseks kõik vajalikud meetmed.
7. Koostöönõukogu võib ükskõik millised oma funktsioonidest, sealhulgas siduvate otsuste tegemise õiguse, delegeerida koostöökomiteele.

ARTIKKEL 338

Koostöökomitee

1. Käesolevaga moodustatakse koostöökomitee, mis abistab koostöönõukogu tema kohustuste täitmisel.
2. Koostöökomitee vastutab käesoleva lepingu üldise rakendamise eest.
3. Koostöökomitee eesistujaks on vaheldumisi Euroopa Liidu esindaja ja Usbekistani Vabariigi esindaja.

4. Koostöökomitee koosneb lepinguosaliste esindajatest kõrgemate ametnike tasandil või muudest lepinguosalise määratud esindajatest.
5. Koostöökomitee võib kokku tulla erikoosseisus, et käsitleda kõiki käesoleva lepingu IV jaotisega seotud küsimusi. Kui koostöökomitee tegeleb käesoleva lepingu IV jaotisega seotud küsimustega, koosneb see kummagi lepinguosalise esindajatest, kes vastutavad kaubandusküsimuste eest.
6. Koostöökomitee tuleb kokku kord aastas või vastavalt lepinguosaliste kokkuleppele nende poolt eelnevalt kokkulepitud kuupäeval ja päevakorraga vaheldumisi Brüsselis ja Taškendis või vastastikusel kokkuleppel kaugosaluse teel mis tahes tehniliste vahendite abil, mis on lepinguosalistele kättesaadavad. Erakorralisi koosolekuid võib vastastikusel kokkuleppel kokku kutsuda emma-kumma lepinguosalise taotlusel.
7. Koostöökomiteel on õigus teha otsuseid käesolevas lepingus sätestatud juhtudel või juhul, kui koostöönõukogu talle selle õiguse delegeerib. Otsused on lepinguosaliste suhtes siduvad ja lepinguosalised võtavad nende rakendamiseks kõik vajalikud meetmed. Delegeeritud volituste teostamisel võtab koostöökomitee oma otsused vastu koostöönõukogu töökorra kohaselt.

ARTIKKEL 339

Allkomiteed ja muud organid

1. Koostöökomitee võib moodustada allkomiteesid või muid organeid, mis abistavad teda kohustuste täitmisel ja tegelevad konkreetsete ülesannete või küsimustega. Ta võib muuta allkomiteedele või muudele käesoleva lõike esimese lause kohaselt moodustatud organitele määratud ülesandeid või nad laiali saata.

2. Koostöökomitee võtab vastu lõike 1 alusel moodustatud allkomiteede või muude organite töökorra.
3. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti või kui lepinguosalisel ei ole kokku leppinud teisiti, tulevad allkomiteed või muud organid kokku emma-kumma lepinguosalise või koostöökomitee taotlusel. Koosolekud toimuvad isiklikult või vastastikusel kokkuleppel mis tahes tehniliste vahendite abil, mis on lepinguosaliste käsutuses. Koosolekud, mis toimuvad isikliku kohalviibimisega, peetakse vaheldumisi Brüsselis ja Taškendis.
4. Kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti või kui lepinguosalisel ei ole kokku leppinud teisiti, annavad allkomiteed ja muud käesoleva lepingu alusel või koostöökomitee poolt moodustatud organid koostöökomiteele oma tegevusest aru korrapäraselt või siis, kui neil palutakse seda teha.
5. Allkomiteede ja muude organite moodustamine või olemasolu ei takista lepinguosalist pöördumast mis tahes küsimusega otse koostöökomitee poole.

ARTIKKEL 340

Parlamentaarne koostöökomitee

1. Käesolevaga asutatakse parlamentaarne koostöökomitee. See koosneb Euroopa Parlamendi liikmetest ja Usbekistani Vabariigi Oliy Majlise liikmetest.

2. Parlamentaarne koostöökomitee on nõupidamiste ja arvamuste vahetamise foorum, mille otstarve on süvendada ja tugevdada lepinguosaliste vahelisi suhteid. Komitee tuleb kokku enda määratud ajavahemike tagant.
3. Parlamentaarne koostöökomitee kehtestab oma töökorra.
4. Parlamentaarsele koostöökomiteele teatatakse koostöönõukogu otsustest ja soovitustest.
5. Parlamentaarne koostöökomitee võib anda koostöönõukogule soovitusi.

ARTIKKEL 341

Kodanikuühiskonna osalemine

Et teavitada kodanikuühiskonda ja konsulteerida temaga käesoleva lepingu rakendamise küsimustes, nagu on sätestatud artiklis 6, võivad lepinguosalisel luua artiklis 339 sätestatud korra kohaselt spetsiaalse organi.

IX JAOTIS

ÜLD- JA LÕPPSÄTTED

ARTIKKEL 342

Territoriaalne kohaldamisala

1. Käesolevat lepingut kohaldatakse
 - a) nende territooriumide suhtes, kus kohaldatakse Euroopa Liidu lepingut ja Euroopa Liidu toimimise lepingut, neis lepingutes sätestatud tingimustel ning
 - b) Usbekistani Vabariigi suveräänsete õiguste alla kuuluva territooriumi suhtes, mille suhtes ta teostab suveräänseid õigusi ja jurisdiktsiooni, nagu on kindlaks määratud tema riigisiseste õigusaktidega, kooskõlas rahvusvahelise õigusega.
2. Käesolevas lepingus sisalduvaid viiteid „territooriumile“ käsitatakse nii, nagu on sätestatud lõikes 1, kui ei ole sõnaselgelt sätestatud teisiti.
3. Käesolevas lepingus sisalduvad viited „territooriumile“ hõlmavad õhuruumi ja territoriaalmerd, nagu on sätestatud 10. detsembril 1982 Montego Bays sõlmitud ÜRO mereõiguse konventsioonis.

4. Mis puudutab tollikoostööd käsitlevaid käesoleva lepingu sätteid, siis kohaldatakse käesolevat lepingut Euroopa Liidu puhul ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013¹ artiklis 4 osutatud Euroopa Liidu tolliterritooriumi nende alade suhtes, mis ei ole hõlmatud käesoleva artikli lõike 1 punktiga a.

ARTIKKEL 343

Kohustuste täitmine ja peatamine

1. Lepinguosalised võtavad kõik meetmed, mis on vajalikud käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmiseks.
2. Kui üks lepinguosaline leiab, et teine lepinguosaline ei ole täitnud mõnda käesoleva lepingu IV jaotisest tulenevat kohustust, rakendatakse nimetatud jaotises sätestatud erimehhanisme.
3. Kui üks lepinguosaline leiab, et teine lepinguosaline ei ole täitnud mõnda artiklites 2 ja 11 oluliste osadena käsitatavat kohustust, teatab ta viivitamata teisele lepinguosalisele oma kavatsusest võtta asjakohaseid meetmeid., teatab ta viivitamata teisele lepinguosalisele oma kavatsusest võtta asjakohaseid meetmeid. Emma-kumma lepinguosalise taotlusel peetakse konsultatsioone maksimaalselt 15 päeva alates kuupäevast, mil emb-kumb lepinguosaline teatab oma kavatsusest võtta asjakohaseid meetmeid. Pärast seda ajavahemikku võib võtta asjakohaseid meetmeid. Käesoleva lõike kohaldamisel võib asjakohaste meetmete hulka kuuluda käesoleva lepingu osaline või täielik peatamine.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/952/oj>).

4. Kui üks lepinguosaline leiab, et teine lepinguosaline ei ole täitnud mõnda käesolevast lepingust tulenevat kohustust, välja arvatud need, mis kuuluvad käesoleva artikli lõigete 2 ja 3 kohaldamisalasse, teatab ta sellest teisele lepinguosalisele Lepinguosalisel peavad koostöönõukogu egiidi all konsultatsioone, et jõuda mõlemat lepinguosalist rahuldava lahenduseni. Juhul kui koostöönõukogu ei suuda leida mõlemat lepinguosalist rahuldavat lahendust, võib teavitav lepinguosaline võtta asjakohaseid meetmeid. Käesoleva lõike kohaldamisel võib asjakohaste meetmete hulka kuuluda ainult käesoleva lepingu I, II, III, V, VI, VII, VIII ja IX jaotise kohaldamise peatamine.

5. Käesoleva artikli lõigetes 3 ja 4 osutatud asjakohaste meetmete võtmisel järgitakse igati rahvusvahelist õigust ning need meetmed peavad olema proportsionaalsed käesolevast lepingust tulenevate kohustuste täitmata jätmisega. Eelistada tuleb meetmeid, mis häirivad käesoleva lepingu toimimist kõige vähem.

ARTIKKEL 344

Julgeolekuerandid

Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, nagu see

- a) kohustaks lepinguosalist esitama teavet või võimaldama juurdepääsu teabele, mille avalikustamist ta peab oma olulisi julgeolekuhuve kahjustavaks, või

- b) kohustaks lepinguosalist võtma meetmeid, mida ta peab vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks:
- i) seoses relvade, laskemoona ja sõjavarustuse tootmise või nendega kauplemisega ning seoses muude kaupade ja materjalide, teenuste ja tehnoloogiaga seotud kauplemise ja tehingutega ning majandustegevusega, mis toimub otseselt või kaudselt relvajõudude varustamise eesmärgil;
 - ii) seoses lõhustuvate ja ühinevate tuumamaterjalidega või ainetega, millest neid saadakse, või
 - iii) sõja ajal või muudes rahvusvaheliste suhete kriisiolukordades või
- c) takistaks lepinguosalist võtmast meetmeid, et täita oma rahvusvahelisi kohustusi, mis tulenevad ÜRO põhikirjast, selleks et säilitada rahvusvahelist rahu ja julgeolekut.

ARTIKKEL 345

Jõustumine ja ajutine kohaldamine

1. Lepinguosalised ratifitseerivad käesoleva lepingu või kiidavad selle heaks oma õiguslike menetluste kohaselt ning lepinguosalistes teatavad teineteisele, kui selleks vajalikud menetlused on lõpule viidud.
2. Leping jõustub teise kuu esimesel päeval, mis järgneb kuule, mil esitati viimane lõikes 1 osutatud teade.

Neid teateid vahetatakse järgmiselt: Usbekistani Vabariik esitab oma Euroopa Liidule ja selle liikmesriikidele adresseeritud teate Euroopa Liidu Nõukogu peasekretärile, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär omakorda edastab teate Euroopa Liidult ja selle liikmesriikidelt Usbekistani Vabariigile. Euroopa Liidult ja selle liikmesriikidelt tulev teade sisaldab iga liikmesriigi teadet, milles kinnitatakse, et käesoleva lepingu jõustumiseks vajalikud menetlused on selles liikmesriigis lõpule viidud.

3. Olenemata lõikest 2 võivad Euroopa Liit ja Usbekistani Vabariik kohaldada käesolevat lepingut vastavalt oma sisemenetlustele kas täies ulatuses või osaliselt ajutiselt. Ajutist kohaldamist alustatakse teise kuu esimesel päeval pärast kuupäeva, mil Euroopa Liit ja Usbekistani Vabariik on edastanud teineteisele teate järgmise kohta:

- a) Euroopa Liidu puhul selle tarbeks vajalike sisemenetluste lõpuleviimine koos märkega selle kohta, milliseid lepingu osi tuleks Euroopa Liidu ettepaneku järgi ajutiselt kohaldada, ning
- b) Usbekistani Vabariigi puhul selle tarbeks vajalike sisemenetluste lõpuleviimine koos märkega selle kohta, milliseid lepingu osi tuleks Euroopa Liidu ettepaneku järgi ajutiselt kohaldada, kinnitades oma nõusolekut nende ajutiseks kohaldamiseks.

4. Lepinguosaline võib teisele lepinguosalisele kirjalikult teatada oma kavatsusest käesoleva lepingu ajutine kohaldamine lõpetada. Käesoleva lepingu ajutise kohaldamise lõpetamine jõustub sellisele teatele järgneva teise kuu esimesel päeval.

5. Käesoleva lepingu ajutisel kohaldamisel tähendab mõiste „käesoleva lepingu jõustumine“ ajutise kohaldamise alguskuupäeva. Koostöönõukogu, koostöökomitee ja selle allkomiteed ning muud käesoleva lepingu alusel loodud organid võivad käesoleva lepingu ajutise kohaldamise ajal täita oma ülesandeid. Kõik nende ülesannete täitmisel vastu võetud otsused kaotavad kehtivuse, kui käesoleva lepingu ajutine kohaldamine lõike 4 kohaselt lõpetatakse.

6. Kui lepinguosalised kohaldavad vastavalt lõikele 3 käesoleva lepingu mõnda sätet ajutiselt, tuleb iga sellises sättes olevat viidet jõustumisele tõlgendada viitena kuupäevale, millest alates nõustuvad lepinguosalised kohaldama seda sätet ajutiselt.

ARTIKKEL 346

Muudatused

1. Lepinguosalised võivad kirjalikult kokku leppida käesoleva lepingu muutmises. Selliste muudatuste jõustumise suhtes kohaldatakse artiklit 345.

2. Koostöönõukogu võib võtta vastu käesoleva lepingu muutmise otsuseid juhtudel, millele on osutatud artiklis 27 ja artiklites 27 ja 28.

ARTIKKEL 347

Muud kokkulepped

1. Partnerlus- ja koostööleping, millega luuakse partnerlus ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Usbekistani Vabariigi vahel, mis sõlmiti Firenzes 21. juunil 1996, tunnistatakse käesoleva lepingu jõustumisel kehtetuks ja asendatakse käesoleva lepinguga.
2. Kõikides muudes lepinguosaliste vahel sõlmitud kokkulepetes olevaid viiteid käesoleva artikli lõikes 1 osutatud lepingule käsitatakse viidetena käesolevale lepingule.
3. Lepinguosalised võivad käesolevat lepingut täiendada, sõlmides erikokkuleppeid käesoleva lepingu kohaldamisalasse kuuluvates koostöövaldkondades. Sellised erikokkulepped moodustavad käesoleva lepinguga reguleeritavate üldiste kahepoolsete suhete lahutamatu osa ja nende suhtes kohaldatakse käesoleva lepinguga kehtestatud institutsioonilist raamistikku.

ARTIKKEL 348

Lisad, liited, protokollid, märkused ja joonealused märkused

Käesoleva lepingu lisad, liited, protokollid, märkused ja joonealused märkused on selle lepingu lahutamatud osad.

Uute liikmesriikide ühinemine

1. Euroopa Liit teavitab Usbekistani, kui mõni kolmas riik on esitanud taotluse Euroopa Liiduga ühineda.
2. Euroopa Liit teavitab Usbekistani Vabariiki, kui jõustub mõni kolmanda riigi Euroopa Liiduga ühinemist käsitlev leping (edaspidi „ühinemisleping“).
3. Uus liikmesriik ühineb käesoleva lepinguga koostöönõukogu otsustatud tingimuste kohaselt. Kui lõikes 4 ei ole sätestatud teisiti, jõustub uue liikmesriigi käesoleva lepinguga ühinemine tema Euroopa Liiduga ühinemise kuupäeval ja käesolevat lepingut muudetakse koostöönõukogu otsusega, millega kehtestatakse ühinemistingimused.
4. IV jaotist kohaldatakse uue liikmesriigi ja Usbekistani Vabariigi vahel alates selle uue liikmesriigi Euroopa Liiduga ühinemise kuupäevast.
5. Käesoleva artikli lõike 4 rakendamise hõlbustamiseks uurib kaubanduskoosseisus tegutsev koostöökomitee alates ühinemislepingu allakirjutamise kuupäevast uue liikmesriigi ühinemise mõju käesolevale lepingule. Koostöökomitee teeb otsuse käesoleva lepingu 7-A, 7-C ja 9. lisa vajalike tehniliste muudatuste ning muude vajalike kohanduste või üleminekumeetmete kohta. Kõik koostöökomitee otsused jõustuvad uue liikmesriigi Euroopa Liiduga ühinemise päeval.

ARTIKKEL 350

Üksikisiku õigused

Ühtegi käesoleva lepingu sätet ei tõlgendata nii, et sellega saab isikutele anda muid õigusi või määrata muid kohustusi kui need, mis on lepinguosalistele antud rahvusvahelise õiguse alusel, ega viisil, mis võimaldab käesolevale lepingule tugineda otse lepinguosalise riigisiseses õigussüsteemis.

ARTIKKEL 351

Viited õigusaktidele ja muudele lepingutele

1. Kui ei ole sätestatud teisiti, siis loetakse, et kui IV jaotises on viidatud lepinguosalise õigusnormidele, hõlmavad need õigusnormid ka nende muudatusi.
2. Kui IV jaotises ei ole sätestatud teisiti, siis loetakse, et kui käesolevas lepingus on viidatud rahvusvahelistele lepingutele või kui rahvusvahelised lepingud inkorporeeritakse täielikult või osaliselt käesolevasse lepingusse, hõlmavad need ka kõnealuste lepingute muudatusi või nende järglaseks olevaid lepinguid, mis jõustuvad mõlema lepinguosalise suhtes käesoleva lepingu allakirjutamise kuupäeval või pärast seda. Kui selliste muudatuste või järgnevate lepingute sätete rakendamise tulemusel tekib käesoleva lepingu rakendamise või kohaldamisega seotud küsimusi, võivad lepinguosalsed emma-kumma lepinguosalise taotluse korral omavahel konsulteerida, et leida vajaduse korral probleemile vastastikku rahuldav lahendus.

ARTIKKEL 352

Lepingu kehtivusaeg

Käesolev leping sõlmitakse määramata ajaks.

ARTIKKEL 353

Lepinguosaliste määratlus

Käesoleva lepingu kohaldamisel tähendab määratlus „lepinguosalised“ ühelt poolt Euroopa Liitu või selle liikmesriike või Euroopa Liitu ja selle liikmesriike vastavalt nende vastavatele pädevusvaldkondadele ning teiselt poolt Usbekistani Vabariiki.

ARTIKKEL 354

Lepingu lõpetamine

Lepinguosalised võivad käesoleva lepingu lõpetada, teatades sellest teisele lepinguosalisele kirjalikult. Käesolev leping kaotab kehtivuse kuuenda kuu esimesel päeval, mis järgneb kuule, mil esitati lepingu lõpetamise teade.

ARTIKKEL 355

Teated

Käesoleva lepingu artiklite 345, 346 ja 353 kohased teated saadetakse Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide puhul Euroopa Liidu Nõukogu peasekretärile ja Usbekistani Vabariigi puhul Usbekistani Vabariigi välisministrile.

ARTIKKEL 356

Autentsed tekstid

Käesoleva leping koostatakse kahes eksemplaris bulgaaria, eesti, hispaania, hollandi, horvaadi, iiri, inglise, itaalia, kreeka, leedu, läti, malta, poola, portugali, prantsuse, rootsi, rumeenia, saksa, slovaki, sloveeni, soome, taani, tšehhi, ungari ja usbeki keeles, kusjuures kõik tekstid on võrdselt autentsed.

SELLE KINNITUSEKS on täievolilised esindajad käesolevale lepingule alla kirjutanud.

Koostatud aastal

Belgia Kuningriigi nimel

Bulgaaria Vabariigi nimel

Tšehhi Vabariigi nimel

Taani Kuningriigi nimel

Saksamaa Liitvabariigi nimel

Eesti Vabariigi nimel

Iirimaa nimel

Kreeka Vabariigi nimel

Hispaania Kuningriigi nimel

Prantsuse Vabariigi nimel

Horvaatia Vabariigi nimel

Itaalia Vabariigi nimel

Küprose Vabariigi nimel

Läti Vabariigi nimel

Leedu Vabariigi nimel

Luksemburgi Suurhertsogiriigi nimel

Ungari nimel

Malta Vabariigi nimel

Madalmaade Kuningriigi nimel

Austria Vabariigi nimel

Poola Vabariigi nimel

Portugali Vabariigi nimel

Rumeenia nimel

Sloveenia Vabariigi nimel

Slovaki Vabariigi nimel

Soome Vabariigi nimel

Rootsi Kuningriigi nimel

Euroopa Liidu nimel

Usbekistani Vabariigi nimel